¶ Incipiunt preclarissima cōmentaria Bratiadei ecclesiastici sacri ordinis p̄dicatorū in p̄dicabilia porphyrij.

Cemadmō dixit i z° meta. vocauit p̄dicabilia virtutis sciam dirigere. Ad quē ē dictū videat de scia speculatiua ad oriam practicē: pōt tñ de vtraq; intelligi suo mō. Ad cuius euidētiaz ē sciēdū q; finis scie speculatiue p̄tato vitas dr. q; ei° cōsideratio ita cōsistit i cognitiōe veritatis: q; ea vtilius sit ordinat. ad op°. finis vo scie practice ponit idcirco op° ipm: q; si cōsideret de ipo opādo vitatē: nō tñ sistit i ei° cognitiōe: sz ad opus ipaz applicat z ordinat. nō ē g̃ dīa i B speculatie z practice scie: q; speculatiua cōsideret vitatē z practica nō cognoscat vitatē. sed cum vtraq; sit cōsideratiua veritatis: finē suum i ipa veritate scia speculatiua ponit: sed practica nō sic ta B fine sinē suū cōstituit i ope. z q; a fine denoiari cōsuetum res i finē ordinata: hinc ē q; ppie loquendo sola scia speculatiua dr scia veritatis: z practica dr scia opis. Si tñ magis large veritatis scia sumat: tam speculatiua q; practica dici pōt scia veritatis. Ḃ g̃ mō fiet p̄° diffin° scie sz ipaz cōsiderationē veritatis. vt dicat q; q̄dā scia ita cōsiderat veritatē q; tāq; i fine ꝓpo sistit in ipa cognitōe ei°. z ista ē scia speculatiua. Quedā vo ita cōsiderat veritatē q; non sistit in ea. sed ipaz applicat z ordinat ad op°. z ḃ ē illa que vocat practica. ¶ Scia vo speculatiua oz q; distinguat fm distinctionē scibilis obiecti z subi. hz enī se subm ad sciam sic oēm ad pōm. z idcirco sic pōe distinguunt sz distictionē obiectoz. sic ét necesse ē q; scie distinguant fm distinctionē subōz. ¶ Est āt attēdēdū q; nō q̄lz distinctio z diuersitas subi facit distictionē i scietys sz sola distictio formal. distinctio aūt formalis attēdit fm distinctionē formalis rōnis. formal aūt rō ipius entis cōis talis ē q; nulla māz concernit: nō sēsibile nec imaginabile: z id circo oia q̄ i sua rōne nullā māz cōcernūt ptinēt ad vnā sciam q̄ vocat meta. q̄ vo in sua rōne cōcernūt mām sēsibilē: spectāt ad aliā sciaz q̄ vocat nāl siue ꝓbica. sed q̄ i sua rōe cōcernūt māz intelligibilē: z nō māz sēsibilē ptinēt ad aliaz sciaz q̄ vocat mathe. z q; plurib° modis nō iuenit rō entis posse variari. idcirco nō ponunt plures ptes scie speculatiue. vñ z p tanto dic aristo. i sexto meta q; tres sūt modi phie. s. phys icus. mathematic° z diuinus. sciarum vo practicaz distinctio oz q; sumatur fm distictiōez opum. Op° āt triplex pōt ad pñs assignari. q; mechāicū. morale z op° rōis. op° vo mechāicū id dico circa qō vsant oēs artes mechanice. Op° vo morale ē circa qōs vsant scie morales: sz circa op° rōis vsant scie rōnales. Ut; āt ars rōnal sit dividenda in grāmaticam rhetoricam. z logicā sicut q̄dā dixerunt. vel potius sit dividenda in logicā rhetoricā z poeticā: sicut dividūt alij. an magis comprehēdat oēs quatuor non pertinet ad p̄sē locū ḃ determinare: q; de sola illa pte q; prin° q̄ ꝓpe logica vocat. ¶ Accedēdum ē vt ad dictū logice. logica āt cū circa ea rōis vlet oz q; sz ei° diffinitionē dicat. Ea vo rōis distinguit sz diuersā rōis operationem. Ē triplex operatio rōis. vna q̄dē q; vocat simplicis intelligētie. Alia q; cōstituit i ꝓpōne z diffinitione simplicium apprehensoꝝ. z z° q; cōstituit i discursu rōis i notis ad ignotū. Est dē ista ꝓ ptinet ad illā z^m operationē agit i tota arte nisi. Est q; ꝓ ptinet ad z^m operationē agit i ll. ꝑihermenias. Est q; ꝓ ptinet ad z^m operationē agit i ll. ꝓdicamētoz aristo. Ars āt nouā q; tota vsat circa ipaz i cōstituōnē oz q; distinguat sz diuersā cōsiderationē ei° ꝓ āt rō cinatio dupl cōsideran. vno q̄dē mō simplr sine applicatiōe ad māz aliq; z alio° cōsiderari pōt cū applicatiōe ad māz spālez. de rōcinatiōe q̄dē simplr supta z i sua entitate agit i ultimo poz. sz rōcinatio supta cū applicatiōe ad māz spālez distinguit: q; aut applicat ad māz demōstrationē. z sic agit ō ipa i ll. posteriozaut et applicat ad māz dialectica. In mā āt dialectica pōt fieri rōcinatio recta z rōcinatio sophistica. de rōcinatōe recta agit i ll° topicoz. sz de rōcinatiōe sophistica i ll. elenchoz. q; vo ll. porphyrij quez nūc p maiꝰ habem°. nō vt cē ictulus i tota distiōe logice. vt appeat quō ictudat i ipa: sciendum est q; simplicia apprehēsa q̄ ptinēt ad primā opōnē rōis sūt duplicia. q; q̄dam sūt q̄ vocant ꝓme itētōis. sic sūt. iuba. ētitas z sitia. q̄dā vo q̄ vocant z^e itētōis. sic sūt genus. spēs z sitia. de vtrisq; hz logic° cōsiderare: q̄uis cōsideret pncipali° de his q̄ ō ꝓmis. vñ z p tāto dicī cōsuevit q; logica ē ō ꝓmis itētōib° sūctis ꝓmis. de ꝓmis ergo agit i ll. p̄dicamētoz. sed de scōis agitur i porphi. nō q̄dē oi mō: sz cū reductiōe ad certū numerū p̄dicabiliū. ¶ Dis g̃ expeditis restat nec discutere q̄dā q̄ vident ee dubia in p̄dictis.

Primo g̃ram° vtr logica sicut mō diximus sit ponenda inter sciam practicam. vt. n. q; nō. q; logica ordinat pncipaliter ad veritatem sicut pōt accipi ex ꝓ topicoz. sed practica scia pncipaliter ordinat ad opationez. igit logica oz poni inter scias speculatiuas z non inter practicas. ¶ Ad istā q̄nē ē dn° q; logica vt ꝓpe dr. ee non q̄dē scia practica nec speculatiua: sed modus z regula generalis oīs scie tā practice q̄z speculatiue. īq; ea. quaz q̄lz ē cōsiderans veritatē. cui° rō ē: q; cū ig sitio veritatis sit op° rōnis illa scia q̄ est directiua rōis oz q; sit directiua z regula oīs scie cōsiderātis veritatez. logica āt ē scia directiua rōnis. vñ nec ig ē q; ipa sit modus z regula directiua. Ig r̄ndeo vtrq; tem oīs scie tam practice q̄z speculatiue. bene g̃ dicimus q; ꝓpe z stricte loquēdo logica nō ē scia nec practica nec speculatiua: sed regula z modus vtriusq;. z hinc ē q; ipa dicit. nō solū ars nec solū scia: sz ars z scia. Dr. n. ars artium z scia sciaz. nā sic° dirigit i ig sitiōem veritatis oīs artis. dr ars artium. sz incidētū dirigit scias q̄tū dr scia sciaz directiua. Dēnis āt propie loquendo ipa logica sit modus z regula sciaz. si tñ velim° ipaz trahere ad denoiatiōez scie speculatiue aut practice magis ē dicēda scia practica q̄z speculatiua: cui° rō satis appet ex iā dictis. Dicā. n. ē q; scia speculatiua ordinat ad cognitionē veritatis eoz circa q̄ versatur non ordinans vlterius veritatem cognitam ad ipozum operationez. sed logica q̄ vsatur circa modos arguendi sic ordinatur ad cognoscendum de eis veritatem q; veritatem de eis cognitam ordinat ad talium modoꝝ debitam formationem. que est quedam ipozum operatio vñ patet q; ipa est magis dicenda scientia practica q; speculatiua. ¶ Argumentum autem factum in contrarium non valet logica. n. dicitur ordinari ad veritatē considerator in alios scietys. q; aut aliqua scientia dicat practica vel speculatiua nō pōnit ex vitate vt operatōr subalterni scie: sz solū ex operatōe vl vitate subioz sub ipo sito.

Secundo q̄rit vtr ister subiz logē sit ēs rōis an ens reale. Et sciendū q; ens rōis pacipaliter dicit ens cui nō cōpetit esse extra aīm. sz ens reale pacipaliter dicit ens cui cōpetit esse extra aīm. Et sciendū q; ens rōis dr ens. ee. ens. ee. ens. ee.

q̄ dicit comment. in 3° meta. q̄ subm logice est ens rōnis
¶ Ad istā q̄stionē pretermissis ceteris opinionib⁹. dicen⁹
ē sic dicit ferus thomas in 3° meta. q̄ subm logice est ens
rōis. cui⁹ qdē rō triplex pōt assignari ad pns. ¶ Quar⁹ p⁹
ē q̄ cū tota scia ptute in suis pncipijs cōtineat: opz q̄ idē
sit subm toti⁹ scie t pmoz pncipiorum ei⁹. Cōstat aūt fa-
tis cuilibet q̄ syllis non ē subm pncipioz t maxie vtium
logice. nā inter oīa pncipia logice ista sūt maxie vtia. De
quolz ē affirmatio vel negatio va. t qñ alterū de altero p̄
dicat quecunq; de pdicato dicunt: eadē t de subo dicun
tur. quoz pncipioz nō est syllis subm: sed ens rōnis. q̄ es
rationis solū suo habitu adequat vitatem terminoz su-
per quos hec pncipia fūdant. ens igit rōnis t non syllis ē
subm in tota logica. ¶ 2ª aūt rō eiusdē ē q̄ quēadmodū
meta. est scia cōis t considerat de oībus fm suā entitatē
t simplr: sic t logica ē scia cōis t considerat de oībus non
quidē fm suā entitatē simplr. sed in ordine ad rōnē. ex eo
aūt q̄ meta. est scia cōis: t considerat de oib⁹ ens inq̄tus
ēs pōit subz ei⁹. q̄ pari rōe q̄ logica ē scia cōis t considerat
de omnib⁹ nō quidē fm suaz entitatē simplr: sed in ordie
ad rōnē. necesse ē ponere q̄ ens non simplr sed i ordine
ad rōnem sit subm eius. non q̄ syllis sed ens rōnis ē subm
logice. ¶ Tertia rō ad idē ē. q̄ si syllis ē subm logice tūc
nō poterit determinari de aliquo i logica nisi sit cōtentū
sub syllo aut i syllim ordinatū. Cōstat aūt q̄ de pdicamē-
tis t enunciatione cōsiderat logic⁹ nō solū i ordine ad syl
logismū qō facit in arte noua: sed ēt fm se. cui⁹ rō ē q̄. cuz
logica sit directiua rōis ō illis oīb⁹ ēt fz se ōteriare oz in q̄
bus ipa rō errare pōt. Nō soluz aūt rō errare pōt i cogni
tione syllogistica sed etiā i ordinatiōe rez pdicamēraliū
t formatiōe enunciationū. t idcirco de talibus determina
re bz non solum i ordine ad syllim sed etiā fm se: qō fit in
arte veteri. Syllis q̄ē ppriū subm illius ptis logice q̄
tractat in arte noua. seu subm toti⁹ logice ē ens rōnis t n
syllis. nō vz aūt q̄ nos ofe ⁹sueuim⁹ ipz ens rōnis cē subz
logice sumpte fm qō cōprehendit totum triuiū: sed subz
logice q̄ē vna ps triuy nō ē ens rōnis sed syllis. nam ides
ē subm toti⁹ scie t supme ptis ei⁹. lz fm diuersā cōsidera-
tionē. logica aūt vt ē vna ps triuy ē supma ps logice cōp
rendētis totū triuiū. t idcirco si ens rōnis ē subm totius
triuy oz ēt q̄ sit subm supme partis ei⁹. q̄ p tanto retinet
sibi sola nomē logice. scia aūt q̄ cōtinet i arte noua. qua
agit de syllo: nō ē suprema ps logice: sed potius est supioz
scia pdicamentoz: cū ēt cōtineat syllis i pdicamētis. ē āt
oīno inconeniēs q̄ subm ptis nō supreme sit subm toti⁹
scie. t pptercā vī mihi icōueniēs ponere q̄ syllis sit subz
toti⁹ scie logice. ¶ Dicēdū ē q̄ ad p⁹ argu⁹ q̄ simplr pn
cipale determinatū i scia ē altissimū cōsideratū i ea: altis
simū aūt qō cōsiderat i logica nō ē syllis sed ens rōnis. vñ
syllis nō ē pncipale intētū in logica tota: sed ē pncipale in-
tentū respectu alioz contentoz sub ēte rōnis: eo q̄ ens
rōnis est pncipale intentū i logica. t ideo pfectissimo mō i
syllo reseruat. Et hāt pz q̄ nō syllis sed ens rōnis ē subz
toti⁹ logice. ¶ Ad 2⁹ dicēdū q̄ dictū Aui. telligit de lo
gica nō rōne sue totalitatis sed rōne illi⁹ ptis in qua agit
de syllogismo.

Tertio quer̄at qd sit subz i porphyrio t vī q̄. 5. vni-
uersalia sint subz. q̄ illud ē subiectū in scia
de quo agit in tota scia: sed in toto porphyrio agit de. 5.
vniuersalib⁹. ē. 5. vtia sūt subm i hūc libz. In cōtrariū ē. q̄
vnius scie oz poni vnū subm t nō quinq; nō q̄ quinq; vtia sz
aliqd vnuz ⁹pbendens. 5. vtia oz poni vnum subm in hoc libro.
¶ Ad istam q̄stionē ē dicēdum q̄ cum subm totius scie
fm aliquam certam rōnem poni debeat subm in cunctis
partibus scie. t subm logice sit ens rōnis inteū. ēt ens: q̄
ipm fm aliquam certā rōnem sit subm in cunctis libz⁹
logice. Nō autem certa fm quaz ipm oz poni subz i por-
phyrio oz q̄ sit talis: q̄ ipa vniat oīa. 5. vtia de quibus in
porphyrio tractat. vniunt aūt oīa i rōne predicabilis de
plurib⁹. vñ oz dicere q̄ ens rōnis tractum ad rōnez pdi-
cabilis de pluribus sit subm in porphyrio. ¶ Dicendū ē
q̄ ad argumentū q̄ q̄ritur de. 5. vtibus tractetur i porphy
rio. agit tñ de eis sub vna rōne pdicta.

Quarto querit de sufficientia istoz. 5. vtium. t q̄re
non agit hic de diffinitione. ¶ Ad quorū
pmū ē dicendū q̄ oē pdicabile aut pdicat essētialr: aut p̄
dicatur accidētalr: qō aūt pdicatur essētialr aut pdicat i
quid: aut pdicatur i quale: qō aūt pdicatur i quid aut po-
nit nām gñalē. t sic ē gen⁹ aut ponit nām spālem. t sic est
spes. Odvo pdicat essētialr t in quale ē oīa. Sed qō pdi
cat accītalr aut pdicat p se. t sic ē ppriū: aut pdicat q̄ ac
cīs. t sic est accīs. t q̄ pdicatio plurib⁹ modis ñ variat:
idcirco pdicabilia ñ sūt pla. ¶ Ad 2ª vo ē dō⁹ q̄ i li. topi.
agit de pdicatis i ordie ad pblemata q̄ fz ipa fiūt. t q̄ p-
blema de diffone ñ pōt cadē arte determinari: q̄ pōt pro-
blema de gñe vl ō aliq̄ alioz vnoz pdicatoz. s. ppriū tac
cidētis: idcirco i li. topi. fuit fact⁹ spālis tractat⁹ ō diffone:
ñ āt ō oīa. q̄ eadē arte pōt determinari q̄ pblema ō gñe: q̄
vo hāt agit ō istis vt sūt vtia pdicabilia. t diffi⁹ ñ ē vtle aliō
cēs sit diffi⁹: qō ē spēs vel genus subalternū: iccirco hāt non
fuit fact⁹ spāl⁹ tractatus de diffinitione.

¶ Incipit text⁹ libriquinq; pdicabilium por-
phyrij. Capitulum. I.

Cum sit necessariū grisarori t ad eā
q̄ est apō Aristotelem
pdicamentoz doctrinā nosse qd
sit genus: quid dīa: quid spēs:
quid ppriuz: t quid accīs: t ad
diffinitōuz assignatōez t oīa ad ea q̄ i diuisōe vl
i demōstratiōe sunt vtilia. istarū rez speculati
onē pedioſā tibi traditōez faciēs: tētabo breui
ter velut introductiōis mō ea q̄ ab antiqnis di-
cta sunt aggredi altioribus questiōib⁹ abstinēs:
simpliciores vero mediocriter tractans.

Unc accedēdū ē ad diuisōez li. diuidit āt li.
iste i pīē pemiale t executiuā. pars proe
mialis ē ibi. Cū sit necessariuz. p̄ pars executia
ē ibi. vī āt rez gen⁹. Circa pmā ptez sic
pcedit. q̄ p̄ apit itentiōez suā in gñali. 2ª
magis cāz explicat in spāli. 3ª ibi. Mox
ō gñib⁹. In p̄ āt ptē alioquēs amicū suū
grisaroziū. ita dic. Cū nosce qd sit gen⁹ qd spēs qd dīa qd
ppriuz et qd accīs sit necessariū. i. vtile ad eā doctrinā pdica-
metoz q̄ ē apō arist. i. q̄ tradita ē ab arist. t ad assignatio
nē diffinitionū: t oīo. i. vī ad ea q̄ sūt vtilia i diuisone t de-
mōstratiōe. Idcirco speculatiōez istaz q̄nq; rez faciens
tibi cōpedioſā traditionē. i. breuē tētabo breuiter sic mō
cuiusdā introductiōis aggredi ea q̄ ō ipis dicta sūt ab an-
q̄s. Hāt faciā abstinens ab altiozib⁹ q̄nib⁹. t simplices. i.
leuiores dictās mediocriter. i. pbabile ōteriūs. Pos-
set āt aliqs merito q̄rere: quō noti⁹ istoz q̄nq; vtiuz sit
vtile ad supradicta. Ad qō dīz ē. q̄ de reb⁹ vtib⁹ agit a lo
gico fz q̄ i ipis arredit pdicabilitatē. odo āt pdicabili
tas gñis spēs t cēs vtia. t ō ad doctrinā pdicamentoz vti
lis ē noti⁹. gñis spēi t cēs. Et vō talis pdicabilitas qdā est p
pertes t colligez aliqd. vel ē nom⁹ ppriū. t certū ad
scīēdū q̄ sūt i pdicamētis attribuit⁹ p se t attributi⁹ p̄ accīs.

Ulterius quia diffinitio de specie assignāda est per genꝰ
z differias: vtilis est ad diffinitionum assignationez notitia
gñis z dñie. z qz ppriꝰ vtitur p differentijs eēntialibꝰ q̄
sunt ignote: vtilis est etiā notitia ppij. notitia vo accīē
tis nēcia ē ad idē: vt ipm accīs viteī. qz dicata p accīs
nō sunt ponēda i diffinitionibꝰ. Eadē ēne nēcia ē ad de-
mōstratiōe notitia accītis: qz demōstratio oz ꝓcedere
ex his q̄ sunt p se: z nō ex his q̄ sunt p accīs: vt dr in ꝓmo
posteriozū. qz vo medīū demōstratiōis ē diffinitio: q̄ con
stat ex gñe z dñia: z p demōstratiōez excludit ꝓpriū ō sbo.
qō interdū ē genꝰ: z interdū ē spēs: vtilis ē ad ipaz demon-
strationē notitia gñis spēi dñie z ppij. diuisionuz vo que
dā est gñis i spēs p oppositas dñias. z q̄dā ē etiā subi i acci-
dēntia p se: z q̄dā i accīntia p accīs. idcirco ad artē diuisiuā
vtilis est notitia ꝑdicatoꝝ gnaliū ꝑdicabiliū.

¶ Addor de generibus z specieb⁹ illud quidez
siue subsistāt: siue i solis nudis puriſq; itelle-
ctib⁹ posita sint: siue subsistētia corporalia an
incorporalia: z vtrum separata a sensibilibus
an i sēsibilib⁹ posita: z circa ea constātia dice
re recusabo. altissimū enī negociū ē huismodi:
z maioris egēs iquisitiōis. Illud vero quēad
modū de his ac de ꝓpositis ꝓbabiliter āntiqui
tractauerūt z horum maxime peripatetici ibi
nunc tentabo monstrare.

¶ Deinde cū dicit. mox ō gñib⁹. explicat magis i spāli suā
intētionē. z p quātū ad id a quo dixerat se velle abstine-
re. z° q̄tum ad antiquos quoꝝ dicta dixerat se aggressū
rum. z° ibi. illud vero. qz q dixerat se velle abstinere ab
altioꝝ⁹ q̄stionib⁹: explicat q̄ sint ille altiores q̄stiōes di-
cēs. q⁹ mox siue ad ꝑis de gñib⁹ z spēb⁹. illō qdē vtz sub
sistāt. i. sint aliqd i re ex intellectū. siue posita sint i solis nu
dis puriſq; itellectib⁹: ita vz q⁹ nō sint i re ex intellectuz. z
vlteriꝰ dato q⁹ sint subsistētia. i. q⁹ sint entia extra intel-
lectū: vtz sint corpalia. i. corporeā q̄titatē hītia: an icor-
porea. z vtz etiā sint ex intellectū. i. separata a sensibilibus
. i. a singlarib⁹: an potiꝰ existāt i ipis singularib⁹: z cōsistē
tia circa ea. i. circa ea du⁹ dicere recusabo: qz negotiū ista
ruz qōnū ē altissimū: z egēs maioris igsitiōis q̄z sit igsitio
dialectica. ¶ Est āt nō⁹ q⁹ iste opiniōes seu q̄stiōes mo-
uent spāliter de gñib⁹ z spēb⁹: qz plōnici q posuerūt spēs
separatas nō posuerūt dñias separatas a spēb⁹: ꝓpa vo z acci-
dēntia nō posuerūt separata a subiātijs suis. ¶ Itē notādū
ē q⁹ intellectū appellat nudū z purū: forte ꝓp diuersā cō-
ditionē itellectuū separatoꝝ z itellectuū cōiunctoꝝ. Intel-
lectꝰ. n. ciunctꝰ dr nudus. qz i ꝓncipio ē nudus. sicut tabu
la rasa i qua nihil ē descriptū: vt dicit Aristo. in 3° de aia.
itellectꝰ aūt separatꝰ: cuiusmodi ē itellectꝰ angeloꝝ: dr pu-
rus. qz depurat⁹ ab oī pmixtiōe vel cōiūctiōe māe. qz nul
loꝰ ē cōiunctꝰ māe i cēndo. sicut itellectus nr. ¶ Deinde
cū dicit. illō vo. explicat itētionē suaz q̄tuz ad antiquos.
quoꝝ dicta dixerat se velle imitari. dicēs. q⁹ illō qō dīe
intendo tibi grisarozi nr̄ mōstrare. tēptabo. quō de his. i.
de gñib⁹ z spēb⁹ ac de ꝓpositis. i. de aliis trib⁹ ꝑdicabili-
bus ꝓbabiliter antiq⁹ z hoꝝ antiquoꝝ maxie ꝑipatetici tra-
ctauerūt: fuit āt ꝓceptꝰ sexte ꝓpositionis Aristo. vñ itētio
porphyriꝰ ē Aristo. imitari i hoc opꝰ.

Ut āt satisfiat desiderio legētiū: discutiam⁹ aliq̄s q̄stio
nes quas ponibrī⁹ dubitatiue. Et ꝓmo q̄ram⁹ vtrum
vlia sint ex intellectū. vt sint solū i intellectu. z vtz q⁹ sint so-
lū in itellectu. dicī ē. vtz vlia ē itētio vlitatis. sed itentio
vniuersalitatis ē solū in intellectu. q̄ vlia sūt i intellectu tñ.

¶ Boetius dicit i ꝓmo de aīa. q⁹ itellect⁹ ē q̄t vlita
tez i reb⁹: q res nō sunt vles nisi fm q⁹ sunt in intellectu.
¶ Iterū dicit boet⁹ q⁹ res est singularis dum sentitur: z
vniuersal dum itelligit. q̄ vle nō ē nisi in intellectu tantuz.
¶ Ad istā q̄stionē ē dicendū q⁹ de vle log positum⁹ dupli
citer. vno qdē modo simpliciter q̄tum ad naturā suā nō
ōsiderando ipaz vt ē quieta itellecti vlitatis. z alio⁹ log posi
tum⁹ q̄tū ad nām cōiunctā itentioni vlitatis. z si qdez de
vlī loquamur p mō: tūc oz dicere q⁹ secundū quē diuersum
cē pōt inueniri i itellectu z ex intellectū: quēadmoduz nā
huius vlis qō est hō. fm cē itentionale cī i intellectu infor
mato spē vel similitudine hois: sed fm cē reale nō ē i itelle-
ctu: sed ex intellectum. qz vt dicet i 3° de aia. hō z lapis nō
sunt i intellectu: sed sūt i ipo spēs. i. similitudines eoꝝ. Si
autem loquamur de vniuersali secundo mō quantuz ad
naturam suam vt coniunctam intentioni vniuersalitatis:
tunc dici cōsueuit q⁹ vniuersale est in intellectu z non ex
tra intellectū. ¶ Sed si velimus de hoc subtiliter inda-
gare veritatem videbimus manifeste q⁹ etiaz vniuersa-
le sic sumptuz est realiter extra intellectum. in intellectu
autem non est. nisi sicut obiectum cognituz dicitur esse i
cognoscente. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū q⁹ cū
itellectus attribuit homini vniuersalitatem. patet q⁹
telligat ipsum hominem: cum autem intelligit hominez
oporteat q⁹ informetur specie vel similitudine hominis.
vniuersalitatem autem non attribuit huic similitudini
vel speciei bois: sed boi representato per ipsam: quia si
militudo hominis non predicatur de hominibus singu-
laribus: sed de eis predicatur ipse homo. Id aūt ītelle-
ctus dicit esse vniuersale qō de multis natum est predica
ri. non ergo similitudini vel speciei hominis attribuit in
tellectus vniuersalitatem: sed homini representato per
ipsam attribuit intellectus vniuersalitatē: z quia species
hominis representat hominem qui est realiter extra in-
tellectum: patet q⁹ vniuersale quantum ad suam naturā
coniunctam vlitati est ex intellectū. Quō aūt hoc possit
cē sic videri pōt. Cōsiderandum ē. n. q⁹ q̄tuis res multis
sit coniuncta p spēm. tū nō repītat vtuti cognoscitiue ni-
si q̄tuz ad illa solū quoꝝ spēs iformās potētiā cognoscē-
tiuā ē similitudo. quēadmodū i melle lz sit cōiuncta albe-
dinis z nō similitudo dulcedis: mel non repītatur visui vt
dulce: sz vt albū siue coloratū. z ꝓpterea q̄tuis mel sit re-
aliter dulce z coloratū: ē tū verum dr q⁹ in apphēsione vi-
sus est coloratū z nō dulce. dulce tū ē i apphēsione gu-
stꝰ. Cōsimili modo q̄tuis hō ex intellectū sit diuersꝰ accī-
dēntibus idiuidualib⁹ spēs tū hois q̄ informat itellectuz
nō ē similitudo accidentiū idiuidualiū. z ideo vtz ē dicere q⁹
q̄tuis hō ex intellectum sit realiter idiuiduus. fm tū q⁹ fuit
in apphensione intellectus nō ē idiuidu⁹ sed vlis. Dicen-
dū est ergo q⁹ res q̄ sunt ex intellectū nō sūt simpliciter vles
sed fm q⁹ apphendunt ab intellectu. z sunt in intellectu
nō sicut i subo: sed sicut obz cognitū i cognoscēte sūt vles.
¶ Ad ꝓmū q̄r⁹ ē dicendū q⁹ itētio vlitatis nō cī in intelle
ctu sicut i subo. sed sicut i cā. sicut aūt in subo ēt re dīte
cē ex intellectum. ita q̄tum apphendit ab intellectu. nec ro
ritas aūt cōmentatoris ē p nobis. Non. n. dicit q⁹ intellec
tus faciat vniuersalitatē i spēbus rez. sed in ipis rebus.
verū tū est q⁹ res vles sūt inquātū sunt in intellectu nō tñ
in subo sed sicut cognitū i cognoscēte. Auctoritas etiaꝫ
boety ē p nobis. res. n. q̄ est ex intellectū ab intellectu cō-
telligit. z ex q⁹ apphendit ab intellectu ē vlis. z q⁹ q̄tu
formet intellectum non est simile. nō. n. oportet q⁹ si
militudines sint. sed fm q⁹ apprehenditur ab intellectu est species
quę informat intellectum. et ex hoc sequitur quod

q̄ dicit communem. in 3° meta. q̄ subm logice est ens rōnis
¶ Ad istā q̄stionē p̄term̄ssis ceteris opinionib⁹. dicen⁹
ē sic dicit scūs thomas in 3° meta. q̄ subm logice est ens
rōis. cui⁹ quidē rō facilit̄ pōt assignari ad p̄sens. ¶ Quar⁹ p⁹
ē q̄ cū tota scīa versat̄ in suis p̄ncipijs cōtineat̄: opz q̄ idē
sit subm toti⁹ scie ⁊ p̄ncipiorū ei⁹. Cōstat aūt sa-
tis euidēter q̄ syllis non ē subm p̄ncipioz ⁊ maxie vsum
logice. nā inter oīa p̄ncipia logice ista sūt maxie vsia. De
quolz ē affirmatio vel negatio vā. ⁊ q̄s alterū de altero p̄
dicat quecunq; de p̄dicato dicunt: eadē ⁊ de subo dicun
tur. quoz p̄ncipioz nō est syllis subm: sed ens rōnis. q̄ ēs
rationis solū suo habitu adequat vlitatem terminoz su-
per quos hec p̄ncipia fūdant. ens igit̄ rōnis ⁊ non syllis ē
subm in tota logica. ¶ 4ª aūt rō ciusdē ē q̄ quēadmodū
meta. est scīa cōis ⁊ considerat de oībus fm suā entitatē
⁊ simplr: sic ⁊ logica ē scīa cōis ⁊ considerat de oībus non
quidē fm suā entitatē simplr. sed in ordine ad rōnē. ex eo
aūt q̄ meta. est scīa cōis: ⁊ considerat de oīb⁹ ens inq̄tuz
ēs pōit subz ei⁹. q̄ pari rōe q̄ logica ē scīa cōis ⁊ cōsiderat
de omnib⁹ nō quidē fm suaz entitatē simplr: sed in ordie
ad rōnē: necesse ē ponere q̄ ens non simplr sed i ordine
ad rōnem sit subm eius. non q̄ syllis sed ens rōnis ē subm
logice. ¶ Tertia rō ad idē ē. q̄ si syllis ē subm logice tūc
nō poterit determinari de aliquo i logica nisi sit cōtentū
sub syllo aut i syllm ordinatū. Cōstat aūt q̄ de p̄dicamē-
tis ⁊ enunciatione cōsiderat logic⁹ nō solū i ordine ad syl
logismū qđ facit in arte noua: sed ēt fm se. cui⁹ rō ē q̄ cuz
logica sit directiua rōis ō illis oīb⁹ ēt ex se ōterīare oz in q̄
bus ipa rō errare pōt. Nō soluz aūt rō errare pōt i cogni
tione syllogistica sed etiā i ordinatiōe rez p̄dicamētaliū
et i formatiōe enunciationū. ⁊ idcirco de talibus determi
re hz non solum i ordine ad syllm sed etiā fm se: qđ fit in
arte veteri. Syllis q̄ est p̄prium subm illius ptis logice q̄
tractat̄ in arte noua. seu subm toti⁹ logice ē ens rōnis ⁊ n̄
syllis. nō vz aūt q̄ nos ōre ostenim⁹ ipz ens rōnis cē subz
logice sumpte fm qđ cōprehendit totum triniū: sed subz
logice q̄ ē vna ps triuy nō ē ens rōnis sed syllis. nam ides
ē subm toti⁹ scie ⁊ suppane ptis ei⁹. Iz fm diuersā cōsidera-
tionē. logica aūt vt ē vna ps triuy ē supma ps logice cōp
hendēs totū triniū. ⁊ idcirco si ens rōnis ē subm totius
triuy oz ēt q̄ sit subm supme partis ei⁹. q̄ p tanto retinet
sibi sola nomē logice. scīa aūt q̄ cōtinet̄ i arte noua: i qua
agit̄ de syllo: nō ē suprema ps logice: sed potius est supior
scīa p̄dicamentoz: cū ēt cōtineat̄ syllis i p̄dicamētis. ē ūt
oīno inconueniēs q̄ subm ptis nō supreme sit subm toti⁹
scie. ⁊ ppterea vr mihi icōueniēs ponere q̄ syllis sit subz
toti⁹ scie logice. ¶ Dicēdū ē q̄ ad p⁹ argu⁹ q̄ simplr p̄n
cipale determinatū i scīa ē altissimū cōsideratū i ea: altis
simū aūt qđ cōsiderat̄ i logica nō ē syllis sed ens rōnis. vñ
syllis nō ē p̄ncipale intētū in logica tota: sed ē p̄ncipale in-
tentū respectu alioz contentoz sub ēte rōnis: eo q̄ ens
rōnis est p̄ncipale intentū i logica. ⁊ ideo pfectissimo mō i
syllo reseruat̄. Ex q̄ ūt ps q̄ nō syllis sed ens rōnis ē subz
toti⁹ logice. ¶ Ad 2⁹ dicēdū q̄ dictū Aui. stelligit̄ de lo
gica nō rōne sue totalitatis sed rōne illi⁹ ptis in qua agit̄
de syllogismo.

Tertio queraī. qđ sit subz i porphyrio ⁊ vī q̄ 5. vni-
uersalia sint subz. q̄ illud ē subiectū in scīa
de quo agit in tota scīa: sed in toto porphyrio agit̄ de 5.
vniuersalib⁹. q̄ 5. vlia sūt subm. q̄ libro. In cōtrariū ē. q̄
vnius scīe oz poni vnū subm ⁊ nō quinq; nō q̄ quinq; vlia iz
aliq̄d vnuz p̄hendere. 5. vlia oz poni subm in hoc libro.
¶ Ad istam q̄stionē ē dicēdum q̄ cum subm cuiuslz scie
fm aliquam certam rōnem poni debeat subm in cunctis
partibus scie. ⁊ subm logice sit ens rōnis vt dictū ē. ētiaz q̄
ipm fm aliquam certā rōnem sit subm in cunctis libris
logice. Rō autem certa fm quaz ipm oz poni subz i por-
phyrio oz q̄ sit talis: q̄ ipa vniat oia. 5. vlia de quibus in
porphyrio tractat̄. vniunt̄ aūt oia i rōne predicabilis de
plurib⁹. vñ oz dicere q̄ ens rōnis tractum ad rōnez p̄di-
cabilis de pluribus sit subm in porphyrio. ¶ Dicendū ē
q̄ ad argumentū q̄ q̄ris de. 5. vlibus tractetur i porphy
rio. agit̄ ibi de eis sub vna rōne p̄dicta.

Quarto querit̄ de sufficiētia istoz. 5. vlium. ⁊ q̄re
non agit̄ hic de diffinitione. ¶ Ad quoū
p̄mū ē dicendū q̄ oē p̄dicabile aut p̄dicat̄ ēntialr: aut p̄
dicatur accidētalr: qđ aūt p̄dicatur ēntialr aut p̄dicat̄ i
quid: aut p̄dicatur i quale. qđ aūt p̄dicatur i quid aut po-
nit nām ḡnalē. ⁊ sic ē gen⁹ aut ponit nām spālem. ⁊ sic est
spēs. Qđo p̄dicat̄ ēntialr ⁊ in quale ē dīa. Sed qđ p̄di
cat̄ accītalr aut p̄dicat̄ p se. ⁊ sic ē ppriū: aut p̄dicat̄ p ac
cīs. ⁊ sic est accīs. ⁊ q̄z p̄dicatio plurib⁹ modis n̄ variat:
idcirco p̄dicabilia n̄ sūt pla. ¶ Ad 2⁹ dō ē dō⁹ q̄ li. topi.
agit̄ de p̄dicatis i ordie ad p̄blemata q̄ fz ipa fiūt. ⁊ q̄ p̄
blema de diffōne n̄ pōt cadē arte determinari. q̄ pōt p̄o
blema de gīe vl ō aliq̄ alioz vnoz p̄dicatoz. l. ppriū ⁊ ac
cidētis: idcirco i li. topi. fuit fact⁹ spāl⁹ tractat⁹ ō diffōne:
n̄ aūt ō dīa. q̄z eād arte pōt determinari q̄ p̄blema ō gīe: q̄z
vō ō agit̄ ō istis vt sūt vlia p̄dicabilia. ⁊ diff⁹ n̄ ē vle aliō
q̄s sit diff⁹: qđ ē spēs vel genus subalternū: idcirco ō non
fuit fact⁹ spāl⁹ tractatus de diffinitione.

¶ Incipit text⁹ liz iquinq; p̄dicabilium por-
phyrij. Capitulum. I.

Quam sit neciū grisarori ⁊ ad cā
q̄ est apō Aristotelem
p̄dicamentoz doctrinā n̄ socce qđ
sit genus: quid dīa: quid spēs:
quid ppriuz: ⁊ quid accīs: ⁊ ad
diffinitōiz assignatōez ⁊ oīo ad ea q̄ i diuīōe vl
i demōstratiōe sunt vtilia. istarū rez speculati
onē ppēdiosā tibi traditōez faciēs: rētabo breui
ter velut introductiōis mō ea q̄ ab antiquis dic
ta sunt aggredi altioribus questiōib⁹ abstinēs:
simpliciores vero mediocriter discutiens.

Unc accedēdū ē ad diuīōez li. p̄dicabilium. ⁊ p̄mo
iste i ptē p̄emialē ⁊ executiuā. pars p̄oe
mialis ē ibi. Cū sit neciuz. Pars executiua
ē ibi. vr ūt neq; gen⁹. Circa p̄mā ptez sic
p̄cedit. q̄z p̄apit iteniōez suā in ḡnali. ⁊ 2°
magis cāz explicat in spāli. ⁊ 3°. ibi. Dox
ō ḡnib⁹. In p⁹ ūt pte alioquēs amicū suū
grisaroziū. ita dic. Cū nosce qđ sit gen⁹ qđ spēs qđ dīa qđ
p̄priuz et qđ accīs sit neciū. i. vtile ad cā doctrinā p̄dica-
mētoz q̄ ē apō arist. i. q̄ tradita ē ab arist⁹. ⁊ ad assignatio
nē diffinitionū. ⁊ oīo. i. vlr ad ea q̄ sūt vtilia i diuīone ⁊ de-
mōstratiōe. Idcirco speculatiōez istaz q̄q; rez faciens
tibi cōpēdiosā traditionē. i. breuē tētabo breuiter sic mō
cuiusdā introductiōis aggredi ea q̄ ō ipis dicta sūt ab ūti
q⁹. B ūt faciā abstinens ab altioribꝰ qōnib⁹. ⁊ simplices. i.
leuiores siccās mediocriter. i. pbabiliter discutiens. Pos-
set ūt aliqs merito q̄rere. quō noīe illoꝝ q̄q; vlius sit
vt ad supradicta. Ad qđ dōz ē. q̄ de reb⁹ vlib⁹ agit̄ a lo
gico fz q̄ i ipis attēdit p̄dicāti rationē. ōdo ūt p̄dicāti
ter q̄a spēs ⁊ dīas vlat. ⁊ iō ad doctrinā p̄dicamētoz vti
lis ē noīe q̄lis spēs ⁊ dīa. Qz vō i q̄lz p̄dicamēto q̄dā ex
peratēs ⁊ coitates assignat: vtl ē noīe ppriū ⁊ accīs.
scīēdū q̄ sint i p̄dicamētis attribu⁹ p̄le ⁊ attribu⁹ q̄ccīs.

Ulterius q̄ la diffinitio de specie assignāda est ꝑ gen⁹ ⁊ dr̄ias: vtilis est ad diffinitionum assignationē ⁊ notitia gn̄is ⁊ric ⁊ q̄z ppria vtitur p differentijs ēcialib⁹ q̄ sunt ignote: vtilis est etiā notitia ppij. notitia v̄o accidē tis necis ē ad idē: vt ipm accn̄s vitet. q̄ ꝑdicata p accns nō sunt ponēda i diffinitionib⁹. Quātū ⁊ric ncīa ē ad demōstrationē notitia accn̄tis: q̄z demōstratio oz ꝓcedere ex his q̄ sunt p se ⁊ nō ex his q̄ sunt p accns: vt dr̄ in primo posteriorū. q̄z v̄o medijū demōstratiōis ē diffinitio: q̄ constat ex gn̄e ⁊ dr̄ijs: ⁊ p demōstrationē ꝛcludit ppria ꝛsbo. q̄ interdū ē gen⁹ ⁊ interdū ē spēs: vtilis ē ad ipaz demonstrationē notitia gn̄is spēi dr̄ie ⁊ ppij. diuisionuz v̄o que dā est gn̄is i spēs p oppositas dr̄ias. ⁊ q̄dā ē etiā subi i accidētia p se ⁊ q̄dā i accn̄tia p accns. idcirco ad artē diuisiuā vtilis est notitia p̄dictoꝝ gn⁹ q̄ p̄dicabiliū.

¶ Ador de generibus ⁊ specieb⁹ illud quidez siue subsistāt: siue i solis nudis purisq; itellectib⁹ posita sint: siue subsistētia corporalia an incorporalia: ⁊ vtrum separata a sensibilibus an i sēsibilib⁹ posita: ⁊ circa ea constātia dicere recusabo. altissimū cni negocij ē huiusmodi: ⁊ maioris egēs iquisitiōis. Illud vero quēad modū de his ac de ppositis ꝓbabiliter ānqui tractauerūt ⁊ horum maxime peripatetici tibi nunc tentabo monstrare.

¶ Deinde cū dicit. mor⁹ gn̄ib⁹. explicat magis i spāli suā intētionē. ⁊ p quātū ad id a quo dixerat se velle abstinere. ꝛc° q̄ntum ad antiquos quoꝝ dicta dixerat se aggressurum. ꝛc° ibi. illud vero. q̄z q̄ dixerat se velle abstinere ab altioribus q̄stionib⁹: explicat q̄ sint ille altiores q̄stiōes dicēs. q⁹ mox siue ad pīas de gn̄ib⁹ ⁊ spēb⁹. illō q̄dē vt⁹ subsistāt. i. sint aliqd i re ex̄ intellectū. siue posita sint i solis nudis purisq; itellectib⁹: ita vt q⁹ nō sint i re ex̄ intellectus. ⁊ viteri⁹ dato q⁹ sint subsistētia. i. q⁹ sint entia extra intellectū: vt⁹ sint corpalia. i. corporeā q̄titatē hītia: an incorporea. ⁊ vt⁹ etiā sint ex̄ intellectū. i. separata a sensibilibus. i. a singularib⁹: an potiꝰ existāt i ipis singularib⁹: ⁊ cōsistētia circa ea. i. circa ea dū dicere recusabo: q⁹ negotiū ista ruz q̄nū ē altissimū: ⁊ egēs maioris iq̄sitiōis q̄ sit iq̄sitio dialectica. ¶ Est āt nō⁹ q⁹ iste opiniōes seu q̄stiōes mouent spāliter de gn̄ib⁹ ⁊ spēb⁹: q⁹ plōnici q posuerūt spēs separatas nō posuerūt dr̄ias separatas a spēb⁹: ꝓpa v̄o ⁊ accidētia nō posuerūt separata a subitātibus suis. ¶ Itē notādū ē q⁹ intellectū appellat nudū ⁊ purū: forte pp diuersā cōditionē itellectuū separatoꝝ ⁊ itellectuū cōiūctoꝝ. Intellect⁹ n. ꝛiunct⁹ dr̄ nudus. q⁹ i pncipio ē nudus. sicut tabula rasa i qua nihil ē descriptū: vt dicit Aristo. in 3° de aīa. Intellect⁹ aūt separat⁹: cuiusmodi ē itellect⁹ angeloꝝ: dr̄ purus. q⁹ depurat ab oī pmixtiōe vel cōiūctiōe māe. q⁹ nullo° ē cōiunct⁹ māe i ēndo. sicut itellectus nr̄. ¶ Deinde cū dicit. illō v̄o. explicat itēriōnē suaz q̄ntuz ad antiquos. quoꝝ dicta dixerat se velle imitari. dicēs. q⁹ illō q̄ō dr̄e intendo tibi grisaroti nr̄ mōstrare tēptabo: quō de his. i. de gn̄ib⁹ ⁊ spēb⁹ ac de ppositis. i. de aliis trib⁹ p̄dicabilibus ꝓbabl⁹ antiq. ⁊ hoꝝ antiquoꝝ maxie pipatetici tractauerūt: fuit āt ꝑceps secte pipatetice Aristo. vñ itēnio porphyrij ē Aristo. imitari i. B. pe.

At ād satisfiat desiderio legētiū: discutiant⁹ aliās q̄stiones quas porphir⁹ diuisitat. Et ꝓmo q̄rant⁹ vtrum vlia sint ex̄ intellectū. vt sint solū i itellectu. vt⁹ q⁹ sint solū in itellectu. ibi ē. vt⁹ vbi ē itētio vlitatis. sed itentio vniuersalitatis ē solū i itellectu. q⁹ vlis sit i itellectu nō.

¶ P Aueroys dicit i ꝓmo de aīa. q⁹ itellect⁹ ē q⁹ ēāt vlia ⁊ i reb⁹. q⁹ res nō sunt vles nisi fm q⁹ sunt in intellectu. ¶ Iterū dicit boēt⁹ q⁹ res est singularis dum sentitur. ⁊ vniuersal⁹ dum itelligit. q⁹ vle nō ē nisi in itellectu tantuz. ¶ Ad istā q̄stionē ē dicendū q⁹ de vli loq̄ possum⁹ dupliciter. vno qdē modo simpliciter q̄tum ad naturā suā nō ꝛsiderando ipaz vt ē obiecta itētioi vlitatis. ⁊ alio° loq̄ possum⁹ q̄tū ad nām cōiunctā itētioni vlitatis. ⁊ si qdez de vli loquamur p mō: tuc oz dicere q⁹ secundus diuersum ēē pōt inueniri i itellectu ⁊ ex̄ intellectū: quēadmoduz nā huius vlis q̄ō est hō. fm ēē intentionale ē i itellectu informato spē vel silitudine hois: sed fm ēē reale nō ē i itellectu: sed ex̄ itellectum. q⁹ vt dicēi 3° de aīa. hō ⁊ lapis nō sunt i itellectu: sed sut i ipo spēs. i. similitudines eoꝝ. Si autem loquamur de vniuersali secundo mō quantuz ad naturam suam vt coniunctam intētioni vniuersalitatis: tunc dici cōsuenit q⁹ vniuersale est in intellectu ⁊ non extra intellectū. ¶ Sed si velimus de hoc subtiliter indagare veritatem videbimus manifeste q⁹ etiaz vniuersale sic sumptuz est realiter extra intellectum. in intellectu autem non est. nisi sicut obiectum cognituz dicitur esse i cognoscente. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū q⁹ cū itellectus attribuit homini vniuersalitatem: oportet q⁹ itelligat ipsum hominem: cum autem intelligit homineꝫ oportet q⁹ informetur specie vel similitudine hominis. vniuersalitatem autem non attribuit huic similitudini vel speci hois: sed hoi representato per ipsam: quia similitudo hominis non predicatur de hominibus singularibus: sed de eis predicatur ipse homo. Id autē itellectus dicit esse vniuersale q̄ de multis natum est predicari. non ergo similitudini vel speci hominis attribuit intellectus vniuersalitatem: sed homini representato per ipsam attribuit intellectus vniuersalitatē: ⁊ quia species hominis representat hominem qui est realiter extra intellectum: patet q⁹ vniuersale quantum ad suam naturā coniunctam vlitati est ex̄ intellectū. Quō aūt hoc possit ēē sic videri pōt. Cōsiderandum ē. n. q⁹ q̄uis res multis sit coniuncta p spēm. tū nō repugnat vtuti cognoscitiue nisi q̄tuz ad illa solū quoꝝ spēs ifozmās potētiā cognoscitiuā ē silitudo. quēadmodū i melle iz sit cōiuncta albedo cum dulcedine: tū q⁹ spēs mellis q̄ ē i visu ē silitudo albedinis ⁊ nō silitudo dulcedis: mel non repugnatur visui vt dulce: iz vt albū siue colozatū. ⁊ ꝓpterea q̄uis mel sit realr dulce ⁊ colozatū: ē tū verum vt⁹ q⁹ in apphēsione visus est colozatū ⁊ nō dulce. dulce tñ ē i apprehēsione gust⁹. Cōsimili modo q̄uis hō ex̄ intellectu sit cōiunct⁹ accidētibus idiuidualib⁹: spēs tū hois q̄ informat itellectuz nō ē silitudo accidentiū idiuidualiū. ⁊ iō vt⁹ ē dicere q⁹ q̄uis hō ex̄ intellectum sit realr idiuiduū. fm tū q⁹ fit in apphensione intellectus nō ē idiuidu⁹ sed vlis. Dicendū est ergo q⁹ res q̄ sunt ex̄ intellectū nō sūt simplr vles sed fm q⁹ apphendunt ab intellectu ⁊ sunt in intellectu nō sicut i subo: sed sicut obz cognitū i cognoscēte sūt plex. ¶ Ad ꝓmū q⁹ ar⁹ ē dicendū q⁹ itētio vlitatis nō ē i intellectu sicut i subo. sed sicut i cā. sicut aūt in subo ē tū re hāt ēē ex̄ intellectum. ita tum apphendit ab intellectu. auctoritas aūt cōmentatoris ē p nobis. Non. n. dicit q⁹ intellectus facit vniuersalitatē i spēbus rez: sed q⁹ ipse res vlis. verū tū est q⁹ res vles sūt inuenīte sunt in intellectu nō sicut in subo: sed sicut cognitū i cognoscēte. Ad secundū dicendū q⁹ boēt⁹ ē q⁹ nobis res q̄ est ex̄ intellectū ab intellectu intelligit ⁊ ꝛz q⁹ apphendit ab itellectu ē vlis. q⁹ ꝓpa ⁊ ꝑfecta informat intellectum non est similitudo accidentium singularium: sed fm q⁹ apprehenditur a sensu. est tū spēs que informat sensum ē silitudo q̄ntū ad

Scdo q̄rit vtr vlia sint cōpea aut icorpea. rō q sint i corpea quia cognitum debet proportionari cognoscenti: sed intellect⁹ qui est cognoscitiu⁹ oium vnum ē incorpeus. q̄ cūcta vlia sūt icorpea. ¶ Ad istā q̄stiōis euidentiā breuiter ē sciendum q opinio quorūdam fuit vt dicit i primo de aīa. itellectum non differre a sensu. z q omia cntia cognoscunt aut itellectu aut sensu. z sensu nō cognoscuntur nisi corpalia: cogebantur isti ponere omia cntia ee corporalia. vn p eoz opionē cncta vniuersalia dicēda erāt corporalia. Sed istā opionē optime destruit Ari. in primo de anima. vbi probat itellectū differre a sēsu oñdēs q sēsus sit vt⁹ affixa organo corpeo. sic visus affix⁹ ē oculo. z q intellect⁹ ē puré vtus spūalis nulli organo corporeo affixa: ideo q̄uis omnia que sēsu cognoscūtur sint corporea: nō tn omnia q̄ itellectu cognoscunt sūt corporea. sz q̄dā sunt spūalia sic angeli: z q̄dam sunt corporalia sic ista sensibilia. Scdz hoc dicēdū est q non oia vlia sunt corporalia. nec omnia icorporalia. sed vlia rez sensibiliū sūt corporea: z vlia rerum spūalium sūt icorporea. ¶ Ad ar⁹ ergo ē dicendū q q̄uis oīm debeat proportiōari suo modo po⁹ cognoscitiue: non tn oz q sit cūsdē natre secū. Un q̄uis intellectus sit spūalis: non tn oz q oia vniuersalia sint spūalia: sed sufficit q in ℔ proportionent: q sicut intellect⁹ nō est determinatus ad aliqō organum corporeū sic etiaz vle non ē per se determinatuz ad aliqō indiuiduum vnū: cū sit de multis p̄dicabile. nā q̄tū ad ℔ oia vlia corpalia accedūt aliq̄: ad spūalitatez

Tertio q̄rit vtr vlia ita sint ex itellectū q habeant esse extra sua singularia. videtur. n. q sic. q quicqd ē in singulari ē determinatuz ad hic z nūc: sz vle non ē determinatuz ad hic z nunc. q̄ non est i singularib⁹ sed ex singularia. ¶ Ad istius questionis euidētiam breuiter ē notandū q plato put ei imponit ab Aristo. posuit vlia ita ee ex intellectū q voluit etiā ea esse p se extīntia a singularib⁹ separata: sicut hoiem dixit ex intellectū positū separatum a cunctis singularib⁹ hominibus. Sz ista opinio sic intellecta sicut sonat ē oino impolita. cui⁹ rō est. q ipole ē p̄dicata cntialia ee ex ea de quib⁹ cntialr p̄dicātur: sicut q animale p̄dicatur cntialr de homine ipole ē rōnale ee ex hominem. Sed vlia de suis singularibus p̄dicāt cntialr. sic bō cntialr p̄dicat de socrate z plato ne. q̄ ipole est q vlia sint separata a suis singularib⁹. Dicendum ē q q vlia ita sūt ex intellectum q actu ee non hnt nisi i suis singularib⁹. Ar⁹ aut factum in contrarium nō valz. nā vle iō nō ē determinatū ad hic z nunc. q de se non hz ee actu: z q hz ee actu mediantib⁹ suis singularib⁹. iō p sua singularia ad hic z nc determinat. Ca⁹ .II.

Videtur aut neq; gen⁹ neq; spēs simplr dici. Genus. n. dicitur z aliquoz quodāmō se hñtiuz ad vnum aliqd z ad se inuicem collectio: fm quā significationē romanoz dicitur genus ab vnius. l. habitudine Dico aut romuli z multitudinis hñtium aliquo mō adinicē ea q̄ ab illo est cognatiōem sz diuisiōez ab alijs generib⁹ dictā. Le. III.

Expolita parte premali hui⁹ sequit pars expectiua. Diuidit aut hec ps in duas partes. q primo determinat porphyrius de sex p̄dicabilib⁹ simplr z fm se. z⁰ determinat de eis penes accidentias z dīas suas. z⁰ ibi. Cōe quidez. Prima ps diuidit itez i partes duas. q: prima pars determinat de p̄dicabilib⁹. q̄ cntialr p̄dicant. z⁰ vo determinat de eis q̄ p̄dicant accitaliter. ibi. ppriū vo. Prima ps itez diuidit in duas ptes: q primo determinat de gne z spē q predicantur in qd. z⁰ determinat de dria q̄ p̄dicat. i quale. ibi. dria vo. Ordo ordinis ē q genus ē prius z notius p̄ncip⁹ cunctoz p̄dicabilium. z ideo de ipo fuit anteq̄ de alijs agendum. sed q genus z spēs sunt correlativa. z correlativa p iuicē diffiniunt z cognoscūtur: idcirco necessarium fuit pus agere de spē q̄ de dria. Prima aut ps diuidit in partes duas. q primo seorsuz determinat de genere z seorsum determinat de specie. z⁰ vo determinat q̄dam simul z vtroq. ibi. Triplr igitur. Ponit g primum q nec genus nec spēs videntur dici simplr. i. vno mō. sz vtrūq eoz dicit multiplr. ¶ Unde notandum ē q ista noia spēs z genus sunt noia equiuoca: z fm vnā sui significatiōem tn sunt p̄dicabilia vniuoce: sicut parebit deinceps in prosequendo. ¶ Scdo cum dicit: genus. n. dicitur: psequit significatiōes hui⁹ nominis qd est gen⁹. z ponit vnā eius significationem: dicens q genus est collectio aliquoz habentiū se. i. multoz quodāmodo in ordine ad vnum aliqd z ad se inuicē: fm quā significationē generis collectio romānoz dicit gen⁹ ab habitudine vnius pncipij sicut romuli a quo roma edificata fuit. z collectio cuiuscq multitudinis dicre siue sepate p diuisionem ab alijs generib⁹ alioz multitudinū. Collo dico talis multitudinis hominū habentiū ad se inuicē aliquo modo cā cognationē q̄ est p descēsum natiuitatis ab illo pncip⁹ vel patre gnali talis multitudinis. ℔ mō dr gen⁹.

¶ Dicitur aut aliter rursus gen⁹ qd est vniuscuiuscq gnatiōis principiū: vel ab eo qui genuit: vel ab eo loco i quo quis genitus ē. Sic. n. Oreſtem quidē dicim⁹ a Tātalo genus hē. Hyllū aut ab Hercule: z rursus Pindaz thebanum ee gne: Platonē vero atheniēsē. Et eniz patria pncipiū est vniuscuiuscq gnatiōis quēadmodū z pater. Hec aut videt p̄priissima ee significatio gnis: romani. n. sūt qui ex gne descēdūt Romuli: z Cecropide q ex gne descēdūt Cecropis z coz primi. Et qdē prius appellatuz est genus vniuscuiuscq gnationis pncipium: debuit etiaz z multitudo eoz qui sūt ab vno pncipio vt a romulo: nāq; dividēres z ab alijs separātes dicebamus oēm illā collectiōem ee romanoz genus.

¶ Scdo cū dicit. Dicit aut alr rursus gen⁹. ponit scdaz generis significationē dicens: q aliter dr gen⁹ qd est p̄nci⁹ cuiuscq mltitudis vl cuiuscq gnatiōis: siue p̄n⁹ dicat ab eo q genuit: siue a loco i quo facta ē gnatio: fm quē modum dicim⁹ Oreſtem habere genus a Tantalo q fuit pater eius: z Hyllum ab Hercule a quo descēdit p gnationez. Silr ex parte loci dicim⁹ Pindarium thebanum ee gne q gnatus fuit thebis. z Platonē dicim⁹ atheniēsem gne q gnatus fuit athenis. Conueniūt aut i hac significatiōe ptria z patria q patria ē p̄n⁹ gnationis sic z pr. ¶ Uli notādū q locus z ipa diuersimode ad gnationē se hñt. q tpe vt dixit Arist. in 4⁰ phy. ē magis ca corruptiōis q gnationis. loc⁹ aut agit ad gnationē. q virtutes celestes ad locum determinatas. z idcirco dicunt aliq̄ hīe gen⁹ a loco z nō a tempore. ¶ Est ē notandū q nō solū a pre sed ēt a matre dicunt aliqui habere genus z generationem: sicut patet in quto metaphisice. z ideo per eum qui genuit volunt porphir⁹

comprehendere tã patrem q̃ matrẽ: q̃z de vtroq̃ ẽ verũ dicere q̃ genuit filiũ. Tertio cũ dicẽ. hec aũt vi pmptissima: ppter duas positas significatões adiuice. p. q̃ significatio secũda a generis videt ee pmptissima. i. maxime habita in pmptu. i vsu: q̃z romani sũt. i. maxie vsi q̃ de gñe descẽdunt romuli. z cecropides maxie ꝺsueuerũt dici q̃ ex genere descẽdunt cecropis. et primi. i. cognati hoꝝ ꝺsueuerunt appellari tales. pius. n. dr̃ fuit gen⁹ p̃n⁹ vniuscuiusq̃ gnatõis: dicẽdo hũc supfisse p̃n⁹ vel originẽ ab illo: z il lũ ab illo: sicut romanos a romulo. ꝺehinc ãt siue postea multitudo eoꝝ q̃ sunt deriuati ab vno p̃n⁹ sic romani a romulo appellatus fuit genus. q̃z romulo exĩte genere vel p̃ncipali multitudis postea talẽ collectionẽ romanoꝝ ab alys collectionib⁹ diuidẽtes z sepantes dicebim⁹ eam ee gen⁹ romanoꝝ. vñ pz q̃ scõa gñis significatio ẽ pri⁹ in vsu habita q̃ pma. z iõ dr̃ gñis pmptissima significatio.

¶ Aliter aũt rursus dicit genus cui suppõitur spẽs: ad horum fortasse similitudinem dictus est. Ereni pncipiũ quoddã ẽ huiusmodi gen⁹ eaꝝ q̃ sub ipo sũt spẽrũ. videt etiã multitudinẽ cõtinere oium q̃ sub eo sũt spẽrum.

¶ 4⁰ cum dicit. Rursus ãt dr̃ gen⁹: ponit tertiã significationẽ gñis dices q̃ alio⁰ dr̃ genus cui supponit spẽs z b vr dici ad similitudinẽz aliaꝝ duaꝝ significatõuz. Ad similitudinẽ quidẽ significatõis z⁰ dr̃ q̃ gen⁹ ẽ velut pnci⁹ suaruz spẽꝝ q̃ sũt sub ipo: sic z⁰ gen⁹ dicebat ee p̃n⁹ gñationis. Ad similitudinẽ aũt pme significatiõis dr̃ genus hoc z⁰ supũ: q̃z sic collo multitudis ꝺtinet totã multitudinẽ vnã sic gen⁹ vr continere oẽm vel totam multitudinẽ spẽruz q̃ ẽ sub eo i pdicamẽto. ¶ Est ãt notãdũ q̃ cũ gñi suppona tã spẽs q̃ dria: nõ tñ vtrunq̃ ipoꝝ supponit i eodez ordine. q̃z dria supponit a latere: sz spẽs supponit i recto ordine pdicamẽti. vi⁹ aũt supponit gñi id q̃ fm ordinez recti põit sb ipo: q̃ id q̃ supponit a latere. z iõ signãter vr q̃ gen⁹ ẽ illud cui supponit spẽs.

Queritur aũt h̃ p. vtꝝ gen⁹ sit p̃n⁹ spẽꝝ. vr. n. q̃ ñ q̃z po'' nõ ẽ p̃n⁹ suoꝝ ꝺponẽtiũ: sz potiꝰ eo⁰. Dicit autem cõmẽ. i pmo phy'. q̃ genus ẽ ꝺpositũ ex spẽb⁹. g̃ gen⁹ ñ ẽ p̃n⁹ spẽꝝ. ¶ Ad istã q̃onẽ ẽ dicẽdũ q̃ gen⁹ põit optime ee p̃nci⁹ suaꝝ spẽꝝ. Ad cui⁹ euidẽtiaz est sciendũ q̃ pncipiũ vniuscuiusq̃ rei dr̃ id a quo ipa res initiat. quẽadmodũ q̃z numer⁹ initiat ab vnitate dicim⁹ q̃ vnitas ẽ p̃n⁹ numeri. q̃z etiã linea initiat a puncto: dicim⁹ q̃ pũct⁹ ẽ p̃nci⁹ linee. Nũc aũt sic ẽ q̃ ee vl eentia spẽi initiat a gñe z i dria finit. cui⁹ signũ ẽ: q̃z videm⁹ q̃ diffo q̃ significat eentiam initiat a gñe: z cõplet i dria. vñ pz q̃ gen⁹ ẽ p̃n⁹ quoddã eaꝝ q̃ sub ipso sunt spẽꝝ. ¶ Dicẽdũ ẽ igr̃ ad ar''' q̃ de gñe log possum⁹ dupl'r. vno modo ratione cõceptus generalis quẽ determinate ponit: z sic spẽs nõ igredit ꝺpõnẽ generis: sed potius ecõuerso: quia spẽs cõponitur ex genere z dria sic sumpta. alio autẽ modo sumi põt rõe cõceptuum spẽlium quos indetermine ponit: z sic quodãmodo dici põt genus ꝺponi ex spẽb⁹. sed hoc melio⁹ patebit in sequẽti questione.

Scõo q̃rit vtꝝ gen⁹ ꝺtineat totã multitudinẽ spẽꝝ q̃ sb ipo ẽ. vr enl q̃ nõ. q̃z q̃ cõtinet multitudinẽ ẽ multa z nõ vnũ: sz genus ẽ vnũ. z nõ multa. ergo nõ ꝺtinet multitudinez spẽꝝ. ¶ Ad b⁹ q̃stionis euidentiaz est sciẽdum q̃ genus est aliquo⁰ modo vnũ z aliquo⁰ non vniuꝝ nã fm conceptum vnum ipz genus est vnũ. q̃z rõ de genere vnũ ꝺceptũ formatur q̃ admodũ de aiali formatur rõ vnũ ꝺceptũ dicẽdo q̃ ipz ẽ substãtia aiata sensibilis z non aliũ. fm aũt rem z naturã ipz genus non est vnuꝝ: nisi scõz determinationẽ. nã id in re ẽ fm naturẽ determinationem vnum q̃ ponit vna determinatione z specialẽ naturã. genus vero nõ ponit determinatã vnã naturã: sz sub vna daz ideterminatione ponit nãs multas: quẽadmodũ pz de aiali. idẽ. n. est dre aial z id q̃ habet aialitatez. sz id q̃ habet aialitatẽ est bõ vel equus vel aliud qd tale. hec aũt non sunt vnius nature. sz multa. pz igr̃ q̃ genus ponit naturas multas ꝺfuse z sub quadã ideterminatõe. vnde bene dictũ ẽ q̃ gen⁹ in reno ẽ vnũ nisi ꝺfusum z indeterminatum. z hoc mõ pz q̃ genus cõtinet totaz multitudinem suaꝝ spẽꝝ. sicut collectio multitudinis cõtinet totã multitudinẽ rerũ collectaꝝ. Et sic tota collectio multitudinis aggregat ex pribus multitudinis. sic etiaz genus ꝺ mõ sumptũ potest dici ee aggregatũ z ꝺpositũ ex spẽbus. q̃uis ãt gen⁹ sit hoc mõ ideterminate vnum z nõ ponat vnã determinatã naturã nec cõceptũ aliquẽ spãlẽ determinate: ponit tamẽ determinate vnũ cõceptum generalẽ fm quẽ ꝺceptũ vnũ de cũctis sub se steris pdicat. z id circo genus dicitur ee vnũ z vniuoce pdicatũ. z sic patet respõsio ad argumentũ.

¶ Tripliciter igit cuin genus dicat: de tertio apud philosophos sermo est: q̃ etiaz describẽtes assignauerũt dicẽtes gen⁹ ee q̃ de pluribꝰ differẽtib⁹ spẽ i eo q̃ qd sit pdicat: vt aial.

Lectio. IIII.

Posq̃ porphir⁹ posuit triplicẽ generis significationẽ: in hac pte ꝺsequẽter eligẽs significationẽ fz quã hic intendit de genere: ponit descriptionez generis. z circa b duo facit. q̃z p ponit gñis descriptorẽm. z⁰ vo adiungit descriptionis declarationez ibi. Eoꝝ enĩ que pdicantur. Dicit g̃ pma pte q̃ cuz gen⁹ dicat triplr: de z⁰. i. de gñe fm z⁰⁹ significationez est fm apud pbos. q̃ ẽt describẽtes assignauerũt descriptionem eius dicentes genus ee q̃ de pluribꝰ pdicatur differentibus spẽ in eo q̃ qd. ¶ Est aũt notãdũ q̃ gen⁹ põt ad spẽz cõparari fz duplicẽ cõsiderationẽ. Uno mõ fm consideratiõnẽ ordis pdicamẽtalis: z alio⁰ fm ꝺsiderationẽ pdicationis. z fm primam descriptionẽ datur descriptio supraposita: qua dicit q̃ genus ẽ cui supponit spẽs. fz vero alia consideratione datur descriptio hic posita.

¶ Eorũ enĩ que predicẽtur: alia quidẽ de vno dicunt solo: sicut idiuda sũt sicut Socrates: z hic z hec z hoc: alia de pluribꝰ quẽadmodũ genera z species z differẽtia z ppria z accidẽtia cõmuniter: sed nõ ppie alicui. Est ãt genus vt aial: spẽs vero vt homo: differentia vt rationale: proprium vt risibile: accidens vt album sedere.

¶ Deinde cũ dicit. Eoꝝ. n. q̃ pdicant. declarat nunc posita descriptionẽ. z circa h tria facit. q̃z p ponit pdicamẽtoꝝ diuisionẽ. z⁰ vero declarat quõ a singulis sepat genus per descriptionẽ assignatã. ibi. Ab his ergo. tertio autez reiungmens suã declarationẽ breuiter ꝺcludit sufficientiã descriptionis assignate ibi. Q̃ pdicari de pluribꝰ. Dicit g̃ in pma pte q̃ eoꝝ q̃ pdicantur alia pdicant de vno solo sic sunt idiuda vt socrates. z sillu. Alia pdicant de pluribꝰ sic gña spẽs dre ppa z accidẽtia cotexta sumpta z nõ appropriata alicui singlari. Tã sz aliqa in cõi ꝺta de pluribꝰ dicetur albedo: nã appropriata socrati que significat cũ dicit albedo socratis nõ nisi ꝺ solo socrate pdicat. ꝺ cuiuscunq̃ aũt loquẽdo gen⁹ ẽ q̃ ꝺ sed. vt aial. spẽs vt hõ. ꝺa vt rationale. ꝺpriũ vt risibile. accidis vt albedo. ¶ Ligandũ ẽ

antē q̄ dr̄ia ē iter ididuū signatū: t ididuū vagū: q̄ idiui
duum signatū ē qđ ponit certū supp⁹. vt socrates. t idiui
duus vagū qđ nō sic explicat certū suppo⁹. sicut ē qdam
hō. q̄uis ār aliber ipoꝛ ex eo q̄ ē idiuiduū ñ habeat q̄ p̄
dicēt nisi de vno solo: idiuiduū ñ vagum ex eo q̄ est va
gū: t certū suppo⁹ nō explicat: hꝫ q̄ possit p̄dicari de plu
rib⁹. vñ dr̄ socrates ē qdā hō: plato ē qdam homo: t sic de
alijs. sed q̄ indiuiduum signatū explicat vnū certuꝫ supꝑ
po⁹ non p̄dicat nisi de vno solo. ¶ Est aut̄ notandū q̄
nūc logr̄ de p̄dicatōe reali t nō de p̄dicatiōe vocali: q̄ iſ
vox siue nomen illius indiuidui signati possit conuenire
multis: q̄ multi sunt q̄ vocant socrates. res ñ illi⁹ indiui
dui signati non cōuenit nisi vno supposito trñ.

¶ Ab his ergo que ō vno solo p̄dicatur dr̄iunt
genera: eo q̄ de pluribus assignata predicant.
Ab his autem que de plurib⁹ p̄dicant differt
gen⁹. A specieb⁹ quidem p̄mū: quoniā spēs
t si de plurib⁹ p̄dicantur: nō tamen de differē
tibus specie: sed numero: homo enī cū sit spēs
de Socrate t de Platone predicatur: q̄ non
specie a se inuicē differūt: sed numero solum.
Animal vero cū sit gen⁹ de hoīe equo t boue
predicatur. que differūt a se inuicē spē: ñ nume
ro solum. A ꝓprio vero differt gen⁹: quoniā
ꝓprium ō vna sola specie cui⁹ ē propriū predi
catur: t de his que sub vna specie sūt ididuis.
quemadmodum risibile de hoīne solo: t de
particularibus hominib⁹. genus autem nō ō
vna solam spē predicat ſz de plurib⁹ differen
tib⁹ specie. A differētia t ab his que cōmuni
ter sunt accidentia differt genus: quoniam t
si de plurib⁹ predicetur: nō ñ in eo quod quid
sit dicimus p̄dicari: sed potius in quale. iterro
gantib⁹ enīz qualis ē homo: dicimus rōnalis:
t qualis est corꝰus: dicimus q̄ niger ē. Est
aut̄ rationale differētia: nigruꝫ vero accidēs.
quando autem quid est homo iterrogat. aial
respondemus. est aut̄ genus hoīnis aial.

¶ Deide cū dicit. ab his ergo que de vno. ēclarat quō per
descriptionē assignatā sepat gen⁹ a cunctis a gb⁹ debꝫ se
parari. dicēs q̄ gña differūt. i. differre ostēdūt p descriptio
nem assignatā ab his q̄ p̄dicant de vno solo eo: q̄ genera
assignata. i. descripta p̄dicant de plūb⁹. Ab his etiā q̄ p̄dicā
tur de plurib⁹: t ꝑ a spēbus differūt gña: q̄ t si spēs p̄dicē
tur de plūb⁹: nō ñ inquātū spēs de plurib⁹ differētib⁹ spē
p̄dicant: sed de differētib⁹ numero. sic hō q̄ ē spēs p̄dicat
ō socte t platone: q̄ nō dr̄ant spē. ſz numero trñ. Sz aial qđ
ē gen⁹ p̄dicat de boue t asino q̄ iter se dr̄ant non trñ nume
ro: ſz etiā spē. A ꝓpo aūt ipſz gen⁹ differt. q̄ ꝓpriuꝫ p̄dicat
de vna sola spē cui⁹ ē ꝓpriū: t de ididuis sub illa spē conte
ntis: sic risibile p̄dicat de solo hoīe: t de pticularib⁹ hoīb⁹.
sed gen⁹ p̄dicatur de plurib⁹ differentib⁹ spē: t nō de vna
spē trñ. A dr̄ia vō t accñia. t iter sumptis differt genus.
q̄ t ñ dr̄ia t accñia p̄dicent de plūb⁹ differētib⁹ spē: nō ñ
de his p̄dicant in qđ: ſz i q̄le. t i quo se hꝫ: ſz gen⁹ p̄dicat t
qđ. nā cū q̄rit q̄lis sit hō. dr̄ q̄ ē rōnalis: t q̄ ē albꝰ. t cum
q̄rit quō se hꝫ. dr̄ q̄ bene vel male. albū ār t bene vel ma
le sunt accidētia: t rōnale ē dr̄ia. ſz cuꝫ q̄rit qđ ē homo. dr̄
q̄ ē aial. Ē ñ aial gen⁹ bois. vñ ꝑz q̄ gen⁹ p̄dicatur in qđ t
nō i quale: sicut dr̄ia t accñia.

¶ Quare de pluribus predicari diuidit genus
ab his que de vno solo dicūtur. sicut ididuus:
de differentibus vero spēcie sēparat genus ab
his que sicut species predicāt vel sicut ididua
in eo q̄ quid sit p̄dicari diuidit a differentijs
t communiter accidentibus que non in eo q̄
quid predicantur: sed magis in eo q̄ quale: vel
quomodo se habet. Nihil igitur neqꝫ superfluū
neqꝫ mīn⁹ ꝓtinet generis dicta discriptio.

¶ Deide cū dicit. q̄re p̄dicari de pluribus. resumens dic
tā declarationē ꝯcludit sufficientia descriptōis assignate
dicēs. q̄ p̄dicari de plurib⁹ dīdit gen⁹ ab his q̄ de vno so
lo p̄dicant. sic de indiuiduis: p̄dicari vō de idifferenti
bus spē dīdit gen⁹ ab his p̄dicatis q̄ sūt spēs t ꝓpa. p̄dica
ri ār i eo q̄ qđ. diuidit gen⁹ a dr̄ntys t cōiter accidētib⁹: q̄
nō p̄dicant i qđ: sed i q̄le: vel quō se hꝫ. vñ ꝑz q̄ nihil sup
fluū nec mīn⁹. i. diminutū ꝓtinet gñis dicta descriptio.

Nunc discutiēda sūt qdā dubia circa p̄dicta. t p̄ q̄rat
vtꝫ assignata descriptio sit descriptio generis
qđ ē 2ª itētio. vel gñis. qđ ē ꝑma itentio. Videt aut̄ q̄ sit
data ō genere qđ ē ꝑma itentio. dr̄ enī ibi q̄ gen⁹ est qđ p̄
dicat ō plūb⁹ dr̄ntib⁹ spē. id ār qđ ō plūb⁹ p̄dicat ē gen⁹ di
cēs itētionē ꝑmā. q̄ descriptio assignata ē descriptio ꝑme
itētiōis. ¶ Ad istā q̄nē ē dicēdū q̄ dicta descriptio ē de
gñe qđ ē itētio secunda sūpta i cōcreto: t nō de genere qđ
est itentio ꝑma. cui⁹ rō est. q̄ idē nō pōt ēe diffiniens t dif
finitū: aut describēs t descriptū. Cōstat aūt q̄ i diffōne sit
predicta 2ª itentio generis ponit vt diffiniens. nā diffini
entia sunt q̄ ponunt in diffōne. In p̄dicta ār descriptione
ponit gen⁹ qđ ē ꝑma itentio: cū dr̄ gen⁹ ē qđ p̄dicat. ꝯ enīz
vt dicebat i argumēto ē ꝑma intētio. ꝑz igr̄ q̄ i illa descri
ptione ipa 2ª itētio se hꝫ vt diffiniēs. nō q̄ respcū cuiusdē se
hꝫ vt diffinitū vel vt descriptuꝫ. ſz describit p ipam scda
gñis itentio i concreto. ¶ Ad cui⁹ cuidentiā ē sciendum
q̄ accidentia diffinuunt p subā suā: ita trñ q̄ cū diffiniunt
in creto i diffōne ipoꝛ ponit subiectū loco generis. cuꝫ
vero diffiniunt i abstracto ponit i diffōne ipoꝛ subꝫ loco
dr̄ie. Secūda ār itentio gñis ē accīs gñis qđ ē ꝑma itētio:
t sumit hic scda intētio i abstracto cū dr̄ generalitas. t i
concreto cum dicit gen⁹. Et q̄ nō diffinit p supa dictam
diffōnē gñalitas: ſz gen⁹. ꝑz q̄ bñ dictū est q̄ ipa est descri
ptio gñis qđ ē itentio 2ª sumpta in cōcreto. vñ in ea ponī
tur loco gñis res ꝑme intentionis: cuꝫ dicitur. gen⁹ est id
qđ p̄dicatur: siue res q̄ predicat de plurib⁹ ē. Ex per hoc
patet responsio ad argumenta. arguit enī q̄ 2ª itentio sit
vt diffiniens t non vt diffinitum.

Secundo qr̄ dr̄ gen⁹ p̄dicari de pluribus differen
tibus spē. Quer̄it vtrū gen⁹ possit saluā
ri in vna spē. t videt q̄ sic: q̄ in gñe solis non est nisi vna
spēs solis. q̄ nō solū potest saluari in vnica spē ſz etiā saluā
tur gen⁹ i vnico ididuo. ¶ Ad isti⁹ quēstionis euidentiaꝫ
est sciendū q̄ aliter loquēdū ē de gñe ſz phȳ⁹ t alr̄ ēm lo
gicū. nā ēm phȳsicū aliqđ ē gen⁹ qđ nō potest habere nisi
vnā spēm trñ: ſz ēm logicuꝫ oē gen⁹ requirit multas spēs.
cui⁹ declaratio ē. q̄ cuꝫ gen⁹ dic̄ qđ ideterminatū respectu
spēi. t phȳsicus sit artifex realis. t logic⁹ sit artifex rōnis.
os q̄ phȳsic⁹ sumat gen⁹ ab eo qđ est ideterminatū ſz rē.
t logic⁹ ab eo qđ ē ideterminatū ēm rōnē. ēm aūt rem in
determinatū ideterminatōe spēi ē mā. t ideo phȳsic⁹ sumit
rē gen⁹ a mā. vñ que cōmunicant in mā dicit cōiacere in
genere. t q̄ in mā dr̄nt dicit differre in gñe. t q̄a ex hac
ratiōne q̄ sequit opa cōtra q̄ testia vidētur in ētia

dicere oꝫ oīa corpa celestia et i gñe phyſico differre: ita q̄ in generibus phyſicis corpoꝝ celestiū est tm̄ vna species i vno genere. logicus aūt qui e artifex rōnis sumit gen⁹ a forma ideterminata i cōsideratione rōnis. et q̄ ee ideterminatū e: ideo mag̃e dī logic⁹ sumere gen⁹ idcirco a nīa q̄ sumit ipm a forma se habēte ad modum materie. Forma aūt vna sub ideterminatōe quadā specialiū formarū ei determinatōe rei plures spāles forme. et q̄ ples species forme ponūt multas spēs: pz q̄ gen⁹ sm logicum e de necessitate ꝺtentiuū multaꝝ spēꝝ. Ar⁹ aūt facīū i oppo⁹ ꝺcludit de gñe phyſico: et nō de gñe logico. Nā sol et luna bñ ꝺueniūt i gñe logico: q̄uis nō ꝺueniāt i gñe phyſico.

Tertio q̄rat vtrū gen⁹ debeat p̄dicari vniuoce. et videt q̄ non. q̄ corpus gen⁹ e ad corruptibile et icorruptibile. et tñ fz ꝺmeratorē de eis nō p̄dicat vniuoce. ¶ Ad istius q̄onis euidentiā e sciēdū: q̄ aliꝫ se habz gen⁹ sm phy⁹ et aliꝫ scōm logicum. Nā genus sm phyſicum q̄ habz multas spēs p̄dicāt de eis equoce. sz scōm logicum oēs verū gen⁹ p̄dicat vniuoce. Cui⁹ declaratio e q̄ cū phyſicus sit artifex realis id fz ipz vniuoce p̄dicat q̄ p̄dicat sm rē et nām vnā. Est enim res et natura generis vna et eadē cū re et nā suaꝝ spēꝝ. multaꝝ aūt spēꝝ nō e realitas et natura vna: sz multe: et idcirco phyſice loquendo gen⁹ predicatur de multis speciebus secundum aliquid diuersū. vnde ēt pro tāto ponit in 7° phīco q̄ iuē genera latēt equocatōes. logic⁹ aūt cū sit artifex rōnis dicit ea vniuoce p̄dicari que fz vnū ꝺceptū rōis et ex equo p̄dicant de pluribꝰ gen⁹ aūt fz vnū ꝺceptū rōis et ex equo de cūctis suis spēbus p̄dicat: et idcirco dīe oz scōz logicū genus vniuoce p̄dicari. ¶ Arg⁹ aūt i opp⁹ nō ꝺcludit. nā sm logicū corpus p̄dicat vniuoce de oīb⁹ corpib⁹. sed equoce de corruptibili et icorruptibili sm phīcū p̄dicat. Ca. III.

Species autem dicitur quidem et de vniuscuiusq; forma secundum quam dictum est prius. Quidem species digna est imperio. Dicitur autem species et ea que e sub assignato genere: secundum quā solem⁹ dicere hominem quidē speciem animalis: cuius sit genus animal: album autem coloris speciē triāgulī vero figure spēz. Lectio. V.

Postq̄ ōtermīauit supra porphiri⁹ de gñe nunc in hac pte oīr determinat de spē: et circa hoc tria facit. q̄ primo ponit duplicē significationē spēi. z° remouet quādā pubitationē ibi. Et si et gen⁹. fz tertio resumēs scōz significationē speciei ponit fz eā descriptionem sei⁹. ibi. Assignāt. Dicit ḡ in p̄ma pte q̄ spēs dicīt vno quidē modo de forma. i. dōi spōne corpis vniuscuiusq; et dico de dispōne que e ipa p⁹por⁹ et cōmēsuratio mēbroꝝ: sm quā significationē spēi dici ꝺsueuit q̄ spēs p̄ami. i. elegās ꝺmensuratio mēbroꝝ ei⁹ digna e imperio. Alio aūt mō dī spēs ea q̄ est sub assignato. i. iam determinato et diffinito gñe: sm quā significationē spēi ꝺsueuimus dicere q̄ hō e spēs aīalis: cū aīal sit genus: et album sit spēs coloris: et q̄ triangulus e spēs figure. ¶ Notādū e aūt q̄ albū purū q̄litatez significat. vnde dī i p̄dicamēto. subz aūt oratē. gen⁹ nō q̄ sit de significatione sue: fz q̄ ipm ponat ex modo significādi. rōne ḡlitatis illi⁹ quā purā significat q̄litas e albedo: et ā rōe subiecti quod iponat ex modo significādi: dicit q̄ album est species coloris.

¶ Quod si cui genus assignare specialissimum dicentes: quod de pluribꝰ et differētibus specie in eo qđ quid sit predicatur: et species dicim⁹ id quod sub genere ē: nosce oportet quoniam genus et alicuius est genus: et species alicuius est species: idcirco necesse est et i vtrozumq; rationibus vtriusq; vti.

¶ Deinde cū dicit. Et si et genus. remouet dubitationez quādā habentē ortū ex supradictis: nā supra notificatus fuit gen⁹ p spēs. et mō notificat spēs p genus: vnde facta videt ee notitia circularis. qđ videt ee inconueniēs. Dāc ergo dubitationē rāgens et remouēs porphiri⁹ dicit q̄ supra assignantes. i. notificantes genus memini⁹ spēi i illa notificatione gñis ponēdo i ea spēz: dicentes gen⁹ esse qđ de plurib⁹ et differētibus spē in eo q̄ qđ p̄dicat: nunc ecōuerso notificando spēm ponim⁹ in eius notificatione gen⁹: q̄ dicim⁹ spēm ee id qđ sub gñe est: nō debet putari icōueniēs: sed oz cognoscere q̄ gen⁹ et spēs sunt correlatiua et correlatia p intuicē diffiniunt: idcirco necessariū fuit in rōnibus. i. in notificationibus vtrozūq; vti vtriusq; sumendo. scz spēm in notificatione gñis: et genus in notificatione spēi. ¶ Est ār notādū q̄ anicēna videt in hoc contradicere porphirio arguēs et p̄bās vnū correlatiuū non diffiniri p aliud. fz tñ istud nō e oīo verū. cui⁹ rō e q̄ diffō exp̄mit ee diffiniti. ee ār vni⁹ correlatiui non est aliud q̄ ipsa dependentia ad alterū. dependentiā aūt ad correlat⁹ nō pōt diffō exp̄mere nisi accipiat id determinatū correlatiuū. Unde pz q̄ neciū e p intuicē correlatiua diffiniri. et p̄terea dicit Ari. in 6° thopicoꝝ. q̄ si qs diffinies aliquid ipoꝝ q̄ sūt ad aliqd: et non assignat ad qđ dī: male diffinit. verū tamē vtrū sola assignatio correlatiui faciat alterius p̄fectā diffōnē. an potiꝰ ad p̄fectionē ei⁹ regratur aliquid aliud: nō determinam⁹ ad p̄sens: fz determinabitur deo dante i predicamentis. in ca° de relatiuis.

¶ Assignāt ergo et sic speciem. Species est q̄ sub genere ponitur: et de qua genus in eo q̄ quid sit predicatur. Amplius autem sic quoq;: species est que de pluribus differentibus numero tantum in eo q̄ quid sit predicāt. sed hec quidē assignatio specialissime ē: et q̄ soluz species est: alie vero nō spāliſſimaꝝ.

¶ Deide cū dicit. Assignant ḡ et sic. resumens z^m^ significationē spēi sm eaz ponit descriptōes ei⁹. et circa hoc tria facit: q̄ primo ponit duas ōscriptōes spēi. z° vero eis ab inuicē per vnā dīaz distinguit ibi. Sz hec qdē assignatio. et 3° ponit illi⁹ distinctiōis declaratōez: ibi. Planū aūt erit. Dicit ergo in p̄ma pte ꝺcludens ex p̄dictis. q̄ spēi assignāt. i. describūt vno⁹ sic spēm. Spēs e q̄ ponit sub assignat⁹ ogñe. i. ōterminato gñe. et ite aliꝰ ōscribūt dicētes. q̄ spēs e ō q̄ gen⁹ p̄dicat i qd. Amplius sic tertio. Spēs e que de pluribꝰ differētib⁹ nūero i eo q̄ qđ p̄dicat. ¶ Notādū q̄ sub gñe ponit nō solū spēs fz ētiā idiuidua et dīa: fz diuersimo⁹ ter: q̄ dīa nō cadit i recto ordine sicut spēs: et indiuidua ētiā nō ponit immediate sub gñe fz sub spē. et gen⁹ de ididuo nō p̄dicat immediate: fz mediāte spē. ¶ Deide cū dicit. Sz hec qdē assignatio. distinguit ab inuicē p vna dīa tres p̄dictas ōscriptōes dicēs q̄ hec 3ª assignatio. i. ōscriptio est specialissime que est solū spēs et nō gen⁹. Alie vo due ꝺueniunt nō tm̄ spēi spāliſſime: fz sunt et ōscriptiones spēz nō spāliſſimaꝝ. ¶ Notādū ē q̄ spēs spāliſſ⁹ bz duplicē ꝺsideratiōē vnā qdē ad idiuidua fuq; et alia qua est de spē

descriptio. Alia vo vt habitudinē ad sua superiora gña - Cōparat aūt ad genꝰ duplr. vno qdē mō fm subiectōez i ordine p̄dicamēti. z sic ꝯuenit illi illa ōscriptio qua dicit q̄ spēs ē que ponit sub assignatōe gñis. Alio aūt mō ꝓpat ad ipa fm subiectōez in gñe. z sic ꝯuenit ei scda descriptio qua dr̄ q̄ spēs ē de qua genꝰ p̄dicat in eo qō qd ē.

¶ Planū aūt erit quod dicit hoc modo. i vno quoq; p̄dicamēto sunt quedā generalissima: z rursus alia specialissima: z inter generalissima z specialissima sūt alia media. Est āt generalissimus quidē supra qō non ē aliud superueniens genus. Specialissimū aūt post qō nō est alia inferior species. Inter generalissimū āt z specialissimū genera z species sūt eadē: ad aliud quidē z ad aliud sumpta.

¶ Deinde cū dr̄. Planū aūt ē. assignat dictoꝝ declarationē. Et circa hoc duo facit. q̄ primo declarat supradicta explicādo ordinē p̄mum. z° vo agit icidēter de numero generū generalissimoꝝ z aliorū. ibi. Decē qdē gña. Prima pars adhuc diuidit in partes q̄tuor. q̄ primo ipe numerat z tāgit breuiter ea q̄ cadūt i ordine p̄dicamēti. z° qō dixerat exēplariter declarat i vno p̄dicamēto. ibi. Sit aūt i vnoquoq;. Tertio ex dcīs ꝯcludit differētē habitudinē ordinabiliū i p̄dicamēto. ibi. q̄re ꝫ qdē duas. z 4° ponit eorū descriptiones. ibi. Determinat aūt ez. Dicit q̄ i prima parte q̄ ꝫ mō plana erit ōscriptio spēi si ꝯsiderem⁹ quo⁹ i vnoquoq; p̄dicamento sūt qdā generalissima z qdā specialissima z qdā media iter vtrūq; generalissimū āt vocat supra qō nō ē aliud genꝰ i p̄dicamento. specialissimū sub quo nulla species ꝯtinet. que vo sunt in medio istoꝝ sunt gña z spēs per cōparationē ad diuersa. ¶ Est aūt notādū q̄ ens diuidit i actum z potentiam: z ista in quolibz p̄dicamēto entis cōsiderari p̄t. forte q̄ p tāto dixit porphir⁹ i quolz p̄dicamēto ee qdā generalissima z qdā specialissima.

¶ Sit autem manifestū i vnoquoq; p̄dicamēto qō dicit: substātia ē quidē z ipsa genꝰ: substātia aūt est corꝑ: sub corpore animatū corpus: sub quo aial: sub animali vero rationale animal: sub quo homo: sub homie vero Socrates z Plato z qui sūt particulares homines. Sed horuz substantia quidē generalissimum est: eo q̄ genus sit solus: hō vero specialissimus eo q̄ solum spēs sit. corpus vero species est substātie: genus vero corporis animati: z animatum corpꝰ spēs quidē est corporis. genus vero animalis. animal vero species quidem est corporis animati: genus vero animalis rationalis. sed rationale animal species quidem est animalis: genꝰ aūtē hominis. homo vero species est rationalis aialis nō autē genꝰ particularū hominum: sed solum species. z omne qō aī ididua proximū ē species erit solum z nō genus. Quē ad modū igitur substantia que cū suprema sit eo q̄ nihil supra eam sit genꝰ est generalissimū: sic z homo cū sit spēs post quā non ē alia inferior species neq; aliud eorū que possunt diuidi: fz solū ididua: sic duum est. Socrates z Plato: species erit solā z vltima species: z vt dictū ē specialissima que vero sunt in medio: eoꝝ quidē que supra ipsa sunt species erunt: eorum que post ipsa: genera sunt.

¶ Deide cū dicit. Sit aūt. qō ostenderat exēplariter i vno p̄dicamento declarat ꝓponēs z dicēs: q̄ i vnoquoq; p̄dicamēto sit manifm qō dr̄. i. qō dcīs ē de p̄dicamētali ordine q̄ ea q̄ dicem⁹: supple de p̄ p̄dicamēto qō ē p̄dicamētū sube. i toto. n. ambitu huiꝰ p̄dicamēti ē quoddā ꝯmunissimū qō ē z dicit suba: qō ē et genꝰ: sub hoc gñe ē corꝑ: sub corpe vo aiatū corꝑ. sub quo corpe aiato ē aial: sub aiali vo rōnale aial: sub quo aiali rōnali ē hō: sub homine vero sunt socrates z plato z ce. g sūt boes particulares. horꝝ āt oīuz substātia ē genꝰ gñalissimū: qz ē tm genꝰ z nō spēs: hō vo ē spēs spālissima: qz est tm spēs z nō genꝰ. Corpus vero ē species sube z ē genꝰ corpis aiati: z sic ō ceteris. pcedēdo vsq; ad boiez. q̄ fz assignatiōez porphyrij ē spēs aial rōnalis: nō tm ē genꝰ pticulariū boiuz: fz ita ē spēs solū q̄ nulliꝰ est genus. z vlr oc id qō p̄xīmū ē. i. imediatū ante. i. supra inuidua ē tm spēs z nō genꝰ. Sicut igit suba cū sit in ordine p̄dicamentali qd supmū: eo q̄ nihil sit supra eā in p̄dicamēto: ē genꝰ gñalissimū: sic ēt hō cū sit tal spēs post quā nō ē vlla inferior spēs nec aliqd qō possit dici: fz sola inidua que ididua sunt sīc socrates z plato q sūt sub boie: erit ipe hō sola. i. tm spēs: z vltima spēs spālissima. q̄ vero sūt in medio sube z hois sūt spēs eoꝝ q̄ sunt supra ipa. z gña eoꝝ q̄ sunt post ipa siue q̄ sunt sub ipsis. ¶ Est āt notādū q̄ rōnale aial p tāto porphiriꝰ ponit eē genꝰ: qz secuꝰ opinionē platonis z Ari. putauit corpa celestia cē aiata aia intellectuali diuersa fm spēm ab aia nra rōnali. Uerū ē tm q̄ boetꝰ vult in ꝯmēto q̄ opio Ari. fuit corꝑ celeste non cē aiatuz. sic enī dicit. Placet ari. corpa celestia nō cē aiata: qō vo aiatū nō ē: aial cē nō pōt. q̄ vo nō sit aial nec rōnale cē cōcedet. fz eadē corpa pp simplicitatē z ppetuitatez morꝭ eterna cē confirmat: z adiungit q̄ si platoni magis credendū sit: corpa celestia cē aiata credēdū ē. fz salua reuerentia boetij. magis credēdū ē Aristo. voluisse corpa celestia cē aiata q̄z in aiata: sīc pz intuēti libros eiꝰ. nec tm q̄ isti ita crediderūt iō credēdū ē corpa celestia cē aiata. Uerē tm q̄ si corpa celestia nō sūt aiata aia sēsibili. fz intellectuali tm scōm sententiā Ari. nō continebit corꝑ celeste sub gñe aialis. q̄ dr̄ia cōstitutiua aialis ponit sensibile qō sumit ab aia sensitiua. vñ simplr ē melius dicere q̄ aial rōnale nō sit genꝰ hois: fz diffō ei ꝯuenibit cū ipo. Nā z rōnale nō dr̄ ppe nisi qō itelligit cā discursiu rōnis: ō aūt fz Ari. ꝯuenit hoī z nō celo: dato q̄ celum sit aiatuz aia intellectiua. ¶ Est ēt notādū q̄ ē duplex diuisio. vna quidē formalis z alia mālis. Indidua āt sub eadē spē cōtenta abinuicē qdē diuidunt mālr. fz nō formaliter. nō enī socrates differt a platone dria que est penes diuersū gradū formē fz solū dria māli que segtur diuisionem māe. p tāto ergo dicit porphirius q̄ sub specie specialissima nō est aliquid eorum que possunt diuidi.

¶ Quare hec quidē duas habēt habitudines: illā que est ad superiora: fm quaz spēs dicunt esse iporum: z eam que est ad posteriora: fm quam genera ipoꝝ esse dicuntur. Extrema vero habēt vnā habitudinem. Nā z generalissimum ad ea que posteriora sunt. fz habitudinē cum genꝰ sit oīuz id quod est supremuz: ea vero que est ad supiora non habet cum sit su-

premum ⁊ principium primum. Specialissimum ⁊ vltimam ꝺ3 habitudinē eā que est ad superiora: quoꝝuꝫ ē spēs: eā vero que ē ad posteriora nō ꝺ3 sz indiuiduoꝝuꝫ spēs dī: spēs gdez velut indiuiduuꝫ ea ꝓtinēs: spēs vero superiorum velut ea que ab illis continet.

¶ Deinde cū viᷓ. q̄re hoc gdē. concludit ex predictis. differentē habitudinē ordinabilium i p̄dicamēto. ꝺ. q̄ hec que sunt i medio extremoꝝ hūt duas habitudines: qꝝ eā q̄ est ad superiora sua: fm quā habitudinem ipa dicūtur spēs eoꝝ: ⁊ hūt ei⁹ habitudinem q̄ est ad posteriora sua siue ad iferiora: fm quā habitudinē ipa dr̄ gria eoꝝ. extrema vero habēt vnā habitudinē solā. nā gen⁹ generalissimū vnā habet habitudinē: eā que est ad iferiora fm quā gen⁹ ipoꝝ dicit. sed eā habitudinē que est ad superiora nō habet cū ipsum sit suprēmū ⁊ p̄mum p̄nciplum positum i p̄dicamento. ⁊ supmo nō sit superi⁹ ⁊ pmo non sit prius. sz spāli⁹ habet solā habitudinē que ē ad superiora sua quoꝝ ē spēs. sed eā habitudinē q̄ est ad posteriora non habet. qꝝ nō habet sub se nisi ididua. vnde nō est gen⁹ sed spēs. ⁊ dr̄ spēs idiuiduoꝝ. aliter tamē dicit spēs superioꝝ ⁊ aliter iferioꝝ. qꝝ iferioꝝ ē spēs vt cōtinēs ea: sz superioꝝ vt contenta ab eis. ¶ Est tamen notandum q̄ quamuis ens inquātū ens sit vniuersalis⁹ ⁊ prius oī genere gñalissimo. tñ genus generalissimū nō ꝺ3 habitudinē ad aliquod i p̄dicamento supi⁹. qꝝ ens in eo q̄ ens in nullo ē p̄dicamento determinato: sz circuit oē p̄dicamentū. qꝝ enī vna tota ordinatio p̄dicamētalis distincta est ab alia: necessariū est vt ea aīs in ordinatione p̄dicamētali locent̄ in quib⁹ distincta sunt singula p̄dicamenta. non aūt predicamenta distiguunt̄ in eo q̄ dr̄ ens inq̄tuꝫ ens: sed in hoc singula conueniūt. ⁊ iō ipm non ponitur i aliqua ordinatiōe p̄dicamēti. ¶ Est etiam notandū q̄ non ꝓprie dicit̄ cē spēs idiuiduoꝝ. nam sicut pater ei⁹ dicit̄ pater ad quez ipoꝝtatur respectus noie patris: sic etiam spēs eius dicit̄ spēs ad qō importat̄ respectus noie spēi. noie aūt spēi importat̄ respectus ad genus: qō est correla⁹ ei⁹: ⁊ nō ad idiuiduuꝫ sicut vniuersalr noie vni⁹ correlati nō ponit̄ respectus nisi ad suum correlatiuū. Est aūt correllati⁹ spēi genus tm̄ ⁊ nō gen⁹ ⁊ idiuiduū. quare vnū nō pōt cē correlati⁹ pluriū. vñ ꝑz q̄ ꝓprie dr̄ species generis: sed non ꝓprie dicit̄ cē species indiuiduoꝝ nisi cum adiuncto: vt vz. dicatur ⁊ intelligatur q̄ spēs est contentiua idiuiduorum. ¶ Quāuis aūt in notabilibus aliqua dubia sint patefacta restant tñ adhuc aliqua difficiliora.

Queritur ergo primo vtrū descriptio spēi sit ōscriptio ꝑtis ⁊ᶜ intentionis. videt̄ enī q̄ nō quia ⁊ᵃ itentio spēi est correlar⁹ generis: in diffinitione autem huius correlatiui oꝝ q̄ ponat̄ aliud. cū igit̄ i hac descriptione qua dr̄. spēs est q̄ predicatur de pluribus differētib⁹ numero in eo q̄ qd. nō ponatur genus. videtur q̄ non sit descriptio scōe intentionis: sed ꝑme. ¶ Ad istam q̄stionē dicunt qdam q̄ in illa descriptione nō diffinit̄ spēs itētio nec spēs res: sed medium inter vtrunq; ꝙ spēm aūt intētionem ipi accipiūt intentionē scōam ꝓ spēm aūt rē ipi accipiunt intentionem ꝑmā. Sz ista opinio nulla est: ꝓ quidez qꝝ sit iter ens reale ⁊ rē intentionale non cadit medium. sit etiā non est medium inter rem ⁊ intentionez rez nec q̄ inter ꝑmam intentionem ⁊ scōam: nisi forte similitudo sit ens. ens ꝑme sit inter spēm que ē ipe bonoz: inter intentiō scōaz rōnis que vocatur spēs nō est q̄ medium nisi forte ipsa spēs vel similitudo bonitatis que in bonis: ⁊ intellectū ad actum intelligendi. Constat autem q̄ hec non diffinitur hec similitudo. vanū est igit̄ dr̄e q̄ ꝓ supadictā descriptionem non diffinitur ꝑma intentio nec scōa sed aliquid medium inter vtrunq;. Scōo illa opinio est inconueniens qꝝ si medium inter ꝑmam intentionem ⁊ scōam intelligatur aggregatum ex vtraq; sicut credo q̄ ipsi intelligunt: necesse est dicere q̄ sit illud aggregatum ꝑncipalr rōne alterius ⁊ non ratione vtriusq;. ex quo enim habent se illa duo sicut accidens ⁊ subm: nulla autem diffinitio de aggregato ex subo ⁊ accidente dari pōt q̄ ex quo respiciat vtrunq;: vnde nec̄ium est q̄ descriptio predicta respiciat ꝑncipalr aut scōam intentionem aut ꝑmam speciei. ⁊ ꝓ ois dicere oꝝ q̄ ōscriptio ꝓncipalr sit alterius eoꝝ. melius ē ergo dicere q̄ ē descriptio ꝛ̄ lectionis sumpte i concreto. ⁊ non descriptio rei que dicitur prima intentio. Nam idem non potest cē diffiniens ⁊ diffinitus respectu eiusdem diffinitionis. sed res que est prima intentio est indiffiniens. naz cum dicit̄ spēs est que predicatur: idem est ac si dicat̄ est res q̄ res p̄dicatur. ꝑz q̄ q̄ non diffinit̄ ꝑma itentio. sed secunda sumpta in cōcreto. ¶ Ad arg⁹ aūt est dicendum q̄ in illa descriptione subintelligit̄ gen⁹ qꝝ qō p̄dicat̄ de pluribus differentibus numero intelligitur positum cē sub genere.

Secundo quia in illa descriptione dicit̄ q̄ species est que predicatur de pluribus queratur vtrum de necessitate oīs spēs multiplicabilis sit per indiuidua. videtur enim q̄ sic. qꝝ qō est de ratione alicui⁹ conuenit sibi de necessitate. est aūt de rōne vniuersalis q̄ sit cōicabile multis: ⁊ spēs ē vlis. q̄ de necessitate conuenit oī spēi q̄ sit cōicabilis multis indiuiduis. ¶ ꝑ. qō non est cōicabile multis est indiuiduum vel singulare. sed nulla species de se ē idiuidua aut singularis. ergo necessario de se ois spēs multis est cōicabilis. ¶ Ad istam questionez oportet nunc breuiter rīdere: qꝝ ꝓpter suā difficultatem ipa transcendit facultatem huius artis. Est igitur cōsiderandū q̄ species in eo q̄ species non habet q̄ sit ad aliud sdiuiduū determinata. cuius rō est. qꝝ species quantum est de rōne spēi dicit naturam determinatam ad certum pfectionis gradū. nō determinans in illo perfectiōis gradu hoc supp⁹ vel illud. vñ quantum est de rōne sue talis est: q̄ si in illo pfectionis gradu ponerentur plura indiuidua de illis omnibus p̄dicaretur. qꝝ q̄ spēs inquātum species dicit naturā nō alr determinatas q̄ ad certū gradū pfectiōis. talis aūt ꝺterminatio nō ē determinatio que dicat hoc indiuiduū aut illud in certo pfectionis gradu: ꝑz q̄ spēs de se non ponit determinationem ad aliquod vnū indiuiduū. ⁊ idcirco quōcūq; idiuidua ponant: ꝺ eis p̄dicabit̄. Et ꝓ tāto dr̄ q̄ spēs simplr quātū ē de se nata ē p̄dicari de plurib⁹: qꝝ spēs ex eo q̄ ē spēs nō ꝑportat aliqd impediens ipsaz de plurib⁹ predicari. sil⁹ ex opposito ips indiuiduū ex eo ipo q̄ ē idiuiduum importat icōmunicabilitatē: rōne cuius dicitur non esse predicabile de pluribus. ⁊ hec ē dīa inter indiuiduum vagum ⁊ speciem. qꝝ sdiuiduū ex hoc ipo q̄ est sdiuiduū habet q̄ nō sit p̄dicabile de pluribus. qꝝ in sua rōne includit icōicabilitatem. sed spēs qꝝ in sua ratiōe nō includit icōicabilitatē: ꝺ q̄tū est de se q̄ sit p̄dicabilis de pluribus. ex aliqua tm̄ additione adiūcta in aliqua nā spēs trahit icōmunicabilitatem: sicut i natura pure spirituali trahit speciem icōicabilitatem ex ipa negatiōe recipibilis in alio. ⁊ ex hoc patet q̄ trahit q̄ in illa natura non sit spēs p̄dicabilis de pluribus. ¶ Dicēdū ē igit̄ ad qōnes ⁊ cū qē q̄ ois spēs de se est vna non est indiuidua. sed cōicabilis multis indiuiduis. ex aliqua tamē additione adiuncta additioni oppositoꝝ vñ ꝙ habet in aliqua natura. ⁊ fit incommunicabilis. ⁊ sic nō p̄dicabilis de pluribus sicut de nā spāli dictū est.

Tertio queratur vtr̃ spēs que nata est predicari de pluribus ꝑdicetur vniuoce de eis. videt enī q non. quia sīt se habet genus ad species. sic species ad individuum. sed genus non ꝑdicat omnino de suis spēbus vniuoce. ergo nec spēs ꝑdicat oīo vniuoce ō suis idiuidus.

¶ Ad istam quēstionē est sciendū q aliꝛ est de spē specialissima. ⁊ aliter de spē subalterna. Nam quia species subalterna est genꝰ: ita oꝛ dicere de ipa sicut supra dictuꝫ est de gñe. qꝛ vero species specialissima non est genus: aliter de ipa q̄ de genere oꝛ dicere. Est ergo considerandus q spēs specialissima differt a genere in hoc. quia genus non ponit i re naturam forme vnius gradus sed multoꝝ: qꝛ animam alterius gradus ponit realr aīal i boīe: ⁊ alterꝰ gradus ponit aīam in leone ⁊ sic de ceteris. sed spēs specialissima natura forme vnꝰ gradus ponit etiam realiter in cunctis suis individuis. sicut homo nō ponit in cūctis particularibus hoībꝰ nisi natūam forme substantialis que est aīa rōnalis: que realr ē vnius gradus i omnib⁹. ⁊ ideo nō solū fm logicū q est artifex rationis: sed etiaꝫ fm physicuꝫ q est artifex realis: spēs spālissima predicat vniuoce: genꝰ vero ⁊ fm logicuꝫ qui est artifex rōnis vniuoce ꝑdicet: tamē fm ꝓphetā qꝛ est artifex realis predicat equiuoce.

¶ Ad argumētū aūt ē dicendū q similitudo non currit q̄tū ad oīa. nā q̄tus currat similitudo q̄tum ad hoc q sicut genus est vlē respectu spēi: ita spēs ē vlē respectu individuoꝝ. tamē in hꝫ est dissimilitudo. qꝛ genꝰ dividitur i spēs diuisione formē. fꝫ spēs dividit in individua diuisiōe matē. Ex hoc aūt patet q i genere nō est vniuocatio perfecta sicut est in spē specialissima.

Quarto dubitatur. qꝛ nō videtur verum q spēs specialissima non habeat habitudinē ad inferiora. Constat enim q habet habitudinem ad individua de quibus predicatur. fꝫ individua sunt infra ipam in ꝑdicamēto. ē hꝫ habitudinē ad inferiora. ¶ Ad istā q̄onem dicunt quidam q individua sub spē nō cadunt directe. sed solum lateraliꝫ. ⁊ pro tanto fꝫ eos dr̃ spēs spālissima nō hr̃e habitudinē ad inferiora. Sꝫ istō nō ē bn̄ dcꝫ qꝛ videmꝰ q quia oīa non cadit directe sub genere: ⁊ genus nō est de principali intellectu eoꝝ. Cū g spēs sit de principali intellectu individuoꝝ dicendū est q si individua caderent i predicamēto directe: tunc crētur sub spē directe. ¶ Est ergo cōsiderandum q ordo ꝑdicamentalis incboatur i gradu pfectiōis rei cōissimo: fꝫ distincto cōtra gradus perfectionis omniū aliorum predicamentoꝝ. Nam q̄tus cōissimꝰ quidē qō attendit in perfectione boīs sit entitas: quia tamē i rōne cōmuni entitatis non distinguitur substantia a quātitate qualitate ⁊ reliquis: nō dicimꝰ q ordo ꝑdicamētalis i quo collocatur homo incboetur i ipo ente sed incboatur i ipo ente subsistente qō est substantia. qꝛ p hoc ponit gradus generalissimꝰ omnium graduum pfectiōis q sunt i boīe ⁊ qui ita ptinent ad predicamentū i quo locatur hō q ad nullū aliō ꝑdicamētū ptineāt. sic aūt in isto gradu pfectiōis cōissimo incboat ordo ꝑdicamētalis sic ita finitur in gradu pfectionis spālissimo ⁊ vltimo. Quēadmodū vero ab illo gradu cōissimo sumit genus generalissimū: sic etiam ab isto gradu vltimo ⁊ spālissimo sumit spēs spālissima. ⁊ sic pꝫ q tot⁹ ordo ꝑdicamētalis claudit iter genus generalissimū ⁊ spēm spālissimā. Et ꝓterea sīt ens ⁊ cetera transcendentia nō proprie locant in descriptiōe ordinis ꝑdicamentalis: sic ēt non locant in ea p se ipsa individua. sed si dicantur in ordine ꝑdicamenti poni: hō nō est per se sed rōne suaꝝ spēꝝ. Ex quo patet q quamuis species habeat habitudinem ad sua individua: hoc tamen non obstante dicit nō hr̃e habitudinē ad inferiora. intellige locata p se i ordine ꝑdicamēti. qꝛ sic individua in ipo nō locant.

¶ Determinant ergo generalissimū ita q cum genus sit non est species: Et rursus supra qō nō est aliud supraueniēs genꝰ. Specialissimū vero quod cuꝫ sit species non est genus: ⁊ qō cum sit species nunqꝫ dividit in species: ⁊ qō de pluribus differētibus numero in eo qō qd sit predicatur. Ea vero que sunt in medio extremorum subalterna vocantur genera ⁊ species: ⁊ vnūquodqꝫ eorum species esse potest ⁊ genus ad aliud quidem ⁊ ad aliud sumpta. Ea vero que sūt ān specialissima vsqꝫ ad generalissimū ascēdētia ⁊ genera dicūtur ⁊ spēs ⁊ subalterna genera: vt agamennon atrides: ⁊ pelopides tantalides ⁊ vltimū ionis. Le VI.

Postq̄ supra declarauit porphyrius habitudines ordinabilium i ꝑdicamento: nē in hac parte concludit ex predictis diffinitiones ipoꝝ: vt sic appareat que supra dictarum descriptionum sint solius spēi specialissime: ⁊ que sint ēt aliorum. ⁊ circa hoc tria facit. qꝛ primo ponit descriptiones ꝑdicamentoꝝ. 2° aūt qō dixerat manifestat i quodam filli. ibi. vt agamēnon. fꝫ tertio remouet quādā dubitationē ibi. Sed i familys. Dicit ergo in ꝓma pte iferēs ex predictis. q determinat. i. describunt philosophi genꝰ generalissimū ita: dicentes ipm esse id qō cū sit genus nō est spēs: ⁊ supra quod nō est aliud genꝰ supraueniens siue superordinatū. nō enī genus generalissimū sub alio genere ordinat. fꝫ magis ordinant sub ipo oīa alia gña vnius predicamenti. Spālissimū vero describunt dicentes ipꝫ ēē id qō cum sit spēs non est genus alicuius. nec per ois vnꝫ dividet in spēs inferiores: ⁊ ex oñi non predicatur de pluribus differentibus spē: sed predicatur i eo q quid de pluribꝰ differētibꝰ nūero. vnde pꝫ q tertia descriptio est propria speciei specialissime. sed ea que sunt in medio extremoꝝ. i. generis gñalissimi ⁊ spēi spālissime vocant genera subalterna ⁊ spēs subalterne. qꝛ vnūquodqꝫ ipoꝝ pōt ēē genus ⁊ spēs sumptū siue cōparatum ad aliud ⁊ ad aliud. sed ea que sūt ān. i. supra specialissima ascendentia vsqꝫ ad gña generalissima dicuntur species. ⁊ dicuntur genera: ⁊ sunt genera subalterna. vnde ipa non ꝑdicātur immediate de pluribus differētibus solo nūero: fꝫ ō plib⁹ differentibꝰ spē. ⁊ idcirco nō cōuenit eis 3ª descriptio spēi supra assignata: fꝫ cōueniunt tñ due ꝓme. ¶ Deinde cuꝫ dicit. vt agamēnon. declarat qō dixit in q̄dā simili. simile aūt hui⁹ sumitur i quadā familia in qua aliqs est ita filius q non pater: ⁊ aliquis ita pater q nō filius: ⁊ alii sūt filii ꝓcedentium ⁊ patres sequentium. vt agamēnon fuit filius atrei: pater aūt alicuius non ponit: atreus ēt fuit pr̃ agamennonis ⁊ filius pelopis. ⁊ pelops fuit pater atrei ⁊ filius ionis. Jupiter autem fm fabulas gentiliuꝫ fuit tñ pater ⁊ non filius. Eodem ergo modo in ordine ꝑdicamētali aliqd ē tñ spēs: ⁊ aliquid est tñ genꝰ: ⁊ aliquid est genus ⁊ spēs: sed diuersimode.

¶ Sed in familijs quidē plerunqꝫ reducīt ad vnū principiū. v. g. ad iouem: in generibus aūt ⁊ speciebus ⁊ non sic se habet: neqꝫ enim vnū commune genus omnium est ens: nec omnia eiusdē generis sunt: sed vnum supremū genꝰ quemadmodum dicit Aristo. sed sunt ponēa

quemadmodū dictum ē in predicamētis prīa decē genera quasi decē prīa principia: vt si oīa quis entia vocet equiuoce inquit nuncupabit non vniuoce. si eni esset cōmune omniū genus ens vniuocē oīa dicerēt. cum vero sint decem pricipia prima commune ens omnium secundum nomē est solū: non etiā fm diffinitionis rationem que fm nomen est.

¶ Deide cum dicit. Sed in familys. remouet dubitationem quādā. posset eni aliquis dubitare an ordo qui attenditur in familys sit ordo vniformis ordini rerum predicamentalium. Hanc ḡ dubitatōez remouet ostēdēs q̄ non ē oio vniformis: dicēs q̄ i familys plerumq; siue frequēter multe familie reducunt ad vnū pncipiū. Non aūt sic se habet i generibus et spēbus: vt videlz multe ordinationes predicamētales reduci possint ad vnū genus. si. n. cēt aliq̄ cōmune multis predicamentis: id maxime foret ipsum ens. sed ēs nō est cōe genus omniū. nec p oēs oia sunt eiusdem generis. nec vñr oia fm vnū suprem genus. sicut dic Aristo. in 4.° topicoz. sed sicut in predicamentis. i. in libro predicamētoz distincta sūt decē predicamenta: sic sunt posita prima decem gña rez. q̄si decē pncipia in nullorno communi genere cōuenientia. si aūt quis vocet oīa entia et dicat q̄ oueniunt i ente igt arī. q̄ equoce nūcupabit ēria. ñ vniuoce. et ppterea nō ē genus. qz si cēt genus cēt cōe decē primis gñibus et nō solū fm nomē sed ēt fm rōnē vni⁹ diffōnis. Ꝟ ār ē falsū. qz cū sint decē prima pncipia vel gña cōe ē eis ens solū fm nomē: et nō fm rōnem diffōnis. q̄ est data fm illud nomē. vnde pz q̄ ens non est genus: nec per oēs reduci pōt multe ordinatōes predicamentales ad vnum genus. sicut multe familie reducunt ad vnū pn⁹.

¶ Decez quidem generalissima sūt: spālissima vero in numero quidē quodam sūt: non tamē idefinito. Individua aūt que sunt post spālissima infinita sunt. quapropter vsq; ad specialissima a generalissimis descedentem iubet Plato quiescere: Descēdere autem p media dividentes specificis differētijs: infinita vero inquit relinquenda sunt. neq; enim eorū; posse fieri disciplinam.

¶ Deinde cum dicit. Decē gdez generalissima. qz dixerat decē ē prima genera: pp hoc agit icidenter de numero rerū; predicamētaliū. et circa Ꝟ duo fac. qz p facit qđ dcm̄. 2° vo oñdit diuersā ꝺditionē ascēsus et descēsus atq; suprioz et inferioz in predicamēto. ibi. Descēdentiū igit. Dicit ergo in prima pte. q̄ gñalissima sunt decē. spālissima vero sūt in numero quodā nō tamē sunt in numero diffinito. i. determinato i cognitiōe nra: sz idividua q̄ sunt post spālissima sunt infinita nō solū quātū ad cognitionē nram: sz q̄tū ad naturā. et ppterea plato bolez descendentē a generalissimis ad spālissima iubet gescere i spālissimis: et iubet ipm descendere a generib⁹ dividentē fine dividendo genera specificis differētijs. nō ār vult fieri descensum ad individua. qz sūt infinita: et infinita dicit relinquēda cē ab arte. qz dicit nō fieri cē disciplinā boz. i. infinitoz siue de infinitis. ¶ Est ār notandū q̄ idividua nō dicuntur finita. qz sint infinita in actu cū nihil sit actu infinitum: sed dicuntur infinita. qz pōt pingere q̄ nūq; boz multiplicatio finiat. et p ōns dicuntur infinita ex opposito ār dicunt spālissima cōe in numero quodā. qz iboz multiplicatio sic finiri potest vt nō possit vltra procedere. ¶ Tenendū ēt q̄ cōuenit plato noluit stare cē in genere sed in spē. qz ex cognitione gñis nō habet pfecta cognitio rei sz imperfecta et cōfusa. qz genus nō ponit nām vnam nisi sub confusione et indeterminatione quādā: pfecta vō cognitio habet ex cognitione speciei spālissime que ponit vnā naturā determinatam et completam.

¶ Descendentiū igit ad specialissima necesse ē dividentē per multitudinem ire. Ascendentibus vero ad generalissima necesse est colligere multitudinem. Collectiuum eni multoz; in vnā naturā spēs est. et magis id quod est genus. particularia vero et singularia ecōtrario i multitudinē semp dividunt quod vnū ē. Per participationē. n. speciei plures hoies sunt vnus homo. in pticularibus autem vnus hō et cōis plures. diuisiuū eniz est semp quod singulare ē. collectiuū aūt et adunatiuū qđ cōe est.

¶ Deide cuz dicit. Descendentibus igitur. declarat diuersam conditionē ascensus et descensus in predicamento: differens ex dictis q̄ exquo oz a generibus descēdere vsqdo ipsa per differentias specificas: cum diuisio inducat multitudinē nobis descēdentib⁹ a generibus ad spālissi⁹ necesse est ipm dividentē ire p multitudinē specieꝝ: sed ascendentib⁹ a spēbus ad genera gñalissima necesse ē colligere multitudinē spēz in vno genere suprēmo. sp enim ipz cōmune est collectiuū multoz. vnde cōe quod est species collectiuū est multoz idividuoz in vnā naturam et graduz formē. et id qđ est genus quod est cōius q̄s species est magis multoz collectiuū. sed particularia et singularia econuerso se habēt: qz genus qđ est vnū in seipo dividunt i suā multitudinē. hec ē ergo diuersa cōditio ipoz. q̄ omune ē vnitiuū: et particulare ē diuisiuū. qz participatiōe speciei plures hoies sunt vn⁹ homo: sed vnus hō spē ipsis particularib⁹ fit plures numero: vnde bene dictum est q̄ singulare ē semper diuisiuū vniuersalis: et cōmune vel vsē est semp collectiuū vel vnitiuū singulariū. ¶ Est aūt notandum q̄ vnū dr aliquid alicui inquantū nō differt ab ipo. et qz in rōne aīalis nō differt hō ab equo dici pōt q̄ equ⁹ et homo sunt vnum in aīali. nec tamē dici pōt cōuenienter q̄ sint vnū aīal. Nā ista locutio. vnū aīal. trahit ad sua suppositā. hō aūt et equus nō cōueniunt in differētia cōstitua sua suppositoz aīalis. et ideo conuenienter dici non pōt q̄ hō et equus sint vnū aīal. sed ista locutio qua dr. vnum in aīali. non trahit ipm ad sua suppositā. sed bat intelligere cōsistentiam i ipso. et ideo bene dici pōt q̄ homo et equus sunt vnum in aīali. Eodēmō intellige q̄ dici pōt socratē et platonē vnus cē in hoie: sed nō conuenienter dici posset q̄ sint vn⁹ homo: nisi cū adiuncto: vt dicat q̄ sint vnus homo spē. et q̄ hō et equus sunt vnū aīal generenum rōnalis adiuncti ita tunc statur in illis cōib⁹ q̄ non fit descēsus ad suppositā ipoz. et ppterea signanter porphyr⁹ nō dicit simplr q̄ sint vnus hō socrates et plato. sed adiungit participationē spēi: qđ idez fuit ac si diceret q̄ socrates et plato sunt vn⁹ homo spē.

Sunt autem in lectione illi aliquē ōstionē declarē. dc. et primo queritur vtr ens sit genus. et videt q̄ sic. qz genus ē qđ de plurib⁹ predicatur differētijs q̄litatiuis in eo q̄ qđ. ens aūt de hoie et hō equo q̄ differūt spē predicat i eo q̄ quā: videt ergo ens ēt genus. ¶ Ad illā qōnem dicē dum q̄ ens nō pōt cē genus. qm̄ vna rōnis ēt. qz nec genus dicit principaliq̄ qđ ēt sine qualitatē. Nam hō et equus et quelibet alia res sunt eiusdem generis q̄ sūt

aūt nō dicit ꝓncipaliṫ qditaṫē alicuī, sed dicit actū cēndi: sicut currens dicit ꝓncipaliṫ actū currēdi. vnde ꝑz q ens nullius pōt cē gen⁹. Alia aūt rō quam aristo. tāgit i tertio meta⁹ est: qz oē genus hz dīas q quas diuidit: de quarū dīaꝝ ꝓncipali intellectu nō est ipm genus. sicut de ꝓncipali itellectu rōnalitatis nō ē aīal. Nam differētia nō participat gen⁹ sīc ꝑz in 6° topicoꝝ. ens aūt nullā talē dīam habē pōt: qr de cuius ꝓncipali itellectu nō est ens in sua cō munitate sumptū: illud est nō ens. nō ens aūt nō pōt esse dīa diuisiua generis ⁊ constitutiua spēi. patz itaq; q ens non pōt cē genus. Dicēdū est ergo ad argu⁹. q gen⁹ debz ponere de se aliquod vniuocū: sed ens de se non ponit aliquid vniuocuz. Jté genus dz īmediate de differēnib⁹ spē ꝓdicari. ens aūt nō ꝓdicatur īmediate de hoīe ⁊ equo: sed mediante gñe qō est suba.

Secundo queraṫ vtrū vlli idiuiduo possit attribui ītentio spēi: videṫ enī q sic: quia qō nulli hoī conuenit hoī nō conuenit: sed cē spēi cōuenit homini ergo alicui hoī cōuenit. sed aliqs homo est idiuiduum vagū. q̄ ſaltē ididuo vago ꝓuenit ītētio spēi ⁊ ei pōt attribui ¶ Ad istā questionē dicunt quidā q intentio spēi potest attribui idiuiduo vago: ⁊ q idiuiduū vagum ē spēs. Sed nō aūt ipoz est: qz cuicūq; ꝓpetit diffinitio ei competit diffinitum: sed videmus q diffō speciei supra assignata cōuenit idiuiduo vago: qz idiuiduū vagum. vt qdā homo: ꝓdicaṫ de pluribus differētib⁹ numero in eo qō qd. ergo idiuiduū vagum est spēs. Sed ista opinio stare nō potest. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū q de rōne sua spēs hz cōicabilitaṫ. Jndiuiduū vero de rōne sua habet icōicabilitatem. Cōmunicabilitas aūt ⁊ incōmunicabilitas sūt oppositе cōditiones. vnde ꝑz q spēs ⁊ idiuiduuz sunt oppositarum ꝺitionum. ⁊ ꝓpter oppositas conditiones attribuitur alicui intentio indiuidui ⁊ alicui ītentio spēi. ex eo aūt q spēs est cōicabilis itelligitur etiā cē distinguibilis i eis quibus cōicatur: sed indiuiduū sīc ē icōmunicabile sic ē et idistīguibile. Sic itaq; attēdentes ad idiuiduū vagum videmus an ei conueniat cōicabilitas ⁊ distinguibilitas. ꝑz aūt statiz ꝑima facie q nō: qz quidā hō q̄uis nō explicet certū vnū suppositū. rōne tamē ꝑticularis signi dat itelligere nāz spēi tractā ad v⁹ supp⁹. nullū āt v⁹ suppo⁹ humāe nāe ē distīguibile neq; cōicabile alys suppositis. ⁊ idcirco idiuiduū vagū hz conditionē oppositā ꝺitioni ipsi⁹ spēi. ⁊ ꝓ tanto falsū ē dicere q sit spēs. Ut aūt appareat in quo desit motiuū dicentium oppositum est sciendum q spēs nihil ponit qō nō cōicetur suis indiuiduis: ⁊ in quo cuncta sua idiuidua nō sint vnum. Jndiuiduū vero vagum vltra nāz spēi ponit īdiuiduationē: quāuis non explicet hāc idiuiduationē. ꝓ illā aūt idiuiduationez nō vniunt: ſz distīguunt ipa idiuidua. ⁊ ꝓpterea spēs quidē sic ꝓdicatur de multis idiuiduis q ꝺ eis ꝓdicaṫ vniuoce ſm totuz qō ponit: ſz indiuiduū vagū sic ꝑr de multis indiuiduis signatis: q tñ de eis nō ꝓdicaṫ vniuoce ſm totū id quod ponit: qz ponit indiuiduationē. ⁊ i idiuiduatione nō vniunt: ſz distīguunt ipa idiuidua. vñ patet q sibi nō cōuenit diffō spēi siue ītētio. ¶ Dicēdū ē q ad argumētū q accidētia rōnis ita sic attribuunt aliq̄ singularib⁹ q nō ꝓueniunt vniuersalib⁹ nec ecōuerso: spēs aūt ē de attributis rōnis. vñ ita ꝓuenit homi q nulli singuli conuenit. de attributis ergo rōnis loquēdo falsa ē illa ꝓpositio qua dī q illud qō nulli ꝓuenit hoī etiā hoī nō cōuenit: sed est vera de attributis realibus.

Tertio queraṫ vtrū multiplicatio spēi possit tendere in infinitum: videṫ enim q sic. qz dicit in 8° metaphice q spēs rerum sunt sicut numeri: sed multiplicatio numeroꝝ pōt tendere in infinitū. q ⁊ multiplicatio specieꝝ. ¶ Ad istā qōnez dicunt q dam q multiplicatio spēi pōt in infinitū tendere. ⁊ rō ipsorum est, qz spēs multiplicant ſm imitationē diuersoꝝ graduū diuine perfectionis: gradus aūt diuine pfectōis sunt infiniti. vñ videtur q multiplicatio spēi possit tēdere in infinitū. Sz istaz opinionem non approbo. Ad cui⁹ euidentiaz est sciendū q ſicut est de idiuiduis ⁊ secus est de spēbus. Nam indiuidua eiusdē spēi sunt oio eqlia in pfectione: ⁊ ꝓpterea nō habēt ūter se ordinem ꝓioris ⁊ posterioris q̄ se. sed p accidens: spēs vero nulle sunt eqles in pfectiōe: ſz vna est pfectioꝛ q̄ alia. ⁊ ꝓpterea in spēbus rerū non attenditur p accidēs ſz p se ordo ꝓioris ⁊ posterioris. Nūcaūt sic est q quātus in ordinatis per accidēs possit ꝓcedi in infinituz in habentib⁹ tamē p se ordinē adiuicē nullo modo potest cē ꝓcessus in infinitum. Multiplicatio ergo idiuiduoꝝ sub eadē specie potest qdē in ifinitū tendere: sed multiplicationē spēi ꝝ impossibile est, ꝓcedere in infinitū. ¶ Ratio autē aduersātiū nō valet. nā q̄uis diuina pfectio sit infinita: nō tamē potest eam spēs creata totaliṫ imitari. ⁊ iō in spēb⁹ creaturaꝝ oz cē finitatē. ¶ Ad aliō argu⁹ ē dicendum q spēs rerū nō sunt sicut numeri quantuz ad omnia sed solum q̄tum ad q̄tuoꝛ cōditiones: vt dicit in 8° metaphice. quaꝝ vna ē. qz sīc numer⁹ dīdit in idiuisibilia ita etiā species rerū i idiuisibilia resoluunt. 2ª cōditio ē quia sicut in numero quolz qualibz vnitate addita vel subtracta variatur spēs. sic etiaz in speciebus reruz quelibz differentia addita vel subtracta variat spēm. 3ª conditio est qz sicut numerus nō est vnus per aliquid extrīsecum ita ⁊ species rerū. 4ª cōditio est quia sicut numerus non recipit magis nec minus ita etiam species rei de se nō recipit magis ⁊ minus.

¶ Assignato autem genere ⁊ specie quid sit vtrunq;: ⁊ genere quidē vno: speciebus vero plurib⁹: semper eiz diuisio generis in species plures est: genus quidē semp de speciebus ꝓdicatur: ⁊ oia supioza ꝺ iferioꝛib⁹: spēs autez neq; de proximo sibi genere: neq; de superioribus: neq; eni ꝓueniṫ: Oportet.n. eq̄ de eqs predicari: vt bimibile de equo: aut maiora de minoribus: vt animal de homine: minora vero de maioꝛib⁹ minie. neq; enī aīal dicis cē homīē quēadmodū dicis hoīē aīal. Le. VII.

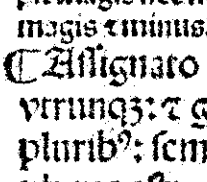

Postquam ꝓmisit scoꝛsum porphyri⁹ tractatum de genere ⁊ de spē. in hac parte ꝑs declarat q̄dam de vtroq;. ⁊ circa hoc tria facit. qz ꝓ ostēdit quō se habēt quātū ad ꝓdicationē supioza ⁊ inferioꝛa. 2° declarat quare aliqua dicaṫ idiuidua. ibi. Jndiuidua aūt dicunt. 3° ex dictis īfert quoddaz cozrelarium ibi. Continetur igitur. Prima ps diuiditur iteruz in tres partes: quia primo ostendit q superioꝛa predicantur de inferioꝛibus. ⁊ non econuerso. 2° vero ostendit q de quibuscunq; predicantur inferioꝛa de eisdem etiam predicantur superioꝛa. ibi. De quibus autem species. et 3° ostendit de quibus singula predicētur. ibi. Et species quidem. ¶ In prima ergo parte continuans se ad precedentia dicit q assignato. idest determinato de genere ⁊ specie. ⁊ dicto quid est vtrunq;. ⁊ q ordo predicamentalis fit existente vno genere. sed pluribus spēbus: ꝓpter id q diuisio generis est semper in plures species: Oportet vlteriꝰ scire q genus quidem predicaṫ de specie ⁊ omnia supioza de inferioꝛib⁹. sed species neq; de

genere ſibi proximo p̄dicaſ. neq; de ſupioribus: quia nō conuertitur ordo generis ad ſpeciem. vt videlicet ſic̄ genus ſupra ſpeciem ordinatur ſic etiam species ſupra gen⁹ ordinet. hoc autē probat porphir⁹ quia ait dicit oz p̄dicari ſemp aut equalia ꝺ equalib⁹ ſicut bimbile de equo: aut maiora de minoribus: vt animal de boīe. ſz minora ꝺ maioribus minime p̄dicant: qz ſicut boiez dicis eē aial: ita ñ ecōuerſo dicis aial eē boiez. Cum g̃ ſpecies ſit minor gñe patet q; gen⁹ p̄dicaſ de ſpē. ſpēs vero de gñe p̄dicari non pōt. ¶ Eſt autē notandū q; duplex eſt predicatio. vna q; dem ſecundū ſe que fit qñ p̄dicatū p̄dicaſ rōne ſui z non rōne ſubintellecti. z ſm talē p̄dicationē itelligit porphir⁹ q; iferiora nō p̄dicant de ſupioribus: ſz ſupiora de iferioribus. Alia ãt eſt p̄dicatio ſm accidens que fit qñ qꝺ p̄dicatur de ſubiecto nō p̄dicaſ rōne ſui: ſz rōne alicui⁹ ſubintellecti: ſicut ↄtingit cum p̄dicatur ſubm de accidēte: vt cū dicit q; albū eſt coꝛp⁹: nam coꝛp⁹ p̄dicaſ de albo nō rōne albi: ſz rōne ſubi ſubintellecti in albo. z ſm talē p̄dicationem bene poſſūt p̄dicari iferiora de ſupioribus. Cum enim dī q; aial eſt bō: p̄dicatur bō de animali rōne cuiuſdā bominis ſubintellecti in cōprehenſione aialis.

¶ De quib⁹ autem ſpēs predicaſ ꝺ bis neceſſario z ſpeciei genus p̄dicatur: z generis gen⁹: vſq; ad generaliſſima. Si enim verū eſt dicere Socratē boicm: boicm autē animal: aial vero ſubſtātiaz: verum eſt Socratem z aial dicere atq; ſubſtātiā. Semper enim ſuperiora de inferioribus predicant.

¶ Deide cum dicit. De quib⁹ aūt ſpēs: oſtēdit q; oīa ſupiora predicantur de omnibus de quibus predicantur ſua inferiora. dicens q; de illis de quibus predicatur ſpecies de bis neceſſario predicatur genus illius ſpeciei: z genus illius generis: z omnia genera ſuperiora vſq; ad genus generaliſſimuz inclusiue. ſi enī eſt verum hominem p̄dicari de ſocrate: dicēdo ſocratez eē boicm: z cuz ꝺ pariter ē verū dicere boiez eē aial: z aial eē ſubam. z hoc totuz optime contingit: qz ſemp ſupiora p̄dicant. i. p̄dicari poſſūt ꝺ iferiorib⁹ ſuis: quib⁹ ãt ē ſuperiora ſpēs eiſdē erunt ſupiora ſunt oīa genera illi⁹ ſpēi. z idcirco de quib⁹ p̄dicaſ ſpecies de bis etiaz gña illius ſpeciei p̄dicari poſſūt.

¶ Et ſpecies quidē de indiuiduis p̄dicaſ: genera aūt z de ſpecie z de idiuiduo: generaliſſimum aūt z de genere z de generib⁹: ſi plura ſunt media z ſubalterna: z de ſpecie: z de idiuiduis. Dicitur enim generaliſſimum quidem de omnib⁹ ſub ſe poſitis generibus z de ſpeciebus z indiuiduis. Gen⁹ aūt qꝺ añ ſpecialiſſimum eſt de omnibus ſpecialiſſimis z de indiuiduis: ſolū aūt ſpecies de oīb⁹ idiuiduis: ididuū aūt p̄dicaſ de vno ſolo particulari. Indiuiduuz enim dī Socrates. z hoc albuz: z hoc ueniens: z Sophronici filius: ſi ſolus ſit ei Socrates filius.

¶ Deinde cū dicit. Et ſpēs quidem declarat de qb⁹ p̄dicē: tur ſingula p̄dictoꝝ. d. q; ſpēs p̄dicatur de ſuis idiuiduis genus aūt p̄dicaſ de ſpē z de indiuiduis: generaliſſimum vero p̄dicaſ de genere z vltra de cunctis generibus ſubalternis ſub ſe poſitis: z de ſpēbus illoꝝ generū: z de idiuiduis illaꝝ ſpēꝝ. ſed gen⁹ quod ē immediate ante. i. ſupra ſpecialiſſima dicitur de oīb⁹ ſpāliſſimis. Intellige ſub ſe poſitis z idiuiduis: ſed ſpēs ſpāliſſima ſolū de indiuiduis p̄dicatur. Indiuiduū vero p̄dicaſ de vno ſolo: ſunt enim iſta idiua ſocrates: z hoc albū: z hoc veniēs: z filiꝰ ſophroni ci ſi tamē ſolus ſit ei filius. Ꝟ autē nō p̄dicant niſi ꝺ vno ſolo. ¶ Eſt aūt notādū q; ſi ſophronicus haberet plures filios: cū plures filij ponāt plures filiationes: non dicit. ꝛt tunc filiꝰ ſophronici filiationē ſingularem ſed vniuerſalem z cōez multis filiationib⁹. z idcirco tunc filiꝰ ſophronici nō diceretur qd idiuiduū aut ſingulare: ſz vniuerſale. ¶ Notandū eſt etiā q; hoc q; ꝺ dicit indiuiduū p̄dicari de vno ſolo: nō eſt cōtra id qꝺ dicit in p̄dicamētis q; a p⁹ ſuba q̄ eſt indiuiduū nulla ē p̄dicatio. In p̄dicamentis enī ſtelligitur de p̄dicatione qua p̄dicaſ aliqd de aliquo ſibi iferiori i p̄dicamento. z de tali p̄dicatione indiuiduum ꝺ nullo p̄dicaſ. qz nihil ē inferius ipo ididuo: ſz hic ſtelligit de quacūq; p̄dicatione z indiuiduū ſm alīq; p̄dicationē p̄dicatur: qz p̄dicaſ de ſeipſo. Quō ãt idiuiduuz vaguz p̄dicet de pluribus dictum fuit ſupra.

¶ Indiuidua autem dicūtur huiuſmodi: quoniam ex p̄prietatibus conſiſtit vnumquodq; eoꝝ: quoꝝ collectio nunq; i alio quolibet eadē erit. Socratis enim ꝓprietas nunq; i aliquo quolibz erit particulariū. he vero que ſūt bois ꝓprietates: dico aūt eius q ē ꝯmunis: erunt eedē i plurib⁹: magis ãt in omnibus particularibus in eo q; boies ſunt.

¶ Deinde cum dicit. Indiuidua autem dicuntur: declarat porphirius quare ſupradicta dicantur indiuidua. d. q; huiuſmodi q̄ dicta ſunt idcirco dicuntur indiuidua: qz conſiſtit vnumquodq; eoꝝ ex quibuſdam proprietatibus quarum tota collectio nunq; erit eadem in alio. qz omnes proprietates ſocratis nunq; erunt eedem in alio quolz particularium hominum. ſed proprietates hominis communis. ideſt ſumpti communiter eedem erūt in pluribus ſingularibus: z non ſolum in pluribus: ſed magis perfecte loquendo erunt in omnibus particularibus bominibus in eo q; homines: ſiue inquantum homines eedem. ¶ Ubi notādū eſt q; ſpecies conſtat ex collectione generis z differentie ſpecifice. z quia genus z differentia ſpecifica reperiuntur in cunctis indiuiduis eiuſdem ſpeciei: idcireo collectio conſtituens ſpeciem reperitur in omnibus indiuiduis eius. Indiuiduum vero conſtat ex collectione ſpeciei z indiuiduantis: z quia indiuiduās qꝺ conſtituit vnum indiuiduū non poteſt eſſe in aliquo alio indiuiduo: ſicut neq; differentia que conſtituit ſpeciē vnā poteſt eē in alia ſpecie. Idcirco collectio ex qua ↄſtat indiduum nō pōt eē eadē in alio idiuiduo.

¶ Cōtinetur igit ididuū qdez ſub ſpē: ſpēs aūt ſub genere: totum enim quiddam eſt genus. Indiuiduuz autē pars: ſpecies vero z totū z pars eſt alterius: ſed aliis partibus totuz: ſed pars quidez alterius: totū vero nō ē. De genere quidē z ſpecie: z qd ſit generaliſſimum: z quid ſpecialiſſimū: z que genera eadē z ſpēs ſunt: z que indiuidua: z quot modis genus z ſpecies dicitur: ſufficienter dictum ē.

¶ Deinde cum dicit. Continetur igitur. Infert ex predictis vnum correlariū. d. q; indiuiduum quidem continetur ſub ſpecie z ſpecies ſub genere. z ratio huius eſt qz totum continet ſuas partes: genus autem eſt quoddam totum reſpectu ſpeciei: ſed indiuiduum eſt pars reſpectu ſpe-

ria ⁊ speciei:species vero est pars ⁊ totum. sed est pars alterius.s.generis:totus vero nō ē alteri⁹:ſz alijs ptib⁹ totū qz ipis partibus.i.respectu suoꝝ idiuiduoꝝ est totum. vnde patet q⁹ conuenienter dictū est indiuiduum cōtineri sub spē ⁊ spēs sub genere. ¶ Notandū est autē q⁹ dixit ſm grauiter q⁹ spēs pars ē alteri⁹ ⁊ totū est nō alteri⁹. ſz alijs qz genus imediate positū supra spēm nō pōt eē nisi vnū: quis remota genera possint esse multa.ſz idiuidua imediate posita sub spē nata sunt eē multa. Et ꝓpterea ad ꝟ demonstrandū dixit spēs est pars alterius:totum vero ē non alterius quidē.i. vni⁹ tantū sed alys.i.plurib⁹. ¶ Ultimo epilogat supradicta.d.q⁹ de gñe ⁊ spē. ⁊ qd est generalissimū ⁊ quid est spāliſſimū:⁊ q̄ eadē sūt existentia gña ⁊ species respectu diuersoꝝ:⁊ que etiā sunt idiuidua:⁊ q̄t modis dicant̄ gen⁹ ⁊ species sufficienter dictū ē.

Sed circa dicta in hac lectione surgunt quedā dubitationes:ꝓmo aūt dubitatur an ꝓdicatio generis ó spē ⁊ spēi de indiuiduo sit ꝓdicatio maioris de minori.vī q⁹ non.qz vnūqōq; ꝓdicatur de alio ſz eē qō habet in ipo. sed eē qō habz genus in vna spē nō habet idē in alia:⁊ eē qō habz spēs in vno idiuiduo:ñ habet idē in alio:ergo ꝓdicatio gñis de spē ⁊ spēi de idiuiduo non est ꝓdicatio maioris de minori:sed equalis de equali. ¶ Ad istam qōnem ꝑtermissa ꝓpter breuitatē reprobatione aliaꝝ opinionuꝝ dicemus sicut dixim⁹ in logica nostra quā compilauim⁹. qz logice loquēdo q̄lz talis ꝓdicatio est ꝓdicatio maioris de minori.cuius ratio ē quia dicitur aliqua predicatio eē maioris ó minori:quando ꝓdicatum sic ꝓdicat̄ de vno:q⁹ secundum illud idem secundus qō predicatur de ipso potest predicari de alio. nunc autem logice loquendo:quia ſm illud idem ſm qō ꝓdicatur genus de vna spē: ⁊ species de vno ididuo:pōt ꝓdicari gen⁹ eē ó alia spē ⁊ spēs de alio idiuiduo:qz cū quodlz ipoꝝ ꝓdicet vniuoce ſm logicum:oz qōlibet ipoꝝ ꝓdicari ſm idē nomē ⁊ ſm eandem diffōnē:⁊ per ꝯsequens ſm idē esse expressum per illā diffinitionē:necesse est cōcedere aut q⁹ genus ⁊ spēs ſm logicū nō ꝓdicant̄ vniuoce.qō est falsū.aut q⁹ logice loquēdo ꝓdicatio generis de spē ⁊ speciei de idiuiduo sit ꝓdicatio maioris de minori.ſz phȳsice loquēdo.qz genus ꝓdicatur non vniuoce:sed equiuocevt supra dictum est:⁊ spēs ꝓdicatur vniuoce:dicere oz q⁹ ꝓdicatio qdem spēi de indiuiduis:quando spēs naturaliter pōt habere plura indiuidua:fit predicatio maioris de minori:nō aūt ꝓdicatio generis nisi forte ſm vocē vel ſm nomē.quēadmodum ista ꝓdicatio.latrabile alal ē canis.potest dici ꝓdicatio maioris de minori. ¶ Dicendū est ergo ad argu⁹ q⁹ licet ſm rem nō habeat idez eē genus in multis spēbus. habet tamen in eis idem eē ſm rōnē.spēs aūt habet in multis idiuiduis idē eē tam secundum rōnem q̄ etiam secundum naturā formē:ſz nō scōm designationē māe.

Secundo potest dubitari qd sit ꝓncipiū idiuiduationis.videt̄ eni q⁹ forma.qz per idē habz res eē ⁊ eē vnum.sed vnūquodq; habet eē per formā. ergo vnūquodq; habet per formā vnū siue idiuiduz esse. forma igitur est ꝓncipium idiuiduatōis. ¶ Ad istam qōnem est dicēdū q⁹ in rebus mālib⁹ ꝓncipium indiuiduationis nō est forma ſz materia. ¶ Ad cui⁹ euidentiā est cōsiderandum q⁹ alia est ꝯtractio generis ad speciem:⁊ alia speciei ad idiuiduū. qz per cōtractionē generis ad speciē ipm genus deducit ad certū ꝑfectionis gradū:ſz per contractionem spēi ad idiuiduum non deducitur species ad aliquem ꝑfectionis gradum:sed potius ille gradus perfectionis qui ponitur in specie limitatur ⁊ constringit. Constat aūt q⁹ gradus perfectiōis est ex forma ⁊ latitudo perfectiōis eius est ex forma ex qua est perfectio. sed perfectionis limitatio et constrictio siue latitudinis est proprie ex eo ex quo ⁊ per quod arctatur ⁊ constringitur latitudo forme.hoc autem non est nisi mā. vnde pro tanto forma ımaterialis dicitur remanere in sua latitudine infinita. pter hanc igitur cōditionez specificatio generis attribuit forme:⁊ indiuiduatio speciei in rebus mālibus attribuit materie.in logica autem nostra diximus q⁹ cōmuniter in omnibus principium idiuiduationis ē determinatio eētie ad esse. ¶ Dicēdū est ergo ad argumentum q⁹ forma dat eē ⁊ vnū esse.sed vnū eē vnitate indiuiduationis dat ī rebus materialibus forma idiuiduata per materiaz.⁊ iō non forma sed materia est principiū ꝓmū indiuiduatōis.

Tertio pōt dubitari vtrum idiuiduum addat supra speciem aliquid ſm rem. ⁊ videt̄ q⁹ sic: quia addit ꝓprietates indiuiduales:ſz iste sunt aliquid ſm rez ergo idiuiduum addit aliquid supra speciez ſz rez. ¶ Ꝑ. in realitate spēi oia illius speciei indiuidua cōueniunt. si ergo nihil ſm rem adderet indiuiduū supra spēz: idīdua vnius spēi non differrent ſm rem:ſz solum ſm rōnem.qō est falsum. ¶ Ad istam qōnē est dicēdū q⁹ nō est necessarium ipm indiuiduū addere aliqd supra ipam speciē ſm rem.cuius declaratio est: quia id de necessitate addit indiuiduum supra speciez per quod indiuiduatur.ſz autez logicam acceptionē indiuiduū nō fit indiuiduū per aliquam rem additam spēi.qz illa res aut eēt substantia aut accidens.non aūt est accidens: quia accidentia naturaliꝝ presupponunt subiectū suum eē:⁊ qz esse non possunt nisi indiuiduū sit:ꝑz q⁹ nāe accidentiuz secundū ordinē intelligendi nō faciunt suū subiectū indiuiduū:sed potius indiuiduuz ꝑsuppenunt: Nō ḡ ſm logicum addit indiuiduum supra spēm rem aliquius accidētis.nō addit etiā rez subē: qz mā ⁊ forma substantialis ingrediunt̄ non solum compositionē indiuiduī:ſz etiam cōpositionem spēi ⁊ aliā rez substantie indiuiduum ab istis nō ponit.logice ergo loqn̄do non addit indiuiduuz aliquid supra speciem realiter: ſz solū secundus rōnem. si aūt nō logice ſz realiter loquamur:dicere possumus q⁹ indiuiduū illa addit supra spēz sine qbus indiuiduū eē nō pōt in re: cum ḡ sine ꝓprietatibus ⁊ multis accīdentibus indiuiduū in re eē nō possit:dicere possum⁹ q⁹ ista accīdia ⁊ has ꝓprietates addit indiuiduū supra speciem.qz igit̄ indiuiduum sine bis in re esse non pōt:q̄uis sine eoꝝ multis possit intelligi:idcirco forte porphyrius dixit q⁹ idiuiduū constat ex collectione talium ꝓprietatū. ¶ Ad ꝓmū ergo argumētū est dicendū q⁹ ſm ꝯsiderationē logicā idiuiduum nō addit supra ipsam spēm alias ꝓprietates q̄z idiuiduationem ipam:que non dicit rem aliam q̄z illam que indiuiduatur. ſm tamen acceptionē realē addit vt dictū est alias ꝓprietates. ¶ Ad ꝟ⁹ est dicendū q⁹ quāuis idiuidua conueniāt in realitate spēi:quia illa tamē nō est realitas vna numero siue designata de se:ſz designatur de idiuiduis:ipa idiuidua differunt ī realitate speciei designata:lz nō differant in ipsa non designata. ꝓpter talē aūt differentiā nō oz q⁹ ididuū addat rē ⁊ nām vllā supra spēm.sed sufficit q⁹ addat solū nature specifice designationes. Ca. IIII.

Differentia vero cōiter ⁊ proprie ⁊ magis ꝓprie dicitur. Cōmuniter quidem differre alteruz ab altero dicitur: quoniam alterica te quadaz differt quocunq; mō vel a se ipso vel ab alio. Differt.n. Socrates a Platone alteritate quadā ⁊ ipse a se sene vt iam puero vel iam viro vel lez faciēte aliquid

vel quiescēte: ⁊ semper in aliquo modo habē di se alteritatibus. ¶Proprie autē differre alte rum ab altero dicitur: qñ iseparabili accidēte ab altero differt. Inseparabile vero accidens cīt: vt naſī curuitas: cecitas oculorum: ⁊ cica trix cū ex vulnere occaluerit. Magis autez ꝓ prie alterum differre ab altero dicit: cuz ſpeci fica differentia differt: quemadmodum hō ab equo ſpecifica differentia differt rationali qua litate. Uniuerſaliter ergo omnis differēria al teratum facit cuilibz aduenies: ſed ea que eſt cōmuniter ⁊ ꝓprie alteratum ſolū facit: illa āt q̄ eſt magis ꝓprie aliud.

Lectio VIII.

POſtquaz determinauit porphirius de duo bus p̄dicabilibus que predicantur in qd .ſ. de genere ⁊ de ſpē: conſequenter dicta rat in hac parte de differentia que predi catur in quale. determinat autē pro tāto pri⁹ de differēria q̄z de proprio ⁊ acciden te. qz cēntiale p̄us eſt accidētali: ⁊ dīa p̄ dicat in quale cēntiale: ꝓprium vo ⁊ accidēs in quale accī tale. In determinando autē de differēria 3ª facit: qz p̄mo enumerat triplicē acceptionē dīe. 2° vero ponit ei⁹ diffi ones. ibi. Dīaz igī. ⁊ 3° ponit ei⁹ deſcriptiones. ibi. ⁊ quas etiā deter. ¶Prima ps diuidit in duas partes. qz p̄mo pōit modos dīe. 2° vero per vnā cōditionez ſeparz 3° modum ab oīb⁹ alys: ibi. vlr g. ¶Proponit g̃ i p̄ma pte q⁹ differēria dicit tribus modis. ſ. cōiter. ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie: qō declā rat ꝓſequēter dicens q⁹ cōiter. i. large ſumendo differēriā dicit differre alterum ab altero qñ quadam. i. q̄libz alte ritate. i. diuerſitate differat ſiue ipſe a ſeipſo: ſiue ab alio. Socrates. n. differt a ꝑſone alteritate q̄dā. vtputa ſi vn⁹ eſt albus ⁊ alter niger. vel quocunq; alio modo diuerſo differat vnūquodq; ipſoz ab alio. differt ēt ipſe ſocrates p̄us infans a ſe puero: vel iam exiſtente viro: ⁊ ipſe non fa ciens aliquid a ſe faciente: vel mot⁹ a ſe geſcente differt. ⁊ ſemp. i. vlr in alteritatib⁹ aliquo modo ſe habēdi cōſiſtit dīa cōiter ſumpta. Sed ꝓpe ⁊ ſtricte dicit differre alterz ab altero quādo non quocūq; accidente: ſed quaſi iam ap propriato ⁊ inſepabili exiſtēte vnū ab alio diuerſificat. ac cidētia vero iſepabilia ſunt: vt dicit: naſi curuitas: cecitas oculorum: ⁊ cicatrix cum ex vulnere occaluerit. Magis vero ꝓprie dicit differre alterum ab altero qñ ab ipo dif fert nō ſolum aliquo approꝑato: ſed etiā aliquo eſſentiali p̄ncipio. vtpote ſi vnū differt ab alio ſpecifica differentia. ſicut hō ſpecifica dīa: quia hō rōnali qualitate differt ab equo. ¶Eſt aūt notādū q⁹ diſtinctio iſtoz modoz talis ē: qz p̄mus modus ſua vītate icludit oēs. ſed ſcōs reſtrun git p̄mū ad differentriā iſepabilem. Tertiꝰ aūt coartat ad dīam tam inſeparabilem q̄z etiam eſſentialem. ¶Poſſunt etiam diſtingui aliter: vt nō icludāt ſe inuicē: vt videlicet dicatur q⁹ p̄m⁹ modus reſpicit ſolum dīam accidētalez ſepabilem: ſz ſcōs reſpicit tantū dīam accidentalē iſepa bilem. tertius vero reſpicit ſolum differentriā cēntialem. ¶Itez notandū eſt q⁹ dīa eſſentialis dicitur magis pro pria. qz ⁊ eſt ꝓpria qñ q̄ differt cēntiali ab aliquo. ꝓprie loquendo dr differre: ⁊ vltra hoc habet q⁹ eſt intrinſeca ⁊ eſſentialis differentia. ¶Deinde cū dicit vlr. diſtinguit per vnā ꝯditionē 3⁹ modū ab alijs duobus: cōcludens ex dictis q⁹ vlr dīa dīa aduenies cuilibet ſiue cuicunq; fa cit ipm alteratum ſiue diuerſificatum ab altero: ſed illa dīa tm q̄ dicitur ꝓpria facit ſolum alteratū. i. ſolū diuer ſitatem q̄dam: ſz illa que dicitur magis ꝓpria facit aliud .i. diuerſitatē cēntialē. ¶Eſt aūt notandū q⁹ ſi alteratus non iḋicat niſi dīā accītalē: tūc vlr dīa dicit facere alte ratū: qz q̄uis dīa magis ꝓpria faciat diuerſitatē cēntia lem: ex dīa tamē fac dīam accidētalem: qz dīe diuerſe cēntiales ſunt cāe ⁊ p̄ncipia diuerſoz accidentiū.

¶Differētiarum igitur alie quidez alteratū fa ciunt: alie vero aliud. Alle quidē q̄ faciūt alio ſpecifice vocant: ille vero q̄ alteratū ſimplicit dicuntur. animali enīz rationalis differētia ad uenies aliud facit: ⁊ ſpeciē animalis facit: Il la vero q̄ ē mouendi alteratū facit ſolū a q̄ſcē te. quare hec quidē aliud: illa vero alteratum ſolum facit.

¶Deinde cum dicit. Differentiarū ergo. ponit diuiſiones ipſarum differentiarum. ⁊ circa hoc tria facit. quia ꝓmo cōcludit ex p̄dictis vnā diuiſionē dīaz. 2° vero memora diuiſionis p ſuas ꝓprietates ſepar ab inuicem ibi. Secū duz igīt aliud. ⁊ 3° reſumens totū a p̄ncipio pfectius exe quitur diuiſiones differentiaz ibi. A ſupioꝛib⁹. Dicit g̃ in ꝓma parte cōcludens ex p̄dictis q⁹ differentiaz alie ſunt q̄ faciunt alteratū: ⁊ alie ſunt que faciunt aliud. i. alie ſunt q̄ rē diuerſificāt accītalr: ⁊ alie que rez diuerſificāt eēn tialiter. Et iſte quidem q̄ faciunt aliud vocant ſpecifice. i. cōſtituunt ſpēm: ſed ille q̄ faciunt alteratū vocant ſimplr dīe abſq; adiūctione aliqua. Qz autez que faciunt aliud cōſtituant ſpēz ꝑz in exēplo. Uidem⁹ enī q⁹ differētia q̄ di citur rōnale aduenies animali ⁊ facit aliud ⁊ conſtituit certam ſpeciē aīalis: ſz illa dīa que ē mouendi. i. que ſigni ficatur ⁊ ponitur per B q⁹ dicit mot⁹ aut moueri: facit ſub iectum cui aduenit ſolū alteratum vel ab alio quieſcente: vel ab ipſomet geſcente pri⁹. Unde ꝑz q⁹ differētia q̄ dici tur magis ꝓpria facit aliud: ſed illa que dicit cōmunis ⁊ ꝓpria facit ſolum alteratum.

¶Secundum igitur aliud facientes: diuiſiōes fiunt a generib⁹ in ſpēs: ⁊ diffinitiōes aſſignā tur: que diffōes. ſ. ſunt ex gñe ⁊ huiſmodi differentijs: ſecundum aūt eas: q̄ ſolū alteratū faciunt: alteratio ſola conſiſtit: ⁊ in aliquo mō ſe habendi permutationes.

¶Deinde cū dicit. Scōz igīt aliō. cōcludit ex dictis diſti ctionē dictaz dīaz ꝓ abinuicē per ſuas ꝓprietates. v. q⁹ ꝛz dīas faciētes aliō fiunt diuiſiōes generz ⁊ ſpēs: ⁊ aſſignā tur ēt diffōes que ſūt vel cōſtant ex generibus ⁊ huiuſ modi differentijs. ſed ſm eas que faciunt ſolum altera tū nullaz iſtoz fit. ſed conſiſtit ſm eas ſola alteratio. ⁊ vniuerſalr penes eas conſiſtunt ꝓmutatiōes in aliq mō ſe habendi.

Ad euidentiā aūt iſtoz queraī p̄mo. vtz differentia magis propria faciat aliud. ⁊ videt q⁹ nō. qz dīe mag gis ꝓprie aduenium generi. ſed gen⁹ nō eſt aliud in ſpecie bus conſtitutis ꝓ tales diuerſas differentias. qz tunc non p̄dicaretur de eis vniuoce: nō ē falluz ergo dīe magis ꝓ prie nō faciunt aliud. ¶Ad iſtam queſtionem dicim⁹ q⁹ dam q⁹ differentia poteſt comparari ad duo. ſz ad genus cui aduenit: ⁊ ad ſpēm quam conſtituit. Et ſi quidez com paretur differentia ad genus cui aduenit tunc dicim⁹ q⁹ non facit aliud. ſed ſi comparetur ad ſpeciez quā cōſtituit tunc dicit⁹ q⁹ bene facit aliud. qz oppoſite talia differē ſe faciunt oppoſitas ſpecies. Oppoſitarum autem ſpecierum ſunt neceſſario eſſentias differentes. ¶Sed iſta poſitio non poteſt ad eū⁹ euidentiam eſſe conſiderandum q⁹ dif

ferētia accidentalis potest ad duo compari. qz ad subm cui aduenit: z ad id qđ i subo illi aduenīēdo ꝯstituit: quēadmoduz albedo pōt compari ad corpus subm cui aduenit: z pōt compari ad cē albū qđ in corpe subo suo mō cōstituit, z si quidem comperatur ad corpus subz cui aduenit sic facit solū alteratū: sz si comparetur ad esse albū qđ cōstituit: sic facit aliud a nigro. nam quis corpus albū nō sit aliud a nigro: tamē cē albus est aliud ab cē nigro. Si ḡ differentia eēntialis dicaī facere aliud solū id qđ constituit z non illud cui aduenit: tunc nulla erit differentie essentialis distinctio a differentia accidētali. vt ergo maneat distinctio: dicere oportet qꝫ quamuis omnis differēētia faciat aliud id quod constituit: tamē differentia eēntialis facit aliud etiā illud cui aduenit: sed dīa accītalis facit illud solū alteratū z nō aliū. Et ꝓpterea dīa eēntiaī faciendo aliud diuidit: z diuidēdo facit aliud. Est autem dīa specifica diuisiua z cōstitutiua gīis cui aduēire itelligīt. ergo ipz genus cui aduenit facit eē aliū z diuersificat eēntialr differētia specifica sibi adueniens. ¶ Dicendū est igitur ad argumentum qꝫ genus in spēbus sub ipo cōstitutis non est aliud fm intentionē vel conceptū rationis sed est in eis aliud fm rem. z idcirco logicus ḡ est artifex rōnis: dicit ipm vniuoce p̄dicari. sed phȳsicus qui est artifex realis dicit ipm p̄dicari equiuoce.

Secundo q̄ratur. etz etiā ipsa dīa eēntialis sit aliud a genere cui aduenit z qđ facit aliū. videtur n. qꝫ sic. qz mā est aliud a forma. sed dīa substātialis sumīt a forma: gen⁹ vero a mā. ergo dīa specifica est aliud a genere cui aduenit. ¶ Ad istam quēstionē est dicendum: qꝫ alr loquendū est de istis fm intētionē z cōceptuz rōnis: z aliter fm rem. nā fm conceptum vel intentionem rationis differentia est aliud a genere. Aliuz enim cōceptum formar sibi ratio de genere: z aliū conceptū formar sibi ratio de differentia ata videlicet qꝫ vnuz ipoꝝ non est aliud nec ps alterius. Nam si vnus ipoz nō esset alter: tunc sicut fit nugatio dicendo vestis tunica: sic etiā fieret dicēdo aial rōnale. si etiaz vnus ipoz eēt ps alter⁹: tunc siē fit nugatio dicēdo hō aial: aut aial bonū: sic etiā fieret dicēdo aial rōnale: qđ tamē est falsū. Sūt ḡ duo diuersi cōceptus: cōceptus generis z conceptus dīe. Et ꝓpterea dicit auicēna in metaphīca sua. qꝫ cōceptus spēi est compositus ex ꝯceptu generis z dīe tāq̄ ex duobus diuersis conceptibus. Bene itaq̄ dictum est qꝫ dīa specifica que gen⁹ facit aliud. est etiaz ipa aliud a genere fm intentionē vel conceptum rōnis: sed tamē sz rez dīa nō est aliud a gīe. Cui⁹ quidē rō ad p̄sens potest esse: qz ꝓpter opponez qđē aduenīētiū z realr differentiū ab eo cui aduenīūt: nō oz id cui aduenīunt sub ipis eēntialr diuersificari. quēadmodū qz forma substantialis realr differt a mā cui aduenit. ipe forme aduenientes mām eaz nō diuersificant eēntialr: quin potius stat materia eadem eēntialr sub oppositis formis substātiaīb⁹. Cū ergo differentie specifice aduenientes generi ipz necessario: sicut ostē sum est: diuersificent eēntialr. dicere oz qꝫ ipe nō sunt sz rem aliud a genere cui aduenīunt. ¶ Ar⁹ autem factuz in cōtrariū non concludit. qz gen⁹ non sumitur logice: loquendo simplr: a mā: sed dicīt sumi a mā. qz sumīt a forma se habēte ꝑ modū mātē. vnde ab eadē forma sumpta sub determinatione sumīt dīa a qua forma sūpta sub quadā ideterminatione sumitur genus.

¶ A superioribus rursus incboāti dicēdum ē differentiarum alias quidez esse separabiles: alias vero inseparabiles. Moueri eni z quiescere: z sanum esse z egrotū: z quecūqz hīs prima sunt: separabilia sunt. At vero aquilum esse vel simum: vel rationale vel irrationale inseparabilia sunt.

Lectio VIII.

Ostq̄z supra posuit porphiri⁹ modos differentiarum z vnam ipsarum diuisionū: ꝯsequenter in hac pte resumens a ꝓncipio differentie diuisionē plenius prosequitur diuisiones eius. Et circa hoc duo facit. qz ꝑ ponit duplicem diuisionē dīe. Secūdo vero eas diuisiones resumēs adiūgit tertiam ibi. Cum igitur tres species. Circa primuz sic ꝓcedit. qz ꝑ ponit diuisionem vnam. z vero ponit aliam ibi. Inseparabiliuz vero. z tertio membra z diuisionis per suas proprietates abinuicē distinguit. ibi. Ille igitur que per se sunt. ¶ Dicit ergo in p̄ma pte qꝫ ichoanti. i. inchoare voleti a supiozib⁹. i. a ꝓpius dictis de differētia ad plenū diuidendū ipsam: dicendū est qꝫ differentiaꝝ alie sunt separabiles: z alie inseparabiles. Nam moueri z quiescere: z sanū esse z egrotū: z quecūqz sūt similia his: separabilia sunt. sed eē aglinū vel eē simuz vel rationale vel morrale sunt inseparabilia. ¶ Ubi notandū est qꝫ differētie separabiles pertinent ad differentiam cōmuniter sumptaz: sed dīe inseparabiles ptinent tā ad dīam propīe dictā q̄ ad differentiam dictā magis ꝓprie.

¶ Inseparabilium autem alie quidem sunt ꝑ se: alie vero per accidens: nam rationale per se inest homini: z mortale: z disciplie esse susceptibile. At vero aquilum: esse vel simum ꝑ accidens z non per se.

¶ Deinde cum dicit. Inseparabilium. ponit aliaz diuisionē differētie que ē subdiuisio alteri⁹ membri posite nūc diuisionis: z dicit qꝫ inseparabiliū dīaꝝ alique quidem sūt per se. alique vero ꝑ accidens. Nam rōnale z mortale insunt per se homi: z eē disciplinę ꝓceptibile sibi: sed eē aquilinum vel simū sūt dīe ꝑ accīs: qz insunt hoi nō ꝑ se sz ꝑ accidēs.

¶ Ubi notandū ē qꝫ ista dio pōt dupl⁹ itelligi. vno⁹ sic vt ꝑ dīas ꝑ se itelligant dīe eēntiales. z ꝑ dīas ꝑ accīs itelligant dīe accītales. z qz ꝓpa nō sunt eēntia⁹ sz accīta⁹: oēs rē dīe ꝓpe ꝯprehendunt sub dīs ꝑ accīs. Alio⁹ pōt itelligi ita simpliciter vt sonat. vt videlicet dīe per se itelligantur que dīr p̄dicata vel attributa per se: z dīe per accidēs intelligantur illa que dicunt attributa ꝑ accīs. z qz accītia ꝓpria dicuntur attributa ꝑ se: nō omnes dīe ꝓpe comprehendunt tunc sub differētijs ꝑ accidens. qđ autē istoꝝ sit vior itellect⁹ patebit deo dante in sequentib⁹.

¶ Ille igitur que per se sunt: in ratione substantie accipiuntur: z faciunt aliud. ille que secundum accidens: nec in substantie ratione accipiuntur: nec faciunt aliud: sed alteratum. Et ille quidē que per se sunt nō suscipiunt magis z minus: ille vero que per accidens: z si inseparabiles sint intensionem accipiunt z remissionem. Nam neqz genus magis z minus predicatur de eo cuius est gen⁹: neqz generis differentie secunduz quas diuiditur: ipse enim sue vniuscuiusqz rationem complent: esse aūt vniuscuiusqz vnum z idem est: nec intensionē nec remissionē suscipiēs ē: aquilū aūt vl simū vl coloratū aliquo mō incidit z remittit.

¶ Deinde cum dicit. Ille igitur que per se sunt. vistinguit abinuicem membra posite subdiuisionis per suas ꝓpietates. d. q̄ ille que sunt differentie per se accipiuntur in rōne. i. in diffinitione significatiua subē. i. cēntie: ⁊ faciūt aliud. sed que sunt secundum accīs nec in subē rōne accipiuntur: nec faciunt aliud: sed tm̄ alteratum. Item ille que sunt dīie per se non suscipiunt magis ⁊ minus: sed ille que sunt per accidens: et si inseparabiles sunt: suscipiūt intensionē ⁊ remissionē. Nam nec genus nec dīie diuisiue generis predicantur cum magis ⁊ minus de his de q̄bus predicātur. Et ratio est. q̄ esse proprium vnicuiq; est vnum ⁊ idem nec̄ intensionem suscipiēs nec̄ remissionem: sed ipse dīie sunt que complent rationem vel diffinitionē vniuscuiusq; ⁊ diffinitio est que significat quid est esse rei. igitur tales dīie non suscipiunt magis ⁊ minus. ſz esse simum vel aquilum vel colozatum quoꝫ quodlibet est dīia secundum accidens ⁊ intelligitur ⁊ remittitur.

¶ Est autem notandum q̄ magis ⁊ minus in eo sunt ꝓprie in quo est motus. Motus autem non est i genere nisi rōne suarum specierum. vnde magis ⁊ minus non attē ditur in genere nisi mediantibus suis specieb⁹. ⁊ ꝓpterea color non rōne sui: sed rōne albi aut nigri dicitur intendi ⁊ remitti: sed aquilum vel simum ex̄tum ad hoc dīr intē di ratione sui.

¶ Cum igitur tres species differentie considerentur: ⁊ cum he quidem sint separabiles: ille vero inseparabiles. Et rursus inseparabiliuz: he quidē sint p se: ille vero p accidēs. Rursus earum que p se sunt differentiarū: alie quidem sunt scōm quas diuidimus genera in species: alie vero sm̄ quas ea que diuisa sunt specificā tur. vt cū p se differētie omnes huiusmodi sint animati ⁊ inanimati: sensibilis ⁊ insensibilis: rationalis ⁊ irrationalis: mortalis ⁊ immortalis: Ea quidem que aiati ⁊ sensibilis differē tia ꝓstitutiua est animalis substantie: est enim animal substantia animata sensibilis. ea vero que ē mortalis ⁊ imortalis differētia: ⁊ rōnalis ⁊ irrationalis diuisiue sunt animalis differentie: per eas enim genera in species diuidi mus. Sed ee quidem que diuisiue sūt differē tie generum: cōpletiue sūt specierū: diuidit. n. animal rationali ⁊ irōnali differētia: ⁊ rursus mortali ⁊ immortali differentia: sed ea que ē rationalis differentia ⁊ mortalis constitutiue sūt hominis: ratiōalis vero ⁊ immortalis dei. ille vero que sunt irrationalis ⁊ mortalis irra tionabilium aialium. sic etiaz suprema substā tia cum diuisa sit animati ⁊ inanimati differentia sensibili ⁊ insensibili: animata ⁊ sensibilis congregare ad substantiā aial pfecerūt. Quoniā ergo eedem alio mō accepte sūt ꝓstitutiue: aliquo modo autē diuisiue: eōs specifice dicuntur. ⁊ his maxime opus ē ad diuisiones generū ⁊ diffinitiones specieuz: ſz nō his que scōm accidens inseparabiles: nec magis bis que sunt separabiles.

¶ Deinde cum dicit. Cum igitur tres spēs. resumens sup pradictas diuisiones adiungit diuisionem tertiam. d. q̄ cum considerētur tres species. i. tres modi differentie. s. cōiter ⁊ proprie ⁊ magis proprie: ergo hec. s. cōes sunt separabiles alie vo inseparables: ⁊ inseparabilissime quedam sunt per se ⁊ quedam per accīs: magis autē dīarum tā sunt p se alie sunt per quas genera diuidimus in species: ⁊ alie sunt per quas genera diuisa specificantur. i. certa specie constituuntur. ¶ Sed notandū est q̄ hic nō est alteras realis sed solum rōnis. Nam eadem differentia est que genus diuidit ⁊ ipm in certa specie cōstituit. vnde ista diuisio non est penes res: sed penes diuersas eiusdem dīie conditiones. Alia enim conditio est diuidere: ⁊ alia specificare. verum est tm̄ q̄ alr exponendo posset intelligi fieri diuisio etiaz per diuersas dīias: vtpote si per istas que dicuntur specificare genera diuisa intelligantur ille que complent rōnem generū: ⁊ per illas que genera diuidunt intelligantur ille que complent rationem sperū. Et huic expositioni conueniunt exempla sequentia. Cum enī hō omnes differētie que sunt aiati inaiati: sensibilis ⁊ insensibilis. rōnalis ⁊ irrōnalis. mortal ⁊ immortal. sint dīie p se. ea quidem que est sensibilis ⁊ aiati est cōstitutiua substantie. i. cēntie ipius aialis q̄ō est genus: q̄z animal ē substātia aiata sēsibil. ſz ea dīia q̄ ē rōnalis ⁊ irrōnalis. mortalis ⁊ imortalis sūt dīie diuisiue aial. q̄z p eas diuidim⁹ genera i spēs. Et iste q̄dē dīie q̄ sūt diuisiue generꝫ sūt cōstitutiue ⁊ opletiue spēꝫ. Nā aiat diuidit rōnali ⁊ irrōnali mortali ⁊ imortali dīia. ſz ea dīia q̄ ē rōnalis ⁊ mortalis ē ostitutiua hois. q̄z hō dr rōnalis ⁊ mortalis. ſz rōnal ⁊ immortal est ostitutiua dei. sed ille dīie q̄ sūt irrōnal ⁊ mortalis sūt ostitutiue irrōnabiliū aialiū. ſz dīie ēt q̄ complēt rōnem generum sūt differentie diuisiue generum ⁊ cōstitutiue specierum. sic enim cum suprēme subē q̄ est genus gñalissimum sit dīia diuisiua aiati ⁊ iaiati. sensibilis ⁊ insensibilis: dīie aiati ⁊ sensibilis congregare ad substantiā pficiunt aial: quod non solum ē genus: ſz ēt ē spēs. Unde pz q̄ si vniuersalr sumamus omnes differentias: eedem ꝛ rem differentie diuisiue sunt generum ⁊ constitutiue specierum: ⁊ sicut iam diximus dicta diuisio nō ē nisi per diuersas ꝺditiōes differentie. q̄z q̄ eedez differentie alio modo accepte sunt cōstitutiue: ⁊ alio modo accepte sunt diuisiue: q̄z diuisiue dicuntur respectu superiorum: ⁊ constitutiue dicunt respectu inferiorum. omnes ipe vocantur specifice. i. specierum completiue. ⁊ his dīus est marime optis ad diuisiones generum ⁊ ad diffinitiones specierum: sed non opus est his dīis que sunt secundum accidens ⁊ sunt inseparabiles: ⁊ magis non est opus his que sunt separabiles. ¶ Est autem notādum q̄ boetius ℔ in cōmento suo dixit. q̄scunq; deum supponimus alī: secūdum eam opinionem facim⁹ que fole stellas q; atq; hunc totum mundum aīarum esse confirmat: quos etiam ari. deozum nomine appellauit. verus autem deus in nullo genere est: nec̄ constituitur per aliquam dīam: sed ē supra omne genus ⁊ omnem dīam.

Occurrunt autē alique questiones circa istā lectiōem: ⁊ primo vtrum differētie essentiales recipiant magis vl min⁹. videtur enim q̄ sic. q̄z rōnale ē differentia essentialis hominis ⁊ tamen vnus homo dicitur ratiōabilior alio. ergo differentie essentiales possunt dici cum magis ⁊ minus. ¶ Ad istam questionem est dicēdum q̄ differentia essentialis non potest dici cum magis ⁊ cum minus. cuius ratio ad presens potest sic assignari: magis ⁊ minus dicūt excessū ⁊ defectū fundatū supra ꝓportionē alicui⁹ ad aliū. vbi vbi ē magis aut minus ibi est

duo realr. s. participās ⁊ pticipatum. ⁊ oz ēt ibi eē difformi
tatem quandā habitudinis. Naz alr se bz participans
ad participatū quando ipm participat cum magis: ⁊ ali
ter qñ ipm participat cum minus. ⁊ etiam aliter se bz ad
participationem. ista autem nō possunt ineniri ī ppōsito.
Si quis autez dicat hic eē duo. s. participās ⁊ pticipatuz:
ponens q genus sit participās ⁊ dīa participatum. quia
cū genus ⁊ dīa non sunt duo diuersa fm rem: sed tm fm
rōnē. saluari ppterea ñ poterit ꝟ eē realr magis ⁊ minus:
⁊ qz vbicunq; inest realr magis ⁊ minus: ibi oz realr esse
duo diuersa. sed ⁊ alia conditio non saluatur in ppōsito:
qz genus ad differentiam vel ad causaz dīe semper se bz
ex equo siue vniformiter: sicut pz intuenti: ⁊ idcirco est i
possibile q dīa ēntialis recipiat magis ⁊ mīus. ¶ Dicē
dum est ḡ ad arm q dīa essentialis pōt accipi dupl̄r. vno
quidem modo ꝗtum ad ipam suam essentialitatez: ⁊ sic
intelligim⁹ q non dicitur cum magis ⁊ min⁹. nec sic dici
tur vnus homo rationalioz altero. alio autē mō sumi pōt
quantū ad accidentia quedam ipam concomitantia: ⁊ ra
tiōe talium pōt dici cū magis ⁊ minus. ⁊ sic vnus hō dici
tur rōnalioz alio.

Secundo occurrit questio de rōne quam ad ꝟ ad
ducit poz⁹. videt̄ eni esse falsa. qz esse est
actus ⁊ pfectio rei. actus autē est in patiente dispōsito vt
dicitur in z⁰ de aia: sed patiens pōt eē magis ⁊ minus dis
positum: ḡ etiam pōt suscipere intensionem ⁊ remissionē
¶ Ad istam questionē é dicendum q é duplex eē. vz. esse
in effectu ⁊ esse gditatis vel essentie. poz⁹ autem non log
tur hic de esse in effectu: sed de esse gditatis ⁊ ēntie: qō
quidem pz. qz p̄mittit q tales dīe sūt que cōplent vnius
cuiusq; diffinitionē. p quod dat intelligere se log q diffi
nitio significat eē. s. gditatis ⁊ ēntie. de isto ergo eē ⁊ non
de alio loquit̄ poz⁹. Esse autem gditatis ⁊ ēntie totam
rei ēntiam ⁊ quiditatem comprehēdit. vnde idem est si
ue ipm siue ēntiam recipere magis ⁊ minus: qz idem sūt
Esse autem rei é p̄mum q̄ in re datur: ⁊ ofa alia sunt post
ipam: ⁊ quod ālmodo in ipa recepta. qz ḡ in re non damus
aliquid añ essentiaz q̄ sit recepti⁹ ēntie. ⁊ ante eē q̄ dī
cum magis ⁊ minus dam⁹ aliqd quod est receptiuz ei⁹.
pz q ēntia rei non dicitur cum magis ⁊ minus. Et qz eē
ēntie ⁊ essentia sunt idem: patet q optime dictum é q
eē ēntie vnicuiq; est vnum et idem: neq; intensionem
suscipiens neq; remissionem. ¶ Dicendum est ḡ ad arm
q dispositio bz latitudinem ⁊ idcirco ponit passiuum dis
poni magis ⁊ minus: non autem oīs ēntia habet latitu
dinē: sed ista que habet latitudinem ipa non recipit ma
gis ⁊ minus ppter dictā rōnem: sed subiectum ei⁹ penes
ipaz dicitur cum magis ⁊ minus.

Tertio occurrit q̄stio vtrum sit bene dictū q dīe fz
accidens dicantur cuz magis ⁊ minus. vide
tur enim q non: qz bicubitum ⁊ tricubitum sunt differen
tie fm accidens: ⁊ tm nec magis recipiūt nec min⁹. ¶ Ad
istam questionem est dicendum q distinctio dīaz eēn
tialium ab accitalibus non oz ita sumi: vt intelligatur q
differentia quidem essentialis nō recipiat magis ⁊ min⁹:
sed accidentalis differentia omnis intendi ⁊ remitti pos
sit: qz hoc inuenimus in multis manifeste esse falsum: cū
oēs dīe accītales: quaz rō i idiuisibili cōsistit careāt intē
sione ⁊ remissiōe. oz itaq; accipere ꝟ ita esse dictuz q dīe
ēntiales sūt sine magis ⁊ minus: per ꝟ ipm q sunt ēnti
ales. Nam per hoc q sunt ēntiales differentie: constitu
unt essentiam rei. Essentia autem rei non pōt illi rei cui⁹
est ēntia cuz magis ⁊ minus conuenire ppter assignatā
rōnem. differentie igit ēntiales dicuntur eē sine magis
⁊ minus: qz per hoc ipm q sunt ēntiales. habent q inde
di non possunt neq; remitti. Set differentie accidētales
dicuntur ex opposito intendi ⁊ remitti: qz per hoc ipm q
sunt accidentales: non habent q careant intensione ⁊ re
missione: sed sī que hoc habent ex alia causa habēt: quē
admodū bicubitum ⁊ tricubitū non habent ex eo q sūt
accidentales dīe q non recipiant magis ⁊ minus: sed ꝟ
hūt ex eo q rō ipoz consistit in indiuisibili.

¶ Quas etiam determinantes dicunt. Differentia est qua abūdat spēs a genere: homo. n. ab animali plures habet rationale ⁊ mortale: animal enim ipsum nihil hoz ē. Le. x.

Posita diuisione differentiaz nūc poz⁹ accedit ad ponendum descriptiones ei⁹. diuiditur aūt ista pars in partes quinq; fm q quinq; descriptiones differentie ponūtur. z⁹ ibi. diffiniunt aūt. 3⁹ ibi. describunt aūt. 4⁹ ibi. assignant aūt. 5⁹ ibi interius autem. Circa p̄mam descriptionez sic procedit. qz primo ponit ⁊ exponit eam. z⁰ mouet dubitationē quādā. ibi. nā vnde. 3⁰ dubitationē soluit ibi. sed quēadmoduz. Dicit ergo in prima parte q philosophi sic determinant. i. describunt differentias specificas. differentia est qua abundat species a genere. ¶ Ubi notandum q continen⁹ generis ⁊ speciei est duplex. vna quidē secundum indeterminationem: ⁊ secundum hanc continentiam non abundat species a genere: sed genus abundat a specie quia quicquid ponit spēs sub determinatiōe totum ponit genus sub ideterminatione ⁊ adhuc amplius. Alia vero est continentia secunduz determinatam comprehensionem diffinitionis aut rationis: ⁊ secunduz hāc continentiā abundat species a genere sibi proximo vna dīa: qz differentia specifica ponitur in diffinitione speciei: sed non in diffinitione generis. sicut patet de animali ⁊ homine. habet enī homo plus ab animali. i. q̄ animal i sui rōne ⁊ rationale ⁊ mortale. animal enim qō secundū porphyrium est genus hominis remotum: ipm de sua ratione nihil horum est. quia animal non est nisi substantia aīata sensibilis. ecce in rōne animalis non ponit̄ nec rationale nec mortale: q̄ tm ponunt̄ i rōne hois.

¶ Nam vñ habebit species differētias: nec. n. oppositas habet: nāq; in eodem simul non bz oppositas. sed quemadmodū ꝑbāt ptāte qdē bz omnes differentias sub se: actu vero nullā: ac sic nec ex his que nō sūt aliqd fit: nec i eodē simul habebit oppositas.

¶ Deinde cum dicit. Nam vnde habebit. mouet dubitationem circa predicta. dictum est enim q genus non habet differentias. nam cum differentie sint oppositē: ⁊ oppositas non sunt in eodem: videtur genus ñ habere istas differentias. est ergo circa hoc dubitatio. Nam si genus non habet differentias: quia non habet oppositas res: et ipe differētie sunt oppositē: vnde habebunt ipse species differentias: videtur enim q debeāt eas habere a genere: qō est secundum logicum proxima materia earuz. sed cum genus eas non habeat: videtur q non possint eas a genere habere. ¶ Deinde cum dicit. sz quemadmoduz. soluit istam dubitationem dicens q sicut probāt peripatetici gen⁹ habet sub se omnes differentias suarū specierum potestate: sed nullam habet in actu. ⁊ sic neq; fit aliquid ex his que non sunt: idest de non entibus nec sunt actu oppositas circa idem: sed solum in potentia. ¶ Est autem notandum q species sunt ⁊ dīstinguunt p acceptionē suaz

differentiarum. vnde si eas non ꝯcipiunt a genere sed a nihilo fierent tc̄ aliqd de nihilo. ¶ Itē nō q̄ actꝰ ē distincti nus t determinatiꝰ poꝰ. Unde si genus haberet actu ōnias suarū specierū tūc distincte genꝰ suas spēs poneret: qđ est falsum. nam in rōne animalis nō ponitur deteriate nec homo nec asinus nec aliqua speciꝝ eiꝰ. ideo nulla talium ōnarum hz genus in actu.

¶ Diffiniūt autem t hoc modo. Differētia ē que de pluribus differentibus specie in eo q̄ quale sit predicatur: risibile enim t mortale ō hoīe predicatū in eo q̄ quale ē homo dicitur. sed nō in eo q̄ quid ē. quid est homo interrogatis nobis ꝓueniens ē dicere aial: quale autē iq siti: quoniam rationale t mortale ꝓuenienter assignabimus.

¶ Deinde cum dicit. Diffiniunt. ponit aliam descriptionē ōnie. circa quā duo facit. primo ponit t explanat eaz. z° vo reddit rōnez cuiusdā dicti in ea. ibi. Reb⁹. n. ex mā. Dicit ḡ q̄ diffiniūt t hoc modo pbī ōnam. q̄ ōnia q̄ est de pluriꝰ t differentibus spē in eo q̄ quale predicatur. qz rōnale t mortale predicatur de homine in eo q̄ dicitur qualis est homo: t non in eo q̄ dicitur quid ē homo. qz nobis interrogatis quid est homo: conueniēs est nobis dicere aial: sz inquisiti quale est. conuenienter assignabimꝰ. i. respondebimꝰ q̄ est rōnale t mortale. ¶ Est aūt notādū q̄ ista descriptio optime vificat̄ de differentys generalibꝰ: sed nō verificatur de differentys q̄ constituūt speciem specialissimam q̄ sunt vere differentie speciales. Dis enim differentia essentialis conuertitur cum eo cuius ēntiaz complet t determinat. vz. cum ipa spē. vnde si spēs non sit de pluribus spēbus predicabilis: nec ōnia q̄ cum ea conuertitur: t ꝯplet eius ēntiam: erit predicabilis de pluribus. t ideo rōnale qđ cōplet diffinitionē hoīs t cōuertit̄ cū eo p̄dicat̄ de vna sola spē q̄ est homo. si aūt spēs sit p̄dicabil̄ de multis specieb⁹. sicut spēs subalterna. p̄dicatur tunc ō multis spēbus: t ōnia etiaz q̄ cōplet eēntiā eiꝰ. vnde sen⁹ quod cōplet diffinitionem aialis predicat̄ de multis spēbus. de tali ḡ ōnia itelligit̄ dicta descriptio. ¶ Diceret aūt forte aliquis q̄ etiā dicta ōnia specifica ē predicabilis de pluriꝰ spēb⁹: qz ipa non ponit deteriatū genꝰ p se nec determinatā spēm: sicut rōnale dic̄ id qđ hz rōnalitatē. vnde q̄cqd dicit̄ habens rōnalitatem siue sit tale siue non. de illo rōnale p̄t predicari. ¶ Sed ista sunt pueriles dicta. nam si ōnia non ponit determinatum genus nec deteriatam spēm: poterit tunc predicari non solū de differentib⁹ spē: sed etiā de differentibus genere. qđ est falsum. qz etiā diuidens determinate ponit id qđ diuidit: necē ē q̄ ōnia determinatum genus ponat. qz ipsa est diuisiua generis: non obstante q̄ ipa non participat genus. oportet etiaz q̄ ponat determinataz spēm: qz alias non determinaret genꝰ qđ diuidit ad vnā certam spēm. intelligitur ḡ dicta descriptio aut de ōnys cōibus circunloquentibus vnaz ōniam specificam: aut de differentia specifica que constituit spēm subalternam.

¶ Rebus enim ex materia t forma constātib⁹: vel ad similitudinē ꝓportionēq̄z materie t forme constitutionē habentibus: quē ad modum statua ex materia ē eris: forma autem figura: sic t bō cōmunis t specialis: ex materia qdez similiter ꝓportionabiliter ꝓsistit ex genere. ex forma autem differentia: totum autem hoc. s. animal rationale mortale homo est: quemad modum illic statua.

¶ Deinde cum dicit. Rebus enim. reddit rōnem eius qđ dixerat ōniam predicari in quale. o. q̄ in rebus constantibus ex materia t forma: vel habentibus constitutionē t ꝓportionem ad similitudinē materie t forme: ipa supple forma est qualitas: sed spēs hz constitutionem ex genere t ōnia tanq̄m ex materia t forma. t sicut statua ex ere ē. vt ex materia t ex figura vt forma: sic etiā homo cōmunis t specialis. i. qui est species similiꝛ quidem proportionaliter consistit ex genere vt materia: ex differentia autez vt forma. sed hoc totum. s. rationale t mortale. est totum compositū quod est homo: sicut illic totū cōpositū ex ere t ex figura est statua. qz ergo differentia est vt forma: t forma est qualitas: t q̄litas predicatur in quale: iure omnis ōnia i quale predicatur.

¶ Describūt autem huiusmodi differētiam t hoc modo. Differētia est qđ ē aptū natuz diuidere ea que sub eodez genere sunt: rationale enim t irrationale hoiem t equū: que sub eo dez genere sunt diuidunt.

¶ Deinde cum dicit. Describūt autem. ponit tertiam descriptionem differentie. o. q̄ hanc differentiam que est differentia per se describunt pbī dicendo q̄ differentia est que apta nata est diuidere ea que sunt sub eodem genere. Nam rōnale t irrōnale diuidunt abinuicem hominem t equum qui sunt sub eodem genere: qđ est animal ¶ Est autem notandum q̄ aliter diuidit genus per differentias essentiales suarum specierum: t aliꝛ per accidētia propria iparum: quia per essentiales differentias diuiditur primo t immediate: sed per accidentia propria diuiditur sicut per ea que in re presupponunt diuisionem factam. nam riꝭ t hinnibile presupponunt ordine nature hominem t equum. t per consequens presupponūt ordine nature: t si non ordine temporis: factam diuisionē animalis in hominem t equum per rationale t irrōnale.

¶ Assignant etiam hoc mō. Differentia ē qua differunt a se singula: nanq̄z hz genus non differunt. Summus enim animalia nos t irrōnabilia: sed additum rationale diuisit nos ab illis. ratiōales sumus t nos t dij: sed mortale appositū nobis diuunxit nos ab illis.

¶ Deinde cum dicit. Assignant etiam ponit quartaz descriptionem differentie. o. q̄ pbī etiam assignant. i. describūt differētiā dicētes: q̄ differētia est q̄ differūt a se singula sub genere contenta. non enim a differunt species sed magis conueniunt secundum genus: quia irrationabilia t nos sumus aialia: sed rationale additum animali separat. idest differre facit nos ab ipis. sumus etiam rationales nos t dy secundum opinionem ponentem astra esse animata: t vocantem ea deos: sed mortale additum rationali separat. i. nos differre facit ab eis. ¶ Notandum est ātq̄ cum dicitur. Differētia est qua differunt a se singula: non sic intelligitur: vt omnia que diuersa sunt ab aliquibus sint diuersa aliqua differētia alia a se: sed species differunt ipsis differentys que non sunt species: sed sunt aliquid specierum: differentie vero non differunt aliquo differentys: sed differunt seipis. Verum est tamen q̄ magis proprie loquendo: vt accipitur ex decimo metaphisice differēs de differt aliquo ab eo a quo differt: sed diuersum se ipso potest esse ab alio diuersum. vnde dicit quē seipso

duo realr. s. participās. z ptcipatum. z oz ēt ibi eē diffozmitatem quandam habitudinis. Naz alr se hz participans ad participatū quando ipm participat cum magis: z aliter qñ ipm participat cum minus. z etiam aliter se hz ad participationem. ista autem nō possunt iueniri i ꝓposito. Si quis autez dicat hic eē duo. s. participās z pticipatuz: ponens q genus sit participās z ōria participatum. quia tñ genus z ōria non sunt duo diuersa fm rem: sed tñ fm rōnē: saluari ꝓpterea ñ poterit B eē realr magis z minus: z qz vbicunq; ineſt realr magis z minus: ibi oz realr esse duo diuersa. sed z alia conditio non saluatur in ꝓposito: qz genus ad differentiam vel ad causaz ōrie semper se hz ex equo siue vnifozmiter: sicut pz intuenti: z idcirco est impossibile q ōria ēntialis recipiat magis z minus. ¶ Dicēdum est ḡ ad arm q ōria essentialis pōt accipi dupliciter. vno quidem modo ḡtum ad ipam suam essentialitatez: z sic intelligim⁹ q non dicitur cum magis z min⁹. nec sic dicitur vnus homo rationalior altero. alio autē mō sumi pōt quantū ad accidentia quedam ipam concomitantia: z ratiōe taliū pōt dici cū magis z minus. z sic vnus hō dicitur rōnalior alio.

Secundo occurrit questio de rōne quam ad B adducit poꝛ⁹. videt eni esse falsa. qz esse est actus z pfectio rei. actus autē est in patiente dispositio vt dicitur in z⁰ de aia: sed patiens pōt eē magis z minus dispositum: ḡ etiam pōt suscipere intensionem z remissionē. ¶ Ad istam questionē é dicendum q é duplex eē. vz. esse in effectu z esse gditatis vel essentie. poꝛ⁹ autem non loqtur hic de esse in effectu: sed de esse gditatis z ēntie: qō quidem pz. qz ꝑmittit q tales ōrie sūt que cōplent vnuscuiusq; diffinitionē. p quod dat intelligere se log q diffinitio significat eē. s. gditatis z ēntie. de isto ergo eē z non de alio loquit poꝛ⁹. Esse autem gditatis z ēntie totam rei ēntiam z quiditatem comprehēdit. vnde idem est siue ipm siue ēntiam recipere magis z minus: qz idem sūt. Esse autem rei ē ꝑmum qō in re datur: z ōia alia sunt post ipam: z quodāmodo in ipa recepta. qz ḡ in re non damus aliquid añ essentiaz qō sit receptū ēntie. z ante eē qō ōr cum magis z minus dam⁹ aliqd quod est receptiuuz ei⁹. pz q ēntia rei non dicitur cum magis z minus. Et qz eē ēntie z essentia sunt idem: patet q optime dictum é q eē ēntie vnū: cuiuz est vnum et idem. neq; intensionem suscipiens neq; remissionem. ¶ Dicendum est ḡ ad arm q dispositio hz latitudinem z idcirco ponit passiuum dispoñ magis z minus: non autem ois ēntia habet latitudinē: sed ista que habet latitudinem ipa non recipit magis z minus ꝓpter dictā rōnem: sed subiectum ei⁹ penes ipaz dicitur cum magis z minus.

Tertio occurrit qstio vtrum sit bene dictū q ōrie fz accidens dicantur cuz magis z minus. videtur enim q non: qz bicubitum z tricubitum sunt differentie fm accidens: z tñ nec magis recipiūt nec min⁹. ¶ Ad istam questionem est dicendum q distinctio ōriaz ēntialium ab accñtalibus non oz ita sumi: vt intelligatur q differentia quidem essentialis nō recipiat magis z min⁹: sed accidentalis differentia omnis intendi z remitti possit: qz hoc inuenimus in multis manifeste esse falsum: cū oēs ōrie accñtales: quaz rō i diuisibili ꝓsistit careāt intēsione z remissiōe. oz itaq; accipere B ita esse dictuz q ōrie ēntiales sūt sine magis z minus: per B ipm q sunt ēntiales. Nam per hoc q sunt ēntiales differentie constituunt essentiam rei. Essentia autem rei non pōt illi rei cui⁹ est ēntia cuz magis z minus conuenire ꝓpter assignatā rōnem. differentie igit ēntiales dicuntur eē sine magis z minus: qz per hoc ipm q sunt ēntiales habent q intē di non possunt neq; remitti. Set differentie accidētales dicuntur ex oppoſito intendi z remitti: qz per hoc ipm q sunt accidentales: non habent q careant intensione z remissione: sed si que hoc habent ex alia causa habēt: quēadmodū bicubitum z tricubitū non habent ex eo q sūt accidentales ōrie q non recipiant magis z minus: sed B hñt ex eo q rō ipoꝛ consistit in indiuisibili.

¶ Quas etiam determinantes dicunt. Differentia est qua abūdat spēs a genere: homo. n. ab animali plures habet rationale z mortale: animal enim ipsum nihil hoꝛ ê. Le. X.

Posita diuisione differentiaz nūc poꝛ⁹ accedit ad ponenduz descriptiones ei⁹. diuiditur aūt ista pars in partes quinq; fm q quinq; descriptiones differentie ponūtur. z⁹ ibi. diffiniunt aūt. 3⁹ ibi. describunt aūt. 4⁹ ibi. assignant aūt. 5⁹ ibi interius autem. Circa ꝑmam descriptionez sic procedit. qz primo ponit z exponit eam. 2⁹ mouet dubitationē quādā. ibi. nā vnde. 3⁹ dubitationē solvit ibi. sed quēadmoduz. Dicit ergo in prima parte q philosophi sic determinant. i. describunt differentias specificas. differentia est qua abundat species a genere. ¶ Ubi notandum q continen⁹ generis z speciei est duplex. vna quidē secundum indeterminationem: z secundum hanc continentiam non abundat species a genere: sed genus abundat a specie quia quicquid ponit spēs sub determinatiōe totum ponit genus sub ideterminatione z adhuc amplius. Alia vero est continentia secunduz determinatam comprehensionem diffinitionis aut rationis: z secunduz hāc continentiā abundat species a genere sibi proximo vna ōria: qz differentia specifica ponitur in diffinitione speciei: sed non in diffinitione generis. sicut patet de animali z homine. habet enī homo plus ab animali. i. ḡ animal i sua rōne z rationale z mortale. animal enim qō secundū porphyrium est genus hominis remotum: ipm. de sua ratione nihil horum est. quia animal non est nisi substantia aīata sensibilis. ecce in rōne animalis non ponit nec rationale nec mortale: q tñ ponunt i rōne hois.

¶ Nam vñ habebit species differētias. nec. n. oppositas habet: nāq; in eodem simul non hz oppositas. sed quemadmodū ꝑbāt prāte qdē hz omnes differentias sub se: actu vero nullā: ac sic nec ex his que nō sūt aliqd fit: nec i eodē simul habebit oppoſita.

¶ Deinde cum dicit. Nam vnde habebit. mouet dubitationem circa predicta. dictum est enim q genus non habet differentias. nam cum differentie sint oppoſite: z oppoſita non sunt in eodem: videtur genus ñ habere istas differentias. est ergo circa hoc dubitatio. Nam si genus non habet differentias: quia non habet oppositas res: et ipe differētie sunt oppoſite: vnde habebunt ipse species differentias: videtur enim q debeāt eas habere a genere: qō est secundum logicum proxima materia earuz. sed cum genus eas non habeat: videtur q non possint eas a genere habere. ¶ Deinde cum dicit. Iz quemadmodu. soluit istam dubitationem dicens q sicut probāt peripatetici gen⁹ habet sub se omnes differentias suarū specierum potestate: sed nullam habet in actu. z sic nec; fit aliquid ex his que non sunt: id est de non ente nec sunt actu oppoſita circa idem: sed solum in potentia. ¶ Est autem notanduz q species sunt z dicuntur ꝑ acceptionē suaz

differentiarum. vnde si eas non accipiant a genere sed a nihilo fieret tc aliqd de nihilo. ¶ Itē nō q̄ act' ē distincti⁹ t determinatius q̄. Unde si genus haberet actu ōnias suarū specierū tūc distincte gen⁹ suas spēs poneret: qd est falsum. nam in rōne animalis nō ponitur determinate nec homo nec asinus nec aliqua speciez ei⁹. t ideo nulla talium ōniarum dz genus in actu.

¶ Diffinitur autem t hoc modo. Differētia ē que de pluribus differentibus specie in eo q̄ quale sit predicatur: risibile enim t mortale ō hoīe predicatū in eo q̄ quale ē homo dicitur, sed nō in eo q̄ quid ē. quid est homo interrogatis nobis ꝓuenies ē dicere aial: quale autē iq̄siti: quoniam rationale t mortale ꝓuenienter assignabimus.

¶ Deinde cum dicit. Diffiniunt. ponit aliam descriptionē ōnie. circa quā duo facit. primo ponit t explanat eaz. 2° vo reddit rōnez cuiusdā dicti in ea. ibi. Reb⁹. n. ex mā. Dicit ḡ q̄ diffiniūt t B modo pbi ōnam. q̄ ōnia q̄ est de plurib⁹ t differentibus spē in eo q̄ quale predicatur. qz rōnale t mortale predicatur de homine in eo q̄ dicitur qualis est homo: t non in eo q̄ dicitur quid ē homo. qz nobis interrogatis quid est homo: conueniēs est nobis dicere aial: qz inquisiti quale est. conuenienter assignabim⁹. i. respondebim⁹ q̄ est rōnale t mortale. ¶ Est aūt notādū q̄ ista descriptio optime vificaī de differentys generalib⁹: sed nō verificatur de differentys q̄ constituūt speciem specialissimam q̄ sunt vere differentie speciales. Oīs enim differentia essentialis conuertitur cum eo cuius cētiaz complet t determinat. vz. cum ipa spē. vnde si spēs non sit de pluribus spēbus predicabilis: nec ōnia q̄ cum ea conuertitur: t cōplet eius cētiam: erit predicabilis de pluribus. t ideo rōnale q̄ cōplet diffinitionē hois t cōuertit cū eo p̄dicaī de vna sola spē q̄ est homo. si aūt spēs sit p̄dicabil⁹ de multis specieb⁹. sicut spēs subalterna. p̄dicatur tunc ō multis spēbus: t ōnia etiaz q̄ cōplet cētiā ei⁹. vnde sequit quod cōplet diffinitionem aialis predicaī de multis spēbus. de tali ḡ ōnia itelligit dicta ōscriptio. ¶ Diceret aūt forte aliquis q̄ etiā dicta ōnia specifica ē predicabilis de plurib⁹ spēb⁹: qz ipa non ponit determiatū gen⁹ p se nec ōterminatā spēm: sicut rōnale dic̄ id q̄ dz rōnalitatē. vnde q̄cūq̄ dctur habens rōnalitatem siue sit rationale siue non. de illo rōnale pōt predicari. ¶ Sed ista sunt puerilr dicta. nam si ōnia non ponit determinatum genus nec determiatam spēm: poterit tunc predicari non solū de differentib⁹ spē: sed etiā de differentibus genere. q̄ est falsum. qz etiā diuidens determinate ponit id q̄ diuidit: neče ē q̄ ōnia determinatum genus ponat. qz ipsa est diuisiua generis: non. obstante q̄ ipa non participat genus. oportet etiaz q̄ ponat determinataz spēm: qz alias non determinaret gen⁹ q̄ diuidit ad vnā certam spēm. intelligitur ḡ dicta descriptio aut de ōnys cōibus circunloquentibus vnaz ōniam specificam: aut de differentia specifica que constituit spēm subalternam.

¶ Rebus enim ex materia t forma constātib⁹: vel ad similitudinē ꝓportionēq̄z materie t forme constitutionē habentibus: quēadmodum statua ex materia ē eris: forma autem figura: sic t hō cōmunis t specialis: ex materia quidē similiter ꝓportionabiliter ꝓsistit ex genere. ex forma autem differentia: totum autem hoc. s. animal rationale mortale homo est: quemadmodum illic statua.

¶ Deinde cum dicit. Rebus enim. reddit rōnem cuius q̄ dixerat ōniam predicari in quale. o. q̄ in rebus constantibus ex materia t forma: vel habentibus constitutionē t ꝓportionem ad similitudinē materie t forme: ipa ꝓprie forma est qualitas: sed spēs hz constitutionem ex genere t ōnia tanq̄ ex materia t forma. t sicut statua ex ere ē vt ex materia t ex figura vt forma: sic etiā homo cōmunis t specialis. i. qui est species similr quidem ꝓportionaliter consistit ex genere vt materia: ex differentia autez vt forma. sed hoc totum. al' rationale t mortale. est totum compositū quod est homo: sicut illic totū cōpositū ex ere t ex figura est statua. qz ergo differentia est vt forma: t forma est qualitas: t q̄litas predicatur in quale: iure omnis ōnia i quale predicatur.

¶ Describūt autem huiusmodi differētiam t hoc modo. Differēria est qd ē aptū natū diuidere ea que sub eodez genere sunt: rationale enim t irrationale hoiem t equū: que sub eodez genere sunt diuidunt.

¶ Deinde cum dicit. Describūt autem. ponit tertiam descriptionem differentie. o. q̄ hanc differentiam que est differentia per se describunt pbi dicendo q̄ differentia est que apta nata est diuidere ea que sunt sub eodem genere. Nam rōnale t irrōnale diuidunt abinuicem hominem t equum qui sunt sub eodem genere: qd est animal

¶ Est autem notandum q̄ aliter diuidit genus per differentias essentiales suarum specierum: t aliter per accidētia propria ipsarum: quia per essentiales differentias diuiditur primo t immediate: sed per accidentia propria diuiditur sicut per ea que in re presupponunt diuisionem factam. nam risc t hinnibile presupponunt ordine nature hominem t equum. t per consequens presupponūt ordine nature: t si non ordine temporis: factam diuisionē animalis in hominem t equum per rationale t irrōnale.

¶ Assignant etiam hoc mō. Differentia ē qua differunt a se singula: nanq̄z ēz genus non differunt. Sumus enim animalia nos t irrōnabilia: sed additum rationale diuisit nos ab illis. rationales sumus t nos t dij: sed mortale appositū nobis diuisit non ab illis.

¶ Deinde cum dicit. Assignant etiam. ponit quartaz descriptionem differentie. o. q̄ pbi etiam assignant. i. describūt differētiā dicētes: q̄ differēria est q̄ differūt a se singula sub genere contenta. non enim differunt species sed magis conueniunt secundum genus: quia irrationabilia t nos sumus aialia: sed rationale additum animali separat. idest differre facit nos ab ipis. sumus etiam rationales nos t dij secundum opinionem ponentem astra esse animata: t vocantem ea deos: sed mortale additum rationali separat. i. nos differre facit ab eis. ¶ Notandum est āc q̄ cum dicitur. Differētia est qua differunt a se singula: non sic intelligitur: vt omnia que quocūq̄ diuersa sunt ab aliquibus sint diuersa aliqua differētia alia a se: sed species differunt ipsis differentys que non sunt species. sed sunt aliquid specierum. differentie veroneo differunt aliys differentys: sed differunt seipis. Uerum est tamen q̄ magis proprie loquendo. vt accipitur ex dictis metaphisice differēs dē differre aliquo ab eo a quo differt. sed diuersum se ipso potest esse ab alio diuersum. vnde ōnia que se ipis

abinuicem distinguuntur proprie loquendo dicūtur potius diuerse q̄ differentes.

¶ Interius aūt perscrutātes ⁊ speculātes differentiam dicunt nō quodlz eoz q̄ sub eodez sīt genere diuidētiū esse differentiā: sed quod ad eē conducit: ⁊ qō est pars eiꝰ quod ē eē rei. Neqz.n. quod aptū natū est nauigare erit hominis differentia: ⁊ si proprium sit hois. Dicimꝰ.n. aialiū hec quidē apta nata sūt ad nauigādū: illa vero minime: diuidentes ab illis. sz natum eē ⁊ aptum ad nauiganduz nō erit cōpletiuū substātie: nec eius ps: sed aptitudo quedam. Decirco nō ē talis q̄les sūt differētie que specifice dicuntur. Erunt ergo specifice differētie quecunqz alterā faciunt speciem: ⁊ q̄ cūqz in eo q̄ quale est accipiuntur. Et de differētijs quidem ista sufficiant.

¶ Deinde cum dicit. Interius autez. ponit quintā descriptionem ꝺr̄ie. d. q̄ interius pscrutantes. i. intime ⁊ subtiliter considerantes dicta phoruz: ꝺr̄ūt ipi ꝺr̄iam esse non q̄libet eoz diuidentium ea que sunt sub eodem genere: sed qō diuidit ⁊ diuidendo cōducit genꝰ ad esse specificum: ⁊ qō est ps eiꝰ qō est esse rei. i. eēntia rei. Nā aptū natum nauigare: sz sit ꝓprium hois: non tm̄ est eiꝰ ꝺr̄ia. ⁊ tm̄ diuidendo aīal. dicimꝰ aialiū ꝟ quidem nata sunt ad nauigandū: illa vo minime: q ꝟ diuidentes nos ab alys. ⁊ tm̄ aptum natum ad nauigandū non est completꝰ subē. i. eēntie hois: sed ipam cōpletā ꝓsupponit. vnde diuisio aialis q ipz non fit ꝓmo ⁊ ímediate sicut supra diximus: neqz ē pars eēntie: sed est quedaz eiꝰ. Thois completiua aptitudo. ⁊ ideo non ē talis quales sunt differētie q̄ vocāt̄ specifice. erunt ḡ fm ꝟ ꝺr̄ie specifice: q̄cunqz faciūt. i. constituūt alteram speciē ⁊ accipiunt̄. i. ꝓdicant̄ in eo q̄ quale. ¶ Notandum ē aūt q ꝺr̄ia fm rē non ē pars speciei: qz pars rei de tota re non ꝓdicatur: ꝺr̄ia aūt predicatur de specie. est vo pars eēntie fm rōnem diffinitiōis: qz diffinitio q̄ significat eēntiam itegrat̄ ex genere ⁊ ꝺr̄ia. Pars aūt q̄libet diffinitionis ē totū diffinitum fm rē: sz ipm exprimat fm vnum gradum pfectionis suę. ¶ Itē notandum est q ꝺr̄ia ꝟ multiplicē actum. nā spēs facit copositez q̄ sit genus. habet etiam genus qualificare suo modo: diuidit etiā ipm genus in suas species: etiā species a se differre facit: ⁊ esse specificum cōstituit ⁊ cōplet

¶ Rōne itaq; ꝓmi datur ꝓma descriptio de ipa. rōne secūdi de ea datur descriptio 2ª. rōne tertij datur de ea ꝺscriptio 3ª: rōne vo quarti assignat̄ descriptio 4ª: sed propter quintum datus descriptio qnta.

Quantus autem multa dubia sint in notabilibus declarata: adhuc tm̄ restant alique q̄stiones declarande. Et ꝓmo q̄rit̄ an sit bene dictum q̄ spēs ḃnt ꝺr̄ias a genere. videtur.n. q̄ non. qz spēs habent esse p suas differentias: si ergo ḃnt ꝺr̄ias a genere. ḃnt etiam suum eē a genere. sed hoc ē falsum: qz genus ē imperfectuz respectu speciei pfectum aūt non ꝟ eē ab imperfecto. falsū est ergo q̄ spēs habeant ꝺr̄ias a genere. ¶ Ad istā q̄stiones ē dicendum q̄ duplr: q̄tum ad pās spectat: pōt haberi aliqd ab aliquo. vno mō sicut ab agente: ⁊ alio mō sicē a materia. quēadmodum lignum ꝟ a generante formā statuam sicut ab agente: ⁊ a materia ꝟ ipam sicut ab eo cui ipa forma aduenit. sic ḡ dicere possumꝰ i ꝓposito: q̄ spēs habet ꝺr̄iam ab aliquo sicut ab agente: ⁊ ab aliquo sicut a mā. sicut āt ab agēte possumꝰ dicere q̄ eas ḃz ab ipo intellectu: vel ab ipa rōne diuidente genus p diuersas differētias i diuersas spēs. vñ ⁊ p tāto ipa ꝯpositio ex gñe ⁊ ꝺr̄ia dicit̄ ꝯpositio rōnis. verū ē tm̄ q̄ ista ꝺr̄ūt p logicā acceptionē: qz mō exponimꝰ logicā expositionē: q̄ ē scia rōnis. sicut āt a mā ḃnt spēs suas ꝺr̄ias ab ipo gñe. sic.n. mā de se ipfecta ē ⁊ pficit i ꝯposito p formā: sic ēt genꝰ p se ē ipfectū ⁊ pficit i spēm p ꝺr̄ias. ⁊ sicut ēt mā de se nō ē determiata ad hāc formā vl̄ ad illā: sz ḃz se ad vtrāq; ꝑz ideteriatiōez q̄dā. ⁊ sic ēt mā ē i pō ad formā añq̄ sit ꝺteriata ad ipaz p actionē agentis: sic ēt genꝰ ē i pō ad ꝺr̄iam añq̄ sit ꝺteriatū ad ipaz p actionē itellectꝰ aut rōnis ipm diuidētis. Et ꝓpterea sic ad ḃ q̄ res formata dicat̄ ḃre formā ab eo cui forma aduenit: sic ā mā: sufficit q̄ ipm de se sit i pō ad formam: sic ēt ad ḃ q̄ spēs dicat̄ sic ā mā ḃre ꝺr̄ias a gñe: sufficit q̄ genꝰ de se nō i actu ḃeat ipas sed i pō. ¶ Dicēdū ē ḡ ad arm̄ q̄ pfectuz nō ḃz eē ab ipfecto nec sic ab agēte: nec sicut a forma. bñ tm̄ fit ⁊ accipit eē ex ipo sic ex mā. ⁊ ḃ mō spēs fit ⁊ accipit ꝺr̄ias ⁊ eē a gñe.

Secundo q̄rit̄ vr̄ sit bñ dictū q̄ ꝺr̄ia ē q̄litas generis. vr̄. n. q̄ nō: qz idē nō ē q̄litas ⁊ q̄litatis subm: ꝺr̄ia āt ⁊ genꝰ nō sūt diuerse res: sz vna. ḡ ꝺr̄ia nō ē qualitas ipi⁹ gñis. ¶ Ad isti⁹ qōnis euidentiā ē notandū q̄ qualitas ē modus. cuiꝰ signū ē: qz idē videt̄ ad q̄stionē quō se ḃz: ⁊ q̄lr se ḃz. Modus aūt ꝟportat determiationē q̄dā: vñ dici ꝟsueuit q̄ modus ē ꝺteriatio adiacēs rei. Qualitas ḡ ꝑz sui vocabli ꝓprietatē vr̄ ꝺteriationē ꝟportare. vñ fm ḃ id dicimꝰ eē q̄litatē: q̄ deteriat̄ pō sibi. Est āt i subo pō ad eē subale ⁊ ad eē accītale. id ḡ q̄ ꝺteriat̄ pō ad eē subi substātiale: ē q̄litas substātial: sz id q̄ deteriat̄ pō subi ad eē accītale ē qualitas accītal: ⁊ hoc 2ᵐ ē forma accītalis: sz ꝓ⁹ est forma substantialis. sicut aūt in re determiatur potētia mātie ad eē substantiale per formā substātialē: sic ēt i rōne vel cōsideratione rōnis determiatur potentia gñis ad esse specificū p ꝺr̄iam specificam. Et idcirco quēadmodū forma substātialis cōuenienter dicit̄ qualitas materie: sic etiaz ꝺr̄ia specifica conuenienter dicitur qualitas generis. ⁊ p tanto ipm genus ponitur se ḃre ad ꝓportionē materie: ⁊ ꝺr̄ia ad ꝓportionez forme. Nā realr nec ꝺr̄ia ē ipa forma ptis: nec genꝰ ē mā qz tunc sicut materia ⁊ forma iter se differūt realr: sic ēt genus ⁊ differentia inter se differrent realr: ⁊ sicut ps integralis de toto non predicatur: sic nec genus neqz differentia de specie predicantur. vtrūqz tm̄ est falsum. habet se tamen genus ad proportionem materie: ⁊ differentia ad proportionem forme: quia sicut per formam determinatur potentia materie: sic etiam in ratione per differentiam potentia determinatur generis. Et quia determinabile dicitur quid: ⁊ determinans dicitur quale: ideo genus qō est determinabile predicatur in quid: ⁊ differentia que est determinans predicatur in quale. ¶ Ad arm̄ itaque patet responsio. nam in consideratione rationis fit determinatio generis per differentiam: ⁊ iccirco sufficit q̄ genus ⁊ differentia sint diuersa in cōsideratione et conceptu rationis.

Tertio q̄ritur vtrum differentia conducat ad eē. videtur enim q̄ non. quia esse est singulariū. differentia vo nō contrahit esse genus ad singularia: sed ad speciem: ḡ differentia non conducit ad eē. ¶ Ad istaz q̄stionem est dicendum q̄ esse secundum ꝓpriā rōnez dicit actum ⁊ perfectionem essentie. vnde necium est q̄ ex eo sumatur determiatum eē ēntiale: ⁊ q̄ accipiunt̄ ⁊ habetur certa ⁊ determiata pfectio ēntie. talem autem

pfectionē non hz genus actu ex seipo. qz nomie gīis non ponitur vna determinata essentia: sed potius ponuntur per ipm multe sub quadam indeterminatione. sz dīa specifica est que suo noīe vnā determinatam eēntiā significat ⁊ certificat: ⁊ ppterea ex dīa specifica accipit genus certam ⁊ determinatā eēntie pfectionē. ꝙ alis oz ꝙ ex ipa trahat certū ⁊ determiatū esse. bene g̃ dictū ē ꝙ dīa specifica ꝺducit ad cē. ¶ Ad ar⁹ vo ē dicēdū ꝙ cē eēntiale pmo ē ipi⁹ spēi. ⁊ ad tale cē conducit dīa specifica: sed cē qō p̄ē singulariū est cē accēntale. Cā. V.

PRoprius vero quadrifariā diuidit. Nam ⁊ id qō soli alicui spēi accidit: ⁊ si non omni ꝓpriuz ē: vt homini eē medicū vel geometrā. Et qō omni accidit ⁊ nō soli: quēadmodum homini eē bipedē. Et qō soli: ⁊ omni: ⁊ aliquādo: vt homini in senectute canescere. ⁊ quod soli: ⁊ omni: ⁊ semper: quē admodum homini eē risibile: nā ⁊ si non ridet: tamē risibilis dī. non ꝙ iaz rideat: sed ꝙ aptus natus sit ad ridēdū. hoc autem ei semp naturale est: ⁊ equo binnibile. Hec autem nominantur vere ꝓpria: quoniā conuertunt̄. quicquid enim est equus binnibile est: ⁊ quicquid est binnibile est equus. Lectio. XI.

POstq̄ in supioribꝰ determinauit poz⁹ ō p̄dicabilibꝰ q̄ eēntialr p̄dicant̄: nē determinat de p̄dicabilibꝰ q̄ p̄dicant̄ accīdentaliter. ⁊ circa hoc duo facit. qz primo determinat de ꝓprio. z⁹ vo ō accīte. ibi. Accidens est. Ō aūt ordinis satis est ī p̄ō ꝓpri. Diz p̄dicata p se sunt ꝑta p̄dictis p accīs. ꝓprium aūt est p̄dicatum p se: accīs autem ē p̄dicatum p accīs: ⁊ ideo ꝑus agitur de ꝓprio q̄ ō accīte. dicit g̃ in pma pte qꝺ ꝑbi quadrifariam diuidūt ꝓprium: qz quod accidit alicui soli speciei ⁊ si non conueniat omni dicunt proprium: sicut conuenit homini esse medicū Et qō conuenit alicui spēi oī quidem sed non soli dīt ꝓprium. non tñ absolute sed in ordine ad aliqd. sicut hoī ꝓprium ē esse bipedem i cōparatione ad quadrupedia. Et dīt ꝓprium qō etiam alicui spēi conuenit oī gdez ⁊ soli: sed tñ aliqñ id est i aliquo determinato tpe ⁊ non semp. sicut canescere conuenit oī homini: ⁊ soli: sed non semper sed aliqñ: qz in senectute. Sed quartū ꝓpriuz est qō conuenit oī ⁊ soli ⁊ semp: sicut risibile cōuenit hoī. qz ⁊ si non semp hō actu rideat: semp tñ hz naturalem aptitudinem ad ridendū. ⁊ risibilis dī non qz actu rideat: sed qz ē aptꝰ natus ad ridendum. ⁊ ꝺ semp ē ei. i. homini nāle: similr ⁊ cē conuenit binnibile. hec etiā sūt q̄ ꝓprie vocant̄ ꝓpria: qz conuertuntur cum his quorum sunt ꝓpria: oīs. n. equus est binnibilis. ⁊ oē binnibile est equus. ¶ Est autem notandum ꝙ in quolibet modo ꝓpriorum oz reseruari aliquā vi ꝓpry condition̄: sunt aūt ꝺditiones vi ꝓpry inesse oī ⁊ soli ⁊ sēp. aut g̃ reseruat̄ conditio que est iesse soli ⁊ sic est pmus modus: aut reseruatur ꝺditio q̄ ē iesse oī. ⁊ sic ē secundus modus: aut reseruant̄ iste due que sunt inesse omni ⁊ soli: ⁊ sic est tertiꝰ modus aut reseruant̄ oēs tres conditiones: ⁊ sic est quartus modus. ex illa aūt conditione q̄ est inesse semp non sumit̄ aliquis modus: qz qō nec soli iest nec oī quātumcūq; sit sēp ē attributum sēi per accīdens. Capitulum. VI.

ACcidens ē qō adest ⁊ abē ꝑter subiecti corruptionē. Diuidit̄ aūt in duo i sepabile ⁊ i sepabile. Sepabile enim accidens est dormire: nigrū vero eē isepabiliter coruo ⁊ ethiopi accidit. potest aūt subintelligi ⁊ corvus albus: ⁊ ethiops nitēs candore p̄ter subiecti corruptionē.

¶ Deinde cum dicit. Accidens est qō adest. prosequitur de accidente. ⁊ circa hoc tria facit: qz primo ponit vnaz descriptionē eius. z⁹ ponit ei⁹ diuisionem: ibi. Diuidit aūt. ⁊ 3⁹ adiūgit descriptiōes alias. ibi. Accīs est. Dicit g̃ ꝙ ꝑ⁹ pte ꝙ accīs est qō adest ⁊ abest subo ꝑter corruptionē ei⁹: sic albedo pōt ligno adesse ⁊ abeē absq; eo ꝙ corrumpatur ¶ Deinde cuz dicit. Diuidit̄ aūt in duo. ponit ei⁹ diuisionem. d. ꝙ accīs diuidit in duo. i. in accīs sepabile ⁊ accidens isepabile. ¶ Est aūt notādū ꝙ ista diuisio vr repugnare descriptioni posite: qō. n. abest ⁊ adest sepabile est. ⁊ ideo ad ostendendum qualr p̄dicta diuisio sit itelligenda: addit poz⁹ hanc diuisionem: vt ostendatur ꝙ non oē accīs pōt abesse fm actū ēndi: sed debet posse adesse ⁊ abesse fm actum intelligendi. ⁊ hō ꝺīr de insepabili explificat. d. ꝙ nigrum accidit corvo ⁊ ethiopi isepabiliter quidem quantum ad actum essendi: ⁊ tamen abesse pōt q̄tum ad actum intelligendi: qz pōt subintelligi et corvus albus: ⁊ ethiops nitens cādore p̄ter subi corruptionez .i. corui ⁊ ethiopis.

¶ Diffinitur etiaz sic quoqz. Accidēs ē qō pōt gīt eidem inesse ⁊ non iesse. Et qō neqz genꝰ: neqz species: neqz differētia neqz ꝓpriū. semper autem est in subiecto subsistens. Omnib⁹ igitur determinatis que ꝓposita sunt. dico aūt genere specie differētia ꝓprio ⁊ accidente: dicendum est que eis ꝓpria sūt ⁊ cōmunia.

¶ Deinde cuz dicit. Diffinit̄ etiā. adiungit alias duas descriptiones accītis. d. ꝙ sic etiaz accīs diffinit̄ a ꝑtis: ꝙ accīs est qō contingit eidē iesse ⁊ nō iesse. differt aūt ista descriptio a pma. qz pma datur fm inherendi actus: sz ista z⁹ datur fm inherendi possibilitatē. Alia descriptio ē ꝙ accīs est qō neqz est genꝰ: neqz est spēs: neqz ē ꝓpriū: neqz dīa: semp aūt cum ē actu est in subo consistens. ¶ Notādum est ꝙ ista descriptio non est intelligenda ꝙ res q̄ est accīs non possit esse genus neqz aliud q̄tuor p̄dicabiliū: qz ē fīm. videm⁹. n. ꝙ color ē genꝰ: ⁊ albedo ē spēs: ⁊ utrunqz ipoz ē accīs. Sed illa descriptio ꝑ tanto ꝺa est qz q̄libet eadem res possit eē accīs: ⁊ aliqō aliox quatuor p̄dicabilium: non tñ respectu eiusdē attribuit sibi intentio accītis ⁊ intentio alicuius quatuor p̄dicabilium: qz intētio accītis attribuit ei respectu subi de quo ꝙ accīs predicatur. Intētio vero generis attribuitur ei respectu ei⁹ de quo per se predicatur. ⁊ sic vniuersaliter intentio nullius quatuor p̄dicabilium ei conuenit respectu subiecti ō quo ꝙ accīs p̄dicat̄. ⁊ respectu cui⁹ attribuit sibi intentio accītis. ¶ Ultimo poz⁹ cōtinuans dicta ad dicēda addungit ꝙ determinatis omnibus quinq; predicabilibus que in principio huius libri fuerunt posita determinandū est de genere specie differentia proprio ⁊ accidente: dicendum ē inter q̄ sunt eis cōia: ⁊ q̄ ꝓpria singulo.

Ad plenioꝝ aūt intelligentiaz p̄dictoꝝ oz querere ⁊ aliquibus. ⁊ primo vtrum ꝓpria debeant diffiniri contra accidens. videtur enim ꝙ nō. qz ꝓprium nō oz diffiniri

contra totum: sed propriū est pars accīntis. cuius rō est qz oē ens est substantia vel accīs: sed proprīū nō ē substātia: g̃ est accīs. g̃ non dz distingui cōtra accīs. ¶ Ad istā questionē dicendū: q accīs duob⁹ modis sumi pōt. vno mō fm q distinguitur contra substātiaz ⁊ distinguit̄ vlterius i. q. pdicamēta accīntiū. ⁊ de tali accidente loquē do: nihil pōt dari mediū inter substātiam ⁊ accīs: qz isto modo dicitur accīs esse qđ est aptū natum esse in subo: ⁊ substantia id qđ est aptum natū ee non in subo: ois autez natura creata est apta aut ee in subo aut non ī subo. ⁊ iter ista non cadit mediuz: sicut nec iter affirmationē ⁊ negationē. B g̃ modo sumēdo accīs ipm proprīū ē ps accīntis: ⁊ contra accīs non dividit. qz cum oē proprium sit aptū natum ee in subo: dz omne proprium ee accīs B modo. Alio aūt modo accīs sumi pōt fm q distinguit̄ ꝑ pdicatuz p se: quo modo vocat̄ accīs id solum qđ p accīs pdicat̄. ⁊ isto modo sumendo accīs: datur bene mediū iter substātiaz ⁊ accīs. sicut est ipm proprium: qđ nec est substantia: nec ꝑ dicatur p accīs sed p se: vnde pz q isto modo sumēdo accidens ipm proprium est non pars accīntis: sed dividit̄ contra ipm. ⁊ B mō ponit̄ ꝺ proprīū vnū de gnq; pdicabilib⁹.

Secundo queritur vtrū vnius ⁊ eiusdem possint esse multa propria: accipiendo proprium large p omni predicato p se. videt̄ n. q non: qz propria proueniunt ⁊ causantur ab eo cuius sunt propria: sed ab vno iq̃tuz vnum non proueniunt nisi vnū: vt habetur ex 2° libro de generatione. g̃ non pōt esse multa propria vnius. ¶ Ad istaz questionem ē dicendū: q cuz natura sit determinata ad vnum: ⁊ consecutio proprij ad subm sit consecutio natural⁹ dz q vnius subi fm vnum gradū siue naturalis pfectiōis nō possit esse immediate nisi vnum proprium. Ulteriuz ē nō q in vno subo possumus accipere nō nū vnum: sed multos pfectionis gradus: qz gradum specificum ⁊ gradum generalez. Et fm hos multiplicez gradus pfectionis nāl̄is vni ⁊ eidem rei pōt cōuenire multa p se accīntia: quēadmodum bō inquātum aīal continet ee aptum natuz sentire: isz iq̃tum bō. conuenit ee aptum natum rōcinari. ¶ Ulterius etiā fm vnū ⁊ eundē gradum pfectionis nāl̄is pōt eidem conuenire multa p se accīntia: nō nū immediate. ⁊ rō huius est: qz ab vno dz ordine quodā in multitudinem deuenire. Si g̃ accīntia p se attributa rei fm vnuz gradum siue pfectionis nāl̄is sint multa: necē est q ab illo vno gradu pfectiōis in multitudinē ordine quodā deueniat̄: vt. vz. immediate pfluat ab ipo vnū proprium: ⁊ B ꝑo mediāte pfluat aliud. ⁊ illo mediāte ꝓueniat alio: ⁊ sic de ceteris. quēadmodū ab boie iquātum bō forte ꝑ prouenit aptitudo ad rōcinādū: ⁊ hac mediante ꝓuenit aptitudo ab ipo ad risibile de visio: ⁊ hac mediāte pfluit vltem⁹ aptitudo ad ridendum. sic g̃ pz quō vnius rei pōt esse multa propria: ⁊ quō nō. ¶ Ar⁹ āt̄ uz solutum est. nā q̃uis ab vno iq̃ vnū n̄ ꝓueniat immediate nisi vnū: tñ ab vno iquātum plura: pōt ꝓuenire plura: ⁊ ab vno inquantum vnū pōt mediate ēt plā ꝓuenire: sed immediate vnū tñ.

Tertio queritur vtrū proprium sit ad assignādū semp in aptitudine. vī enim q sic. qz actus sunt singulariū: sed ꝓpria sunt ꝑmo attributa vlīuz. g̃ propria oia sunt assignanda in aptitudine. ¶ Ad istius questiōis euidentiā est attendēdū q quedam sunt ꝓpria q̃ ipoꝛtant actiones aut passiones quasdā. ⁊ qz actiones ⁊ passiones sūt singulariū: ⁊ ꝓpria non sunt vlīum: iccirco vī ista ꝓpria sunt assignāda aut in aptitudine aut sub disiunctiōe q̃dā oppositoꝛ. In aptitudine qdē sicut risibile qđ dicit aptitudinem est proprium bois: sub disiunctione vō sicut dicit̄ q ꝓprium corporis mobilis ē gelicere vel moueri. Quedā aūt sunt alia ꝓpria q̃ important actus quoslā formales sicut habere tres non ipoꝛtat actionem aut passionem: isz quēdā fozmalem actū: ⁊ talia ꝓpria n̄ oz i aptitudine assignare: imo ēt conuenientia q̃ est fm aptitudinem inuenit cōtra rōnem ipoꝛtū. Nam trianguli ꝓpriū ē habere tres. ⁊ n̄ aptitudo ad habendū tres. qz de necessitate sic̄ triangulus: oz q̃ habeat tres ãgulos cōles duob⁹ rectis. ¶ Ar⁹ āt̄ n̄ concludit qz actus existendi ⁊ actus qui sūt actiōes aut passiones sunt singulariū: sed acr⁹ q dīr fozmalitates q̃dā cōes possunt ee ꝑmo ēt vlium.

Quarto queritur vtrū oē accīs possit adesse ⁊ abesse subo ꝓter corruptionē ei⁹. vī. n. q non: quia moꝛs ⁊ corruꝓ sūt accīntia p accīs: ⁊ tñ subo n̄ aduenit sine corruptiōe ei⁹. ¶ Ad istā questionē dicūt qdā q moꝛs ⁊ corruptio sūt accīntia p se ⁊ non p accīs. Sed istud nihil est. nā accīntia p se nō corrumpūt subm suū: sed magis ipz cōsequunt̄. moꝛs aūt ⁊ corruptio necessario corrūpūt id cui aduenīūt. vnde n̄ pōt ee ei⁹ accīntia p se. Et ideo dicūt alq q moꝛs ⁊ corruptio corrumpūt id cui aduenīūt q̃tū ad actū existendi: ⁊ quantū ad esse i effectu: nō tñ ipz corrumpūt q̃tum ad esse essentie: ⁊ q̃tum ad actū itelligendi. Sed nec ista pō est omnino conueniens: q̃uis posset aliquo mō tolerari. cuius rō ē. qz hoc ꝑcipue debet attribui cuilz qđ ē de rōne sua. ē aūt de rōne moꝛtis ⁊ corruptiōis corrumpe: vnde ꝺ eis dz ꝑcipue attribui. vz. q corrumpāt rē: que aduenīente moꝛte dī moꝛi: ⁊ que aduenīente corruptione dī corrumpi. verum ē tñ q res que aduenīēte moꝛte desinit ee: non est subm moꝛtis. cuius declaratio ē. qz idem ē subm actus ⁊ ꝓpriōis. Moꝛs aūt ⁊ vita opponunt̄. vt habitus ⁊ ꝓpriū. subm autem vite est materia: q̃ est subm aīe influentis vitam. vñ illa ēt mā ē subm moꝛtis: ⁊ qz mā ꝓma est ingenita ⁊ incorruptibilis: vt habet̄ i ꝑmo ꝓbicoꝝ. pz q hunc subo adsūt ⁊ absūt vita ⁊ moꝛs sine corruptione eius. ⁊ sicut dictū est de moꝛte itelligēdū est ō corruptiōe. qz qđ ꝓcorruptionē tollit̄ nō ē subz corruptiōis sz termin⁹. subz aūt gñatōis ⁊ corruptionis ē mā que manet. pōt ēt dici q dicta descriptio itelligitur de accīntib⁹ positiuis ⁊ nō de priuatiuis.

Quinto queritur vtrum corvus post determinatuz ꝑs possit intelligi alb⁹. vī eni q non: qz itellectus non ē ipossibilium: sed ipole est corvū esse album: g̃ non pōt intelligi corvus alb⁹. ¶ Ad istaz questionem dicunt qdā qđ corv⁹ pōt fieri ⁊ ee alb⁹. qđ si verum est: tē non est dubiū q pōt etiā albus intelligi. ipossibile. n. ē fieri qđ intelligi non pōt. gegd nā de ꝺ sit: semp manifestuz ē q corv⁹ non ē niger iquātū corvus: sed inquātuz ꝺ corvus. ⁊ qz pōt intelligi corvus inq̃tū corvus non itelligēdo hunc corvū: pōt optime itelligi corvus inquātū corv⁹ non itelligēdo ipm ee nigrū. vñ pz q nigredo est sepabilis a corvo q̃tū ad actū itelligēdi. Ex dīctis āt̄ pōt subintelligi corvus alb⁹. qz si corvo inquātum corvus non cōuenit nigredo: oz q corvo inquantuz corv⁹ nō repugnet albedo. ¶ Ad ar⁹ itaq; est dicendum q non ē impossibile: imo est verum q corvo iq̃tum corvus ē nō repugnat albedo.

Capitulum. VII.

Ommune quidē omnib⁹ est de plurib⁹ predicari. Sz gen⁹ qdē ō omnibus specieb⁹ ⁊ de idiuiduis ⁊ differētia similiter pdicatur. Species quidez ō bie que sub ipsa sunt indiuiduis. At vero ꝓpriū ō speie cuius est proprium. ⁊ de bis que sub specie sunt idiuiduis. Accidens autem ⁊ ō speciebus ⁊ de idiuiduis. nāq; aīal ⁊ ō equis ⁊ bo-

bus ⁊ de canibus predicatur que ſũt ſpecies: ⁊ de boc equo ⁊ boc boue que ſũt indiuidua. Irrationale vero de equis ⁊ bobus ⁊ de bis que ſunt particulares ꝑdicatur. Spés aũt: vt bomo: de iſtio: ib⁹ ⁊ de bis q ſũt particulares ꝑdicatur. Proprium autẽ: qđ eſt riſibile: de boie ⁊ de bis qui ſunt pticulares ꝑdicaſ. Migrum aũt de ſpecie cozuo: ⁊ de bis qui ſunt particulares: qđ ẽ accidẽs inſeparabile: ⁊ mouere de boie ⁊ đ equo: qđ ẽ accñs ſeparabile: ſz pncipialiṫ qdem de indiduis: ſecũdario vero ⁊ đ bis que continẽt ididua. Le. XII.

POſtquam determinauit porphyrius de omnibus quinq; predicabilibus: in hac parte pſiter determinat de cõitatibus ⁊ dñys ipoꝝ. ⁊ circa hoc duo facit. qz ꝓponit cõmunitatem ĩ qua oĩa cõueniũt ⁊ 2° ponit cõitates in quibus non conueniũt oĩa: ſed q̃dã. ibi. Cõe aũt eſt generi. Dicit g̃ in pma parte q cõe ẽ omnibus quinq; ꝑdicabilibus de pluribus predicari. vbi etiam ait q accñs ꝓncipaliter ꝑdicaſ de idiuiduis: ⁊ ſecũdario de bis vniuerſalib⁹ que continent indiuidua. ¶ Vbi notandũ eſt q ea ꝓncipaliṫ ꝑdicantur de vlibus que ſequũtur naturam vlis. q aũt conſequũtur naturam vlium ſunt de ipſis p ſe predicata. accñtia aũt per ſe ꝑdicata hic appellanſ ꝓpria. vñ ꝑz q ꝓpria quidem ꝓncipaliṫ conueniunt vlib⁹: poſteri⁹ indiuiduis. ¶ Accñtia vo qz vt hic ſumitur nõ ſũt ꝑdicata p ſe: p⁹ pmus ꝑz q conueniant idiuiduis q̃ vlibus.

¶ Cõmune ẽ aũt generi ⁊ differẽtie ꝓtinẽtia ſpeciẽ: continet eni ⁊ differẽtia species ⁊ ſi nõ oẽs quot genera. rationale eni ⁊ ſi nõ ꝓtinet irrationabilia vt genus quẽadmodũ animal: ſz ꝓtinet boiez ⁊ deum: q̃ ſũt species. ⁊ quecunq; ꝑdicaũr de genere vt genus: ⁊ de bis que ſub ipſo ſunt ſpecieb⁹ predicantur. quecũq; đ differentia ꝑdicãtur vt differẽtia: ⁊ đ bis que ſub ipſa ſũt specieb⁹ ꝑdicabuntur. Nam cum genus ſit animal nõ ſolum de eo ꝑdicantur vt genera ſubſtãtia ⁊ animatũ: ſed etiam đ bis q̃ ſub animali ſũt ſpẽbus oibus ꝑdicanſ vſq; ad indiuidua. ¶ Cũq; ſit differẽtia rõnale: ꝑdicatur de cavt differẽtia id qđ ẽ rõne vti: ⁊ nõ ſolũ de eo qđ eſt rõnale: ſz etiam đ bis que ſub rõnali ſunt ſpecibus ꝑdicabitur rõne vti. ¶ Cõmune aũt ẽ ⁊ perẽpro genere vel differentia ſimul perimi que ſunt ſub ipſis: quẽadmodum ſi nõ ſit animal nõ ẽ equus neq; hõ: at ſi nõ ſit rõnale nullũ erit aĩal qđ vtaſ rõne.

¶ Deinde cum dicit. Cõmune eſt generi. proſequitur cõitates in quibus ſolũ aliqua conueniunt. ⁊ diuidit hec ps in partes quatuor. q; ꝓmo cõparat genꝰ ad alia quatuor. 2° compat dñas ad alia tria. ibi. Cõe igitur dñe. 3° compat ſpẽm ad alia duo. ibi. Spẽi aũt ⁊ ꝓpriũ. 4° compat ꝓpriũ ad accñs. ibi. Reſtat igitur de proprio. Prima ꝑz aũt diuiditur in partes quinq; q; primo comparat genus ad dñam. 2° ad ſpeciem. ibi. Genus autẽ ⁊ ſpẽs. 3° ad ꝓpriũ ibi. Generis autẽ ⁊ ꝓpriũ. 4° vero ad accidens. ibi. Generis vo ⁊ accñtis. 5° colligit numerum cõparationũ. ibi. Cõtingit autem vnũqđq;. ¶ Primo autem ponit conuenientias generis ⁊ dñe. d. q genus ⁊ dñe in đ cõueniũt: q cõtinent ſpẽs: qz vtrũq; ipoꝝ ẽ ſupra ſpẽm: ⁊ ſupiora ſũt cõtentiua iferiorũ: ſz tñ genꝰ ẽ ꝓtetiũ pluriũ ſpẽz q̃ ſit dña aliqua diuiſiua gñis. ¶ Eſt tñ notãdũ q qz genꝰ ꝓportionaṫ mãe ⁊ dñe ꝓportionanſ forme: ꝓtinẽtia gñis ẽ ſẽ continẽtia mãlis: ⁊ ꝓtinẽtia dñe eſt ſẽ ꝓtinẽtia formalis ¶ Itez genꝰ ⁊ dña ſimilanſ: qz ſẽ qdqd ꝑdicatur de gñe p modũ gñis: oz ẽt q ꝑdicet p modũ gñis de ſpẽb⁹ ſub illo gñe ꝓtẽtis: ſic ẽt qđ ꝑdicaſ de dña p modũ dñe: oz q đ ſpẽb⁹ ſub dña ꝓtis p modũ dñe ꝑdicet. ¶ Itẽ ꝓueniunt qz ſẽ pempto genere pimunſ ꝓtẽta ſub gñe: ſic ẽt pẽpta dña: oz q pimanſ oĩa q̃ ſub dña ꝓtinẽtur.

¶ Proprium autẽ generis eſt de pluribꝰ ꝑdicari q̃ differentia ⁊ ſpẽs ⁊ ꝓpium ⁊ accidẽs. animal enim de homine ⁊ equo ⁊ ane ⁊ ſerpente predicatur: q̃drupes vero de ſolis quattuor pedes habẽtibus: homo vero de ſolis indiuiduis: ⁊ hinnibile de equis ⁊ de bis q ſunt particulares: ⁊ accidens ſimiliter de paucioribus. Oportet aũt differentias accipere qbus diuidiſ genꝰ: ñ eas q̃ cõplẽt ſubſtãtiã generis. Amplius genꝰ ꝓtinet differentiam poteſtate. aialis. n. hoc qdẽ rõnale ẽ: illđ vero irratõale. Amplꝰ genera qdẽ ꝓpria ſũt bis q̃ ſub ſe ſũt poſite differentijs: ꝓpẽ hoc qdez q ſimul eas auferunt: nõ autem ſimul auferũt. ſublato. n. animali auferẽ rõnale ⁊ irrõnale. Differentie vero non auferunt genus: nã ſi oẽs iterimanẽ tñ ſubſtãtia aimata ſẽſibilis ſubintelligi pẽt: q̃ eſt aial. Amplꝰ qdẽ genꝰ i eo q qd ẽ: differẽtia vero i eo q q̃le ẽ ꝑdicaſ: quẽadmodum dictũ ẽ. Amplius genus vnũ quidẽ ẽ ſm vnãq̃q; ſpẽm: vt eſt bois id qđ ẽ aial: differẽtie vero plurie: vt rõnale: mortale: mẽtis ⁊ diſcipline. ꝓceptibile: quibus ab alijs differt. ⁊ genus qdez ꝓſile ẽ materie: forme vero differẽtia. Cũ autẽ ſint ⁊ alia cõia ⁊ ꝓpria generis ⁊ differẽtie nunc iſta ſufficiant.

¶ Scdo cũ dicit. Proprium ãt gñis. pẽit diuerſitates generis ⁊ dñe. d. q ꝓpriũ ẽ generis de pluribꝰ q̃ dña ꝑdicari ⁊ alia ꝑdicabilia. ⁊ ſ itelligiṫ de dñys q̃ genꝰ diuidãt: ⁊ de illis q̃ genꝰ ꝓſtituũt. ¶ Itẽ genꝰ ꝓtinet dñam in poſſe. Itẽ gña ſũt ꝓpria dñys ſub ſe poſitis. vñ ⁊ ſublato gñe ꝓpter intellectum tollet dña: ſed dñys genꝰ diuidẽtib⁹ ſublatis oĩb⁹ q̃tũ ad actũ itelligẽdi adhuc pẽt itelligi genꝰ. eo q iferiora nõ ſũt de itellectu ſuoꝝ ſuperioꝝ. vez ẽ tñ q ⁊ actu eẽndi genꝰ ſine dñys diuidentib⁹ ẽ nõ pẽt. Itẽ genus ꝑdicaſ ĩ qd: ſz dña ꝑdicaſ ĩ q̃le. Amplius genꝰ primũ continuſz ſpẽi ẽ vnũ: ſz dñe dicit q ſũt plures. Đ autẽ ẽ verũ đ dñys accñtalib⁹. Sz dña cẽntialis ⁊ ꝓpria arg ſpecifica nõ ẽ niſi vna vni ſpẽi. ſumit. n. ab vltimo gradu ꝓtinẽdi genus cẽntie q ẽ vna. ¶ Itez genus ꝙ ſit genꝰ differẽtias diuerſas ſortitur forme.

¶ Genus autem ⁊ ſpecies cõmune quidẽ hñt de pluribus p̃dicari: quemadmodũ dictum eſt. Sumatur autem ſpecies vt ſpecies: non autem vt genus: ſi fuerit idem ſpecies ⁊ gen⁹. Cõmune autem bis ẽ ⁊ priora bis eẽ de q̃b⁹ p̃dicant̃: ⁊ totũ quoddã eẽ vtrunq;.

¶ Deinde cum dicit. Genus autem ⁊ ſpẽs. comparat gen⁹ ad ſpẽm: ⁊ primo quantum ad conuenientiam. d. q; genus ⁊ ſpecies conueniunt in hoc q; ẽ p̃dicari de plurib⁹: ⁊ eſt hic ſermo de ſpẽ in q̃ntum ſpẽs: vt dicit. Itẽ conueniũt q; ſunt priora inferioꝛib⁹ de q̃bus predicantur. Itẽ quodlz ipoꝛum eſt totum quoddã ſuoꝛum inferioꝛum.

¶ Differunt aũt eo q; gen⁹ quidẽ ſpẽs p̃tinet: ſpecies vero cõticẽt ⁊ non p̃tinet genera: in pluribus. n. eſt genus q̃ ſpecies. Genera quidez p̃tinere oporter: ⁊ informata differẽtijs ſpecificis perficere ſpecies. vñ ⁊ priora ſũt natura liter genera: ⁊ ſimul interimẽtia. ſed q̃ ſimul ſi interimantur. ⁊ ſpecies qdem cuz ſit eſt gen⁹. genus vero cum ſit: non omnino erit ſpecies. Et genera qdem vniuoce de ſpeciebus predicantur: ſpecies vero ỏ generib⁹ minime. Amplius genera quidem abundãt earum que ſub ipſis ſpecierũ ſunt continenta. ſpecies vero ỏ generib⁹ abũdãt p̃priis differẽtijs. Ampli⁹ nec ſpecies fiet vnq; generaliſſimuz: nec gen⁹ fiet vnq; ſpecialiſſimum.

¶ Secundo cum dicit. Differunt autez. comparat ipa penes differentiam. dicens q; differunt: q; genus continet ſpeciem: ⁊ ſpẽs non continet genus: q; genus de pluribus dicitur q̃ ſpecies: ⁊ oz gen⁹ p̃tinere in intellectu. ante ſpeciem. ⁊ cum informetur differentia ſpecifica: p̃ficit. i. conſtituit ſpeciem. vnde ⁊ prius eſt genus q̃ ſpecies. nam interempto genere interimitur ſpecies: ſed non econuerſo. Et ſi eſt ſpẽs vt homo: oz q; ſit animal q̃d eſt genus: ⁊ non econuerſo. genera etiam de ſpeciebus predicãtur vniuoce. ſed ſpẽs non predicatur de genere. Item genus in continentia vltratis abundat a ſpecie. q; eſt vltus: ſed in continentia diffinitionis ſpecies abundat a genere ſpecificis ꝺ̃us. Item ſpẽs nunq̃ fiet generaliſſimũ: ⁊ genus nunq̃ fiet ſpecialiſſimum.

¶ Generis aũt ⁊ p̃prij cõe quidẽ eſt ſeq; ſpecies. Itaq; ſi homo ẽ animal ẽ: ⁊ ſi homo eſt riſibile eſt. Et equaliter dicit̃ predicari genus de ſpeciebus: ⁊ p̃prium de his q̃ participant illo: equaliter. n. ⁊ homo ⁊ bos aial eſt: ⁊ Licero ⁊ Cato ſũt riſibiles. Cõe aũt ẽ his vniuoce predicari: genus de p̃priis ſpeciebus: ⁊ p̃prium de his quoꝝ ẽ p̃priũ.

¶ Deinde cum dicit. Generis autem ⁊ proprij. comparat genus ad proprium: ⁊ primo ſm conuenientiam. d. q; genus ⁊ p̃prium conueniunt in ſequendo ſpeciem: q; ſi eſt ſpecies oz q; ſit genus. ⁊ q; ſit p̃prium eius. Item cõueniunt: q; ſicut genus equaliter predicatur de ſuis inferioribus: ſic etiam proprium equaliter predicatur de quib⁹ p̃dicat. Itẽ vtrũq; ipoꝝ p̃dicatur vniuoce.

¶ Differt autem genus ⁊ p̃priũ. q̃ gen⁹ p̃t⁹ ẽ: poſteri⁹ vero p̃priũ: oporter. n. eẽ p̃i⁹ aial ỏ huic diuidi differẽtijs ⁊ p̃prijs. Et gen⁹ qdez de pluribus ſpecieb⁹ p̃dicatur: p̃priũ vero ỏ vna ſola ſpecie cui⁹ ẽ p̃priũ. ⁊ p̃priũ q̃ ỏ conuerſim de eo cui⁹ ẽ p̃priũ p̃dicat̃: genus vero de nullo cõuerſiz predicat: nã nec ſi aial eſt hõ ẽ: nec ſi animal ẽ riſibile ẽ: ſi vero riſibile ẽ hõ ẽ: ⁊ ecõuerſo. Ampli⁹ omni ſpeciei ieſt p̃priuz cui⁹ eſt p̃priũ ⁊ ſoli ⁊ ſemp: genus vero oi qdem ſpẽi inẽ cuius fuerit genus: ⁊ ſemper: nõ aũtẽ ſoli. Amplius aũtẽ ſpecies quidem iterẽ pte nõ ſimul iterimũt genera quoꝝ ſũt ſpecies propria vero iterempta interimunt ea quoꝝ ſũt p̃pria: ⁊ his iterẽptis ipſa ſil' interimũtur.

¶ Secundo cum dicit. Differunt aũt. ponit ipoꝝ ꝺ̃as dicens q; differunt: q; ſiẽ genus p̃i⁹ ẽ ſpeciebus: ſic etiaz prius eſt proprijs ſpecierum: q; que propria genus ſecundario diuiditur. Item genus predicatur ⁊ de plurib⁹ ſpeciebus: ſed proprium predicatur de vna ſola ſpecie. Item proprium predicatur conuerſim: ſz genus non conuertit̃ cuz ſpecie. Itẽ p̃pium ieſt vni ſoli ſpecie: ſed gen⁹ non ieſt ei ſoli. Item deſtructis ſpeciebus ſimul deſtruuntur propria: ſed nõ quantum ad actum intelligendi non iterimũtur genera deſtructis ſpeciebus.

¶ Generis vero ⁊ accidentis cõmune ẽ de pluribus: quẽadmodum dictum ẽ p̃dicari: ſiue ſeparabilium ſit accidens: ſiue inſeparabiliuz. etenim moueri de pluribus: ⁊ nigrum de coꝛuis ⁊ de omnibus ethiopibus ⁊ aliquibus inanimatis predicãtur. Differt aũt genus ab accidente: quoniam genus aũ ſpẽs eſt: accidẽtia vero ſpeciebus poſteriora ſũt. nã ⁊ ſi ſeparabile accidens ſumatur: tñ p̃i⁹ ẽ illỏ cui accidit q̃ accidens. ⁊ genera quidẽ q̃ participant cõliter p̃tcipãt: accidentia vero nõ equaliter. Intẽſionem vero ⁊ remiſſionẽ ſuſcipit accidẽtiũ p̃ticipatio: genera vero minime. Et accidentia qdem i indiuiduis principaliter conſiſtũt: genera vero ⁊ ſpẽs naturaliꝛ priora ſunt idiuiduis ſubſtantijs. Et genera qdẽ in eo q; quid ſit p̃dicantur ỏ his q̃ ſub ipſis ſũt: accidẽtia vero i eo q; quale aliquid ſit: vel quomodo ſe hz vnumquodq;. q̃lis ẽ enim ethiops interrogatus: dicis niger: ⁊ quomodo Socrates ſe hz dicis quoniam ſedet vel ãbulat. Genus ẽ q̃o ab alijs quatuoꝛ differat dictum eſt.

¶ Deinde cum dicit. Generis vo ⁊ accidentis: comparat genus ad accidens. ⁊ primo quo ad conueniẽtias. d. q; genus ⁊ accidens conueniunt in eo q̃ eſt predicari de pluribus. ¶ Deinde cuz dicit. Differt. ponit ipſo q; ꝺ̃as. dicẽs q; differunt: q; genus eſt prius ſpecie: ſed accidentia ſũt poſteriora ſpe. Itẽ ea q̃ p̃ticipãt gẽa: p̃ticipãt ipſis eq̃liz: ſz accidentia non participantur equaliz: imo recipiunt magis ⁊ minus. Item accidentis ſunt ꝑticipate in ſubiectis.

sed genera ⁊ species sunt ꝓiozs indiuiduis. Item genera ꝓdicãtur in quid: sz accidẽtia ꝓdicant ī quale vl quõ se habet. sic g̃ dictũ ẽ quomodo gen⁹ differat ab alijs.

¶ Contingit autem etiã vnũquodq3 aliorum differre ab alijs quatuor: vt cũ quinq3 quidẽ sint: vnusquodq3 autez ab alijs differat: quatercquinq3 viginti fiãt oẽs differẽtie. sz semp posteriozibus enumeratis: ⁊ secũdis qdez vna differentia superatis: ꝓpterea qz iam sũpta ẽ: tertijs vero duabus: qrtis vero tribus: quintis vero quatuor: decẽ sũt oẽs: quatuor tres due vna. Genus etenim differt a differẽtia ⁊ a specie ⁊ ꝓꝓio ⁊ accidente. quatuor g̃ sũt oẽs differentie. Differẽtia quo differt a genere dictũ est: qñ quo differt gen⁹ ab ea dicebatur. relinquitur ergo quo differat differẽtia a specie ⁊ ꝓꝓio ⁊ accidẽti dicere: ⁊ sunt tres. Rursus species quo quidem differt a differẽtia dictũ est qñ quo differret a spẽ differẽtia dicebatur. Quo aũt differat spẽs a g̃re dictũ est: qñ quo differat genus a spẽ dicebaf. Reliquũ est igif vt quo differat spẽs a ꝓꝓio ⁊ accidẽti dicaf: ⁊ sũt due. Quo aũt differt ꝓꝓiũ ab accidẽti relinquif: Illã quo a g̃re ⁊ spẽ differat pdictũ ẽ in illoz ad ipm differentijs. Quatuor igif sũptis g̃ris differentijs ad alia: trib⁹ vero differẽtie: duab⁹ spẽi: vna aũt ꝓꝓiũ ad accñs: decẽ erũt oẽs: quaz quatuor q̃ erãt g̃ris ad reliquas superꝰ demonstrauimus.

¶ Deinde cum dicit. Cõtingit autem: colligit numerum comparationum que hic ponunf. d. q̃ contigit vnũqũq3 gnq3 pdicabiꝰ coparari ad alia quatuor. Item q̃ fm hoc videntur fieri quinque vicibus quatuor comparationes: ⁊ per oẽs videntur fieri viginti: sed tñ cũ primum cõparetur ad quatuor: ⁊ secundum postea ad tria sequentia. co q̃ iam erat comparatum ad primum: qñ primum cõparaf ad ipos: ⁊ 3⁹ ad duo sq̃ntia ⁊ 4⁹ ad 5⁹ qđ restat: fiunt in vniuerso cõparationes quatuor: tres: due: ⁊ vna: que sunt decẽ.

¶ Cõe igif est differẽtie ⁊ spẽi equaliter ꝓticipari. Boie. n. eqlr pticipãt pticulares boies: ⁊ rõnali dãia. Cõe vero ẽ semp adesse bis q̃ eorum pticipãt: semp. n. Sor. rõnal ẽ: ⁊ semper Sor. bõ ẽ. Proꝓiũ aũt ẽ differẽtie qđẽ in eo q̃ quale sit pdicari: spẽi vero ī eo q̃ qđ ẽ. nã si bõ velut qualitas accipiaf non erit tñ simplr qualitas: sz fm id qđ g̃ñi aduenientes differentie eã ꝓstituerũt. Amplius differẽtia qđẽ sepe ī plurib⁹ spẽb⁹ ꝓsideraf quẽadmodũ q̃drupes ī pluribꝰ aialib⁹ spẽ differẽtib⁹: spẽs vero ī solis q̃ subvna spẽ sũt indiuiduis. Amplius differẽtia qđẽ prima ẽ ab ea spẽ q̃ ẽ fm ipam: sic. n. ablatũ rõnale iterumit boiem: bõ vero iterum pꝰ ñ aufert rõnale: cũ sit deꝰ. Amplius dãia q̃ dẽ ꝓponif cũ alia differẽtia. rõnale. n. ⁊ mortale ꝓpositũ ẽ ī suba bois. spẽs vero spẽi ñ cõponif vt gignat alterã spẽm: qdã. n. eq̃ cuidaz asino pmisceẽ ad muli generatiõez. eq̃ ãt simplr asino nũq3 cõueniẽs ẽ pficere mulũ.

¶ Deinde cum dicit. Cõe igif dãie. comparat dãiã ad alia 3⁹. ⁊ primo ad speciem. z⁹ ad ꝓꝓiũ: ibi. Dãia vo ⁊ ꝓꝓiuz 3⁹ ad accñs. ibi. Differẽtie vo ⁊ accñti. Comparat ãt primo dãiam ad spẽm penes conuenientias dicens q̃ cõueniũt ī hoc q̃ equalr a suis iferioꝛib⁹ pticipãt. Itẽ cõueniũt ī hoc q̃ sep adsunt ⁊ conueniũt iferioꝛib⁹ suis. Deinde cũ dicit ꝓꝓiũ aũt. ponit ipoz dãias dicẽs q̃ ꝓꝓiũ ẽ dãie pdicari ī qle: sz spẽi pdicari ī qđ: qz spẽs nõ qualificat genus rõne sui: sz rõne dãie aduenientis gñi. Itẽ dãia sepe inuenif ī multis spẽb⁹: sed spẽs non inuenitur nisi ī solis suis idiuiduis. Itẽ dãia est poz spẽ ⁊ remanet ī itellectu etiã sublata spẽ. Itẽ due dãie constituũt vnã spẽz: sz due spẽs non constituunt vnã spẽm. qz sz quedã equa idiuidua cuidã idiuiduo asino iũgaf ad muli generationẽ: spẽs trs equi spẽi asini ñ cõiungif ad gñationẽ muli: qz mulus nõ bz ī se duas naturas: sed naturã vniꝰ spẽi tñ.

¶ Differentia vero ⁊ ꝓꝓiũ cõe qđẽ bñt eqlr pticipari ab his q̃ eoz pticipãt. eqlr. n. ⁊ rõnalia rõnalia sũt: ⁊ risibilia sũt risibilia. ⁊ sp ⁊ oi adeẽ cõe vtriq3 ẽ. si. n. currẽs q̃ bipes ẽ ñ suba pit: sz ad id ad qđ natũ ẽ sẽp dicif: nã ⁊ risibile ad id qđ natũ ẽ sẽp dicif: sz ñ ī eo q̃ sẽp ridcat. Proꝓiũ ãt differẽtie ẽ q̃ hec qđẽ de pribus spẽb⁹ dicif sepe: vt rõnale ꝺ boie ⁊ de deo: ꝓꝓiũ vero de vna sola spẽ cui⁹ ẽ ꝓꝓiũ. ⁊ differẽtia illis ẽ ꝓꝓia quoz ẽ differẽtia: sz nõ cõuertif: ꝓꝓia vero cõuersz pdicant de his quoz sũt ꝓꝓia.

¶ Deide cũ dicit. Dãia vo ⁊ ꝓꝓiũ. ꝓbat dãiaz ⁊ ꝓꝓiũ adiuicẽ: ⁊ ꝓmo penes cõueniẽtias. d. q̃ ãbo pticipant ab eis a qb⁹ pticipant: Itẽ ambo adsũt sẽp ⁊ vlr qb⁹ cõueniunt.

¶ Deinde cũ dicẽ. ꝓpium aũt: ponit ipoz dãias. d. q̃ differẽtia pdicatur de pluribus spẽb⁹: sz ꝓꝓiũ de vna sola spẽ. Itẽ dãia nõ cõuertif cũ spẽ: sz ꝓꝓiũ conuertif cũ spẽ.

¶ Differẽtie ãt ⁊ accñti cõe qđẽ ẽ de plib⁹ dici. cõe vero ad ea q̃ sũt insepabilia accñtia sẽp ⁊ oib⁹ adesse: bipes. n. sẽp adest oib⁹ coruis: ⁊ nigrũ simlr. Differũt ãt q̃ differẽtia qđez ꝓtinet ⁊ nõ cõtinef: cõtinet. n. rõnalitas boiez accñtia vero quodãmodo cõtinẽt: eo q̃ i plib⁹ sũt. quodãmõ cõtinent: eo q̃ non vni⁹ accidẽtis susceptibilia sũt subiecta: sz plurimoꝛũ. Et differẽtia qđez iintẽsibilis ⁊ irremisibil ẽ: accñtia vero min⁹ ⁊ magis recipiunt. ⁊ simpmitte sunt qđẽ cõtrarie differẽtie: mutua vero cõtraria accidẽtia. bmõi qđẽ cõmunes ⁊ ꝓpriꝛates dãie ⁊ ceteroꝛ sũt. Spẽs vero quo qđez differat a g̃re ⁊ dãia dictũ est ī eo q̃ dicebam⁹ quo genus differat a ceteris: ⁊ quo differentia differt a ceteris.

¶ Deinde cũ dicit. Dãie sũt ⁊ accñti. Cõpat dãiaz ad acci

actiõ:t pmo dicit q̃ conueniũt paucari de pluribꝰ. Itẽ dñe t accñtia cõueniũt i hoc qõ ẽ semp adeẽ illis quibus insunt.

¶ Deinde cum dicit. Differt. ponit ipoꝛ dñias. d. q̃ dñia continet spẽm t nõ ctinet ab ea: sz accidentia quodãmõ continẽt inq̃ntum sũt magis vlia q̃ subiecta: t magis vle continet minꝰ vle. Itẽ dñia nõ recipit magis t minꝰ sicut accñtia. Itẽ dñe sunt ipmixte: sed accntia ctraria miscẽtur in medys: qꝛ palidũ est mixtũ ex albo t nigro.

¶ Specici vero t ꝓpꝛij cõe est quidẽ de se inuicẽ pdicari. Vlã hõ risibile est: t risibile hõ ẽ. risibile vero quoniã sz id qõ natũ ẽ dicĩ: sepeiã dictũ est. Equalr. n. sũt spẽs bis q̃ coꝛ prici pãt: t ꝓpꝛia quoꝛ sũt ꝓpꝛia. Differt aũt spẽs a ꝓprio: qm̃ spẽs qdẽ põt t alijs cẽ genus: ꝓpꝛium vero aliaꝛ spẽrum cẽ ipole est. t spẽs qdẽ ante subsistit q̃z ꝓpꝛiũ: ꝓpꝛium vero post fit in spẽ: oportet. n. ante hoiem cẽ: vt sit risibile. Ampliꝰ spẽs quidẽ sẽp actu adest subo: ꝓpꝛiũ vero aliqñ actu: potestate vero semp: hõ. n. semp actu est Socrates: nõ vero sẽp rider: q̃uis sit natura semp risibilis. Ampliꝰ quoꝛ termini differentes sũt: t ipa sũt dñia. ẽ aũt speciei terminꝰ cẽ semp sub q̃ne: t de pluribꝰ differentibus numero i eo qd sit pdicari: t cetera himõi: ꝓpꝛij vero ẽ soli t semp t oi adeẽ.

¶ Deinde cum dicit. Spẽi vo t ꝓpꝛij. comparat spẽm ad alia duo. t p̃ ad ꝓpꝛiũ. z° ad accñs ibi. Spẽi vo t accñtis. Comparat g̃ p̃ spẽm ad propꝛiũ penes cõuenientias: t dicit q̃ conueniunt i hoc q̃ denunicẽ pdicant. Itẽ i hoc cõueniunt q̃ ab eis quibꝰ ꝛueniunt pticipant equalr. Secõ cum dicit. Differt aũt. ponit ipoꝛ dñias dicẽs q̃ differũt qꝛ spẽs põt alijs esse genꝰ. sz ꝓpꝛium non põt alijs spẽbꝰ q̃z vni esse propꝛium. Itẽ spẽs naturalr est ꝓpꝛior ꝓprio: sicut cã naturalr est ꝓpꝛior suo effectu. Item spẽs adest actu suis idiuiduis sed ꝓpꝛium q̃nq̃z adest actu: q̃nq̃z aptitudie Item spẽs t propꝛiũ differunt. qꝛ hñt terminos. i. diffinitiones differentes.

¶ Specici vero t accñtis cõe qdẽ est de pluribus pdicari. rare vero alie sũt cõtrates: ꝓptera q̃m q̃plurimũ distãt a se accñs t id cui accidit. Propꝛia vero vtriusq̃z sũt: spẽi qõ i eo qõ qd ẽ pdicari de his quoꝝ ẽ spẽs: accidentis aũt in eo qõ quale quiddã ẽ: vel quomodo se hñs. t ꝓpꝛium ẽ vnãquãq̃z substãtiã vna quidẽ spẽ participare: pluribꝰ aũt accidẽtibus t seꝑabilibꝰ t iseꝑabilibꝰ. Et spẽs qdẽ ante subintelligi põt q̃z accidentia: vel si sunt iseꝑabilia: oꝛ. n. ante cẽ subm: vt illi aliqd accidat: accidentia vero posterioris generis sunt: t aduẽticie nature. t spẽi qdẽ pticipatio eq̃lr est: accidẽtis vero vel si iseꝑabile sit non eq̃lr. ethiops. n. cũ alio ethiope habebit colorẽ vel itensũ vel remissũ ex nigredinẽ. Restat igit de ꝓprio t accidẽti dicere: quo. n. ꝓpꝛiũ a specie t differentia t genere differt dictũ est.

¶ Deinde cũ dicit. Spẽi vo. comparat spẽm ad accñs. t p̃. mo quo ad conueniẽtias. d. q̃ conueniunt hoc qõ ẽ pdicari de pluribus. Secũdo ipa comparat quo ad dñias. d. q̃ species pdicatur in quid: sed accñs in quale: vel quomodo se hz. Item qꝛ yna sba ẽ tñ vnius spẽi: hz tñ multa accidentia. Itẽ qꝛ spẽs subiecta est ꝓꝛ accidentib⁹. Itez qꝛ spẽs pticipat eq̃lr. sz accñs pticipat sz magis t minꝰ.

¶ Cõe ãt ꝓpꝛij t accidentis iseꝑabilis est q̃ preter ea nũq̃z cõsistãt ea i quibꝰ ꝛsiderãt: quẽadmoduz. n. ꝓter risibile non subsistit homo: ita nec ꝓter nigredinem subsistit ethiops. t quẽ admodum sp t omi adest ꝓpꝛiũ: sic t iseꝑabile accidens. Differt ãt qm̃ ꝓpꝛiũ vni soli speciei adest: quẽadmodũ risibile hoi: inseꝑabile vero accidens: vt nigrũ: nõ solũ ethiopi: sz etiam coꝛuo adest t carboni t ebeno t qbusdã alijs: qꝛ propꝛiũ ꝛuersum de eo cui⁹ est propꝛium pdicat t equalr: iseꝑabile vero accidens cõuersim nõ pdicatur. Et propꝛij qdem equalis est pticipatio: accidentiũ vero hec quidez magis illa vero minꝰ. Sũt quidez t alie cõitates vel propꝛietates coꝝ q̃ dicta sũt: sz sufficiant qdem hec ad descriptionez coꝝ que dicta sũt cõmunitatisq̃z traditionem.

¶ Explicit liber predicabiliũ porphyrij.

¶ Deide cũ dicit. Cõe ãt ꝓpꝛij. comparat propꝛium ad accidẽs. t ꝓmo dicit q̃ conueniunt accñs inseparabile t ꝓpꝛium in hoc: q̃ subꝝ ipoꝛ nunq̃z consistunt sine eis: t qꝛ qõlibz ipoꝛ adest omni t sẽp. z° dicit q̃ differunt: qꝛ propꝛium inest vni soli: sed accñs inest pluribus. Item qꝛ ꝓpꝛium pdicatur ꝛuersim: sed accñs nõ predicat ꝛuersz Item. qꝛ propꝛia predicant equalr: sed accidentia secundum magis t minus tẽ.

¶ Explicunt preclarissima cõmẽraria Gratiadei esculani ordinis pdicatoꝝ in libꝝ predicabiliũ porphyrij.

¶ Incipiũt pclarissima ꝛmẽtaria eiusdem in libꝝm predicamentoꝝ Aristotelis. Lectio. ꝓma.

Quemadmõm
odum ait Aristo. i 4.° metaphysice circa idẽ versatur dialecticus t metaphysic⁹: t vterq; de oibus cõsiderat. Cum g̃ intẽtio primi phi versẽt circa ens cõe qõ in decẽ pdicamentis dividitur: necesse est ꝫm precallegatum textũ Ari. q̃ etiã logicus versẽt circa aliqõ cõe qõ suo ambitu oia predicamenta cõcludat. oibus autem cõe ẽ ẽs. cõsequitur itaq; vt videtur. q̃ circa ens cõiter sũptũ ꝛsetur logic⁹ t metaphysic⁹. vñ t cõmẽ. i 3° meta. dicit q̃ metaphysica t logica cõueniũt in subo: qꝛ vt dicit subm vtriusq̃ ẽ ens. Sed tñ ꝛsideranduz ẽ q̃ ens nõ põt ꝫm eandẽ acceptionẽ cẽ subm t tã vtriusq̃: cui⁹ rõ ẽ qꝛ scia rotã suã entitatẽ t specificationẽ trahit a subo. Et qꝛ ab vno t eodẽ inquantũ idẽ trahit ẽ necessitate idẽ. vt dñ in z° de gñatione. oꝛ q̃ ab vno subo sz vnã t eandẽ acceptionẽ eius vna t ea dẽ trahat entitas t specificatio scie. nã si de entitate ꝫm eandẽ acceptionem

tractaret metaphysicꝰ. z logicus: oportteret tūc logicaz z metaphysicā cē sciam vnā z eandē. qđ cum sit euidenter falsū: dicere oz q̄ fz diuersā acceptionē entis determinet de ente p̄mꝰ philꝰ z logicus. ¶ Attendendū igit q̄ de ente dupl̄r est loqui: vno quidē modo simpl̄r z fz sc: z alio mō fz q̄ hz ordinē ad ipaz rōnē. z primoꝰ cōsiderat ō ēte p̄mꝰ philꝰ: z². aūt modo de ente hz cōsiderare logicꝰ. vñ z logica pro tanto vocatur scia rationalis. qz nō cōsiderat de ente nisi vt stat in ordine z sub ordine ad rōnez. Diuersa itaq; ē intentio metaphysici z logici: qz metaphysicus intēdit p̄cipue z absolute declarare naturam entis q̄tū ens. sed logicus p̄cipue intendit dirigere z regulare ipam rōnez. Et qz rō p oīa discurrit: ideirco logica vt regulet pfectε rōnez assumit cōsiderationē oīuz. Et qz sub ente qđ in decē p̄dicamēta diuidit̄ vniunt̄ z claudunt̄ oīa: inde est q̄ logicus entis cōsiderationez assumit. ex quo accipi pōt. q̄ nō est inconueniens: sed valde necium cē tales secundas scias cōes quales ē metaphysica z logica. Quaz vna. s. metaphysica ē vē z simpl̄r scia. Alia vo vtputa logica ē sciendi regula z modus. sicut. n. oz cē vnā veram sciēm cōez: sic etiā ē neče vt sit sciendi aliqua cōis regula z modus. Inconueniens aūt eēt si darentur due tales scie cōmunes: q̄ ipaz q̄z foret vere z simpl̄r scia: z non esset vna scia: aliaq; sciēdi regula z modus. est. n. ordo z distinctꝰ scia z fm ordinē z distinctionē scibiliū eis obiectoz. vñ sicut in scibilibus dat̄ vna suprema rō scibilitatis: q̄ est ipa entitas: sic etiā in vere z simpl̄r scientijs oz dare vnā tm simpl̄r z vere sciam suprēmā. hec aūt ē philꝰa p̄ma: cui equiparat̄ logica: nō qđē tāq; alia vera z simpl̄r scia: sed tanq; magis sciendi modus z regula cōmunis. Quia ideō logica se extēdit ad considerationē entis qđ i decē p̄dicamēta diuidit̄: necesse ē i logica de ipis decē p̄dicamentis fieri tractatum. Cui⁹ rō est. qz q̄libet scia determinare debet z determinat de ptibus subi sui. ptes aūt entis quod modo supradicto sumptū: quo etiā mō vocat̄ ens rōnis: ē subm logicē: sūt ipa decē p̄dicamēta. vñ necium est ad pfectionē logice de ipis decē p̄dicamētis in ea ptractare: z tractat̄ in li. Aristo. quē p manib⁹ habem⁹.

Ante aūt q̄ accedam⁹ ad expositiōez libri. oz videre veritatē quarūdā questionū. z qz dictū ē q̄ logica ē scia cōis: q̄rat̄ p̄mo vtrū ipa ceteras sciētias sibi subalternet. vī. n. q̄ sic: qz sicut se hz subz vniꝰ scie ad subm alterni⁹: sic ēt se hz vna scia ad aliā. sed suba ceteraruz scia z cadūt sub subo logicē: q̄ logica ceteras scias sibi subalternat. ¶ Ad istā q̄stionē dicunt qdā q̄ logica sibi subalternat oēs scias. z rō ipoz ē illa quā posuim⁹. Adducūt etiā rōnē aliā: qz vt dicūt logica i oēs scias descendit: cuz q̄ vt accipit ex p posterioz. scie subalternantis sit i aliā sciam descendere: videt̄ q̄ logica cūctas scias sibi subalternet. Sed ista opinio nō pōt stare. cuiꝰ rō ē: qz scia subalterna accipit subz scie subalternātis iq̄tū tale: z ipm extrahit z applicat ad māz. sz alie scie spāles nō accipiūt subz logice qz subm logicē ē ēs rōnis. alie āt scie spāles accipiūt ens nō qđē iq̄tū ēs rōnis: sed solū iq̄tū ens: z ipz applicāt ad māz. nā ille scie q̄ accipiūt z hūt ens: iq̄tū ēs rōnis sunt scie rōnales. nō āt oēs scie sūt rōnales: sed plures sūt scie reales: q̄ de ipis reb⁹ cōsiderāt simpl̄r fz realitatē z nām suā ppriā. vñ euidēter pz q̄ falsū est ita simpl̄r dicere q̄ logica cūctas scias spāles sibi subalternet. Est igit cōsiderādū q̄ de scientijs log possum⁹ dupl̄r. vno qđē mō q̄tū ad suā subam: z alioꝰ q̄tū ad modū sciēdi z argumētādi quo vtunt̄: de quo mō oēs scie p̄ter logicā dicūt solū qz: sed logica sola de ipo dicit. ꝓpter qđ. p q̄ mō de sciētijs loquēdo ipa logica sibi non subalternat ceteras scias: qz subalterna scie sumit ex subo suo. Subm āt suū spāliuz nō q fz forte p accēs accipit z hūt subm logicē: z ideireo logica eas fm suā subam nō sibi subalternat. Dcō aūt nō sibi subalternat eas oēs ēt p̄mā philaz: qz oēs modū p̄dictū accipiūt ab ipa: z applicāt ad māz. vnde z p tanto simpl̄r z absque vlīo exceptione: dicit q̄ logica cē scia scia z. Rōnes āt facte in cōtrariū nō valent. nā ad scia z subalternationē nō sufficit q̄ subm vnius contineat̄ quocūq; mō sub subo alteri⁹: fz requirit q̄ ordinet̄ sub ipo: ita q̄ directε z p se hūat z applicet ipm ad māz. Primum itaq; etiā argꝰ nō cōcludit q̄ logica sibi subalternet alias scias: fz q̄ habeat se ad eas vt vlio ad particulares. z² aūt argm⁹ cōcludit q̄ logica sibi subalternat alias scias nō q̄tū ad substātiā eoz: sed q̄tū ad sciēdi z argumētādi modū: qz sic ceteras scias descendit.

Secundo querit̄ vtrū sit verū q̄ postea diximꝰ: sb ente rōnis ipa. x. p̄dicamenta ordinent. vī. n. q̄ nō. qz ēs rōis distinguit̄ ō ens nāe. fz entia nāe sunt de. x. p̄dicamētis. g̃ nō ē verū. x. p̄dicamēta ordinari sub ente rōnis. ¶ Ad istꝰ q̄stionis euidētiā ē sciēdū q̄ ēs rōnis sumi pōt dupl̄r. vno qđē mō ita q̄ ēs rōnis appellet̄ id solū qđ ē a rōne institutū aut factū: fm quē modū enumeratio fit̄ genꝰ spēs z². secunde intētiōis ētia rōnis dīr. Et isto mō sumēdo ēs rōnis: entia nō ētia rōnis distinguunt̄. nec isto mō. x. p̄dicamēta ordinēt̄ sub ente rōnis. Alio aūt mō ens rōnis sumi pōt magis large: vt ens rōnis dicat̄ oē id qđ pōt stare sub ordie rōis ipz trabētis ad suā operationez Et fm hūc modū ens rōnis ꝓpendit oē ens: qz de oī ente pōt rō igrere: z p oīs pōt suo modo trahere oē ens ad suā operationē. vī z. x. p̄dicamēta ordinēt̄ sub ente rōnis ita supto. Et sic pz rō ad argꝰ: qz ens nāe nō distinguit̄ ō ēs rōnis ꝟ z² mō sumptū. fz ō ens rōnis dictū p mō.

Tertio querit̄ vtrū logicꝰ cōsideret de. x. p̄dicamentis solū i ordine ad syllz. vī. n. q̄ sic. qz logica ē de ēte rōis: fz ꝓprissimū ens rōis ē syllz: g̃ logicꝰ tā. x. p̄dicamēta q̄z alia considerat i ordine ad syllm. ¶ Ad istā q̄stionē cōiter consuevit dici q̄ oīa considerata in logica preter syllm cōsiderant̄ solū in ordine ad syllm. dī. n. q̄ p̄dicamēta ponūt simplices terminos. termini aūt sūt mā remota syll̄i. de mā aūt syll̄i non agit̄ nisi i ordine ad syllogismū. ex quo isti ꝛcludūt q̄ de istis. x. p̄dicamētis non determinat̄ i logica nisi i ordine ad syllm. Sz ista opinio nō pōt stare. p qdez qz cum logica sit scia directiua rōnis: de illis fm se t nō solū i ordine ad aliud cōsiderare hz: i q̄bus ipa rō fz se decipi z errare pōt. Cōstat aūt q̄ sine vllo respectu z vlla habitudine cōsiderata ad syllm: pōt rō errare in ordine rez p̄dicamētaliū: vtputa si puter id ee substātiā qđ est q̄litas vel q̄litatem: z sic de aliis. Euidens itaq; ē q̄ nō solū i ordine ad syllm: sed etiā absq; vlla habitudine ad ipm ptinet ad logicā agere de p̄dicamentis. ¶ Secūdo hūc ex eo apparet: q̄ de terminis sub rōne terminoz agit̄ i libro ꝑoz: in quo agit̄ de syllo. sed de istis. x. p̄dicamētis agit̄ in libro p̄dicamētoz. nō sub rōne terioz rum: sed sub rōne sui p̄dicamētalis ordinis: z sic p̄dicamētalis rōnis. Quia q̄ termini sub rōne terminoz sūt mā syllogismi: z nō sub rōne ordinis p̄dicamētalis: pz q̄ de p̄dicamētis agit̄ in logica: nō solū i habitudine ad syllm: sed etiā absq; ordine ad ipm. Cōsiderādū ē itaq; q̄ dicta p̄dicamēto z aliquo qđē mō ad syllm ordinat̄. fz nō tali mō q̄ ex hūc cōcludi possit: q̄ syll̄s sūt subm logice. dicat. n. ordinari ad sciam de syllo: sicut scia min⁹ z scire ꝓcedit nō subiecti scie ordinat̄ ad scias magis p̄fectas sciendi etiā sine hoc quēadmodū videm⁹ q̄ cū sub ēte qđ ē subz scientie sūt mālia: z subl̄ sic mālia: ps metaphisice q̄ ē de subiecto mālium ordinat̄ ad p̄dicta q̄ est de subiecto mālium: ex tamen propter hoc [illegible]

substantys materialibus non determinet metaphisicus rõne sui: aut q̃ substãtia imaterialis ⁊ nõ ens iãztũ ens: sit subm metaphisice. Eode ẽ itaq; modo oz intelligere q̃ cum sub ente rõnis: circa qõ vsat logica: ptineant tã decẽ pdicamẽta q̃s syllo: qz nõ rõ entis rõnis ꝑpryssime ⁊ pfectissime in syllo reseruat: ps logice in qua de pdicamẽtis agitur: aliquo mõ ordinat ad ptẽ logice in qua agit de syllo Nec tñ ẽ id dicẽdũ q̃ logicus non cõsideret de pdicamẽtis rõne sui: aut q̃ syllo sit subm logice. ⁊ non ipm ens rationis. Unde pz rñsio ad arg̃. bene. n. ẽ verũ q̃ scia pdicamẽtoz ordinat mõ suo ad sciam de syllo: sed non concludit arg̃ q̃ solum rõne syllo: ⁊ non rõne sui de ipis in logica agatur. Alia autem rõ iam soluta est.

Quarto q̃ritur vtrum logicus consideret de decem predicamentis solũ rõne secundaꝝ intẽtionum: q̃ attribuunt reb̃ i pdicamento ordinatis: vt. n. q̃ sic: qz dicit auicẽna q̃ logica ẽ de secũdis intẽtionib̃ q̃ apponunt intẽtionib̃ ꝓmo itellectis. q̃ de reb̃ pdicamẽtalib̃ ipe logicus non agit: nisi solũ rõne secundaꝝ intentionum q̃ apponuntur eis. ¶ Ad istam q̃stionẽ vt cõiter dici q̃ logica de reb̃ predicamẽtalibus non agit nisi pp secundas intentiones. dr enim q̃ logica ẽ scia intentionũ: ⁊ nõ scia rerum: qz ẽ scia rõnis: ⁊ non scia naturalis. sed ista opinio nõ placet mihi. manifestũ ẽ enim q̃ rõ põt errare nõ solũ i reb̃ pdicamẽtalib̃ quo ad intentiones secundas. sed etiã quo ad ipaꝝ ꝓprietatẽ. nã rõ nõ solũ decipit q̃ndq; credẽdo eẽ geñ qđ nõ est geñ: sed tñ spẽs: vel etiã decipit credẽdo q̃z eẽ subam qđ nõ ẽ suba. ſz accis. Quia ẽ logica ẽ scia rõnis: nec tum ẽ ꝑ ordine ad rõnẽ pertinet logica de reb̃ pdicamẽtalib̃ q̃tũ ad suas ꝓprietates: ⁊ non solũ q̃tũ ad scõas intẽtiones eis attributas. Et ꝓpterea ꝙ gõ appret ei ipo tractatui Aristo. nã si de ipis tractaret in logica solũ pp secũdas intẽtiones: pfecto i ꝙ li. illa docuisset. de eis. p q̃ potuisset vna z̃ ite. ab alia discerni: ⁊ ita diffuse ea q̃ ẽ descerni nã vn̄ pdicamẽtũ a re pdicamẽti alteri. ⁊ tñ facit totũ oppo. Nã q̃ totũ istũd declarat. res ipas predicamẽtales ſz suas ꝓpas rõnes: ⁊ ſz suas ꝓprietates: ꝑ quas indicari possit ⁊ cognosci q̃ hec res pdicamentalis nõ ẽ illa. vñ ꝑz euidẽter q̃ de rebus pdicamẽtalib̃ rõne sui: ⁊ nõ solũ rõne secũdaꝝ intẽtionũ: hz cõsiderare logic̃. q̃uis semp i ordine ad ipaꝝ rõnem. ¶ Dõ ẽ q̃ ad arg̃ q̃ z̃ intẽtiones dr ab auicẽna ꝓ tãto eẽ subz logice qz i eis ꝑ tanto reseruat rõ ẽtis rõis qđ ẽ subz i logica ⁊ nõ qz a subo logice excludãt intẽtiones ꝑ. ¶ Alia aũt rõ nõ valet. nã dato q̃ logica sit scia intẽtionũ: nõ tñ intẽtiones oẽs sũt intẽtiones scõe: sed sũt ẽt intẽtiones q̃dã ꝑ de quarum nũero sũt res pdicamẽtales relate ad cõsideratõez rõnis.

Quinto q̃raꝫ qđ sit subz in li. predicamẽto z̃. vt enim q̃ ipa. x. pdicamẽta: qz id ẽ subz i scia de q̃ ꝓcipue i scia tractat: sed in ꝙ li. tractat ꝓcipue de istis. x. pdicamẽtis: q̃. x. pdicamẽta sũt subz eis. ¶ Ad istã q̃stionẽ dicũt qdã q̃ subm i ꝙ li. ẽ suba. rõ aũt ipoz ẽ qz id ẽ subz i scia eni attribuunt oia q̃ i scia cõsiderant: sed oia q̃ cõsiderant i ꝙ li. vt dicũt: attribuunt subẽ: qz oia noue pdicamẽta accñtiũ nõ sũt entia nisi p attributionẽ ad subam. ⁊ idcirco dicũt q̃ suba ẽ subm h̃ li. Sed ista põ nõ ẽ vsque quaq; vera. cui rõ ẽ. qz q̃uis oia pdicamẽta accñ habeãt entitatẽ ꝑ attributionẽ ad subam: qõlz tñ ipoz hz suã ordinationẽ pdicamẽtalem de se. ⁊ qz ꝙ de istis agit rõne ista diuisiuaꝝ ordinationũ pdicamẽtaliuz: vt. vz. sciat qđ sit ordinãdũ i vno pdicamẽto ⁊ qđ i alio: pz q̃ ñ suba ẽ subm buꝰ li. sed aliqđ i quo vniunt oia pdicamẽta q̃tũ ẽt ad suas pdicamẽtales ordinatiões. oia aũt vniunt in ente rõnis sumpto sub rõne ordinabilis i pdicamẽto. igit ens rõnis sub rõne ordinabilis i pdicamẽto ẽ subm h̃ li. Non aũt dicen̄ oppo. valet. ⁊ tractaret de predicamentis in ꝙ libro solũ pp ipoz entitatẽ ⁊ nõ pp predicamentalẽ ordinationem. Argumentũ aũt factũ in oppositũ oz ꝺcludere q̃. x. predicamẽta sũt subm huius li. non simpliciter: sed inquãtũ vniũtur i vno cõi qđ ẽ ens rõnis predicto mõ sumptũ: qz vni⁹ li. ⁊ vni⁹ scie subiectũ debet esse vnũ ⁊ nõ multa.

¶ Incipit liber predicamentorum Aristotelis.

¶ Capitulum primum prime partis.

Equiuoca dicũtur quoꝝũ solum nomen cõe ẽ: ſm nomẽ vero substãtie ratio diuersa: vt aial hõ ⁊ qđ pingit̃: hoꝝ. n. solũ nomẽ cõe ẽ: ſm nomen vero substantiẽ diuersa. Siqs eni assignet qđ sit vtrũqz eorum quo sunt animalia propriam assignabit vtriusqz rationem. Lectio. II.

Unc accedam⁹ ad expositionẽ libri. cõsueuit aũt iste liber vtilidi cõiter i ante pdicamẽta: ⁊ i pdicamẽta: ⁊ i postpdicamẽta. z̃a ꝑs ẽ ibi. eoꝝ q̃ ꝙz. 3ª ẽ ibi. quotiens solet oppõi. Antepdicamẽta dicũt ẽ illa quoꝝ cognitio añcedit cõiter cognitionẽ pdicamẽtoꝝ. In pdicamentis aũt possum⁹ 4. attendere: vnũ qdẽ ꝺditionẽ pdicationis a qua pdicamẽtũ trahit appellationẽ. aliud aũt possum⁹ attẽdere q̃ res pdicamẽtales certis vocib̃ dñr ⁊ significant. 3º attẽdim⁹ i eis diuersã ꝺditionẽ ẽtitatis. et 4º in ipis possum⁹ attẽdere ꝺditiõez pdicamẽtaꝫ ordinatiõis. vñ ſz hec Aristo. q̃uoꝝ facit i ꝑma ptẽ: qz ꝑ qdẽ notificat diuersos predicatiõis modos. z̃º vo ipe ponit distionẽ diuisiuã. ibi. Eoꝝ vo q̃ ſt. 4º põit regulas ꝛect. ficãtes ordinẽ pdicamẽtalẽ ibi. Qñ alterꝫ ꝺ altero. ꝓ predicationũ aũt alia ẽ equoca. alia vniuoca. ⁊ alia denoiatiua. Unde ꝙz ꝙ i ꝑ⁴ pte 3ª facẽ qz ꝑ ostendit q̃ pdicari dicãt equoce. z̃º vo declarat q̃ dicit⁹ predicari vniuoce. ibi. Uniuoca dicũt. ⁊ 3º mãifestat q̃ dicunt predicari denoiatiue. ibi. Denoiatiua. Est aũt nom⁹ q̃ pdicationẽ analogicã ꝙ ipe nõ distinguit ab equoca: qz vtraq; impedit rõez gñis qđ vniuoce pdicat. sic g̃ cõiter fit medo equocã pdicationẽ equoca pdicãt̃ ꝓpt ipis trãscẽdentib̃ q̃ añcedũt: sua cõitate ⁊ circueũt oia predicamẽta. Predicatio vo vniuoca ñ iuenit̃ i eis: ſz repit̃ i reb̃ in quocũq; predicamẽto ordinatis. predicatio vo denoiatiua iuenit̃ ꝓpe i solis accñtib̃. ⁊ iõ i declaratiõe talium pdicationum ꝑ notificat ari. pdicationẽ equocã. z̃º predicationẽ vniuocã. ⁊ 3º denoiatiuã. Dicẽ g̃ ꝑ⁰ pre. q̃ illa dicuntur ad se inuicẽ equoca quoꝝ ẽ cõe solũ nomẽ: sed ratio. i. diffinitio ĩdicatiua subẽ. i. essentie data ſm illud nomen ẽ diuersa. sic̃ hõ vus ⁊ g pingit̃ ad eiꝰ similitudinez dicit̃ aial: sed equocũ. qz eoꝝ. i. hois vi ⁊ hominis picti cõe ẽ solum nomen aialis: ſz rõ ĩdicatiua subẽ data ſz illud nomẽ est diuersa. qz si aliqs assignet diffiniendo qđ ẽ vtriusqz. i. homo verus ⁊ homo pictus. ⁊ dicat quomodo. i. qua rõe ambo sint. i. sint animalia: non assignabit vnam rationem communem: sed diuersam: ⁊ vtriusqz suã ꝓpriam. qz ꝓpria rõ per quam hõ verus dicit aial est. qz vt esse substantia animata sẽsibilis: ſz ꝓpria rõ qua hõ pictus. dr aial. i. qz ẽ imago substantie aiate sẽsibilis. Est aũt notandum q̃ si

ſtricte ſumatur equiuocū ſm q̄ diſtinguit̄ contra analogum: aīal non dicit̄ equiuoce ſz analogice de aīali vero ⁊ de aīali picto. cuius rō eſt: qz q̄ñ aliquid ſic dicit̄ de pluribus: q̄ ō vno ipoꝝ dicit̄ per ſe: ⁊ de alio dicit̄ per ordinē ⁊ attributionē ad ipſz: hoc dicit̄ de eis predicari analogice. Animal vō dicit̄ de aīali vero p ſe: ⁊ de aīali picto dicitur per ordinē ⁊ attributionē ad ipm: vnde pz q̄ de eis dicit̄ analogice. ſed equiuoce: ſtricte ſumēdo equiuocū: tunc dr̄ ipm nomen de plibus: q̄ñ ſic ſm diuerſam ſignificationē dicitur de vtroq̄ q̄ vtriq̄ ꝯuenit ſz ſe: ⁊ non vni per ordinem ⁊ attributōez ad aliō. ſicut cōtingit q̄ ille q̄ naſcit papie vocatur marcus. ⁊ ille qui naſcitur neapoli vocatur marcus eodē noīe. nā tūc tale nomē dr̄ de vtroq̄ ſm ſe: ⁊ aliud ſignificat dictū de vno: q̄z ſignificet dictū de alio.

¶ Uniuoca dicuntur quorū nomē cōe ē: ⁊ ſm nomē eadē rō ſubſtātie: vt aīal: bō atq̄z bos. cōi eni noīe vtraq̄z aialia nūcupant̄: ⁊ ē ſubſtātie rō eadē. Siq̄s eniz aſſignet vtriuſq̄ rōem q̄d vtrunq̄z ſit quo ſint aialia eandem aſſignabit rationem.

¶ Deinde cū dicit. Uniuoca dicunt̄. declarat que dicant̄ p̄dicari vniuoce. dicēs. q̄ illa dicunt̄ ꝓprie vniuoca quorum ē vnū nomē cōe: ⁊ eadem rō. i. diffinitio ſignificatiua ſube. i. eſſentie data ſm illud nomen. ſicut bō ⁊ bos dicuntur aīal: ⁊ vniuocantur ambo ſibi īnicē i aīali: q̄z vtrūq̄z. ſ. homo ⁊ bos coi noīe vocantur aīalia: ⁊ rō. i. diffō indicati ua ſube: data ſm illud nomē aīalis eſt eadem. q̄z ſi q̄s aſſignat vtriuſq̄z rōnem ⁊ dicat quid ſit vtrūq̄z ipoꝝ. ⁊ quo. i. q̄ rōne ſint aialia: eādē aſſignabit rōnē aīalis i vtroq̄: q̄z ⁊ bō ⁊ bos dr̄ aīal: eo q̄ eſt ſuba animata ſenſibilis.

¶ Denominatiua vero dicunt̄ quecunq̄z ab aliquo ſolo differētia caſu ſecūdum nomē habēt appellationē: vt a grammatica grāmaticus: ⁊ a fortitudine fortis.

¶ Deinde cū dicit. Denominatiua vero. oſtēdit q̄ p̄dicantur denoīatiue: dicens q̄ denoīatiua dicuntur quecunq̄ hñt appellationē ſm nomē ab aliquo: differētia ab ipo ſolo caſu. i. ſola terminatione vocis. ſicut grāmaticus habz appellationē a grāmatica ſz nomen: ⁊ differt ab ea in terminatione vocis: q̄z aliter terminat̄ iſta vox grāmatica: ⁊ alr terminat̄ iſta vox grāmaticus. ſic etiā fortis ſm ſuuz nomē habet appellationē a fortitudine a qua differt i terminatione vocis. ¶ Notādū ē aūt q̄ abſtracta ⁊ cōcreta ī ō differūt. q̄ntū ad pns ſpectat: q̄ abſtracta reſpcū ꝯcretoꝝ ſūt ōnoīantia: ⁊ ꝯcreta ſūt ōnoīata reſpcū abſtractoꝝ cū ab eis ſz nomē ſumāt appellatōez: ⁊ nō ſolū ſz rē. ō aūt p tāto dico q̄ q̄ñq̄z aliq̄ ꝯcretū ſz rē deriuat̄ ab aliquo abſtracto: a q̄ tñ q̄ ñ ōriuat̄ ſz nomiē nec ſz noīa aſſumit ab ipo appellatōez: ñ dr̄ ōnoīatiuū reſpcū ei⁹. quēadmo⁹ ſm rem deriuat̄ ſtudioſus a virtute: quia ꝓpter virtutē quā q̄s realr habet: dr̄ ſtudioſus. q̄z tñ nomē ſtudioſi non deriuat̄ a noīe virtutis. nō dicim⁹ ſtudioſum denoīatiue dici a virtute: ſz poti⁹ a ſtudioſitate. ⁊ albuz dicim⁹ denominari ab albedine: quia a noīe albedinis deriuat̄ nomē albi. ¶ Ité notandū eſt q̄ q̄z res noīamus vt cognoſcimus: ⁊ forma eſt p̄ncipiū cognoſcendi ipm formatum: cōuenienter etiā ponit̄ q̄ ſit p̄ncipiū denominādi ipm. ⁊ q̄a forma dat̄ itelligi noīe abſtracto: ⁊ noīe ꝯcreto dat̄ itelligi formatū ipz: q̄ etiā ꝯuenienter ponit̄ nomen ꝯcretum deriuari a noīe abſtracto.

¶ Eoꝝ q̄ dicūt̄ alia q̄dē ſz cōplexiōez dicunt̄: alia vero ſine cōplexiōe. ⁊ ea q̄ ſz ꝯplexiōez dicūt̄: ſūt hō currit: hō vicit: ea vero q̄ ſine ꝯplexione dicūt̄ ſūt: vt: hō: bos: currit: vicit.

¶ Deide cū dicit. Eoꝝ que dicunt. ponit diuiſionē dictiliū: dicens q̄ eoꝝ q̄ dñr. i. voce pferuntur: alia dñr ſine complexione: ⁊ alia cū cōplexione. i. alia pferuntur voce ſimplici q̄ eſt dictio: ⁊ alia pferunt̄ voce complexa que ē ozatio. ⁊ B ē q̄ō dicit ſe exponens cū ſubdit. ea que dñr ſz complexionē ſunt vt iſta: hō currit: ⁊ iſta ozatio: hō vincit. Ea vero que dñr ſine complexione ſunt vt iſta dictio homo: ⁊ iſta dictio bos. ⁊ iſta dictio currit: ⁊ iſta dictio vincit.

¶ Eſt aūt notandū q̄ ſignificatū vocis ꝯplexe non p ſe: ſz rōne ſuaꝝ partiū ordinat̄ in predicamento: quēadmodū pz de iſta voce q̄ eſt aīal rōnale: vt eſt diffō. q̄z nō totū B p ſe ſituat̄ in ordine p̄dicamētali: ſed p ſuas ptes ponitur i diuerſis ſitib⁹. q̄z aīal ponit̄ in ſitu generis: ⁊ rōnale ponit̄ i ſitu dñie. ſz ſignificatū vocis ſcōplexe p ſe cadit in vno certu ſitu p̄dicamētal ordinatōis. ſic aīal ō ſe i p̄dicamēto bz ſuū ſitū: ⁊ rōnale ſilr: ⁊ ſilr hō.

Ca. II.

Oꝝ q̄ ſūt alia ō ſubiecto quodam dicunt̄: i ſubiecto vero nullo ſūt: vt homo de ſubiecto quidē dicit̄ aliquo hoīe: i ſubiecto aūt nullo ē. Alia aūt i ſubiecto q̄dē ſūt de ſubiecto autem nullo dicuntur. Jn ſubiecto autem eſſe dico q̄ō cum ſit in aliquo non ē ſicut quedam pars: ⁊ impoſſibile ē ſine eo eē in quo eſt: vt quedam grammatica in ſubiecto quidē eſt in anima: de ſubiecto vero nullo dicitur. ⁊ quoddam albuz in ſubiecto eſt corpore: oīs enim color in corpore eſt. Alia vero de ſubiecto quodam dicuntur: ⁊ in ſubiecto ſunt: vt ſcientia. in ſubiecto quidem eſt in anima: de ſubiecto vero dicitur vt de grāmatica. Alia vero neq̄z in ſubiecto ſunt: neq̄z de ſubiecto dicūtur: vt aliquis homo: vel aliq̄s equ⁹. nihil enim horuz neq̄z in ſubiecto eſt neq̄z de ſubiecto dicitur. Simpliciter autem que ſunt idiuidua ⁊ numero ſingularia de nullo ſubiecto dicunt̄. in ſubiecto aūt nihil ꝓhibet ea eſſe: quedā eni grāmatica in ſubiecto eſt.

¶ Deide cū dicit. Eorum vero q̄ ſunt. ponit differentiam entium: dicens q̄ eoꝝ que ſunt: ſiue ipſoꝝ entiū: alia dñr de quodā ſubo: ſz i nullo ſubo ſūt: ſic ſunt ſubę vniuerſales: vt hō q̄ dicit̄ de aliquo hoīe ſubiecto. i. iferiori ſibi: ſed in nullo ſubo eſt. aliqua vero in ſubo q̄dē: ſed de nullo ſubo dñr. Ubi notādū ē q̄ alr ſumit̄ ſubz i dici de ſubo: ⁊ alr i eē i ſubo. nā i dici ō ſubo accipit̄ ſubm p aliq̄ iferiori: ſz in eē i ſubo accipit̄ ſubz p eo q̄ō ſubſtemit̄ ipſe accītib⁹. vñ hō dr̄ de quodā hoīe vt de ſubo: q̄z q̄dā hō ē iferior hoīe. Et q̄uis hō ſit i quodā hoīe dr̄ vt nō eē i ſubo: q̄z nō eſt i eo ſicut accidēs: ſz ſicut ſupi⁹ in iferiori. de quo pdicat̄ n accītalr. ſed eētialr. ⁊ ideo Ariſt. exponēs q̄d ſit eē in ſubo dicit. in ſubo aūt dico illud eē q̄ō cū ſit in aliquo nō ē i vo ſicut quedā ps ei⁹: ſiue ſimple integralis ſiue ꝯtinue ⁊ ipoſſe eſt eē ſine eo i quo eſt. ille eni ſūt ꝯcītes accītib⁹ quia accidens non pōt eſſe ſine ſubo in qua eſt. ⁊ non eſt pars ſube neq̄z integralis neq̄z ſm ꝯtinuitatem ſuper⁹ tractatū. dici ps ꝯſuetudinis ſui iferioris. ſicut aīal eſt pars ꝯtinue

tutiua bois. pars dico nō fm rem: sz fz rōnem. sic itaq; diuersimode sumēdo subiectū: pz quomodo quedā sunt in subo: sed non oēs de subo: vt accītia ptcularia. sicut q̄dā grāmatica est in quodā subo: vtputa in aia: qz est accidēs eius: sed de nullo subo īferiori dicīt. qz ptculari nihil est īferi⁹. silr quoddā albū. i. quedā albedo ē i subo: vtputa i corpe: qz est accidēs ei⁹: cum oīs color sit in corpe sicut accidens ei⁹: nō tñ dicāt de subo. i. de aliquo iferiori: ppter dictā nūc de q̄dā grāmatica rōnē. Alia aūt ⁊ de subo. i. de inferiori dīr. ⁊ i subo sunt: sic accidētia vlia: vt scia ē i aīa vt in subo cum sit accīs ei⁹. ⁊ de subo. i. de inferiori dicīt: vt de grāmatica que est ifra sciam in p̄dicamento: fz alia neq; dīr de subo: neq; sūt i subo: sicut sunt subē particulares. qz enī sunt subē i nullo eē possunt vt accidētia: qz suba non potest eē accidens: quia vero sunt particulares nihil eis est inferi⁹: sicut se habēt aliquis homo vel aliquis bos vel aliquis equus. qz nihil hoz est in subo: nec dicitur de subo: qz neq; aliq̄ ipoz est accidēs: nec aliquod ipsorum est aliquid iferi⁹ in p̄dicamēto. Adiungit autē p̄sequēter Ari. gñalem regulā dicens: q̄ simplr. i. vniuersaliter ea q̄ sunt indiuidua ⁊ numero singularia de nullo subo. i. iferiori dicunt: qz singularib⁹ nihil ē iferi⁹ in p̄dicamento. sed nihil phibet ea eē in subo: vtputa cuz fuerint singularia de numero accidentiū. qz quedā grāmatica ē singularis: ⁊ tñ ē i quodā subo sic i anima. sz cum fuerint singularia. de numero subiaz. ipse est ea eē in subo: eo q̄ impsse est subam vllā eē accīs. ¶ Ad p̄dictoz aūt plenioze itelligē dam oz q̄nes aliquas discutere.

Primo aūt queraī vtz aliqua dictio possit esse equoca. videī. enī q̄ non: qz vnius ē tātū vna forma ⁊ non plēs. sz forma dictionis est aut ratio significandi aut significato: ergo vna dictio non potest habere multas significatiōes. ⁊ per oīs ñ potest eē aliqua dictio equoca. ¶ Ad istā q̄nez est dicendum q̄ dictio vna fm vocē pōt significare multa: ⁊ eē per ꝯsequēs equoca. cui⁹ rō est: qz dīa ē iter itellectū ⁊ nāz. nā natura ē determinata ad vnum: sz itellectus ⁊ ois potētia rōnalis: vt pbatur in 9⁹ meta⁹. vīa habet ad opposita. qz ḡ natura determinata ē ad vnū: signa nālia sic determinata sunt ad repsentationē vnius: q̄ nō pōt repsentare aliud: quēadmodū vrina sic repsentat sanitatē q̄ eadē nō pōt repsentare egritudinē. ⁊ vrina alia ita repsentat egritudinē: q̄ eadē non pōt repsentare sanitatē. qz vero itellectus ⁊ voluntas nō ita sunt determinata ad vnū: sed vīa habent ad opposita. ⁊ cū habeant diūum suoz actuū ad multa se determiare pōt. signa voluntaria nō sunt ita determinata ad significandū vnū q̄ nō possint significare aliud: sed pōt significare ꝟ aliud fm determinationē voluntatis ponentis ea. talia aūt signa sunt ipse dictiones: qz dictio ē vox significatiua ad placitū. i. ad voluntatē instituentis. vnde patet q̄ vna ⁊ eadez dictio vocalr pōt significare multa. ¶ Dicendū est ergo ad argūmētū q̄ dictio equoca ē vna vocalr ⁊ mā liter siue subiue: qz vox est subm dictionis. sed realr ⁊ formaliter ē multa: vtpote quia habet multas significationes: ⁊ forma dictionis est significatio vel rō significandi. ¶ Si autem dicatur cōtra hoc q̄ in vno subo nō pōt eē sil multe forme eiusdē gñis: vnde cum rōnes significādi sint forme eiusdē generis: nō vī q̄ in vna voce possint eē simul multe significatōes: aut multe significandi rōnes. dicēdū ē q̄ multe forme reales eiusdē generis nō possūt ꝟformare sil idem subm: bene tñ multe forme intentionales eiusdē gñis pōt eē sil in eodē. qz sil i eodē pūcto aeris ē intentio albedinis ⁊ intentio nigredinis: ratio aūt̄ significandi ⁊ significatio dictionis tener se cuz intentionalibus formis: vtpote quia significat ꝛceptū mentis: q̄ ē quedā intentio. ⁊ idcirco conuenienter in vna voce numero pōt multe significationes eē simul.

Secundo q̄ratur vtrū ad ppetuandā vnitatē vocis reg ratur vnitas rōnis. videī. n. q̄ non. quia animal vniuersale de cūctis animalib⁹ vniuoce predicaī ⁊ tamē dīr in p̄mo de aia: q̄ ratio aīalis fz vnūquodq; est altera. nō videī itaq; regri ad vniuocationē rei vnitas rōnis. ¶ Ad isti⁹ q̄onis euidentiā ē cōsiderandum q̄ analogia equocatio ⁊ vniuocatio conueniūt ⁊ differūt. Cōueniūt qdē oia eo q̄ ponunt vnitatē vocis: qz vniuocū fz vnā vocē de cūctis p̄dicatur. similiter ēt equocū p̄dicatur fz vocē vnaz: ⁊ analogū silr. sed tñ differūt. q̄ vniuocū iter oīa ponit maximā vnitatē. Equocū aūt iter oīa ponit maximam diuersitatē: sed analogū tenet in hoc mediuz inter vtrūq;. Equocū enī stricte sūptū: ponit solū vnitatē vocis: fz significata ponit simpliciter multa nō vnita nec in vna rōne nec i ordine ⁊ attributione ad vnū: quēadmoduz si hoc nomē homo ponaī ligno: nō habito aliquo respectu ad hoiem q̄ est aīal: tunc enim hō in hoie q̄ est aīal: ⁊ in ligno non ponet vnitatem rationis: nec vnitatē ordinis ⁊ attributiōis vnius ad alterū. sed solū vnitatē vocis. Analogum vero vltra vnitatem vocis ponit vnitatē ordinis ⁊ attributionis vni⁹ significati ad aliud: non tñ ponit simplicier vnitatem rationis. quēadmodū sanitas fm eādez vocem dicīt de aīali de vrina ⁊ de medicina: sed fz diuersam rōnem. verum est tamē q̄ de eis oib⁹ dicīt p ordinē ⁊ attributionē ad vnū: vtputa ad sanitatē aīalis: naz aīal dicitur sanū. qz talē sanitatē hz: vrina dicīt sana: qz eādē sanitatē significat: ⁊ medicina dicīt sana: qz eandē hanc sanitatē causat. vniuocū vo retinet sibi solū nomē vniuoci qz inter oīa maiorē vnitatē ponit: nō aūt poneret maiorē vnitatem q̄z equiuocū: si poneret rationez oīo diuersam. nec poneret maiorem vnitatem q̄z analogū si poneret rōnem non simplr vnam: sed vnā solum propter ordinem ⁊ attributionē ad vnū. Unde relingī q̄ vniuocum predicetur simpliciter secundū vnam rōnē. ⁊ hec est sententia cōmentatoris i quarto metaphisice. vbi dicit q̄ analogia etiam tenet mediū inter equiuocationē ⁊ vniuocationē. ¶ Ad arg⁹ itaq; dicēdū est q̄ verbū phi est dictū de gñe secundum phy sicum qui ponit genus equiuoce p̄dicari. fm autem logicum: generis rō ē simplr vna propter vnitatem conceptus.

Tertio queratur vtrum substātia dici debeat vl posit predicari proprie denominatiue. videī. n. q̄ sic: quia vbicunq; contingit inuenire diffinitionem ibi etiam contingit reperire diffinitum: sed diffinitiones denominatiuoz hic positā contingit inuenire in substantys. qz aīal fm nomen habet denominationem ab aīalitate: sed differt ab ea solo casu. idest terminatione vocis. videtur itaq; q̄ animal qō est substātia sit denominatiue dictum. ¶ Ad istam questionē est dicendum q̄ large loquendo de ipa denominatione: pōt dici denominatio inueniri in substantys: vnde cōmuniter in vsu loquendi habetur: q̄ homo denominatur ab humanitate: ⁊ q̄ aīal denominaī ab animalitate. si tamen velimus magis stricte ⁊ proprie loqui: dicere debemus q̄ predicatio denominatiua non habet locuz in substantys: fz in solis accīdentibus. Ad cui⁹ euidentiā ē ꝯsiderādū q̄ tūc dicīt ē aliqd denominatiue p̄dicari: cuz id qō directe siue p se ordinaī i predicamento: ad hoc vt p̄dicet flectit suo mō in nomē aliō qō respectu ei⁹ dī ꝛcretū. quēadmodū albedo q̄ sub isto noīe ordinaī directe in gñe coloris: ad ꝟ vt p̄dicet de corpore: oz q̄ flectaī in nomen albi. qz nō possum⁹ dicere q̄ corpus est albedo: sed dicim⁹ q̄ corpus est album. hoc dī ficiunenitur in accidētibus q̄ nō reperitur in substātys.

nam aial homo ⁊ talia ordinant directe in predicamento subie:⁊ ad hoc q ipa predicnt de quib⁹ predicari possunt:nō oz q fiat vlla suoꝝ nominū inflexio:sed de ipsis absq; vl la inflexione nois predicant dicēdo:socrates est hō:hō ē animal:⁊ sic de aliis. Quo ipa nō habēt subz ad qō flectātur siue inclinent:predicta predicatio q fit cum predicta inflexiōe nominū directe locatoꝝ in predicamento in ipis locum ꝓpe non habet. Si aūt inueniāt quādoq; talis inflexio:vtputa cū dicit de pte hois sicut de ei⁹ mā:vel de ei⁹ anima q ē forma humana vel aīa humana:potⁿ nūbi videt q tūc fiat denoiatio a forma totⁱ⁹:a quo etiā suo nō denoiat totuz: q̄z a toto. Talis aūt forma totⁱ⁹:vtputa humanitas:nō directe suo nōie sitnat in predicāmēto:sicubi q̄ inuenit dictuz q subā denoiatiue predicat:est sumēda tūc large predicatio denoiatiua. Et sic pz rō ad argu⁹. naz differentia i solo casu dicit differentiā in terminatione vocis que ꝓuenit ex inflexione nois directe siti in predicāmēto. si denominatiua predicatio sumatur stricte.

Quarto querat vtrum qō oī cum complexione sit p se in predicamento: videtur enim q sic. ga omnis spēs ē in predicamento per se. sz oratio q̄ est quid cō plexum:est spēs q̄titatis: ergo qō dicit cum cōplexione pōt cē p se in predicamento. ¶ Ad istā qōnis euidentiam est considerandū q dictum cuz ꝯplexione pōt appellari vel ipa vox cōplexa:vel positū siue idicatū per vocez cōplexam. ⁊ in quidē dictū cū cōplexione intelligat ipsa vox cōplexa:que ⁊ dicit alio nōie oratio i ꝓlatione consistēs: tunc manifestū est q ipm pōt cē i predicamento per se. ga sicut dicit in argumento:oratio est qd dictū cū cōplexione. ⁊ oratio in ꝓlatione est spēs quantitatis discrete. spēs aūt p se i predicameto ordinat. sz tm nō ordinat p se i predicāmēto oro ididuū:vtputa plō disputat. aut socrates legit: sz cōe ad istas ididuas oroes qō vocat oro. Et q̄z istō nomē oro ē vox ūmplex:⁊ sub tali nōie ponit in predicāmēto:patz q hoc mō cadit p se in ordine predicamenti. potius quidē dicā sine complexiōe. q̄ dicā cū ꝯplexiōe:q̄uis aliq⁹:vtputa rōne suoꝝ ididuoꝝ:dici posit q dictū cū ꝯplone ē qō p se cadit i predicameto:si aūt per dictū cū ꝯplone intelligat positū vel idicatū p vocē ꝯplexā:tūc pz q ipm p se nō est in predicameto situatū. Cui⁹ rō vna ē:q̄z i vno situ predicāmēti ordinant res ꝓpīnq gradū siue pfectionis:vel pp vnitatē nature. Omnis aūt gradus perfectiōis ⁊ vnā aīā significat nōie vno seu voce icōplexa. Si aūt significet plib⁹ nōib⁹: sic dictō q pla nōia ꝯplexū significat vnā nāz. ⁊ tū nō ē in ea mutatio. tūc q̄z plēs gradⁿ ꝓfectōis siue expimunt ⁊ non vnⁿ. ꝓpterea q tale dictū cū ꝯplexiōe nō ē p se vel inq̄tū talē vnū situ predicamēti. ¶ Ad argⁿ aūt pz rūsio ex dictis.

Quinto q̄rat vtr cē in subo sit bn diffinituz. vī. n. q non:q̄z spēs ē i ididuo nō sicut eiⁿ ps integral vel ꝯstitutiua:⁊ ipole est eam esse sine eo. nec ideo tamen oī cē in subo. ¶ Ad istā qōnē est dicendū q cē in subo est satis ꝓuenienter diffinitū q̄uis opoꝛteat ad eiⁿ pfectionē subintelligere aliqd. ¶ Ad cui⁹ euidētiā p̄ cōsiderādū q subz nō pōt cē idē cū eo cuⁱ⁹ ē subz:sz de necitate oz q ab eo sit diuersū. q̄z si nō foret ab eo diuersū:cū subiectuz sit recipiens:⁊ id quod ē in subo sit receptū:dē tunc cēt recipiens ⁊ receptū:⁊ res aliq̄ recipet seipam:qō ē ipole. sz q declarat in 4.ꝝ phȳsicoꝝ. oz q̄ subz diuersū cē ab eo cuⁱ⁹ ē subz. q̄n āt aliqd ad aliō sic se hz q ē totū ipz:hoc ē totum cē sibi. ⁊ idcirco cē nō pōt in eo sic i subo. sic aūt se hz spēs ad idiuiduū:q̄z spēs ē totū cē idiuiduoꝝ:⁊ iō spēs nō ē in idiuiduo sic i subo. sz sic totū i eo cuⁱ⁹ ē totum cē. ista itaq; ꝯditio forte data ē intelligi q̄si a maiori. q hoc q dicit non cē in aliquo vt i subo:id qō est cē eo sic ādā ps eius. Nā si qō est i aliquo vt eiⁿ ps non est in co vt in subo:multo magis necius est nō cē aliq̄ sicut i subo:qō ē in eo sic totū: q̄z ex hoc segret idē cē recipiēs ⁊ receptū:qō nō sequeret ex alio. Scōo ē ꝯsiderādū q subz dr a mā. q̄z mā p se nō ē actus nisi p formā i ipa receptā:subz vo de se ē actus:⁊ nō hz actu cē p accūtia i ipo recepta:sz magis ē⁹ accūtia hīt cē p subz. Et lō q̄uis forte subalis q nō ē sine mā sit i mā nō sic pa nes q sicut totū:nō tm lea dr cē sic i subo:q̄z vt aliqd sit i aliq̄ sic i subo regrit vltra illas ꝯditiōes q ꝓpponat nāli ipz cē ⁊ p ipz cē hēat. Forte āt q ista ꝯditio dat intelligi p illā pticulā. ⁊ ipole ē cē sine eo i q̄ē:q̄z. vz. cē hz pīpm:⁊ nihil pōt cē sine eo p qō hz cē. Et itaq; subintelligēdo i illa diffōe erit diffō pdcā ꝯuenienter assignata cē. Ca. III.

Quando alterum de altero predicatur vt de subiecto:quecūq; de eo qō predicat dicunt omnia etiaz de subiecto dicunt. vt homo predicatur de quodā hoie:animal vero de hoie:ergo ⁊ de quodaz hoie animal predicabitur. qdam enim hō ⁊ hō est ⁊ aial.

Postquā ari. declarauit modos predicationū ⁊ modos dicibiliū ⁊ q̄sdā modos entiū:dīr i hac pte ponit ⁊ declarat q̄sdā regulas rectificātes ordiatōez predicāmētorū. vī. at ponere duas reglas:vnā qdē rectificantē ordiatōez vniⁱ⁹ predicāmēti fm se. ⁊ aliā rectificātē ordiatōez vniⁱ⁹ predicamenti i cōparōe ad aliō predicamētū. secōa regula ponitur ibi. Diuersoꝝ genez. ꝓria at regula ē talis. q̄ alterū de altero predicat vt de subo. i. vt de iferiori: q̄cūq; dīr ō eo qō ptur:sine de pto:oio ēt dīr ō subo qō ē iferiⁱ⁹ illo pto. sicut hō predicatur de quodā hoie: vt de inferiori:⁊ q̄z animal predicat de hoie:oz etiā q de quodā hoie predicet. quod totum est verū:q̄z verū ē dicere q quidam homo est homo ⁊ est aial. ¶ Notandū aūt hic ē q ista regula intelligitur ō predicatis per se:⁊ nō de predicatis per accīs. Predicata aūt p se sunt predicata cēntialia que sunt de cēntia ⁊ natura rei aut predicata q̄ ex rei cēntia ⁊ natura prouenium:t: sicut sūt ꝓpria. talia autē nō sunt ista predicata. genⁿ. spēs. ⁊ silia: q̄z non consequūtur rei naturā:sed sibi rōne attribuunt. vnde non valet. hō est aial. aial est genus: ergo homo est genus. non sūt etiā talia ista predicata. currit. amatur. mouet ⁊ similia:quia nō attribuunt spēi rōne sue nature: sed rōne suoꝝ indiuiduoꝝ. ⁊ iō non valet. socrates est homo: hō currit. igit socrates currit. ¶ Itē ē notādū q p istaz regulam ꝑ tanto verificatur ordinatio cuiuslibet predicamēti fm se. quia ex ea habet q in quolz predicamento debet esse talis ordo linee predicamētalis: vt ea q ponunt supra supi⁹. supraponant etiā eiⁱ⁹ iferiori. q̄z cū predicatū supraponat subo:⁊ supiora q̄ō supiori predicant ō iferiori etiam predicent. oportet q inferiori supraponātur ola q̄ supraponuntur eius superiori. Ca. IIII.

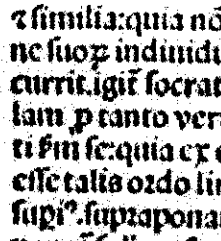

Diuersoꝝ genez ⁊ nō subalternāti positorū diuersa sūt spēs ⁊ differētie: vt aialis ⁊ scie. aialis q̄dez differentie sūt vt grestibile ⁊ volatile ⁊ bipes. scie vero nulla harū ē. neq;. n. scia a scia differt i eo q ē bipes. Subalternoꝝ vero genez nihil ꝓhibz eaidez esse dīas: supiora. n. ō iferioribⁿ ꝑdicāt. q̄re q̄cūq; fuerit ꝑdicati differētie erūt eedē ⁊ subti. ¶ Deinde cum dicit. Diuersoꝝ genez. ponit rōnez rei

lam rectificantē ordinationes vnius predicamēti i comparatione ad aliud p̄dicamentū.dicens.q̄ diuersorum generum ⁊ nō subalternatim positorū diuerse sunt species ⁊ dīe:sicut aīalis ⁊ scie.nā dīe aīalis sunt gressibile:volatile:bipes ⁊ similia:sed nulla harū est dīa scie.qz vna scientia non differt ab alia i eo q̄ vna sit bipes ⁊ alia nō.Quātuis autem genera diuersa non subalterna nō possint hīre easdem spēs aut differētias:subalternorū tamē generum nihil p̄hibet cē easdem.qz superiora p̄dicantur de inferioribus:sed dīa constitutiua superiorū de ipō superiori p̄dicat:q̄ p̄dicatur etiā de inferiori. ⁊ p̄ ois q̄cūq; differētie fuerint p̄dicati i.generis supiorīs ꝯstitutine:eedē erūt cō stitutine subi.i.generis inferioris. Ca. V.

Dū qdez q̄ fit nulla cōplexiōez dicunt̄ singulū aut substātiā signi ficat:aut quātitatez:aut q̄litatez: aut ad aliqd: aut vbi:aut q̄n: aut situm: aut habere:aut facere:aut pati. Est aūt substātia: vt singulariter dicat: vt hō equus:quantitas vt bicubitū tricubitū:q̄litas vt albū:ad aliquid vt duplū:vbi vero vt i loco: quādo autez vt heri:situs vero vt sedere iacere:habere vt calciatus armat⁹:facere vt secare vrere: pati vt secari vri.

¶ Deide cum dicit Eoz q̄ fit nullam. p̄sequit de p̄dicamentis.⁊ circa hoc 3ª facit:qz primo ponit diuisionem predicamētoz.secūdo vero ostendit quemō ipsa se habeant ad affirmationē ⁊ negationē.ibi.Singula igit̄.⁊ 3º. de quoliz p̄dicamento p̄sequit.ibi.Suba autez.⁊ qz dicibile incōplexum est qō per se locat̄ in certo sim predicamenti.idcirco dicibile icomplexum diuidit in decē p̄dicamēta:dicens. q̄ eoz que fit nullā complexionē dicunt̄.id est dicibilium incōplexoz singulū significat aut substātiam.aut q̄n tatē:aut q̄litatez:aut ad aliquid:aut vocant quando: aut situ:aut habere: aut facere:aut pati:⁊ vt figuraliter.dicit exemplariter dicat̄ suba ē vt homo equ⁹:quantitas vt bicubitum tricubitū:qualitas vt album.ad aliquid:vt duplum ⁊ maius: vbi vt cē in loco:quādo vt heri:situz esse vt sedere iacere:habē vt calciatū cē: ornatum cē: facere vt secare vrere.pati vt secari vri. ¶ Est aūt hic notandū q̄ cōuenienter hic nō diuidit in decē p̄dicamenta ens quod sumitur ab esse: sed dicibile icomplexum:qz nō considerat logicus p̄dicamenta fm suū esse absolutū sed fm suas ordinatiōes p̄dicamentales.ordinatio aūt p̄dicamentalis cōplectur fm subiectionē ⁊ p̄dicationē.p̄dicatio āt fit per dictionē:⁊ ideo conuenienter hic distinguit dicibile icomplexum in decē p̄dicamēta. ¶ Itē est notandū q̄ dicibiliū quedā significant aliqd positiuū in nā.⁊ quedā nō significant aliquid positiuū.sed fictiuū.qō autē non dicit aliqd positiuū in natura non est in aliquo genere p̄dicamenti. vnde patet q̄ dicibile aliqd ponens i natura est qō i decē p̄dicamēta dīdit.sed taliū dicibiliū quedam sunt que ponunt aliquid determinati gīis:⁊ q̄dam sunt que ponunt aliquid qō circuit oē gen⁹.sīc sūt trāscēdētia. vt ens. vnū ⁊ similia.Quando q̄ dicit̄ q̄ singulum dicibilium incomplexoz: significat aliquod decē generū:siue pertinens ad aliquid decē genez.est itelligendū de dicibilib⁹ q̄ ponūt aliquid determinati generis: nihilotius tamē transcēdentiū ambit⁹ tot⁹ itra decē p̄dicamēta cōcludit.

¶ Singula igit̄ cōz q̄ dcā sūt ipsa qdē fit se i nulla affirmatōe dīr.boz aūt ad sēnuicez affirmatio fit ꝯplexione. Videt̄ aūt ois affirmatio vera vt falsa esse. Eoz aūt q̄ fit nullā ꝯplexionez dīr singula neq; vera neq; falsa sūt. vt hō albū ⁊ cē. ¶ Deide cū dic̄.Singula igit̄.ondit quō p̄dicamēta ad affirmationē ⁊ negationē se habeāt:ꝯcludēs ex dictis:q̄ ex q̄ singula p̄dicamēta dicunt̄ sine ꝯplexiōe cū affirmatio reqrat ꝯponē subi ⁊ p̄dicati:p3 q̄ ipa fit se i nulla affirmatione dīr:fit cā ꝯplexiōe ipoz adiuicē cū copula verbali fit affirmatio. Qz aūt nullū ipoz per se dictū sit affirma⁹: p3.qz ois affirmatio videt̄ cē aut vera aut falsa: fit ea que dīr sine ꝯplexiōe vt hō.aut albū. aut currit:neq; vera sūt neq; falsa:q̄ nullū ipoz de se dictuz est affirmatio aut negatio. ¶ Ad pleniorē aūt dictoz itelligentiam oz aliq̄s questiones discutere.

Primo autem queraī.vtz vna ⁊ eadē species possit cē in duob⁹ generib⁹ nō subalternati positis.videt̄.n.q̄ sic:qz scīa nō dicit nisi vnā spēz.cōstat aūt q̄ scia ē i p̄dicamēto q̄litatis ⁊ relatiōis. q̄litas aūt ⁊ relatio sunt gīa nō subalternati posita: q̄ vna spēs pōt esse in duob⁹ generib⁹ nō subalternatis positis. ¶ Ad istā qōnē p3 qd sit dicendū ex supradictis.dictū ē enī q̄ ista regula rectificat ordinationē vni⁹ p̄dicamenti in ꝯparatione ad aliud p̄dicamētū.nō āt hꝫ alīr facit: nisi qz p ipam dat̄ intelligi:q̄ si q̄ dīa aut spēs posita est i ordinatione vnius p̄dicamenti:ipsa eadē nō est ponēda in ordinatōez p̄dicamenti alterius.ex quo stati accipit̄ q̄ eadē res non possit esse in duob⁹ generib⁹ nō subalternati positis.Sz vt pfūdius aggrediamur questionē istam:est cōsiderandum q̄ q̄dam distinguūr gīa non subalternati posita: qz fm eos q̄dam genera ita sūt nō subalternati posita: q̄ nec vnum ipoz ē positū sub alio:nec ambo sunt posita sub eodē terno:sicut se habent aīal ⁊ scia.⁊ de istis bñ confitent̄ q̄ nō possunt habere easdem spēs:nec easdem dīas. Alia vero sunt gīa ita nō subalternati posita:q̄ vnū quidē ipsorum non ē positū sub alio:sūt tñ ambo posita sub eodē 3º.sicut aīal rōnale ⁊ aīal irrōnale nō sunt posita subinuicem: sūt tñ posita sub vno 3º genere sicut sub aīali. Et ò istis dicūt q̄ possunt habere easdē dīas ⁊ easdē spēs.sicut videmus q̄ vna dīa.vtputa mortale.ē dīa aīalis rōnalis:⁊ aīalis irrōnalis. Sed ista positio est falsa ⁊ impossibilis. primo qdē qz diuersa gīa q̄tūcūq; sūt posita subvno tertio:exq̄ tamē nō sunt posita subinuicē.sed sunt contra se distincta oz q̄ dicāt naturas diuersas:⁊ cōtra se distinctas. vnitas aūt ē dīe ⁊ speciei ponit de necitate vnitatē nāe. ponere igit̄ q̄ sub diuersis gīib⁹ nō subinuicē ordinatis possint cē eedē dīe ⁊ eedem spēs:nihil est aliud q̄ ponere q̄ res diuersaz ⁊ cōtra se distinctaz nāz:non sint diuersaz nāz: fit vnius ⁊ eiusdē:qō implicat manifestam contradictōez Secūdo apparet impossibilis dicta positio: qz videm⁹ q̄ inposse ē formā vni⁹ nāe determiare imediate pīa susceptiua nō eiusdem fit diuersaz rōnum:qz vni⁹ nature non est nisi vnū susceptiuū imediatū. dīa āt diuisiua generis determinat imediate genus qō immediate diuidit. Cum ergo diuersa genera nō subinuicē posita sint de necessitate diuersaz pōnum:impossē est q̄ dīa realiter vna determinet vtrūq; imediate.aut ergo determinabit vnum mediante alio:⁊ sic erunt genera subinuicem posita.aut erit dīa vna vocalit̄ ⁊ nō realit:aut quia vnius nature forma non determiat imediate nisi susceptiuū vni⁹ nāe.diuersa genera non subinuicem posita cēnt vni⁹ nature ⁊ vnius rōnis.qō cū sit impossibile:oz dicere q̄ diuersoz generum nō subinuicem positoz non possit esse eadem species aut dīa realit:sed eadē forte vocaliter.sicut se habz mortale si est differentia talium diuersorum generum verum est

tamē ꝙ nihil phibet talia genera non posita subinuicez: sed posita sub vno tertio cōuenire in vna dīa constitutiua remota: quēadmodū sensibile. qō constituit animal ingredīt constitutionē aialis rōnalis: z constitutionē aialis irratiōalis. Si autē fuerint genera nec posita subinuicē: nec sub vno genere coī: tunc erit impossibile ipsa conuenire nec in dīa cōstitutiua nec in dīa vlla diuisiua. ¶ Ad argumentū ät dicunt qdā ꝙ scia est in predicamento relationis tantū: z nō in p̄dicamento qualitatis. videt autē mihi dicendū ꝙ scia dat itelligere rem duplicem. s. habitum aīe: z iste est spēs qualitatis: z respectuz ad scibile. z iste est spēs relationis. vnde p̄z ꝙ scia nō ponit vnam sed duplicē spēm: vnā. s. qualitatis z aliā relationis.

Secundo querät vtrum vna res possit trahi ꝑz diuersam rōnem ad diuersa predicamēta. videt. n. ꝙ sic: qz dicitur in 3° physicozum. ꝙ vn° z idē motus fm rem é actio z passio. sed actio z passio sunt diuersa predicamenta. ergo vna res ꝓpter suā rōnem diuersam trahi potest ad diuersa p̄dicamēta. ¶ Ad istius questionis euidentiā é considerandum p̄mo: ꝙ modo nō q̄rim° vtrū res que est cēntialr i vno p̄dicamēto possit ita trahi ad aliud p̄dicamentum ꝙ habeat modū eius: qz istud videmus manifeste contingere: nā dīa constitutiua subz est cēntialiter in p̄dicamento sube: z tamē quantū ad modum se habendi trahitur ad p̄dicamentū qualitatis: non qz sit cēntialiter in predicamēto qualitatis: sed qua modū qualitatis ꝺz. vnde z in quale p̄dicaī. Sed querimus vtrum res propter diuersam rōnem possit ita trahi ad diuersa p̄dicamenta ꝙ que cēntialr est i vno p̄dicamēto sit essentialiter in alio. Et si quidē questio p̄missa plene itelligerēt: intelligeretur profecto z ista. sed qz subtilitas est i q̄one: attendere oportet: ꝙ res duplr sumi pōt. vno quidem modo fm ꝙ res dicit nō respectus z habitudines nārum: sed nās cōtra tales respectus z habitudines distinctas. Quo gdem mō sumendo rem: non inuenīt essentialiter nisi in trib° p̄dicamentis. s. sube quātitatis z qualitatis. Et res que é cēntialr in vno istozum p̄dicamentoruz: nullo° pōt eē essentialr i alio. sicut nec cēntia sube pōt eē cēntia quantitatis aut qualitatis: neq; qualitatis cēntia pōt eē essentia z natura quantitatis. Alio autē modo res sumi pōt large. fm ꝙ res dicitur non sola natura distincta cōtra habitudines: sed ipa etiā realis habitudo vnius nature ad aliā. Et hoc etiā modo rem sumendo ipole est ꝙ res q̄ est cēntialiter in vno p̄dicamēto fit eadem essentialiter in alio. qz hoc vniuersaliter z pro generali regula tenendū est: ꝙ cēntia vni° p̄dicamenti non pōt eē cēntia alterius. hoc ät contingeret si res q̄ est cēntialiter in p̄dicamento vno: foret ꝓpter solam diuersitatē rōnis eadem cēntialiter in p̄dicamēto alio. Considerandū igitur ꝙ diuersitas rōnis aut sic rem vnam nō diuersificat: ꝙ diuersificat aliam rem p̄dicamentalē: aut sic non diuersificat rem vnā: ꝙ nullā ré p̄dicamentalē multiplicat z variat. Et si quidē se habeat hoc 2° modo ipossibile tunc erit ꝙ illa diuersificatio rōnis faciat rem vnam ad diuersa p̄dicamenta ptinere. qz diuersa p̄dicamēt. ō necitate regrunt diuersas realitates p̄dicamentales. Et vbi est tantū vna realitas p̄dicamētalis: ibi é tm vnū p̄dicamētū: z nō multa. Si autē diuersitas rōnis habeat se primo modo: tunc trahet rem vnam ad standū māliter in diuersis predicamentis: ꝓpter realitates multas p̄dicamētales quas ponit circa eam. sicut ꝑz euidenter in ipso posito exēplo de motu z actione z passione. Nā motus vt pfluens ab agēte est actio: z vt receptus in patiente est passio. Isti autē diuersa ratio acceptionis motus circa motū diuersificat rem respectus: qz vno modo ponit respectum agentis ad patiens: z alio modo ponit respectus patientis ad agens. Isti aūt diuersi respect° sunt diuerse realitates formales p̄dicamentoꝝ actionis z passiōis. z q: ex realitate formali attendit essentia rerum. adhuc dicere oz ꝙ res diuersa formalr z cēntialiter est in diis vnob° p̄dicamentis: ita ꝙ nunq; res q̄ fm vnā realitatē formalem est in vno p̄dicamento: potest scom eandem realitatē formalē esse cēntialiter in alio p̄dicamento. Et per dicta ꝑz soluto qdā arg°.

Tertio ärat sine argumentis quo sit accipienda distinctio z sufficientia p̄dicamentoꝝ. Ad qō dicendū est ꝙ ens fm diuersos modos p̄dicandi distinguitur in diuersa p̄dicamēta. z qz modi p̄dicādi sumunt a modis eēndi: oz ꝙ ens ꝑz diuersos cēndi modos i diuersa p̄dicamenta diuidat. Modus autez eēndi ois oz ꝙ sit aut mod° eēndi non in subo: aut mod° eēndi i subo. Modus eni essendi nō in subiecto debetur substantie que est subiectū z sustentamentū oium aliozum. Modus autē cēndi in subo: non potest eē nisi aut sine ordine ad aliud: aut cum ordine z in ordine ad aliud. Modus vero essendi i subo absq; ordine ad aliud: aut est modus mēsurātis: aut est mod° afficientis subm. Et p̄mus modus est quantitatis cui conuenit rō mensure. Sz secundus modus é qualitatis cuius est subam afficere. Modus autez essendi in subo in ordine ad aliud distinguit. qz respectus ad aliud aut conuenit rei simpliciter: aut nō cōuenit rei simplr: ꝑz stat in cōnexione quadā cū alio. Primus autez respect° ptinet ad p̄dicamentū relatiōis: sed scōs diuidit in ipsa sex p̄cipia. Nam aut ponit ꝓnexionē actiui z passiui: aut ꝓnexionē rei tēporalis z tēporis. aut connexionē locati z loci. ꝙ si ponit cōnexionē actiui z passiui: aut tunc é respectus actiui ad passiuū: z sic ptinet ad p̄dicamentū actionis: aut est respect° passiui ad actiuū: z tunc ptinet ad p̄dicamentū passionis. Si autē ponat cōnexionem rei temporalis cum certo tēpore: sic est quando. si vero ponat cōnexionem locati z loci. tunc aut talis respect° est in eo qō habet ratiōem locati: aut in eo qō habet rationem loci: z sigdē sint in eo qō ꝺz rōnem locati. aut est respectus tot° locati ad locuz: z sic ptinet ad p̄dicam™ vbi. aut é respectus partiū locati ad ptes loci: z sic ptinet ad predicamentum situs. Si aūt talis respectus sit i eo qō ꝺz rōnē loci: sic ptinet ad vltimū p̄dicamētū qō é p̄dicamentū habit°.

¶ Pars scōa diuisionis p̄me. sermo in suba.

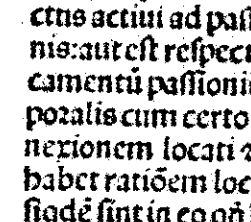

Substantia autem é que ꝓprie z principaliter z maxime dicit: que neq; de subiecto dicit: neq; i subiecto est: vt aliquis homo: vel aliquis equ°. Secunde substantie dicuntur species: i quibus speciebus ille ꝓncipaliter sbe dicūtur instit. Hec quidem z harum specieruz genera. vt aliquis hō in specie quidem est in homine. gen° vero speciei animal est. Secunde vero substantie dicuntur. vt est homo atq; animal.

Posita i p̄cedēt° p̄dicamentoꝝ diuisione. nūc i p̄cipia ō p̄dicamētis singl° determinat. Et p̄agit diffuse ō q̄nor. z° autez breuiter se expedit de alijs sex. ibi. Recipit ät facere. p° ꝑz ptinet. 4. ptes p̄cipiales ꝑz qō. 4. p̄dicamtis determinat. z° ibi. q̄ntas. z° ibi. ad aliqd vo. 4° ibi. q̄litatē.

Prima pars adhuc diuiditur in partes duas quaz prima de suba determinat ostendendo quid sit fm partes suas

ꝛ ens compat adinuicem. 2° aũt ponit eius proprietates. ibi. Cõmune autẽ ẽ oi substãtie. Prima pars adhuc diuidit in tres ptes: qz ꝓ ostendit qd sit ꝑma suba ꝛ qd 2ª: 2° vero compat adinuicẽ substãtias secũdas ibi. Substãtiarũ vero scdaꝝ. ꝛ 3°: reddit rõnem quare sola genera ꝛ spẽs subaꝝ subẽ oñr ibi. Merito autem post ꝑncipales Circa ꝑmã sic ꝓcedit: qz ꝑmo ostendit qd sit ꝑma substãtia ꝛ quid 2ª. 2° vero declarat quõ oĩa se habeant ad primas subas: ibi. Manifestũ est ãt ex his. Ostẽdit ergo primo quid sit ꝑma suba ꝛ quid 2° dicens q suba que dicit ꝑncipalr ꝓprie ꝛ maxime suba: est illa que neq de subo dicit neq in subo est: sicut aliquis homo vel aliqs equus. sed 2ª sube dicunt species: in quibus sunt tanq̃ inferioza in suis supiozib⁹. ille sube q̃ dicunt sube ꝑncipalr ee oñr spẽs: ꝛ baꝝ spẽꝝ genera dicunt sube 2ª. nã aliquis homo est quidem in spẽ: puta in hoĩe: sicut iferi⁹ in suo supiori: animal autem est genus talis speciei. vnde 2ª substantie dicuntur que sunt vniuersales sicut homo ꝛ animal. ¶ Est autem notandum q̃ prima substantia dicit ꝑncipaliter suba respectu 2ª sube: qz per prius dicitur suba de substantia prima: q̃ de substantia 2ª. dicitur aut proprie. idest stricte substantia: ad differentias substantie sũpte communiter pro omni essentia. nã essentia cuiusl̃z rei dicitur esse substantia eius. hoc autem modo sumitur substantia non quidem proprie: sed large: qua substantia sic dicta reperitur etiam in predicamentis accidentium: cum omne accidens habeat suam eẽtiaz: que suba eius dici potest. dicitur autẽ maxime suba. qz quanto aliquid est vniuersalius: tanto dicitur minus suba vt infra patebit. Et per ꝯsequens quanto aliquid in predicamẽto substantie magis recedit ab vniuersalitate: tanto dicitur magis substantia. vnde quia suba particlis in predicamento sube maxime recedit ab vniuersalitate dicitur ipa pro tanto maxime suba. ¶ Itẽ notandũ est q̃ diuisio sube in subam ꝑmã ꝛ scdaꝝ nõ ẽ diuisio generis: q̃uis suba sit genus: quia diuisio gẽis fit in species: sed dicta diuisio non fit in species: quia substantia particularis nõ est species. vnde non est diuisio generis nec diuisio vniuoci: sed diuisio analogi. vniuocum enim non predicatur de his q̃ quibus diuiditur per prius ꝛ posterius: sed substantia vt dictum est: dicitur per pri⁹ de suba ꝑma q̃ de substantia 2ª.

¶ Manifestum est autem ex his que dicta sũt quoniam eorum que de subiecto dicuntur: necesse est ꝛ nomen ꝛ rõnem de subiecto predicari: vt homo de subiecto aliquo homine ꝑdicatur. Ratio quoq̃ hominis de subiecto aliquo homine predicabitur. quidam enim hõ ꝛ homo est; ꝛ animal rationale mortale: quare ꝛ nomẽ ꝛ ratio predicabitur de subiecto. Eoꝝ vero que in subiecto sunt in pluribus qdẽ neq̃ nomen de subiecto neq̃ ratio ꝑdicabit. In aliquibus autẽ nomen quidẽ nihil ꝓhibet predicari aliquando de subiecto: rationem vero impossibile est predicari: vt album cum in subiecto sit: vt in corpore ꝑdicatur de subiecto dicitur enim corpus album. ratio vero albi nũq̃ de corpore predicabitur.

¶ Deinde cum dicit. Manifestũ autẽz ẽ ex his. declarat quõ ꝑme substantie ad cetera oĩa se habent. ꝛ circa hoc duo facit: qz ꝑmo ostendit qd de alijs manifestius sit ex supra dictis. 2°: ylterius ex hoc ostendit quomõ ad ꝑmas substãtias cetera se habent ibi. Omnia vero alia. Dicit ergo ꝑma ꝓ: q̃ ex his que dicta sunt manifestum est nomen ꝛ rõnem eoꝝ que dicunt de subo. i. de inferiori: de ipso subo. i. de iferiori ꝑdicari. sicut nomẽ ꝛ rõ hois ꝑdicẽt de aliquo hoĩe: qz verũ est dicere q̃ quidã homo est homo: ꝛ est animal rõnale mortale. quare manifestũ est q̃ rõ subiecto. idest de inferiori predicabitur ꝛ nomẽ ꝛ ratio supioris. ¶ Ubi notandum est q̃ istud accipitur ex predicta regula ꝑma: quando alterum de altero predicatur. nam de supiori predicatur per se ꝛ suũ nomen ꝛ sua rõ. qz vtraq̃ istaꝝ. homo est homo, ꝛ hõ est aial rõnale mortale. ẽ ꝑdicatio per se. vnde ꝑm ꝑdictam regulam: necessariũ ẽ q̃ ista ꝑdicentur etiã de inferiori. sed eoꝝ que sunt i subiecto. i. accidentiaz in plurimis neq̃ nomẽ neq̃ ratio ꝑdicatur de subo: sed in aliquib⁹ nihil ꝓhibet ꝑdicari aliq̃ nomen de subo: sed rõnez ipossibile est ꝛ illo subiecto ꝑdicari. hoc aũt cõiter sic exponitur. q̃ de accñtibus abstractis nec nomen nec rõ de subo ꝑdicatur: sed de cõcretis nomẽ qdẽ ꝑdicatur de eo in quo sunt vt in subo: sed nõ de ipso non põt ꝑdicari. sicut album cum sit in subo vt in corpore ꝑdicatur qdẽ de corpore subo: quia bñ dicit q̃ corp⁹ est album: sed rõ albi nunq̃ ꝛ corpe ꝑdicari põt. ¶ Ubi notandũ est q̃ cum albũ puram qualitatẽ significet. ea ẽ rõ albi que est rõ albedinis. ꝛ ñ cũ ratio albedinis nõ ꝑdicetur de corpore: ꝑz q̃ de ipo nõ ꝑdicatur rõ albi. verũ est tamẽ q̃ sicut accidens sumptũ i cõcreto ꝑdicat de subo: sic etiam de ipso ꝑdicatur ꝛ rõ ei⁹ in concreto sumpta. oñ tamẽ nunq̃ de ipso ꝑdicari. qz nunq̃ de ipso ita ꝑdicatur q̃ sit rõ sua. Nam cum aliquid ita de aliquo ꝑdicatur q̃ rõ sua est rõ illi⁹: oz q̃ ꝑdicẽt de illo essentialiter. ꝛ accñs de subo ꝑdicatur denoiatiue ꝛ non essentialiter. sic ergo sicut accidẽs: sic ꝛ diffõ accidẽtis põt denominare subiectum. ꝛ q̃uis etiã noie accidentis nominẽt subz: nũq̃ tñ subm diffinit diffinitione sui accidentis: vt sic dici possit q̃ diffõ accidentis sit diffinitio subiecti. qñ potius est oĩo impossibile. sic itaq̃ intelligere oz q̃ nomẽ accidẽtis põt dici de subiecto: sed rõ accñtis nunq̃ de ipo ꝑdicari põt.

¶ Alia vero oĩa aut de subiectis dicuntur principalibus substãtijs: aut in subiectis eisdez sũt. hoc autẽ manifestum est ex his que per singula proponentur: vt animal de homie predicatur: ergo de aliquo homine predicatur. nam si de nullo aliquorum hominum neq̃ omnino de homine. Rursus color in corpore est: ergo ꝛ in aliquo corpore: nam si non in aliquo singulorum nec omnino in corpore Quare alia omnia aut de subiectis principalibus substãtijs dicuntur: aut in subiectis eisdez sunt. Nõ ergo existentibus primis substantijs impossibile est esse aliquid aliorum. omnia enim alia: aut de substantijs eisdem dicuntur: aut in substantijs eisdem sunt.

¶ Deinde cum dicit. Alia vero omnia. ostendit ꝯsequenter quomodo prime substantie ad alia omnia se habeant intendens se sic continuare ad predicta. ita dicit q̃ quõ diuersimode se habeant alia ad ꝑdicationem de suis inferioribus de quib⁹ ita ꝑdicant: q̃ nomen ꝛ ratio sua sit nomẽ ꝛ ratio ipsoꝝ: ꝛ ad ꝑdicationem q̃ de subiecto accidentibus de quo ita ꝑdicantur q̃ suum nomen sit quod nomen eius: sed sua rõ nunq̃ ratio eius esse potest. Sed in omnia alia que accipiuntur ultra primas substantias sic

ad eas se habent ꝙ aut dicuntur de ꝓncipalib⁹ ipsis substantys vt de subiectis i. de inferiozib⁹: aut sunt in eis vt i subiectis.nã oĩa alia aut sũt z⁹ subꝫ:aut sunt accidẽtia.ſz secunde subꝫ oĩr de ꝑmis vt de suis inferiozibus.accĩtia vero oĩa sunt in eis sicut in subis.hoc aũt manifestuz ẽ ex his:que per singula discurrẽdo ponunt.nã aĩal qõ est genus ꝑdicatur de hoĩe:sed qõ ꝑdicat de homine ꝑdicatur etiã de aliquo hoĩe:qz in ꝑdicamentis realib⁹ qõ de nullo aliquoꝝ hominũ ꝑdicat id oĩo etiã nec de homine predicari pot.aĩal ergo qõ est subꝫ z⁹ ꝑdicatur de subꝫ prima vt de inferiori.rursum color qui ẽ accĩs est in corꝑe vt in subo:sed qcqd est in corꝑe oꝫ ꝙ sit i aliquo corꝑe:quia qõ nõ est i aliquo singuloꝝ corꝑoꝝ oĩo id in corꝑe non est. g̃ color g est accidens est in subꝫ ꝑma:sicut in subo.q̃reverꝝ ẽ ꝙ oĩa alia a ꝑmis subys aut oĩr ꝺ ꝓncipalib⁹ substãtys: vt de subis.i.inferiozib⁹ suis:aut sũt i eis vt i subis. ¶ Ex quo Ari.cõcludit vnũ notabile ex supradictis subdẽs.igit nõ existentib⁹ ꝑmis substãtys in re eã intellectũ ipole est aliqꝺ aliꝝ ibi remanere.qz sicut ostẽsum est oĩa alia aut de eis vt de subiectis.i.inferiozib⁹ dicunt: aut in eis sunt sicut in subis. ¶ Et aũt notãdũ ꝙ sũt duplicia ꝑdicata .i.ꝑdicata rei.z ꝑdicata vel attributa rõis. loquendo g̃ de predicatis realib⁹:valet ꝓcessus destructiu⁹ ab oib⁹ inferiozib⁹ enũeratis ad suũ supi⁹:ſz loquẽdo ꝺ ꝑdicatis q̃ sũt attributa rõnis talis ꝓcessus nõ valeat.nõ enĩ valet.socrates nõ est spẽs.nec aliquis alⁱ bõ est spẽs.g̃ homo non est spẽs. ¶ Itẽ notãdũ ꝙ nõ solũ accĩtia nõ possunt eẽ actu sine subo:sed nec etiã vlla pũt eẽ actu sine singularib⁹ sibi ĩferiozib⁹:qz act⁹ eẽndi ꝓmo z immediate est ipsoꝝ singulariũ.Et ꝓpterea ex quo oĩa alia a ꝑmis subꝫtantys habent se ad eas sic vlla eis superiora vel sicut accidentia ipoꝝ:necesse est ꝙ ꝑmis destructis omnia destruantur. ¶ Item notandũ est ꝙ supiora quantum ad intellectum nõ dependent ab inferiozib⁹:ſz dependent ab eis quantum ad exĩdi actum.Et idcirco ablatis ꝑmis substantys non exĩtibus z⁹ subꝫ nec ĩo nõ existant:tamen ꝑmis substantys non intellectis adhuc z⁹ subꝫtantie intelligi possunt.

Ad pleniorẽ aũt intelligentiam ꝓdictoꝝ oꝫ de aliquibus iquirere.ꝓmo aũt queramus vtru genus generalissimũ in ꝑdicamẽto sube sit subꝫ simplex. an subꝫ cõposita ex materia z forma. videt eni ꝙ sit substãtia cõpositaquia dicit boeti⁹ in cõmento ꝙ cum dicat substantia ô mã z forma z ꝓpositoꝫ:relictis extremis agẽdũ est de medio.i.de ꝓposito.subꝫ ergo cõpositꝫ ex mã z forma ẽ genus generalissimũ in hoc predicamẽto. ¶ Ad istam qõnẽ cõsueuerunt quidã dicere ꝙ genus generalissimũ in ꝑdicamẽto nõ est subꝫ mã:nec subꝫ forma:nec ꝓpoⁿ ex mã z forꝫ: sed substantia ꝓpositꝫ ex eẽntia z eẽ:que positio ꝙ tãto nõ est vsq; quaq; conueniẽs:quia nos q̃rimus nunc de simplicitate aut ꝓpõne eẽntiali huⁱ generis generalissimi. ꝓpõ aũt ex eẽ z eẽntia nõ ẽ compõ eẽntialis:qz eẽ nulli rei existenti in genere est eẽntiale. Unde g̃uis subꝫ q̃ est genus generalissimũ nõ se extẽdat nisi ad subꝫas compositas ex eẽntia z eẽ nõ tamẽ ẽ in sua qditate bis ꝓpõnem ex eẽntia z eẽ:cum ipm eẽ nõ sit de quiditate sua. ¶ Cõsiderandum igit ꝙ genus nõ ponit in re naturã vllam determinatam:sed ponit multas naturas sub quadã ĩdeterminatione.quẽadmodũ aĩal nõ determinat suo noĩe naturaꝫ hominis vel naturã equi vel alicuⁱ ceteroꝝ aĩaliũ:sed sub ĩdeterminatione q̃dã ꝓprehendit ipsa oĩa.Et idcirco si quis vtꝫ aĩal qõ ẽ genus sit aut hõ aut equⁱ aut aliqꝺ ceterorũ aĩaliũ:rideri oꝫ ꝙ nõ ẽ determinate aliqꝺ ipoꝝ.ſz ẽ qꝺ ꝓbẽdes qõlz ipoꝝ sub ĩdeterminatione q̃dã. Qz g̃ spẽs contente sub gñe generalissimo in ꝑdicamẽto sube sunt subꝫ mãlis z subꝫ immaterialis.oꝫ constitꝰ modo rideri: quereti vtrũ subꝫ q̃ est genus gñalissimũ in ꝑdicamẽto sit ꝓpositꝫ ex mã z forma:vel sit simplex:vt. vꝫ. dicatur ꝙ determinate nõ ponit nec subꝫas immaterialẽ nec sũam ꝓpositam ex mã z forma:sed ponit qꝺ cõprehendens sub q̃dã ĩdeterminatiõe quãlibet eaꝝ. ¶ Aduertẽdꝫ tamẽ ẽ ꝙ genus subalternũ q̃uis nullã suaꝝ spẽꝝ determinate ponat:tñ in sua rõne est ꝓpositũ ex pluribus in ꝑdicamento sitis:cum ipꝫ cõponat ex genere z differẽtia:quoꝝ quodlꝫ in linea ꝑdicamẽtali hꝫ suũ certũ situ.Et qz logice genus ẽ mã:z dĩa forma:dici potest ꝙ logice loquẽdo oẽ genus subalternũ ẽ i sua rõne ꝓpositũ ex mã z forma:qz ẽo supremum genus generalissimũ nihil ẽ situ i ꝑdicamẽto:nõ põt ipꝫ eẽ ꝓpositũ i sua rõne ex pluribus in ꝑdicamẽto sitis.vnde nec logice loquendo dici potest cõpositũ ex materia z forma: nihilomin⁹ tamẽ põt dici compositione habere aliquã nõ quidẽ fm rem:sed fꝫ cõsiderationẽ rõnis.Manifestũ est eni ꝙ ens icludit i rõne cuiuslꝫ gñis gñalissimi z si nõ rõne ipsi⁹ eẽ qõ nulli creature ẽ eẽntiale:rõne tñ eẽntie quãdat intelligere subꝫ eẽ.Ex ente aũt icluso in sua rõne nõ hꝫ genus generalissimũ ꝙ sit genus:qz in ente oĩa cõueniunt:ſz in rõne determinati generis nõ conueniunt oĩa.Oportet g̃ in rõne gñis gñalissimi: vltra ĩdiuisiõem entis icludi ẽtis determinatiõeꝫ vt sic genus gñalissimũ predicamenti sube icludat i sua rõne ꝓpõnem ex ente z ex ei⁹ determinatiõe ad predicamentũ sube. z hanc compositionẽ dixi: in logica nostra posse vocari:logice loquẽdo non quidẽ cõpõnẽ materie z forme:sed ꝓpõnẽ actus z potentie. ¶ Auctoritas aũt boety nõ ostendit ꝙ genus gñalissimũ huⁱ⁹ predicamẽti sit ꝓpoⁿ ex mã z forma:sed ꝙ tale ꝓpositꝫ per se ordinatur in linea predicamentali:non autem realis forma nec materia.

Secundo aũt iquiram⁹ que sit rõ huⁱ⁹ ꝑdicamẽti:z videt ꝙ rõ sua attendat penes hoc qõ ẽ esse non in subo:quia rõ cuiuslꝫ predicamẽti ẽ illa p quã a ceteris ꝑdicamentis distinguit:ſz res ꝑdicamẽti sube distinguit a re cuiuslibz alteri⁹ predicamẽti p hꝫ qõ ẽ eẽ nõ in subo:igit ex hꝫ sumit ratio ꝑdicamẽti sube. ¶ Ad istⁿ q̃ stionis euidẽtiã ẽ ꝺsiderãdũ:ꝙ in rõne gñis predicamẽti sube: vt iã dixim⁹:icludit ens. z qz ex ẽte nõ hꝫ subꝫ ꝙ sit gen⁹:oꝫ aliunde rõnem sube predicamentalẽꝫ assumere. Sicut aũt dicit auicẽ.hic.rõ nõ sumit ex eo ꝙ est eẽ nec in subo duplici de cã. ꝓmo qdẽ qz rõ cuiuslꝫ gñis ẽ aliqd positiuũ:ſz nõ eẽ in subo ẽ aliqd negatiuũ:vñ ex hoc nõ sumitur ꝑdicamẽtalis rõ sube.z⁹ aũt hoc nõ fit:qz que icluduntur sub certa rõne predicamẽtali:ptinẽt ad certũ predicamentũ:sed eẽ nõ i subo conuenit ꝓme cãe:sine de:quia tñ nõ determinat ad aliqꝺ certũ predicamentũ: ſz est cã oĩs predicamenti.nõ ergo ex eẽ nõ in subo sumitur ratio predicamẽti sube. ¶ Est itaq; attẽdẽdũ ꝙ rõ predicamẽtalis sube consistit i ipsa determinatione entis ad substãtie predicamẽtũ.talis aũt ꝺterminatio ẽ eẽntialis generi gñalissimo qꝺ ẽ subꝫ:ipsa tñ circũlogmur ꝙ quasdaꝫ suas ꝓprietates:quaꝝ vna ẽ nõ eẽ in subo.per quaꝫ prepietatem distinguit res predicamẽti sube a rebus ceteroꝝ predicamentoꝝ.Seda aũ ꝓpetas ẽ subsistere in eẽ ꝓncipato:ꝙ sumus ergo oẽ ꝙ ratio ꝓmi generis huⁱ⁹ predicamenti ẽ ens non in subiecto in esse participato existens.Dicendũ est ergo ad argumentum ꝙ non sufficit ad perfectam rationẽꝫ predicamentalem ꝙ per ipsam distinguatur predicamentum substantie a predicamentis aliis:sed oportet ꝙ etiam distinguatur per eius scitibi prima.

Tertio quera vtrũ sicut dictum est de terminis substantys ꝙ possint intelligi nõ intellectis reb⁹ sic etiã possint dici intelligi nõ intellectis rei

stantys nō itellectis ipsā itelligi pñt. vī enī q nō. qz nihil itelligit sine eo qđ est de rōne sua: sed in rōne vel diffinitione oīum accidentiū ponit suba subiecta. nō ergo intellectis pmis subis poterūt accidētia itelligi. ¶ Ad istā qō nem est dicēdū q accidtia possunt itelligi nō itellectis primis substātys: exceptis tamē illis que ita ꝓpria sunt vni sdiuidue sube q alteri nō pñt ꝛuenire: si tamē ylla talia dari pñt accidētia. cui⁹ declaratio ē. qz vnūquodq; pōt intelligi non intellecto eo quod nō est de rōne sua. De rōne aūt accidētiū vniuersaliū nō est ylla suba pticularis. Unde manifestū est q nulla suba pticulari itellecta possunt itelligi accidētia ylla. ꝗuis forte itelligi nō pñt nō itellecta aliqua suba pticulari vel ylī. sine prima aut scōa. ⁊ cludit argu⁹. vñ nō oz aliter soluere ipsum.

¶ Secūdaꝝ vero substātiaꝝ magis substātia ē spēs q̄ gen⁹. propinquior enim est prime substantie. Siquis enim assignet primā substātiā quid est: cuidentius ⁊ conuenientius assignabit speciem proferens q̄ genus: vt quendā hominē manifestius assignabit: hoiē q̄ aial assignando. Illud enim proprium est magis alicuius hominis: hoc autem cōmunius. ⁊ cum aliquam arborem reddideris: manifestius assignabis cum arborem reddideris: q̄ plantam.

Lectio. V.

Ostquaꝝ declarauit plbs q̄ dicatur suba pma ⁊ q̄ scōa. nūc in hac pte ponit cōparationē subaꝝ adiunctē. ⁊ primo comparat inter se subas diuersi ordinis. ꝛ⁰ comparat adiunctē subas eiusdē ordinis. ibi. Ipsaꝝ vero spēꝝ. In prima q̄ pte ꝓbat duplici rōne q spēs ē magis suba q̄ gen⁹. ⁊ rō ponit ibi. Amplius ꝓncipales. ꝓponit q̄ i pma pte q scōarum subaꝝ ipa spēs ē magis suba q̄ gen⁹. ⁊ rō vna quā ponit est q quāto aliqđ ē ꝓpinquⁿ ei qđ ē maxime suba: tāto est magis suba. sed spēs est ꝓpinqor q̄ genus ipi prime sube q̄ ē magis suba: ergo spēs ē magis substātia q̄ gen⁹. q spēs sit ꝓpinquior prime sube manifestat duplici signo. quoꝝ vnū est. qz si quis assignet. i. describat pmā subaꝝ volendo declarare qđ ipa ē: euidentiⁿ ⁊ conuenientiⁿ assignabit ꝓferens i illa descriptōe spēm q̄ genus. sicut aliquis assignando. i. notificando quendā hoiē: manifestius assignabit. i. notificabit ipꝫ assignando hoiem q̄ assignando aial. Aliud signum ē quia fīt magis est ꝓpriū alicui⁹ hois esse hoiem: q̄ esse aial sic magis ē ꝓpriū pme ⁊ particularis sube esse spēi q̄ esse genus. Magis aūt ꝓprium rei magis primus ē sibi ⁊ magis ipaꝝ notificat. Unde ⁊ cuꝝ aliquā arborē reddideris. i. notificare volueris: manifestiⁿ assignabis si assignaueris arborem: q̄ si assignaueris plātam. vnde pz q spēs ē ꝓpinquior pme sube. ⁊ per ꝛ sequēs est magis substātia q̄ genus.

¶ Amplius principales substantie eo q aliꝭ omnibus subiecte sunt: ⁊ alia omnia aut de his predicantur: aut in eis sunt: ideo maxime dicunt substātie. Sicut aūt principales substātie ad alia omnia se habēt: sic ⁊ species ad genꝰ se habent. subiacet enī spēs generi. genera enīꝝ de spēb⁹ predicātur: species āt de generib⁹ nō cōuertunt: quare ⁊ ex his spēs magis genere substantia est.

¶ Deīde cū dicit. Amplius ꝓncipales. adducit ad ꝛdēscēdam rōnē que talis est. cuicūq; magis cōuenit id ꝓpter qđ prima suba ē maxie suba: id ēt magis est suba. sed species magis pticipat id ꝓpter qđ prima substātia vocat maxie substātia: q̄ gen⁹: qz principales sube eo q sūt oībus subiecte: ⁊ oia alia aut de ipis ꝓdicātur. aut i ipis sunt. iō dicunt maxime substantie. sīc aūt ꝓme substātie se habēt ad oia alia: sic etiaꝝ spēs se habēt ad gen⁹: qz spēs subiacent generi: ⁊ ꝓdicant de generā de spēbus: ꝛ nō ꝛuertit: vt eodē modo spēs ꝓdicētur de generibus. q̄re ex dis. i. ꝓpter. ista ē species magis substantia q̄ genus.

¶ Ipsarum vero specierum quecunq; nō sūt genera: nihil magis alterum altero substantia est. nihil enim familiarius assignabis ō aliquo homine hominem assignando: q̄ de aliquo equo equum. Similiter autem ⁊ principaliū substātiaꝝ nihil magis alterū altero substātia est: nihil enīꝝ magis aliquis homo substātia ē q̄ aliquis bos.

¶ Deinde cū dicit. Ipsaꝝ vero species. compat iter se substātias eiusdē ordinis. ⁊ primo spēs. dicēs. q ipaꝝ spēꝝ q̄ cunq; non sunt gña. i. spēꝝ spālissimaꝝ: nihil ē magis suba alteꝝ altero. sūt enī oēs spēs spālissime huⁱ⁹ ꝓdicamēti eq̄ prime ꝓme substātie q̄ ē maxie substātia: qz nō est ꝓximi oz hō hoī ididuo q̄ sit equⁱ⁹ eq̄ ididuo. vñ ⁊ nihil familiarius. idest manifestiⁿ assignabis de aliquo homine assignando hominem q̄ de aliquo equo assignando equum.

¶ Secundo oparat iter se pmas substātias dicēs. q sīlt ꝓmarū ꝓncipaliū substātiaꝝ nihil magis ē substātia alterum altero: sicut aliꝰ homo non est magis substantia q̄ aliquis equus.

¶ Merito autem post principales substantias sola species ⁊ genera dicuntur esse secunde substantie. Eorum enim que predicātur principales substātias sola hec indicāt. aliquem enī hominē siquis assignauerit qđ sit: si speꝝ ꝓtulerit ꝛuenientius assignabit: q̄ si genꝰ: ⁊ manifestius faciet assignādo hoiē q̄ aial. Aliorū vero quicqđ assignauerit qlibꝫ assignabit extranee: velut albū aut currit aut q̄cūq; talium reddēs: q merito he sole scōe substātie dicunt.

¶ Deinde cum dicit. Merito. ōclarat q̄re post ꝓmas substantias sola gña ⁊ spēs subaꝝ dīr sube. ⁊ de ꝫ duplicē assignat rōem. ⁊ rō ē ibi. Aplius ꝓncipalr. ꝓpōit itaq; i pma pte q merito post ꝓncipales subas: sola de nūero aliorum gña ⁊ spēs subaꝝ dīr sube ꝛ⁰. Rō āt huⁱ⁹ vna quā ponit ē qz illa merentr dici sube q̄ eēntialr idicāt ꝓmā subaꝝ. q̄ de nūero eoꝝ q̄ ꝓnt sola ꝫ. i. gña ⁊ spēs subaꝝ idicāt eēntialr ꝓmā subaꝝ: q; si qs assignauerit aliquem hoiē dicēdo de ipo qđ ē: familiariⁿ demōstrabit assignādo spēꝝ: q̄ assignādo genⁱ⁹. ⁊ mā̄festiⁿ faciet assignādo hoiē: q̄ assignādo aial. q̄ nihilominⁿ supple tā assignā hoiē: q̄ reddēdo aial. ipꝫ mā̄festiⁿ faciet eēntialr. qz vtrūq; ē de eēntia sua. q̄ si gen⁹ alioꝝ a suba assignauerit. qlꝫ vel qcūq; assignabit extranee ⁊ nō eēntialr. qz oia accīdtia sūt extranea ab eēntia ꝓme sube. sicut albū vel currit ⁊ talia. q̄re merito ꝫ sola. s. gña ⁊ species subaꝝ dīr ꝛ substātie. ¶ Est āt ꝫ notādū q rō Aristotilis fūdat. q oia q̄ ꝓdicant eēntialr de ꝓma substātia: ponūt eāde eēntia ⁊ nāz secū. q̄ so secū ponūt eāde eēntiam vel nām oz q sint substātie. q̄ q̄ ipa ꝓdicant accīdtalr sunt

ꝓxīnea ab eēntia sua. Oō ät est exīneū ab essentia q̄ditate subſtätie: id nō pōt eē subſtätia. vnde q̄z gna ⁊ spēs subaꝝ de subſtätys pīmis predicantur eēntialr alia vero de eis predicanť accidentaliter. merito ipsa ⁊ non alia dicuntur subſtantie secunde.

¶ Amplius principales subſtantie eo q̄ aliis omnibus subiaceant: iccirco ꝓpꝛie subſtätie dicuntur. Sicut autē pīme subſtätie ad oīa alia sese habent: ita principaliū subſtätiaruꝫ genera ⁊ species ad omnia reliqua sese habēt. De his enim omnia reliqua predicantur. aliquem enim hominem dicis grammaticuꝫ eē. ergo ⁊ animal ⁊ hominez grammaticū dicis: similiter autem ⁊ in aliis.

¶ Deinde cum dicit. Amplius pncipales: adducit ad idez scdam rōnem dicens q̄ pncipales subſtantie eo q̄ subiaceant omnibus alys subſtätys dr subſtantie pīme. ſz sicut subſtätie pīme se habent ad oīa alia: sic etiaz spēs ⁊ genus pmarum subſtantiaꝝ ad reliqua oīa se habēt. q̄z oīa reliqua de ipis pdicanť. q̄z si aliquē hoiez dicas eē grāmaticū: cuiꝫ aliqs hō sit hō: ꝛclusā hoiez eē grāmaticū. ⁊ animal etiā dices eē grāmaticū: q̄z aliqs homo qui est grammaticus est aīal. silr autez se habet ⁊ in alys: ergo merito spēs ⁊ genera subſtätiaꝝ scde subſtantie dicuntur. ¶ Est autē notandū q̄ Ari. hic facit sillogismū extractū ꝓpōne singulari in tertia figura. arguit enī sic. aliqs homo eē grāmaticē: sed aliqs hō est homo. ḡ homo est grammaticus.

¶ Itē notandū est q̄ quāuis quātitas subiaceat pluribꝰ accīntibus: non tñ dicit subꝫ: q̄z subiacet eis in virtute nature exīnee a natura sua. subſtat enī quātitas alys accīntibꝰ in virtute subē cuiꝰ natura est extranea a natura sua. ⁊ät subſtätie q̄nis subſtent in virtute subſtätie pīme: q̄z tamē non sunt exīnee nature a subſtätia pīma ⁊ ⁊c: quī potius ē eadē natura vtriusq; ideo ipse merentur dici subſtantie.

Ad pdictoꝝ ät plenioꝛē itelligentiā possumꝰ hic quere re de tribꝰ. Et pmo queramus vtrū spēs possit dici magis subꝫ q̄ genus. videť. n. q̄ nō. q̄z subꝫ pdicatur tā ō genere subalterno q̄ ō specie: sicut superius de inferiori. sed superiora in predicamento de suis inferioribus predicantur equaliter: vt habeť in porphyrio. q̄ subſtätia pdicatur ⁊ dr equalr de genere ⁊ spē: ⁊ non magis de spē q̄ de gñe. ¶ Ad istā q̄onem est dicendū q̄ valde cōuenienter ponitur subꝫ magis eē ipa spēs q̄ genꝰ ad cuiꝰ euidentiaz ē attēdēdū q̄ magis ⁊ minꝰ presupponūt determinabile sub quadā ideterminatōe a qua ideterminatione magis ac magis recedēdo: dicitur tunc aliquid cū magis: ⁊ ab eadem ideterminatione minꝰ recedēdo dr aliqd cū minus. Qz si determiatio opposita illi ideterminationi eēt pūctalis ⁊ idiuisibilis rōe eiꝰ nihil cū magis ⁊ minus diceretur. oz itaq; q̄ magis ⁊ minꝰ ꝓsupponāt ideterminationē natam tolli per ꝺterminationē aliquā nō punctalez siue nō cōsistentem in puncto. est autē ideterminatio duplex. q̄z ideterminatio relēt ideterminatio rōnis. Indeterminatio q̄dē rei: sicut corꝰ de se nō est determinatū ad albū ⁊ nigꝝ. sed natū ē ad q̄lez istoꝝ ꝺterminari per aliqd non punctale. vnde ⁊ ad talē ideterminationez sequit in rebꝰ extra intellectū magis ⁊ minꝰ. Indeterminatio autez rōis inuenit in ipis vlibus: q̄z res nō sunt de se in re exīntellectum vles: sed intellectus ⁊ rō fm cōmētatorez in pmo de aīa. est qui facit vlitatem in rebus. Qđ to ät aliquid ē vlē to ſz hāc ideterminationē magis indeterminatū ē. In pdicamento autē subē maxime vle est hoc quod dicitur subſtātia: vt in subꝫ attendit magis talis ideterminatio. Nata aūt est tolli hec ideterminatio nō p aliquid pūctale: sed p aliqd cōtinuꝫ fm rōnem diuersoꝝ graduꝫ. vt ⁊ maioꝛ determinatio subſtätie est in spē eiꝰ q̄ in genere. ⁊ maioꝛ in spē spālissima q̄ in spē subalterna. Et ꝓpterea subſtantia fm hanc maiorē ⁊ minorē stat determinationē in diuersis: hoc q̄ in diuersis sit magis ⁊ minꝰ subꝫ: ⁊ q̄ etiā spēs sit magis subꝫ q̄ genus. ¶ Ad argumētū igitur ē dicendū q̄ auctoritas illa attēditur respectu sensiorum de gbꝰ eā ⁊ imediate pdicanť.

Secundo q̄rať vtrū in spēbꝰ spālissimis sit vna magis subꝫ q̄ alia. videť enī q̄ sic. q̄z hō ⁊ equꝰ sūt spēs spālissime: ꝛstat aūt q̄ hō ē pfectioꝛ subꝫ q̄ equꝰ. igit vna spēs spālissima subē ē magis subꝫ q̄ alia. ¶ Ad istā quēstionē ē ꝛsiderandū q̄ loquēdo de magis ⁊ minꝰ repto in subſtätys mō supradicto: oēs spēs spālissime substantiaꝝ sūt equalr subē: cuiꝰ ratio ē satis in promptu. Nā q̄cunq; sunt eque propinque vltime determinationi subē eq̄liter sunt subē: oēs autē spēs spālissime subaꝝ sūt eq̄ propinque subſtantys idiuiduis: sic etiā sunt ꝓpinque eq̄liter vltime determinatōi subē. ⁊ idcirco nō est vna ipsarū magis vel minꝰ subſtätia q̄ alia: sumendo magis ⁊ minꝰ modo iam dicto. ſz nec alio modo in eis inuenitur magis ⁊ minus. bene tamen in ipis inueniri pōt maioritas ⁊ minoritas. Nam maioritas ⁊ minoritas dicunt excessum ⁊ defectuꝫ quantitatis. Est aūt quantitas dimensionis ⁊ quantitas perfectionis: sicut ergo res dicit maioꝛ q̄titate dimensiua que plus de quātitate dimēsiua habꝫ: sic etiā res dr maioꝛ q̄titate pfectionis q̄ plus de quātitate perfectionis cōtinet. Cōstat autem q̄ vna spēs spālissima subē cōtinet plꝰ perfectionis q̄ alia. sicut plus de perfectione hꝫ homo in genere subē: q̄ equus. vnde pꝫ q̄ vna spēs spālissima subaꝝ subē ē non quidē magis: ſz maior subꝫ in pfectione: q̄ alia. Ꝟ itaq; cōcludere debꝫ arg̃m: q̄z ex eo q̄ homo est pfectioꝛ subꝫ q̄ equus: nō habetur q̄ sit magis subſtätia: ſz quod sit maioꝛ subꝫ fm perfectionem.

Tertio querať vtrū vllū vle possit eē subꝫ. videť. n. q̄ nō. q̄z plꝰ in 7° metaphisice. dicit ⁊ pbat vniuersalia non eē subas. ¶ Ad istā quēstionem est dicēdum q̄ necesse est ponere vlia subaꝝ eē subas. cuiꝰ ratio ē. q̄z q̄ dicit rem ⁊ nāz subē id de necitate est subꝫ: vlia ät subſtätiaꝝ dicunt rez ⁊ naturā subſtätie. vnde necesse est vlia subſtätiaꝝ eē subas. Et ꝓpterea quēadmodū q̄cq̄ p se ⁊ directe cadit in pdicamēto quātitatis recipit q̄titatis pdicatōez: ⁊ est quātitas: sic etiam quicquid dirrecte ⁊ p se cadit i pdicamēto subſtätie recipit pdicationē subſtätie: ⁊ ē p se nōis nēcio subſtätia. ſz vlia subaꝝ q̄ sūt gña ⁊ spēs cadunt p se ⁊ directe in pdicamento subſtätie. necessariū est itaq; ipsas esse subſtantias. ¶ Ad auctoritatez autem in contrarium adductam ē dicēdū: q̄ plꝰ loquitur contra platonem qui ponebat vniuersalia seperata a singularibus in se existentia. negat itaq; Ari. ibi. vniuersalia eē subſtantias: ita q̄ in seipsis existāt: ſz nō negat ea ita eē subas q̄ existant per sua singularia.

¶ Cōmune est autem omni subſtätie in subiecto non esse. principalis enim subſtantia neq; de subiecto dicitur neq; in subiecto est. Secūdo vero subſtantie sic etiam constat. quia nulla est in subiecto. etenī homo de subiecto alicuo homine dicitur: in subiecto autem nullo est: neq; enim in aliquo homine hō est. Similiter animal de subiecto quidē dicitur aliquo.

boie:nō ē aūt aīal i aliquo boie. Le. VI.

N supiozib⁹ determinauit pīs quid est suba pīa z secūda:z posuit compationē subaꝝ adiunctez. In hac vero parte enumerat subaꝝ cōitates.z diuidit in sex ptes fin q sex cōitates ponit.z⁹ ps est ibi. Ineſt substantijs z differentijs.3⁹ est ibi. Dis autē suba.4⁹ est ibi. Ineſt āt substātijs.5⁹ est ibi. Videt autē suba.sz sexta est ibi. Maxīe vo sube. In pīa parte sic procedit.qz primo ponit vnam substantiaꝝ cōitatem eamq declarat.z⁹ vero ostendit eā cōuenire alijs q̄ subijs:ibi. Nō ē āt hoc pprīū.z3⁹ remouet dubitatiōez quandā ibi. Nō vos ꝓturbēt. Proponit ergo in pīma pte q cōmune est oi substātie nō eē in subiecto. qđ de pīma suba pbat per ei⁹ descriptionē supa positaz.qz dictū est q pncipalis suba nec de subo dī nec in subo est. de scōis autē subijs ꝟ pbat duplici rōne: pponens primo q sic ostat sicut nūc dicemus:nullam secūdaꝝ substātiarum in subo eē.z pīma rō: que ponit vbi dicit. Bō enim de subiecto:ē talis. Si z⁹ sube eēnt in subo: hoc eēt. qz sunt i suis inferioribus.sed propter hoc q sunt in suis inferioribus:non dicuntur esse in subo:qz homo dicitur de aliquo boie subiecto sibi in predicamento:sed ꝓpter hoc in subo nullo est:qz homo nō est in aliquo boie sicut in subo:sed sicut superi⁹ in inferiori.silr etiā aīal dicitur de aliquo boie subo sibi ī pdicamēto: sz non est aīal in aliquo boie sicut i subo. sz sicut cēntiale sibi.ps igitur q secunde substantie non sunt in subiecto.

¶ Amplius eoꝝ que sunt in subiecto nomē quidem de subiecto aliq̄n nihil ꝓhibet predicari:rōnez vero ipossibile ē pdicari. Secūdarū vero substātiaꝝ ō subiectis rō pdicabit̄ z nomē. rōnem enī bois z aīalis de aliquo boie pdicabis.ergo non erit horum substāria que sunt in subiecto.

¶ Scōa āt rō sua q ponit̄ cū dicit. Amplius āt eoꝝ.talis ē. supradictū est q nomē eoꝝ que sunt in subo nihil ꝓhibet q̄nq; de subo pdicari: sz rōnē eoꝝ pdicari de subo ē ipossē. sed scōaꝝ subaꝝ z rō z nomē pdicatur de subiecto in quo z⁹ sube sūt sic supi⁹ in inferiori.qz z rō aīalis z animal pōt pdicari de aliquo boie in quo ē aīal. ps igr q suba nulla ē de numero eoꝝ que sunt in subo.

¶ Nō ē āt ꝓpriū substātie hoc:nāq; differētia eoꝝ ē q in subiecto nō sūt. bipes enī z gressibile ō subiecto qđē boie dī:i subiecto āt nullo ē:nō enī i boie ē bipes neq; gressibile.rō quoq; differētie ō illo dī ō quo ipa differētia pdicat: vt gressibile ō boie dī:z rō gressibilis ō boie pdicabitur.ē enī hō gressibilis.

¶ Deinde cū dic. Nō ē aūt ꝟ ꝓpriuz.ostendit ꝟ nō cōuenire soli subo:dicēs q ꝟ.s.nō eē in subo nō est ꝓpriū substantie quasi ei soli conueniēs.qz z vere istud ē conueniens:q.s.nō est in subiecto.bipes.n.z gressibile dī de subo homine sibi ī pdicamēto:sz i nullo subo est.qz nō ē in boie sicut accīs: sed sicut cēntiale predicatum: qđ ps p rōnem iā posita de scōis subijs. Id enī cui⁹ rō z nomē pdicat̄ ō illo i q ē:nō ē i eo vt accīs i subo.sz rō vere dī ō eo de quo sua rō ꝓtur.q vere nō ē i eo i q ē sic accidēs i subo. ¶ Notandū ē aūt q istud intelligit ō vere entijs cēntialib⁹ subaꝝ:qz vere q sūt accidentia sūt in aīali subo.sz qz cēntiales vere subaꝝ p scipas nō innotescūt nobis:sz p sua accītia:idcirco Ari.pōit ovias accītales i exēplis:loco vriaꝝ cēntialiū. Nō ē g intelligendū q accītia q ponūt bipes z gressibile:nō sint in subo:sz q in subo nō sūt vere cēntiales:loco quarū ille differētie accidentales assumunt.

¶ Nō vos vero ꝓturbēt subarū ptes q ita sūt i toto corpe q̄si i subo: vt ne forte cogamur cōfiteri ñ eas cē substātias. ñ enī i subo cē dicūt: q tāq; ptes sūt i aliquo:ñ enī dicebant cē ea q sūt i subo: vt q̄si ptes cēnt.

¶ Deide cū dic. Nō vos vo ꝓturbēt. remouet dubitatiōez q̄dā ō grib⁹ suba ō qb⁹ posset cē du⁹ an sint i subo dicēs. q tales ptes vos ñ ꝓturbēt ō dea: q ita sūt i toto q̄si sint in subo.ne ꝓp ꝟ cogamur ꝓfiteri eas ñ cē subas.qz qđ cū subo ñ ē suba.si igit ptes subaꝝ cēnt i subo:ñ cēnt sube:sz accētia.qđ ē falsum. Nā sm vitatē q̄uis ipe sint i toto:ñ tñ sūt i subo.qz sic ōez fuit.ō.ea q sūt i aliq tāq; ptes ei⁹.nō dīr i eo esse sicut in subiecto.

¶ Ineſt āt substātijs z dījs ex his oīa vniuoce pdicari.oīa.n. q ab his pdicata sūt: aut ō idiuiduis pdicant̄:aut ō spēb⁹.a pria nāq; substātia nulla ē pdicatio: ō nullo.n. subo dicit̄. Secūdaꝝ vero subaꝝ spēs qdē ō ididuo pdicat̄: Sen⁹ āt z ō spē z ō ididuo:similit̄ āt z differētie z de spēb⁹ z ō ididuis pdicant̄. Rōnē ēt suscipiunt prie sube spēz z genez:z spēs generis.q̄cūq; enim de predicato dicuntur:eadem z de subiecto dicunt̄. Similit̄ autē z differētiaꝝ rōez suscipiunt spēs z individua. Vniuoca aūt sūt quorū z nomen cōe z rō cadē ē:q̄re oīa que a substantijs z differētijs sūt vniuoce dicunt̄.

¶ Deide cū dic. Ineſt āt subijs z dīus.ponit scōaz cōitatē subaꝝ. dicēs q ex his q̄ pdicant̄ ō ipis subijs: subintelligē scōis:z dīus iest pdicari vni⁹:qz ex his q̄ sūt pdicata subaliaoīa pria pnt̄ aut de ididuis aut ō spēb⁹.sz aliq̄ pnt̄ imediate.aliq̄ āt media⁹.sz a pncipali suba nulla ē pdicatio.qz ō nullo subo ipa dī.ō nūero āt scōaꝝ subaꝝ spēs qdē ptur ō ididuo imedia⁹.sz gen⁹ ptur ō spē z idiuiduo.z dīe pdicāt̄ tur silr de specie z ididuo. Et q ꝟ pdicent̄ vniuoce ꝓbat Ari.sic. vniuoca sūt quoꝝ ē nomē cōe z cadē rō sube: siue vniuoca sūt q̄ pdicant̄ noie z rōne.sz scōe sube z dīe noie z rōne dīr de ꝓmis:qz ꝓme substātie suscipiūt diffēnē genez z spēz z driaꝝ:silr z spēs ēt suscipiūt rōnem genez z driaꝝ.sic ꝑz ꝑ illā regulā:qñ alterū ō altero pdicāt vt de subo:q̄cūq; dīr ō pdicato cadē pdicant̄ z ō subo. q̄re oīa q̄ sūt ex substātijs z dīus.i.ō numero substātiaꝝ scōaꝝ z driaꝝ vniuoce pdicant̄. ¶ Notādū āt q ꝓma substantia pōt de aliquo predicari p accīs: sic ꝓrigit cū pdicat subz d accēte. vt si dicat quoddā albū est plato. pōt ēt de seipo pdicari p se. vt si dicat̄ socrates ē socrates.tā q̄ pdicatio p se: q̄ pdicatio p accīs attendit̄ i ꝓ⁹ suba.z ꝓptrea q̄n dic Ari. q a pncipali suba nulla ē pdicatio:oz ꝟ ī telligere ō pdicatōe supiorū ō iferiori.nihil.n.ī pmēto ē ifra ꝓmā subaꝝ.z ꝓptea ꝓ⁹ suba ñ ptur ō aliq̄ subo.i.ō aliq̄ sibi iferiori ī pdicamēto.

¶ Dis autē substantia videt̄ hoc aliqd significare:z i primis qdē substātijs indubitatū vie z verū ē:quoniā hoc aliqd significāt. Individuū enī est quo vnum numero significatur.i secundis vero substātijs vī qdē similiter sub appellationis figura hoc aliquid significare:q̄n quis di-

ferit vel hominem vel animal: non tamen verus ē. sed magis ql̄e aliqd significat: neq; vnū enim ē numero qđ subiectum est: quēadmodum pria substātia: sz de pluribꝰ hō dr̄ z aial. nō aūt simplicit̄ ql̄e qđ significat: quēadmodū albū: nihil enim albū aliud significat q̄z ql̄itatē Senꝰ autē z spēs circa substātiā ql̄itatē dr̄minant: qualem enim quandam substantiam significant. plus autem in genere q̄z in specie determinatio fit: dicens enim animal plus cōplectitur q̄z hominem.

¶ Deinde cum dicit. Dis ār suba. ponit tertiā cōditatē substantiaꝝ ī qua discrepāt z⁹ suba a p̄mis: dicēs qꝺ ois suba videt̄ significare hoc aliqd: sed nō ē ita fm veritatē. In p̄mis enī substātys B est ī dubitabile z vez qꝺ significant B aliquid. ¶ Ubi notādū ē qꝺ aliqd dicitur ī dubitabile pp euidentiā falsitatis vt qꝺ totū ē mi⁹ sua pte: est ita euidēter falsū qꝺ nulli ē dubiū. z aliqd ēt dr̄ ī dubitabile pp euidentiā veritatis. sicut quoddā totū ē mai⁹ sua pte: est verū ita euidenter: qꝺ hoc nulli venit̄ in dubiū. signanter itaq; dixit p̄s ī dubitabile z verū: vt daret intelligere id esse ī dubitabile nō p̄mo. sed z⁰ modo. s. pp̄ter veritatis euidēciam. ¶ Itē notandū est qꝺ significare hoc aliqd idē ē qđ significare vnum numero suppositū. qz B est ꝓnomē demonstratiuū: z iportat designationē quādā: que designatio in intuitu repitur. ¶ Notandū ē etiā pp̄ter sequētia. qꝺ figura appellatiōis idē est qđ similitudo noiatiōis. vnde p̄ma suba z secunda habent quandā figurā. i. similitudinē appellatiōis. i. noiationis inter se in q̄ntū q̄lz ea q̄z vnico noie p̄ferē: z p̄ma suba q̄ vnico noie significat dicē B aliquid. z videntur pp̄ter figurā vel similitudinē vnici nois: qꝺ etiā z⁰ suba dicat hoc aliqd. ¶ Dicit g̃ Ari. qꝺ idubitabiliter est verū p̄mā subaꝝ significare hoc aliquid: qz qđ significat noie p̄me substātie ē idiuiduū: z vnuꝝ nūero suppoꝰ. z significare hoc aliquid idē ē vt dixim⁹ qđ significare aliquid vnū numero in supposito. sed in secundis substantys videt̄ cōtingere fiēr sicut ī primis sub figura appellationis. i. pp̄ter similitudinē nominationis significare hoc aliquid. vtputa q̄n aliquis vno noie tm̄ dixerit siue hoiez siue aial. sed tamē nō est vez qꝺ significent hoc aliquid: sz magis significāt quale qđ: qz ꝛ noientur vnico noie: illō tm̄ nomē ē cōmune multis suppositis. z pp̄terea nō significat hoc aliquid. i. vnū numero in supposito. Et ideo dicē Aristo. qꝺ id qđ subiectū est significatiōi nois scḋaꝝ subarum nō est vnum: sicut est vnū p̄ma suba que est vnū qđ i supposito z nō plura: sed hō z aial z quelibet z⁴ suba dicit̄ de pluribus. Adiungit autē Ari. qꝺ z⁴ suba non significat aliqd quale simplr̄: sicut albuz: qz albū nihil significat nisi qualitatē solam: sed genꝰ z spēs subaꝝ determināt qualitatē circa subam. i. significant qualitatē determinatam ad p̄dicamentū substātie: qz significant q̄ndā subam qualem. qđ est idem ac si dicat qꝺ albū significat qualitatē accidētalem que nō est suba: sed est tm̄ qualitas: z⁰ vero substantie significāt qualitatē substātialem que nō est tm̄ qualitas: sz etiā suba. Ultimo Aristo. adiūgit qꝺ plus. i. vltioꝝ determinatio. i. positio subē ē in genere q̄z in spē. qz genꝰ est vniuersalius q̄z species. vnde qui dicit aial plura cōprehendit vt cōplectitur q̄z qui dicit hoiem. Sententia ergo huiꝰ prisbreuiter est ista: qꝺ ois suba videtur significare hoc aliqd. z p̄ma suba hoc vere facit cū ipa dicat quid ī diuiduum z vnum numero. sz secunda suba videt̄ hoc facere ꝓpter similitudinē nominationis: non tm̄ hoc facit. sed significat aliqd quale. qz significat qđ plurib⁹ cōmune. non autē significat puram qualitatē: sicut albū. sz significat qualitatez determinatā ad p̄dicamētū subē. z genꝰ ponit quidd̄ vltius q̄z spēs. ¶ Notandū aūt qꝺ idiuidua accidentiuꝝ nō dicunt̄ significare hoc aliqd: qz accīs non est simplr̄ z absolute aliqd vel ens. sz dr̄ significare hoc quantū: vel hoc quale: z sic de aliis. sicut B albū significat hoc quale. z hoc bicubitū hoc q̄ntū significat. sed idiuiduū substātie dicit̄ significare hoc aliqd. quia substātia est aliquid z ens absolute. ¶ Itē notandū ē qꝺ oē nomē id significat a quo imponitur. vñ qz album ponit ab albedine q̄ est pura qualitas: cōuenienter dicit̄ qꝺ albū non significat aliud q̄z ql̄itatem. verū est tamē qꝺ ql̄itas differenti modo p̄dicatur noie concreto z noie abstracto. nam nomē cōcretū ex suo modo significandi ponit subm: qđ ex suo mō significādi nomen abstractū nunq̄ ponit. sic ergo in accidētibus differt nomē abstractū z cōcretum: qz nomē abstractum ql̄itatis nec ex sua significatione: nec ex modo suo significādi ponit aliud q̄z qualitatē: sed nomē cōcretū ex sua significatione ponit quidem solā qualitatē: sed ex modo significandi ponit subm qualitatis.

Possumus autē circa p̄dicta aliquas questiōes mouere. z p̄mo queramus an differētia substantie sit substātia. Videt̄ autē qꝺ nō. qz qđ distinguitur ctra substantiā nō ē suba: sz dr̄ia suba vr̄ distingui cōtra subaꝝ: qñ dicit̄ aliquid conuenire nō soli substātie sz ēt dr̄ie. ergo dr̄ia suba est videt̄. nō ē suba. ¶ Ad istā qōnem est dicendū qꝺ tā forma q̄z dr̄ia constitutiua substantie q̄ sumitur a forma: est suba fm rem sed modū hz qualitatis. ¶ Ad cuiꝰ euidēciam est sciendū: qꝺ dr̄ia z forma subālis z accīs habēt sum̄ susceptiꝰ. nā susceptiꝰ dr̄ie est genus: susceptiuū vero subālis forme ē mā: sz susceptiuuꝝ accidentis ꝓpe dicit̄ subm: videmꝰ aūt qꝺ quali modo se hz forma ad mām: tali modo se hz dr̄ia ad genus: z tali mō q̄z tū ad aliqd se hz ql̄itas ad subm. nam forma subālis determinat mām ad ee substātiale: dr̄ia etiā specifica determinat genus ad ee specificum: z qualitas accīntalis determinat subm ad ee accidētale: vñ q̄z tū ad hoc forma z dr̄ia differentia z ql̄itas hñt vniformē modū. Et qz iste modꝰ appropriat̄ ql̄itati: idcirco dicit̄ qꝺ forma z dr̄ia subālis modum qualitatis habēt: sz tm̄ rez ponūt subē z non qualitatis. Cuiꝰ rō ē: qz suba nō cōstituitur cēntialr̄ nisi ex substātys. Cōstituit aūt cōstitutione phyſica suba mālis ex mā z forma subāli. Cōstitutione vo logica constituit̄ ex genere z subāli dr̄ia. Unū neciū est qꝺ tā forma q̄z dr̄ia subālis sit suba sz rē: q̄uis habeat modū qualitatis. ¶ Dicēdū ē igit̄ ad argumꝰ qꝺ dr̄ia distinguit a suba q̄z tū ad modū se habēdi. sz nō distinguit ab ipa sz rem.

Secundo quer̄ vrū p̄ma suba sp significet B aliquid. videt̄ n. qꝺ nō: qz significare B aliqd ē significare vnū numero ī supposito: sz qdā bō ē suba p⁹. z nō vr̄ significare vnū numero ī supposito: qz qdā bō p̄dicari pōt o plib⁹ suppositis. nō g̃ suba p⁹ sp significat B aliquid. ¶ Ad istam qōnē est dicēdū qꝺ suba p̄ma sp hoc aliqd significat. Ad cuiꝰ euidētiā est attendēdū: qꝺ q̄ntia substantia p⁹ nō differat realr̄ a suba scḋa. dr̄ it̄ ab ipa sz rōne nām rē quā ponit suba scḋa sub indeterīatiōe: ponit suba p̄ma sub determīatiōe. Indeterminatio aūt q̄ attēdit̄ ī suba scḋa facit ipam p̄dicabilē de plib⁹ z plib⁹ cōiecibilē: sz determinatio q̄ attēdit̄ in suba p̄ma facit ipaꝝ scḋaꝝ indicabilem. ex B fit q̄ ipa det intelligere vnū nūero ī suppoꝰ. qđ B aliqd dr̄ vnū numero ī suppoꝰ sz qꝺ suba p⁹ hz de sua rōne qꝺ B aliqd dicat. z qz qđ q̄uenit alicui de sua rōne semp̄ illi q̄uenit: sz qꝺ p⁹ suba sp significat B aliqd. ¶ Uerū ē qꝺ ad p̄dictā determinatiōez alr̄ se hz id qđ q̄

indiuiduū signatū. Nam indiuidnū signatū nō solum dic̄ determinationem ad vnū suppositū: sed ēt vnū suppositū explicat. Indiuiduū vero vagū: sicut quidā bō: dicit quā/dā determinationē ad vnū suppositū. Sz illud vnū suppo/situm suo nomine non explicat. ⁊ propterea indiuiduum vagum in genere substantie habet q̄ dicatur de plurib⁹: non quidem q̄ non dicat hoc aliquid: sed quia hoc aliqd quod dicit non explicat suo noīe: sed relingt ipz explicā dum p̄ noīa ꝓpria signatorum indiuiduorum. ⁊ sic patet responsio ad argumentuz.

Tertio quer̄ aūt vtrū secūda suba significet qualitatē: videt enī q̄ nō. q̄z si significaret qualitatē: b̄ ēet aut q̄z suum significatū esset res q̄litatis: aut q̄z habe ret modū qualitatis. ꝑmū aūt ē falsū satis euidenter: z⁹ etiā nō pōt stare. q̄z videm⁹ q̄ ōnia subalis ꝓpter id q̄ hz modū qualitatis p̄dicaī in quale. sed secūde substātie nō p̄dicanī in quale: imo p̄dicanī in qd. q̄ significatū eaz nō habet modū qualitatis. nullo ergo mō z⁹ subē significant qualitatē. ¶ Ad istā quēstionē est dicendū q̄ duplex est conditio qualitatis: vna quidē cōditio ei⁹ est: q̄ est alicui cōicabilis: q̄z ois qualitas nata ē cōicari subō q̄ qualifi/cat. Alia vo cōditio ei⁹ est q̄ potentiā subi modificat ⁊ dē/terminat. rōne igitur tam p̄me q̄z scōe ꝺditionis: ipa diffe rētia dicit significare qualitatē. quia ōnia cōicatur ei cui aduenit: ⁊ ipm etiā determinat ad certum esse. sed q̄ p̄di citur in quale hz p̄cipue ex eo q̄ hz rōnem modificātis ⁊ determinātis: q̄z non aliud. sed istud ēvere ꝓprium quali tatis. Rōne autez p̄me ꝺditionis tm̄ habz secūda suba q̄ dicaī significare q̄litatē: q̄z ois z⁹ suba est alteri cōicabi lis. Sz rōne z⁹ cōditionis non habet q̄ significet q̄litatē. q̄z ois scōa suba habet pot⁹ rōnem determinabilis q̄z de/terminantis. ⁊ ꝓptera ipa nō p̄dicatur in quale: sed tm̄ in quid. vñ pz responsio ad argumentū.

¶ Jnē aūt substātijs etiā nihil illis cē ꝺtrariū. p̄ri me enī substātie nihil erit cōtrariū: alicui nāq̄z bō nihil ē cōtrariū. at vero nec bōi nec aīali aliquid ē cōtrariū. ñ ē aūt hoc substātie ꝓpriū: sz ⁊ ēt multoz aliorū: vt q̄ritur: bicubito. n. nihil ē contrariū: aūt vero nec dccē: nec alicui taliū. Aūt siquis forte multa paucis dicat cē cōtrariū vl̄ magnū puo: ꝺterminatoz vero nullus nulli est contrarium. Le. VII.

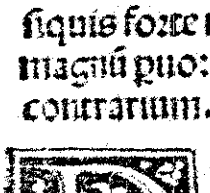

Ositis trib⁹ cōitatib⁹ subaz ponit Arist. ꝺnr q̄rtaz cōitatem eaz dicens: q̄ subys nihil ꝺuenit habere ꝺtrariū. q̄ sic ꝓbat. ois suba ē aut p̄ma aut scōa. sz p̄me subē qd erit ꝺtrarium: ⁊ q̄si dicat. nihil. q̄z alicui homini q̄ est suba p̄ma nihil ē cōtra⁹. sz neq̄z z⁹ subē est aliqd cōtra⁹. sicut boi vel aīali q̄ sunt z⁹ subē nihil ē cōtra⁹. q̄ nulli subē est aliquid ꝺnū. ¶ Est aūt notāndū q̄ accipit q̄si notū: nō cē aliqd con trariū nec p̄me subē nec z⁹ subē ex eo q̄ ꝺria oīa fiūt circa aliq̄ subm̄. Et supra est ꝓbatū q̄ nulla substantia nec p̄ma nec z⁹ cē potest in subo. Cōsequēter autē adiūgit ari. q̄ non est ꝺ. l. nō habere cōtrariū attributū soli⁹ subē: sed ēt multoz aliorū: sicut p̄cipue ipi⁹ q̄litatis: q̄z bicubitū ē q̄litas: ⁊ sibi nihil ē ꝺtrariū. siīr ēt ipis dccē nihil ē cō trarium: ⁊ vlr q̄litati nō ē aliqd cōtrariū. nisi dicat ali/quis multū ⁊ paucū cē quantitatis. ⁊ multa dicat cē con traria paucis. vel etiā dicat magnū cē ꝺtrariū puo: q̄ qd tñ de hoc sit: manifestū ē q̄ nulli determinatoz. l. dicen/tium determinatā quantitatē: nullū vel nihil aliud deter minatā q̄litatē dicens ē contrarium.

¶ Videt aūt substātia ñ suscipere magis ⁊ min⁹. dico aūt hoc ñ q̄ suba ñ sit magis ⁊ min⁹ a suba. hoc. n. dictū ē: q̄z ē: sz quū vnaquēq̄z substātia hoc ipz q̄ ē ñ dicit magis ⁊ min⁹: vt hec sub/stātia hō nō ē magis aut minus hō: nec ipse a seipso: nec alter ab altero. nō ē enī alter altero magis hō: sicut ē albū altero magis albū: ⁊ bo nū alterz altero magis. Sz ⁊ ipm a se magis ⁊ min⁹ dicit: vt coz p⁹ cū sit albū: magis albū dici tur eē q̄z p⁹: ⁊ cū calidū sit: magis ⁊ min⁹ cali dū dī. Suba vero nō dicit: neq̄z. n. hō magis nūc hō q̄z p⁹: nec alioz q̄cq̄z q̄ subē sunt. qua/ꝓpter nō recipit suba magis ⁊ min⁹.

¶ Deinde cum dicit. Videt aūt suba. ponit quītā cōitatē subaz dicens q̄ videt suba nō suscipe magis neq̄z min⁹: qō dicit: nō q̄z suba vnius ordinis nō sit a substantia alte/rius ordinis magis ⁊ min⁹ distans in ꝺditione ⁊ determi/natione substātie: quia sm hoc iā dictū ē q̄ sz hoc est ma gis ⁊ min⁹ supple in suba: sed q̄z vnaquēq̄z suba hoc ipo q̄ est in eēntia sua non dicit suscipe magis ⁊ min⁹: sicut ista suba que est hō: nō est neq̄z a seipso sic distans: q̄ sit i diuer sis tēporib⁹ magis ⁊ min⁹ hō. Nec etiā alter homo distat ab alio hoīe isto⁹. Qō tñ bene ꝺtigit i qualitatib⁹. sic vnū albū ꝺr magis ⁊ minus album altero albo: ⁊ bonū aliqd dicitur magis ⁊ minus bonum alio bono. Et non solum vnum quale in ordine ad aliud quale dicitur magis ⁊ mi nus: sed etiam ipsummet a seipso sm diuersa tempora di citur penes magis ⁊ minus distare: sicut vnum ⁊ idez cor/pus cum sit album nunc ⁊ prius: dicitur interdum eē ma gis album nunc q̄z prius: ⁊ cum sit calidum: dicitur cali dum magis ⁊ minus secundum diuersa tempora. Sed substantia non sic dicitur cum magis ⁊ minus: quianihil idest nullo modo homo aliquis dicitur magis homo nūc q̄z prius: nec etiam quicq̄z de numero aliorum que sunt substantie dicitur cum magis ⁊ minus. quare manifestū est q̄ substantia non recipit magis ⁊ minus.

¶ Maxime vero substātie ꝓpriū eē videt: q̄ cū vnū ⁊ idē nūero sit: cōtrarioruz susceptibilē cē. ⁊ in alijs qdē nō habebit quisq̄z qō ꝓferat: q̄cūq̄z nō sūt substātie: q̄ cum sint vnū numero susceptibile cōtrarioz sit: velut coloz q̄ō ē vnū ⁊ idē numero nō erit albū ⁊ nigruz. neq̄z eadez actio ⁊ vna numero erit ꝓua ⁊ studio sa. Similiter aūt ⁊ i alijs que substātie nō sūt. suba enī cū vnū ⁊ idē nūero sit capaz cōtrario rū ē. vt hō cū vn⁹ ⁊ idē nūero sit aliq̄n qdez ni/ger: aliquādo aūt fit albus ⁊ calid⁹ ⁊ frigid⁹: fit ⁊ ꝓuus ⁊ studiosus.

¶ Deinde cum dicit. Maxime vero substantie. ponit sex tam substantiarum communitatem: circa quā ita proce/dit: quia primo ponit ⁊ declarat eam. secundo contra dic/ta fert instantiam ibi. Jn alijs autem nullis. Et tertio il/lam instantiam soluit ibi. Sed ⁊ si quis. Dicit ergo in pri/ma parte q̄ maxime videtur hoc ꝓprium substantie es se q̄ cum ipsa sit vnum ⁊ idem numero est quidem cōtra/riorum susceptiuum: ⁊ in alijs que non sunt substātie: nō habebit quisq̄z quid tale ꝓferat: videlicet q̄ ens sit vnū numero sit susceptiuum contrariorum. sicut color vnum quidem numero existens non erit album ⁊ nigrum. sed

alius colo⁹ per album ponit̃r: ⁊ alius colo⁹ ponit̃r per nigrum, similiter nec eadem numero actio erit praua ⁊ studiosa, id est mala ⁊ bona: sed diuersa actio numero. ⁊ si in talibus est de cũctis aliis q̃ non sunt substantie. sed subã cum sit vnũ ⁊ idem numero in supposito ẽ susceptiuum contrariorꝝ vicissi3. sicut gdã hõ cũ sit vn⁹ ⁊ idẽ numero: vtputa soz. aliq̃ est niger: aliq̃ est albus: aliq̃ est calidus: aiũ frigidus: aliq̃ est prauus: alĩ studiosus.

¶ In nullis aũt aliis aliquid tale videt. nisi qs fortitã instet: dicẽs oratione ⁊ visuꝫ eiusmodi ee. cadẽ eni oratio: ⁊ idẽ visus verũ vel falsuꝫ ee videt: veluti si vera sit oratio: sedere quendã. surgẽte eo falsa erit. sili aũt de visu. siqs. n. vere putat sedere aliquẽ: surgẽte eo falsũ videtur ei cũdẽ bñte de eo visum.

¶ Deinde cum dicit. In nullis autem. mouet ĩstantiam ꝑdicta: resumẽs q̃ in aliis nullis a substantia vr̃ cõtingere aliquid tale. nisi forte instet aliquis dicẽs: q̃ oro ⁊ opio est dꝫ: q̃ eadem oro ⁊ idem visus. i. eadem opinio videt succedere ee verus ⁊ falsũ significans: sicut si oro dicens quendaꝫ sedere ẽ vz illo surgente erit illa eadẽ oro falsa. Et similr est de opinione: qz siqs ve opinetur aliquẽ sedere positea falsum videt eo surgente. falsum dico videt ei habenti de eo q̃ surrexit: ⁊ prius sedebat eundem visum. i. eandẽ opinionẽ quam pus habebat.

¶ Sed ⁊ siqs hoc suscipiat tm̃ nõ differt. nã ea q̃ in substãtijs sũt: ipa mutata susceptibilia sũt contrariorꝝ. frigidũ. n. de calido factũ mutatũ ẽ: alteratũ. n. factũ ẽ ⁊ nigrũ ex albo: ⁊ studiosũ ex prauo. Similr aũt ⁊ i aliis vnũq̃q; mutationẽ inscipiẽs est susceptibile cõtrariorũ. oratio aũt ⁊ opinio ipa quidez imobilia oio pseuerãt. Cũ vero res mouet contrariũ circa eam fit. oratio nãq; pmanet eadez eo q̃ sedet aliqs. Cum vero res remota fit: aliq̃ quidez vera: aliq̃ falsa fit. similr aũt ⁊ i opinione: q̃ propter ꝓprium solũmõ substãtie est: eo q̃ ꝑz mutationẽ suã captabilis ẽ ꝓtrariorꝝ.

¶ Deinde cum dicit. Sed ⁊ siquis. soluit predictam ĩstantiã dupli. z⁹ solutio ibi. Siqs autem B. dicit q̃ in ꝓma pte q̃ ⁊ si aliquis suscipiat. i. concedat B. s. opiniones ⁊ oronẽ ee susceptiuã vr̃ ⁊ falsi: trr̃ in mõ suscipiendi differt a subã qz ea que sunt i substantijs. i. in ꝓdicameto sube sũt susceptiua contrariorꝝ in seipa: mutata de vno cõtrario ad aliud. qz corpus prius frigidũ postea factũ calidũ: ẽ ipsmet mutatũ de vna qualitate in aliã: qz alterũ est factuꝫ. ⁊ nigrũ ex albo: ⁊ studiosũ ex prauo. q̃ recipit ista contraria vicissim: ⁊ silr in aliis cõtrarijs: ipm idiuiduũ sube ẽ susceptiuũ cõtrariorꝝ recipiẽs mutationẽ in seipo: q̃ trãsit de vno cõtrario i aliud. sed oro ⁊ opinio q̃ ipa trãseũt de vitate in falsitatez: pseuerãt in seipa imobilia: sed cum res significata mutat̃: fit ꝺrium circa eã. s. oronez ⁊ opinionẽ: qz oro que dicit q̃ sedet aliquis pmanet eadem i se: eo q̃ ipa semꝫ dicit sedere aliqm: ⁊ non aliud: sed cuꝫ res pus sedẽs sit mota a sedendo ⁊ stat: oro ipa aliq̃ gdez: vtputa tunc pus va alĩ fit falsa. ⁊ silr est de opinione: quare ꝑz q̃ solũmodo sube est ꝓprium q̃ sm suã mutationẽ recipiat contraria. ¶ Notandũ ẽ aũt q̃ in ista solutione concedit̃r siue ponit̃ quoddã falsũ qđ dictum fuerat i argumento: q̃ oratio sit susceptiua vitatis ⁊ falsitatis: B enim non est verꝫ. q̃ vitas ⁊ falsitas sũt i oronẽ sicut in signo ⁊ non sicut i subo. vñ oro ⁊ opinio nõ ẽ susceptiua: sꝫ significatiua vi ⁊ falsi. ¶ Itẽ notandũ ẽ q̃ imago facta ad similitudinẽ hois recti vocat̃ anteq̃ ipe ꝓdat rectã staturã: ⁊ est va similitudo ei⁹. sed si ipa imago nõ mutet̃: ⁊ ille hõ mutet̃ de recta statura in curuã illa q̃ pus erat va ei⁹ imago absq; mutatiõe sui erit deinceps imago ipi⁹ falsa. Eodem mõ intelligo q̃ oro absq; sui mutatione ꝓp solam mutationẽ rei significate trãsit de vitate i falsitatẽ.

¶ Siquis aũt etiã recipiat placitũ ⁊ orationez dicẽs susceptibilia ee ꝓtrariorum: nõ ẽ hoc verum. oratio nãq; ⁊ opinio non i eo q̃ ipa aliqd recipiat ꝓtrariorꝝ susceptibilia esse dicunt̃: sꝫ i eo q̃ circa alterum aliqua passio facta sit. nã i eo q̃ res ẽ vl non ẽ: in eo etiã oro vera aut falsa dicit̃: nõ i eo q̃ ipa sit captabilis ꝓtrariorum. Simplicit autem a nullo nec oratio monetur nec placitũ. q̃ ꝓpt nõ erũt susceptibilia ꝓtrariorum cũ nulla i eis passio facta sit. Verum suba i eo q̃ ipsa ꝓtraria recipiat: i hoc susceptibilis dicitur cõtrariorꝝ ee. Lãguor ẽ eni ⁊ sanitatẽ suscipit: cãdor ẽ ⁊ nigredinẽ: ⁊ vnũq̃q; talium ipsa suscipiendo cõtrariorꝝ ee susceptibilis vr̃. q̃re ꝓprium erit substãtie q̃ cum idẽ ⁊ vnum sit numero cõtrariorum susceptibile: cum sui permutatione esse. ⁊ de substãtia quidem hec dicta sufficiant.

¶ Deinde cum dicit. Siquis. ponit scõam solutionẽ remouendo falsũ qđ fuerat dictum i alia solutione: dicens q̃ si quis recipiat B. s. q̃ oro ẽ susceptiua ꝺriorꝝ: nõ ẽ verꝫ B q̃ ipe recipit: qz oratio ⁊ opinio dicuntur esse susceptibilia ipoꝝ ꝺriorꝝ q̃ sũt verꝫ ⁊ falsũ: nõ i eo q̃ ipa i se sũt i subo recipiãt aliqd de bis: sed ex eo q̃ est facta aliqua passio circa alterum: vtpote circa rem significatã. qz ex eo q̃ res eo mõ quo dicit oro: est vel non est: ipa oro dicitur va vel falsa: ⁊ non qz ipa oro sit susceptiua taliũ contrariorꝝ. qz si ẽ oro subm: sed signũ vitatis ⁊ falsitatis. Cuiꝰ ẽt signũ est qz a nullo q̃ sit i oronе realr vel i opiniõe mouet̃ ipa oro vel opinio: cũ transit de vitate i falsitatem. Quapp non erunt susceptiua contrariorꝝ: ex eo q̃ dicit qñꝫ verꝫ qñq; falsũ: cũ ꝑ B nulla paꝰ fiat i eis: sed solũ i re significata. ꝛ suba in eo q̃ recipiat ꝺria i se sicut i subo dr̃ esse ꝺriorꝝ susceptibilis. qz ipa suscipiendo in se sic̃ i subo lãgorẽ ⁊ sanitatẽ: albedinẽ ⁊ nigredinẽ: ⁊ vnũq̃q; taliũ accitiũ: dr̃ susceptiuꝰ ꝺriorꝝ. q̃re manifestũ ẽ q̃ ẽ ꝓprium solius sube: q̃ cũ sit vnũ ⁊ idẽ numero ee receptibile ꝺriorꝝ ꝑ mutationez suã. ¶ Est aũt notꝺ q̃ verꝫ ⁊ falsũ sũt diuersimode i oronе: ⁊ in re ⁊ i intellectu. nã i oronе ẽ sic̃ i signo: ꝛ in re ẽ sic̃ i causa: ⁊ i intellectu ẽ sicut i subo. B aũt declarauit i li. pibermenias.

Propter supradicta oꝛ tria maxie discutere. ⁊ ꝓ q̃rat verꝫ in subs ponit ee ꝺrietas. vr̃. n. q̃ sic. qz ꝺriorꝝ effectuũ sunt contrarie cause: calidum aũt ⁊ frigidũ sunt contraria. ⁊ sunt effectus formarum substãtialium ignis ⁊ aque: q̃ forme substãtiales ignis ⁊ aque q̃ sũt substãtie sunt sibi inicẽ cõtrarie. ¶ Ad ista quesdam dicunt quidam q̃ substãtie non conueniat habere contrarium rationem materie: nec rationem compositi ex materia ⁊ forma eo q̃ contraria sũt circa aliqđ susceptiuũ formẽ: ⁊ compositum ex materia ⁊ forma nõ sũt nata in aliquo

susceptiuo fieri: & idcirco ex parte ipōrum non est contrarietas in suba: q3 vo forma subalis nata est fieri i aliquo susceptiuo: vtputa i mā: dicūt q3 rōne forme nihil phibet cē contrarietatē in suba. Sed ista opinio stare nō pōt: primo qdē q3 dicit aristo. in gnto phyſicorum. q3 i suba non ē mot⁹: eo q3 subē nihil ē ōriū. sed ad saluādū i suba motū n requirit q3 mā subjciat mutatiōi: sz q3 forma q3 acquirit & abuciē p mutationē hēat ↄtrarietatē. igit sz sentēcias phi apparet q3 in formis subalibus nō ē ōrietas. Secundo apparet ipossibilis illa opinio. q3 de rōne ōrietatis ē maxīa distantia fūdata supra forme latitudinē continuā. pp qđ ēt iter ōriā pōt cē motus: & acquirunt & abuciunt subito: & in termino alterationis. ipole ē igit in ipis cē ōrietatem: si loquamur de contrarietate sin sua pfectā rōnē. verum est tn q3 tres alie editiones cōtrariozꝫ i ipis optime saluant q3 forme subales rez generabilium sunt cuſdē gnis phyſici. & sunt circa idem susceptiuū qđ est mā. & se mutuo n oppatuntur circa vnam & eandē pte eius. Quarta autem pdicto q3 ē maxia distātia fūdata supra latitudinē ōriuaz forme in ipis nō saluat sicut dictū ē. ¶ Ad⁹ ē q3 ad arg⁹ q3 qđ cā est vnius effectui tūc oz q3 contrariozꝫ effectuum sint contrarie cause: sin candē rōnem cōtrarietatis: qđ vo cause nō vnius cuiꝰ effectib⁹ non oz q3 pfecta contrarietas effectuū arguat in causis pfectā cōtrarietatez: sed sufficit q3 ponat ōrietatē ponētē maiorē defectuz nobilitatis. & q3 forma tāto ē nobilior q3to est simpliciorie: circo q3us caliditū & frigiditū pp defectū simplicitatis habeant latitudinē. non tn oz q3 in formis subalib⁹ elementoz q3 sint cause ipozꝫ nō vnius cuiꝰ sit talis latitudo: sz sufficit q3 sit i eis ↄtrarietas sin tres dictas alias cōditiones.

Secundo querit vtrꝫ suba possit magis & min⁹ suscipere vt veni q3 sic. q3 ppriū ppositū ꝓportionabiliter ei cui⁹ ē ppriū: sed caliditas qđ est ppriū ignis: suscipit magis & min⁹ ē ignis. q3 est suba pōt intēdi & remitti. ¶ Ad oppositū quēstionis etiā oz primo pſupponere q3 nulla spēs subē intēdi vel remitti pōt. & p qđē oz ponere primo de spēb⁹ subē. videm⁹ enī q3 spēs accidēn⁹ suscipiētiū i subō magis & minus: si nō intendit nec remittit: quēadmodū albedo q3 recipit in subō magis & min⁹ in seipa existit absq3 alla intensiōe & remissiōe. q3 magis necīus ē ponere q3 nulla spēs subē i seipa suscipe possit aut magis aut min⁹. p q3 pſupposito ē vlterius attendēdū q3 q3us magis aut minus qđ pſupponit ideterminationē rōis. & q3 dictū ē supra posse cē sic. in regrat duo sz rē diuersa: sz sz rōnē tm: tn magis & min⁹ qđ pſupponit realē ideterminationez regrit de necessitate ono sm rē diuersa. q3 regrit rē realē determinabilem que est subiectum realis indeterminationis: & regrit rē realē determinātē q3 in re determinabili recipit. spēs aūt subē non recipit i aliquo subō: sz suscipit i suo ididuo qđ nō ponit rē & nām alicuⁱ subi alia a re & nā ei⁹. Et iō ē oio ipole q3 magis aut min⁹ pſupponēs realē ideterminatiōnē inueniat i spēb⁹ subē sine in se supīs: sine i suis idiuiduis. nō q3 recipit vlla suba magis aut min⁹ isto mō. patet aūt ex ꝟ q3 ipole est vllā subalē formā i gradu suo specifico habere latitudinē cōtinuā: sicut qdā dicūt. Nā forma tū tali formaⁱ ꝓstituū oī cū magis & min⁹ sz q3 plus vel min⁹ pticipat de latitudie forme. quēadmodū albū plus vel minus pticipando de latitudie albedinis oī magis & minus albū. Si q3 subalis forma: vtputa aīa humana: haberet pdictā latitudinē. tūc formatū tali forma ꝓstitutū: qđ est bō: plus vel minus de dicta latitudine pticipando itēderetur arguz remitteret: & diceret magis & minus bonus. si ueipea seipo in re diuerso: sine vnus bonus ab alio. q3 nō probatum est esse falsum. Et aristo. euidenter totū negat in ꝟ loco. & ꝓpterea tanq3 extnea a phīa ē abuciēda opinio q3 ponit formā subalez habere i specificato gradu suo latitudinē. ¶ Arg⁹ aūt factū i oppo⁹ nō valet. nā q3us ppriū proportionet subō cui⁹ est ppriū i hoc q3 nobiliozis subiecti est nobilius ppriū: nō tn oz q3 ꝓportionet sibi ita q3 tanta sit nobilitas & simplicitas sua: quanta est nobilitas & simplicitas subiecti. & ideo q3us ignis sit sine magis & minus: ei⁹ tn ppriū pōt itēdi & remitti.

Tertio queratur: vtrum conueniat omni & soli subē esse cōtrariozꝫ susceptiuū. Videtur. n. q3 non. q3 vna & eadem numero superficies recipit i se q3q3 albedinem & q3q3 nigredinē que sunt cōtrarie: & tn superficies nō est suba sed q3litas. Angelus ēt ē in predicameto substantie: & tn n subjcitur ↄtrarietati. q3 nec oī subē nec soli conuenit q3 cum sit vna nūero: sit cōtrariozꝫ susceptiua. ¶ Ad istā quēstionē itelligēdū ē q3 contrarietas hic sumitur cōmuniter pro cōtrarietate sine actionū vel affectionū: sine situū: sine q3litatū. nec oz q3 ois suba sit susceptiua ois ōrietatis: ad hoc q3 dicta ꝓprietas omni substantie que in predicamento est conueniat: sed sufficit q3 ois substantia q3 ē i pdicamento alicuⁱ dictarum contrarietatū sit susceptiua. Videm⁹ aūt cōez substātiā q3 ē citra eām pmā q3 sola non est in predicamento: cita se habere. Nā substātie imātes sunt quātū ē de sua natura susceptiue oppositaruz affectionū. corpora etiā celestia & si nō sz se rota: sunt tn sz suas partes susceptiua oppositozꝫ situum. Corpora vero inferiora sunt susceptiua oppositorum situum & oppositarum qualitatum. Ut⁹ pz q3 hec ꝓprietas cōuenit omni substātie in predicamēto existenti. vez est tn q3 imediate conuenit pme substātie: q3 sola dicit ꝓprie vna numero: ea imediate conuenit substātie secunde: que non ē nata nec ē nec ab ipa. vlteri⁹ etiam itellecta sane conuenit soli. sola. n. substantia in virtute sue nā subsistit accidentib⁹ sed q3litas ea subsistnet in virtute substātie q3 bz nām extneam a nā quantitatis. ¶ Arg⁹ itaq3 nō valet. q3 de q3litate non procedit. de substantia etiā imātibus oz itelligere q3 nō subjciuntur cōtrarietati qualitatuz: bn tn subiacere pnt contrarietati affectionū.

¶ Finito secūda ptis sc̄de. Sermo i q3litate.

Q3litatis aūt aliꝰ qdē ē ↄtinuꝰ: aliud discretum. & aliud qdē ex habentibus positionem ad scīuicē suis partib⁹ ꝓstat: aliud aūt ex nō hāntib⁹ pōnez. **Le. VIII.**

Upra determinauit Aristo. de predicamento substantie: consequenter autem determinat nunc de predicamēto q3litatis. Nō at ordinis pōt cē q3 ipa immediate sequatur substantiam: & sicut substantia est fundamētum cunctorum accidēn⁹: sic etiam q3litas inuenitur esse fundamentuz ceterorum. vnde & propter hāc proximitatē quantitatis ad substantiam multi antiquozꝫ crediderūt quantitatem rei substātiā citus esse. in determinando aūt phs de q3litate tenet talem ordinem: q3 primo ponit diuisionem q3litatis & differentiōes membroꝝ diuidentiū. 2° vo assignat cōditates eius ibi. Amplius aūt q3litati nihil ē cōtrarium. Circa primum sic procedit: quia primo prolegit de his que sūt ppie & p se q3litates. 2° vo agit de illis que sūt q3litates passiōis. ibi. ppie at q3litates. Circa primum duo facit. q3 ponit duplicē diuisionē q3litatis. 2° prequit membra diuisionis. ibi. Est aūt. Et 3°. prequit membra diuisio-

nis secūde ibi. Amplius autez alia constant. Dicit g̃ in p̃ma pte q̃ eoꝝ q̃ sunt in genere q̃titatis aliud est cōtinuum: aliud ē discretū. hec aūt est p̃ma diuisio. 2ª vo q̃ eoꝝ aliō constat ex partibus suis habentibus positionē. i. connexionē ad se inuicem: z aliud constat ex partibus nō habentib⁹ positionē. ¶ Vbi notandū ē q̃ hec 2ª diuisio est sub diuisio alteri⁹ membri p̃me diuisionis: z idcirco merito ponitur post eam. Nulla.n. discreta q̃titas ē q̃ in ptibus suis habeat positionē. quātitas aūt continua q̃dam hz positionē i suis ptibus: z que dā non: sicut in p̃secutiōe capituli ꝑcul dubio patebit.

¶ Est autem discreta q̃titas vt numerus z oratio: Continua vero vt linea superficies corpus Amplius autem z p̃ter hec est tēpus z locꝰ.

¶ Deinde cum dicit. Est aūt discreta. p̃sequit̃ mēbra p̃me diuisionis. z circa B tria facit: q̃ primo ea diuidit in suas spēs. 2º vo prosequitur ō spēbus q̃titatis discrete ibi. Partiuz z ceniz. Et 3º agit de spēb⁹ q̃titatis continue ibi Linea vo. dicit g̃ i p̃ma pte: q̃ q̃titas discreta est sicut numerus z oro. sed continuū. i. q̃titas continua ē sicut linea superficies z corpus. z p̃ter hec ēt sunt continue q̃titates tēps z locus. ¶ Vbi notꝰ ē q̃ logt aristo. de istis spēbus q̃titatis cuz quadam diuisiōe. z de tpe qdem B facit ad denotandū q̃ non est q̃titas eiusdē rōnis cum alijs: q̃ alie sunt q̃titates continue p̃manētes. sed tps est q̃titas fluens. de loco vo B facit ad pleni⁹ denotandū distinctionē eiꝰ a superficie a qua nō vī differre realr.

¶ Partiū ceni nūeri null⁹ est cōmunis terminus ad quē copulāt̃ particule eius: vt q̃nq; z q̃nq; si ad decē sunt p̃ticule: ad nullū cōmunem terminū copulantur q̃nq; z q̃nq: sz semp discreta sūt z separata. Sed z tria z septem ad nullū cōmunez terminū cōiungunt̃: sz semper discreta z separata sūt. q̃ propter nūerus quidē discretorum est.

¶ Deinde cum dicit. Partium z.n. p̃seq̃t̃ de spēbus q̃titatis discrete. z primo p̃seq̃t̃ de numero ꝓbās ipm ee q̃titatē discretā: tali rōne. q̃titas discreta est cuius ptes ad nullum cōem terminū copulant̃: sed ista diffinitio discrete q̃titatis conuenit numero: q̃ nullus est termin⁹ cōis ptium numeri ad quē copules ei⁹ numeri p̃ticulas. sicut quinq; z q̃nq; cum sint ordinata ad decem sicut ptes ordinant̃ ad totū. ad nullū tñ cōez terminū cōtinuantur: sed semp sūt a se inuicē discreta. sīlr z tria z septē cuz sint p̃ticule ipoꝝ decē ad nullū terminū particularē cōem coniungunt̃: sz semp discreta z separata sunt ab inuicē. q̃ cui cōuenit diffinitio cōuenit diffinitū: z numero cōuenit diffinitio q̃titatis discrete: ꝑz q̃ numer⁹ ē de gñe discretorum. Est aūt notandū q̃ particule alicui⁹ cuncte dicunt̃ copulari ad vnū terminū cōem: q̃ id idem quod ē finis vni⁹ ptis: ē ꝓncipiū alteri⁹. B aūt nō inuenim⁹ in partib⁹ numeri. Nā cum duo q̃nariy sint ptes numeri denarij: ñ possum⁹ dicere q̃ illa eadē vnitas q̃ est vltima i vno q̃nario: sit p̃ma in alio q̃nario: q̃ potius alia vnitas ē finis vni⁹: z alia ē ꝓncipiū alteri⁹. z eodē modo intelligē de ceteris ptib⁹ nūeroꝝ. ¶ Itē notāduz ē q̃ duplex ē separatio. vna qdē q̃ tollit oēm aggregationē: z q̃tū ad talem separationē nō ē verū q̃ ptes numeri sint abinuicez separate q̃ sunt i numero: imo tūc sūt ab inuicē adunate: sumēdo sic large adunationē. Alia vo est separatio q̃ non tollit oēm aggregationē: sed illā tñ q̃ fit per continuationē p̃ticu. z de ista intelligit̃ q̃ ptes numeri eiꝰ q̃ sūt i ꝑfecto numero sunt semp dissuncte z separate. semper: q̃. vz. nunq; sunt in vno cōi termino continuate.

¶ Similiter autem z oratio discretoꝝ ē: mēsurat̃ autem syllaba breuis z longa. Dico q̃ oratione: cū voce platam: ad nullum enim cōmunem terminū particule eius copulāt̃. Non enim est cōis terminus ad quez syllabe coplantur: sed vnaqueq; diuisa est ipsa secūdum seipsam.

¶ Secundo cum dicit. Similr aūt z oro. p̃sequit̃ de oratione dicēs q̃ similr oratio sicut z numerus ē de gñe discretorum: de qua q̃ poterat aliq⁹ dubitare an sit q̃titas: probat ipam eē q̃titatē tali rōne. Cuiuscūq; ptes sunt q̃titates ipm ē q̃titas: sed ptes orationis q̃ sūt syllaba breuis z longa sunt quantitates. q̃ ei conuenit mensuratio: cum mensuret̃ tam syllaba breuis q̃ longa. q̃ oratio ē q̃titas. z dico orationem non quācūq;: sed cū voce platā. Pōt autē alr intelligi: z forte melio⁹ ratio sua: vt sic ꝓcedat. Partes orationis sūt q̃titates: vtpote q̃ eis ꝰueniūt passiones q̃titatis: q̃ sunt longum z breue. q̃ syllaba mēsurat̃: idest certa mensuratione ostendit̃ eē longa z breuis. Q̃ autē oratio sit de gñe discretoꝝ ꝑz. q̃ sibi cōuenit diffinitio discreti: q̃ ei⁹ p̃ticule non copulantur ad aliquē cōem terminū q̃ non ē cōis terminus ad quē copulētur syllabe sz vnaqueq; ipa fm seipam diuisa est. i. discreta ab alia. q̃ illa eadem numero lra q̃ est finis vnius syllabe non ē ꝓncipium alterius: sed alia numero lra est finis syllabe precedētis: z alia est principium tñ sequētis. ¶ Est aūt hic notādum: q̃ multitudo ē gen⁹ ad numerum z orationem cū voce platum. z sic i gñe multitudinis hec duo distinguunt̃: q̃ numerus ē multitudo aliquoꝝ ad seinuicē p̃manētiū: sed oro cum voce prolata ē multitudo aliquoꝝ ad seinuicē succedēn⁹. ¶ Item notandū ē q̃ differenti mō conuenit mensuratio q̃titati z alijs reb⁹: q̃ alie res mēsurāt̃ ꝑ q̃titatem q̃ ē ex gen⁹ earum: q̃titas vo non mensurat̃ aliqd q̃ sit ex genus suum: sed mensurat̃ seipa vel suis ptib⁹. vñ syllaba breuis mensurat̃ sua ꝓpria breuitate z syllaba longa mēsurat̃ sua ꝓpria longitudie. ¶ Notandum est etiam q̃ longum z breue sūt proprie z stricte loquendo passiones cōtinui: z non passiones discreti. large tñ ea sumendo trahuntur ad orationez q̃ ē de genere discretoꝝ.

Ad pleniozē aūt intelligentiā predictoꝝ moueamus hic aliquas questiones. z p̃mo queramus vrū q̃titas discreta sit prior q̃titate cōtinua. videtur enim q̃ nō. q̃ inter spēs quantitatum discretarū p̃ma ē numer⁹: sed numerus sequit̃ diuisionem continui. q̃ diuiso cōtinuo fit numerus i actu. q̃ numer⁹: z per ꝑsequēs discreta q̃titas est posterior quantitate continua. ¶ Ad istam questionem est dicēdū q̃ simplr: z ordine nature numer⁹ q̃ ē q̃titas discreta ē ꝑior q̃titate continua. ad cuius euidentiam est considerandum q̃ quanto aliquid ē simplicius tanto ordine nature est prius. Vnitas autem q̃ ē ꝓncipium numeri est simplicior ꝓncto. quod est principiuz cōtinui. cuius ratio est: q̃ semper quod se habet ex additione ad aliud est posterius eo. sicut homo ē posterior animali ordine nature: cū ad ipm animal se habeat ex additiōe. Addit .n. homo supra animal ipm rōnale. punctū aūt se hz ex additione ad vnitatem: quia addit punctum supra vnitatem situm vel positionem. Est enim positio de rōne puncti: q̃ non est de ratione vnitatis. vnde patet q̃ vnitas est simplicior ꝓncto: z ꝑ consequens ordine nature est prior. Quia ergo numerus originatur ab vnitate: z cōtinuum

originatur a pūcto: ꝑz ꝙ simplr ordine nature ipe numerus q est q̄titas discreta est ꝑor q̄titate continua. Cui et attestatur ordo sciaꝝ. Nā scie ordinanī fm ordinē subor-rum sicut ⁊ potētie ordinant fz ordinē obozz. cōstat autē ꝙ arithmetica q̄ē de numero: ē simplr ꝑor q̄z geometria q̄ est de cōtinuo: vnde ⁊ subalternat eā sibi tuo mō: necesse ē ḡ dicere ꝙ numer⁹ q ē q̄titas discreta: ē simplr ꝑor q̄titate ctinua. Uerū ē tn ꝙ q̄titas discreta q̄ ē oratio i platione non est ꝑor oi q̄titate continua: qz discretio q̄ ē in platione vocis: ponit necessario alicui⁹ ꝑsistentis cōtinui diuisionem. ¶ Dō^m ē ḡ ad arg^m ꝙ ea que in generatione sūt posteriora sunt simplr ꝑora: sicut suba est ꝑor accidentibus: ⁊ tn alteratio que est generatio accidentiū est prior tempore ipa gnatione sube. vn ex eo ꝙ diuisio cōtinui est ante generationē numeri: ꝺz concludi ꝙ nūerus generatione sit posterior continuo: simplr tn loquēdo fm ordinem nobilitatis ⁊ nature ꝑor ē ipo.

Secundo queritur q̄ sit forma numeri. videtur. n. ꝙ vltima vnitas. qz id in quo consistit pfectio vltima rei ē forma ei⁹: sed vltima pfectio cētialis cuiuslz numeri cōsistit i vltima vnitate: sicut vltima pfectio cētialis gnarij cōsistit i gnta vnitate. ḡ for^a cuiuslz numeri ē vltima vnitas ipi⁹. ¶ Ad istā questionē dicunt qdā: ꝙ forma ꝓpria cuiuslz numeri ē vltima vnitas ei⁹. q̄uis aūt potissima rō ꝺz sit illa q̄ assignata est: tn supadduntur alia rōnes tales. dicunt. n. ꝙ vnaquecz res a ꝓpria forma sortitur ꝓpriā denoiationē. constat aūt ꝙ qlz numerus sortitur ꝓpriā denoiationē ab vltima vnitate sua. sic quaternari⁹ denoiat a quarta vnitate: q̄ ē vltima vnitas in quaternario: ⁊ gnarius denominat a quinta vnitate q̄ ē vlti^a vnitas i gnario. ⁊ sic de singulis. vr itaqz ꝙ vnitas vltima sit forma ꝓpria cuiuslz numeri. Sz istud vr iconuenies. ꝑ qdē q: si vlti^a vnitas eēt ꝓpria ⁊ cētialis for^a cuiuslz numeri: tunc quēadmodū fm nāle ḡ ē ꝑs realis bona ē lz nō cōpleta diffinitio hois q̄ dicit ꝙ ē suba cōposita ex corpe ⁊ aīa rōnali: sic etiā bona eēt diffinitio q̄ternarij q̄ dicit ꝙ quaternari⁹ ē nūer⁹ cōstās ex trib⁹ ⁊ vno. ⁊ bona foret diffinitio gnarij q̄ dicit ꝙ gnari⁹ ē numerus cōstās ex quatuor ⁊ vno: has aūt diffinitiones ostēdit auicēna i sua metaphysica eē iconuenientes: inconuenies ē igit ꝙ vltima vnitas numeri sit ꝓpria vel cētialis forma ei⁹. Scō aūt apparet iconueniens eē opinio ꝓdicta. qz quicqz aliqua duo sūt eiusdē rōnis: ipossibile ē ꝙ vnū ipoz sit forma respectu alterius: trahēs ipm ad certā spēm. Hāc aūt sic ē ꝙ vnitates oēs q̄ sūt i numero sūt eiusdē rōis. ⁊ oēs sūt equales i pfectione. vn ipossibile vr ꝙ vnitas vna sit forma specifica alia: trahēs ⁊ pducens alias ad certā spēm numeri. ¶ Dō^d ē ḡ ꝙ qz vnitates oēs q̄ sūt i nūero sūt eiusdē rōis. ⁊ oēs sūt mā ꝓxima ⁊ cētialis numeri: tēdunt qz oēs i rōnē mās: forma aūt pōt dici eē ipa certa adunatio ea. vt. vz. ordinata adunatio quatuor vnitatum vel ipa quaternaria replicatio vnitatis sit forma q̄ternarij: ⁊ ipa ordinata adunatio qnqz vnitatum: vel gnaria replicatio vnitatis sit for^a numeri gnarij: ⁊ sic de ceteris. ¶ Arg^m ult facta i oppo^m nō valet. nā numer⁹ sortit denoiationē non ab vnitate aliqua: sed a certa vnitatū replicatione. quēadmodū numer⁹ quaternarius sortitur denominationē suā a quaternaria replicatione vnitatis. vnde 2^m arguntum non vz. Argumentū etiā primū non concludit. nā ab vltimo qō est alterius rationis a precedentib⁹ sortitur res pfectionem suā. qz forma a q̄ ē pfectio rei ē alteri⁹ rōnis a mā. ꝑz sic dictum est vltima vnitas i numero: non ē alterius rōnis a precedentibus vnitatib⁹.

Tertio queritur vtrum sit conuenienter dictum ꝙ oratio cum voce plata ē spēs q̄titatis. videtur enim ꝙ non: qz non solum oratio cum voce plata: sed etiā oratio q̄ est in scripto vel in mēte ponit q̄dā multitudinē. ⁊ qz multitudo de sui rōne ē q̄titas: vr ꝙ non solus ōro cū voce prolata: sed etiā ois ōro sit q̄titas. ¶ Ad istā q̄stionē ē dicēdū ꝙ ōro ponit q̄titatē q̄ ē spēs plalitatis. pluralitas aūt ⁊ vlr oē genus os ꝙ trahatur ad diuersas spēs ꝓprias diuersaꝝ rōnum: nā ꝓpria vni⁹ ⁊ eiusdē rōnis non cōstituit nisi vnā ⁊ eandē spēm. diuersa aūt rō in oratione ⁊ numeri plalitate exīs attendit: ꝙ pluralitas vnius ponit discretionē ꝓmanētiū: ⁊ plalitas alteri⁹ ponit discretionē succedētium. Aliaqz mēsuratio iuenit in vna ⁊ alia mensuratio repitur in alia. sed ista diuersitas rōnis ⁊ mēsuratiōis nō cadit īter multitudinē q̄ ē numer⁹: ⁊ multitudinē q̄ ponit ꝑ oratione in scripto ⁊ oratione in mēte. sed ponitur solum p ōronem existentem in prolatione vocis. Et propterea sola ōro i voce plata ponit i numeꝝ spērum q̄titatis discrete.

¶ Linea vero continuoꝝ est: pōt enīz sumere cōmunem terminū ad quē particule eius copulantur: vt punctū: ⁊ superficiei lineam: plani lineaz ad quēdam cōmunem terminum particule copulanī. Similr aūt ⁊ i corpore potemus sumere cōmunem terminū superficiem: ad quā copulanī corpis particule. Le. VIII.

Postq̄ Aristo. prosecutus est de spēb⁹ q̄titatis discrete: nūr in ista pte ꝓsequī de spēb⁹ q̄titatis continue. Et primo ꝓsequī de trib⁹ primis. s. de linea superficie ⁊ corpore. 2° ꝓsequī de aliis duob⁹ ibi. Est aūt talium. ꝓsupponit aūt in prima pte diffinitionē talē continui. Continuū ē cui⁹ partes copulanī ad vnū cōem terminū. vbi attendendū est ꝙ tūc partes q̄titatis dicunī copulari ad vnuz cōmē terminū: vt supra dixim⁹: qñ id idē qō est finis partis precedentis: ē ꝓncipiū partis sequentis. hoc aūt i predictis speciebus inuenitur. vnde linea est de numero cōtinuoꝝ: qz potes in ea accipe vnū terminū cōem. s. punctū: ad quem copulētur particule ei⁹: ⁊ terminū cōez particulaꝝ superficiei potes accipere lineā: qz particule plani. i. superficiei copulanī ad quēdam cōem terminū: q vocatur linea. silr et ⁊ in corpore potes accipere aliquē terminū cōez: sicut superficiem q̄ copulat particulas corporis. Manifestum est igitur ꝙ linea superficies ⁊ corpus: sūt de gne continuoꝝ. ¶ Est aūt notandū ꝙ sic ois multitudo deriuat ab vnitate q̄ partiri nō pōt: sic etiaz vlr ois q̄titas originat ab aliquo qō respectu origiate q̄titatis ab ipo ē idiuisibile. id autem a quo originatur linea est punctum: quod qz est omni modo indiuisibile: ab ipo non habet linea aliquam diuisibilitatem: sed trahit diuisibilitatez sic ⁊ quantitatē ex sola protractione puncti in longum: ⁊ iccirco linea habet tantum vnam diuisibilitatem: scilicet que est secundum longitudinem. in eodem autem puncto in quo originatur protractio puncti sequens: finitur protractio precedens: ita ꝙ idez punctum est finis ꝓcedentis protractionis: ⁊ principium sequentis. Et ideo linea est continua. id vo i q̄ originat superficies. est linea: ⁊ qz linea ē diuisibilis in longum: ex principio suo trahit superficies etiam diuisibilitatem scilicet longitudinem: ⁊ ex protractiōe linee in latum: trahit superficies aliam diuisibilitatem scilicet latitudinis: ⁊ pro tāto superfícies est duplr diuisibilis: qz secundum longum ⁊ secundum latum. in eadez autem linea in qua finitur precedens protractio latior initiatur protractio sequens: ⁊ inde habet superficies cōtinuitatem.

ſd autem ꝛ quo prozimo originatur cozpis quantitatis eſt ſupficies ꝛ qz ſupficies eſt diuiſibilis duplr. vtpote in longū ꝛ latū: hꝫ cozpꝰ a principio ſue originis duas diuiſibilitates. ſ. longitudinis ꝛ latitudinis. Ex ptractiõe autẽ ſuperficiei ī pfundū trahit vnã diuiſibilitatẽ. ſ. pfundita tẽ: ꝛ p tanto ẽ cozpꝰ triplr diuiſibile. qz ſm longū latū ꝛ p fundum. ī cadẽ aũt ſupficie ī qua terminaſ p̃cedẽs ptractio ſupficiei: initiaſ ſequẽs ptractio ipi⁹: ꝛ hinc ẽ cõtinuitas ī cozpe. vñ pꝫ vnde hñt cõtinuitatẽ ꝛ diuiſibilitatem ſuã linea. ſupficies. ꝛ cozpus.

¶ Eſt autẽ taliũ ꝛ tps ꝛ locus: pñs. n. tempus ꝛ ad p̃teritũ ꝛ ad futurũ copulaſ. Rurſus locus cõtinuoꝝ eſt. locꝰ. n. quẽdaꝫ corporis pticule obtinẽt: que particule ad quẽdã cõem terminũ copulanſ: ad quẽ corporis pticule. q̃propter continuꝰ erit locus: ad vnũ cuiꝫ terminuꝫ cõem copulantur eius pticule.

¶ Deinde cum dicit. Eſt aũt taliũ. proſeq̃ de alys duabꝰ ſpẽbus q̃titatis ꝛtinue. ſ. de tpe ꝛ loco: dicẽs qꝫ de gñe taliũ. i. ꝛtinuoꝝ ſũt etiã tps ꝛ locus. Nã ptes tpis ſunt pñs p̃teritũ ꝛ futurũ: Preſens aũt copulaſ ad preteritũ: qꝫ q̃ ẽ finis p̃teriti ẽ p̃ncipium ſequentis ſiue p̃ſentis tpis. Copulaſ etiã p̃ſens ad futurũ: qꝫ idẽ iſtãs q̃ eſt finis preſentis tpis: ẽ p̃ncipiũ futuri. ¶ Eſt aũt notandũ qꝫ iſtãs conſueuit ſumi duplr: vt hñ quarto phyſicoꝝ. vno qdẽ mõ p nunc indiuiſibili. ꝛ ꝫ mõ ſumendo pñs aut iſtãs ipm nõ ꝛtinuaſ alicui. ſꝫ ẽ terius ī quo alia. ſ. futurũ ꝛ p̃teritũ cõtinuanſ. Alio aũt mõ ſumi cõſueuit iſtãs aut p̃ſens p tpe primo ſiue ex pte añ: ſiue ex pte poſt pñti nunc: ꝛ talr ſũptũ p̃ſens cõtinuaſ ad p̃teritũ ꝛ futurũ. ꝛ ꝫ mõ ꝫ accipiẽ Dicit autem hic ariſto. qꝫ etiã locus ẽ de gñe ꝛtinuoꝝ: qz ei⁹ particule ꝛtinuanſ ad cõem terminũ. q̃ ſic ꝓbat. oĩs locus continet quaſdã particulas cozporis locati: ſꝫ pticule cozporis copulanſ ad cõem terminũ. q̃ ꝛ pticule loci q̃ cõtinent ſingulas pticulas cozporis copulanſ ad eundẽ terminũ: ad quem copulanſ pticule cozporis. Ex quo cõcludit qꝫ locus oĩs ſit ꝛtinuus: qz copulat. i. copulatas hꝫ ſuas pticulas ad vnũ terminũ cõez: qđ eſt ꝓpriũ cõtinui. ¶ Ubi notãdũ ẽ qꝫ corpꝰ locatũ cõmẽſuraſ ꝛ extẽditur loco ſꝫ ſuã ſupficiẽ extremã. rõne cui⁹ extẽſiõis claudũtur ptes cozporis ſingule i loco coextẽſe ptib⁹ loci ſm extremitates ſuas. Quicũq; aũt aliqua duo ſic ſe hñt: qꝫ ſibi iuicẽ extẽdunſ: neceſſe ẽ qꝫ vniformis ſit terminꝰ ãborum. Ex quo q̃ qꝫ premiſit ariſto. qꝫ pticule loci claudunt ſingulas pticulas cozporis locati: p qđ dedit itelligere qꝫ locus ꝛ cozpus locatũ ſibi iuicẽ extendũtur: optime concluſit qꝫ copulãt ptes ſuas ad terminũ cũ dẽ. i. vniformẽ vt p idẽ ñ itelligaſ terius vnꝰ nũero: ſꝫ terius vniformis. ¶ Jtẽ noꝝ qꝫ q̃ꝰ terminꝰ ad quẽ teriant pticule cozporis imediate ſit ſupficies: tũ pticule ſue extremitatis q̃ extẽdunſ loco copulanſ ad lineã ꝛ pũctũ. ꝛ huic termino ẽ vniformis ille terminꝰ ad quẽ ꝛtinuanſ pticule loci.

Ad maiorẽ aũt intelligentiã p̃dictoꝝ oz hic aliq̃ dubia diſcutere. Et p̃ queramꝰ vtꝝ linea ſupficies ꝛ cozpꝰ ptineãt ad diuerſas ſpẽs q̃titatis. vr̃ cui qꝫ ſi. qz terminꝰ itrinſecus cuiuſꝫ rei ptinet ad ſpẽm ipi⁹: ꝛ non ad ſpẽs diuerſã. ſed pũctũ ẽ terminꝰ linee: ꝛ linea ẽ terminꝰ itrinſecus ſupficiei: ꝛ ſupficies ẽ terminꝰ itrinſecꝰ cozpis. q̃ ſequa nõ ptinet ad aliã ſpẽz q̃ ſupficies: nec ſupficies ptinet ad aliã ſpẽm q̃ cozpꝰ: ſicut nec pũctũ ptinet etiã ad aliã ſpẽz q̃ linea. q̃ linea ſupficies ꝛ cozpus ponũt tm vnã ſpẽz q̃titatis: ꝛ non plures. ¶ Ad iſtã q̃ſtionẽ ẽ dc⁹ qꝫ p̃dicta ponũt vno mõ ſũpta vnã ſpẽm: ꝛ alio mõ ſũpta ponũt ſpẽm diuerſam. ¶ Ad cuius euidentiam ẽ cõſiderãdũ qꝫ linea ꝛ ſupficies p̃t accipi duplr. vno qdem mõ ſub illa perfectiõe q̃titatis quam hñt cum priuatiõne ꝛ carentia alterius q̃titatis. ꝛ hoc modo conſiderata accipiunt̃ non vt termini alterius q̃titatis: ſed vt habentes in ſeipſis certam ꝛ determinatam q̃titatis rationem. ꝛ qz certa ꝛ determinata ratio quantitatis conſtituit eius certam ꝛ determinatã ſpẽm. ꝛ diuerſa quatitatis ratio cõſtituit diuerſã ſpẽm ipius. ratio aũt q̃titatis certa ꝛ diuerſa: eſt ī linea ſupficie ꝛ cozpore. pꝫ qꝫ neceſſe ẽ dicere ipa ꝫ modo ſunt pta ponere diuerſas ſpẽs q̃titatis. De pũcto autem ſcẽ qz punctũ ẽt in ſe cõſideratũ nullam habet in ſe rationez q̃titatis. ꝛ iccirco de ſe nullam ponit quantitatis ſpẽz: ſꝫ eſt in ſpecie poſitum per lineam. Alio autẽ modo p̃dicta ſumi p̃nt: nõ quidẽ p ſe ꝛ ſm ſuas diſtinctas rõnes: ſed ſꝫ qꝫ iporum vnũ clauſum eſt in alio: vtputa ſm qꝫ linea eſt cõpbenſa in ſuperficie: ꝛ ſuperficies eſt cõpbenſa in cozpore. ꝛ iſto modo non ptinent ad ſpẽs q̃titatis diuerſas: qz qõ includitur in rõne alterius: ꝛ non claudit̃ ex eſſentiã ei⁹ neceſſe eſt qꝫ quantuꝫ ad hoc pertineat ad ſpeciem eius. vnde linea comprehenſa in ſuperficie: ꝛ ſic cõſiderata: pertinet ad ſpeciem ſuperficiei: ꝛ ſuperficies cõſiderata vt incluſa ꝛ comprehenſa eſt in cozpore: pertinet ad ſpeciez cozporis. ꝛ ꝫ modo nata eſt linea eſſe termin⁹ ſuperficiei: ꝛ ſuperficies: nata eſt eẽ termin⁹ cozpis. Uñ pꝫ rñſio ad argumẽtum.

Secundo queram⁹ vtrum linea ſuperficies ꝛ cozpus ponant ſpecies ſpecialiſſimas quantitatis: an ſpecies ſubalternas. videt̃ enim qꝫ ponant ſpecies ſubalternas. qz rectum ꝛ circulare differũt ſpecie: ſꝫ rectum ꝛ circulare fiunt circa lineam: ergo linea cõtinet ſub ſe ſpecies diuerſas: ꝛ per conſequẽs ipa eſt ſpẽs ſubalterna. ¶ Ad iſtius queſtionis euidentiam eſt cõſideranduꝫ: qꝫ de q̃titate loqui poſſumus duplr. vno qdeꝫ modo ſecundum rem ꝛ naturã ſuam. Alio mõ ſm rationem menſure que congruit quantitati. ꝛ ẽ iſta pro tanto diſtincta ꝛ diuerſa acceptio q̃titatis: qz ratio menſure non eſt eẽntialis ratio q̃titatis: nec in hoc qꝫ ẽ eẽ menſuram q̃titatis nã ꝛ eſſentia conſiſtit. nulliꝰ. n. rei eẽntia conſiſtit in eſſe ꝛ rõne alicuius ſue proprietatis ñtis eã: ſed preſupponitur ſemper ordine nature eẽntia cuiuſꝫ rei proprietati ipi⁹ rei: eſſe aũt menſurã ẽ proprietas quedam conſequẽs finitã q̃titatẽ. vñ pꝫ qꝫ in eo qꝫ eſt eẽ menſuraꝫ non cõſiſtit nã ꝛ eẽntia q̃titatis: ſꝫ magis ei p̃ſupponit̃ tanq̃ ſue ꝓprietati. ſi aũt de q̃titate loquamur ſꝫ rõnem menſure: tunc dicere oꝝ ſicut dicit thomas noſter qꝫ ſpẽs q̃titatis continue accipiẽ ſm ſpẽs numeroꝝ. Cuius rõ eſt. qz cum ratio menſure prius inueniatur ī numero. vt dicitur in decimo metaphiſice. pꝫ qꝫ ad omnia alia deriuetur rõ menſure: in q̃tum deriuatur aliqua ratio numeri ad ipa. Ex quo ſeq̃t qꝫ ratio menſure in alys multiplicet̃: ſꝫ qđ multiplicatur in eis rõ numeri. Et iõ ſpẽs ipoꝝ ſm rõez menſure multiplicari non p̃nt niſi ſm ſpẽs numeroꝝ. ꝫ ergo modo linea bicubita ꝛ linea tricubita differunt ſpecie. ꝛ per cõſ ſm iſtam conſiderationem ipa linea ponit ſpẽm q̃titatis ſubalternam: ꝛ non ſpeciez ſpecialiſſimaz. ſed ſi loquamur de q̃titate ſꝫ rem ꝛ naturam ſuã: tũc dicere oꝝ qꝫ linea ſupficies ꝛ cozpꝰ ponunt ſpẽs ſpecialiſſimas q̃titatis ꝛtinue. cuiꝰ rõ eſt. qz in quoliꝫ genere ex gradu nature illius generis õterminato ſiue vno ſm determinationem accipiẽ ei⁹ ſpẽs ſpecialiſſima. Linea aũt dicit determinatũ gradũ nature q̃titatis. qz de gradib⁹ q̃titatis per oẽs lineas ponit̃ idẽ: vtpote ſola longitudo. ꝛ eodẽ mõ eſt de ſupficie ꝛ cozpe. Uñ nichiꝫ ẽ dicere qꝫ loquẽdo de q̃titate ſꝫ rem ꝛ nãs ſuam linea ꝛ cozpꝰ ꝛ ſupficies ponũt

ſpecies ſpecialiſſimas q̃ſtitatis. Et propterea ſi per aliqd diuerſificarentur in iſtis ſpẽs q̃ſtitatis: maxime diuerſificarentur in eis: aut p rõnem diuerſe figure: aut p rõnez diuerſi numeri: ſed conſtat q̃ p neutrum iſtorum diuerſificatur in eis ſpẽs q̃ſtitatis q̃ſtum ad rem ⁊ naturam q̃ſtitatis. Cuius declaratio eſt. q̃: ſi quis accipiat ceraz ⁊ ipſã primo extendat ad quãtitatem bicubiti: deinde ipſaz extendat ad q̃ſtitatem tricubiti. aut ipſam figuret p̃mo figura ſperica: deinde figuret eam figura rectilinea: ſtante cera ſtabit vna natura numero q̃ſtitatis dimenſiue in cera: ſub diuerſa tamen figuratione ⁊ extenſione ⁊ ratione materiali. vna autez numero q̃ſtitatis natura: ponit vnã riñ ſpẽz q̃ſtitatis. neceſſarium eſt ḡ dicere q̃ ſi loquamur de q̃ſtitate ſm rem ⁊ naturam ſuã: linea ſuperficies ⁊ corpus ponunt ſpẽs ſpãliſſimas q̃ſtitatis ⁊ non ſpẽs ſubalternas. ¶ Dõ eſt ḡ ad argumẽtũ q̃ rectuz ⁊ circulare fiũt circa lineam accidentaliter ⁊ non eẽntialiter. vnde ⁊ non ſunt in predicamẽto q̃ſtitatis ſed qualitatis: ⁊ p tanto in linea nõ diuerſificant ſpẽm q̃ſtitatis: ſed qualitatis tm̃.

Tertio dubitatur de loco. q̃ non videtur q̃ debeat poni in numero ſpẽrum q̃ſtitatis cõtinue. q̃ que ponunt rem ⁊ naturam vnam: oz q̃ ponant ſpẽs vnã ⁊ non plures: ſed locus ⁊ ſuperficies ponũt rem ⁊ naturam vnam. q̃ ſicut p̃z i quarto phyſicoz locus non ẽ aliud q̃ ſuperficies corporis ambientis aliud corp⁹ ḡ loc⁹ nõ ponit diuerſam ſpẽm q̃ſtitatis a ſuperficie. ¶ Ad iſtam q̃ſtionez reſpondet thomas q̃ de q̃ſtitate poſſum⁹ loq̃ dupliciter. vno quidem modo ſecundum eſſe ⁊ naturam ſuam: ⁊ ſic locus non ponit i numerũ cũ ſuperficie. Alio aũt modo poſſum⁹ de ipa loqui ſm rõnem menſure: ⁊ ſic locus a ſuperficie diſtinguitur. q̃ cum locus ſit extrinſecus a locato ⁊ menſuret q̃ſtitatem locati ipe locus de ſua rõne eſt menſura extrinſeca: ſed q̃ ſuperficies eſt intrinſeca corpori in quo ẽ ⁊ menſurat eiꝰ latitudinem ipa ſuperficies de ſua ratiõe eſt menſura intrinſeca. Hanc aũt ſolutionem reprobant q̃dam dicentes q̃ ſi locus ꝓpter diuerſam rõnem menſure poneret diuerſam ſpẽm q̃ſtitatis: tunc q̃cqd haberet rõnem menſure eſſet q̃ſtitas: ſed ꝟ eſt falſum q̃. vnitas habet rationem menſure: ⁊ tñ non eſt q̃ſtitas. ḡ falſum ẽ: vt dicũt q̃ locus ponatur diuerſa ſpẽs q̃ſtitatis a ſuperficie propter diuerſam rõnem menſure. Hec autem reprobatio eſt puerilis ⁊ falſa. naz qõ menſurat aliquod q̃ſtum p̃ ſui adequationem ad ipm: id de neceſſitate eſt q̃ſtitas. ⁊ locus quidem per ſui adequationem ad corpus locatum menſurat eius q̃ſtitatem. ſed vnitas non menſurat q̃ſtitatem numeri per ſui adequationem ad ipm: ſz p ſui replicationem: q̃ vnitas non adequatur numero. Et propterea q̃uis ex rõne menſure q̃ congruit vnitati nõ poſſim⁹ concludere eam eſſe q̃ſtitatem: tñ ex ratione mẽſure que congruit loco poſſumus optime concludere q̃ locus ſit q̃ſtitas: ⁊ diuerſa ſpẽs q̃ſtitatis a ſuperficie. Arg^m aũt p̃mũ eſt ſolutum in rõne Thome.

¶ Amplius autem alie quidem conſtãt ex particulis que in eis ſũt poſitionem ad ſe inuicem habentibus: alie autem ex non habentib⁹ poſitionem. vt linee quidez particule poſitionem habent ad ſe inuicem: Singulum nanq̃ eorũ ſitũ ẽ alicubi: ⁊ habes vnde ſumas ⁊ aſſignes vnũqq̃ vbi ſitum eſt i plano: ⁊ ad quã particulam particule cetere copulentur. ſimiliter autem ⁊ particule plani habent quandã poſitionem: ſimiliter nanq̃ vnũquodq̃ oſtẽditur vbi iacet: ⁊ que ad ſeinuicem cõpulẽtur: ſed ⁊ ſoliditatis quoq̃ ⁊ loci ſimiliter.

Declaratis membris prime diuiſionis ꝺ quantitate poſite: accedit conſequenter ariſtoteles ad declarandum membra 2ᵉ diuiſiõis. ⁊ circa hoc duo facit: q̃ primo reſumens diuiſionẽ oſtendit qb⁹ conueniat vnum membruz diuiſionis. 2° ꝺo oſtendit quibus mẽbruz aliud applicetur: ibi: in numero autẽ non. Dicit ḡ in p̃ma parte reſumens diuiſionẽ quã declarare intendit: q̃ q̃ztoz alia cõſtant ex particulis que ſunt in eis. i. in ipis totis habentibus adinuicem poſitionem. i. connexionẽ: ⁊ alia conſtant ex partib⁹ non habentibus poſitionẽ: ſicut ꝓticule linee habent ad ſeinuicem poſitionẽ: hñt enim ſitum: q̃ ſingulum horum. i. ſingula partium linee ſitum eſt. i. ſita eſt alicubi. ⁊ habes vnde ſumas ⁊ aſſignes vbi ſitum ẽ vnũqꝺ. q̃. i. vbi ſita eſt vnaquecq̃ pars linee: q̃ ſita eſt in plano. i. in ſuperficie. ſilr ⁊ particule plani. i. ſuperficiei habent quandam poſitionem: q̃ oſtenditur ſimiliter ſicut ⁊ ꝺ partib⁹ linee vbi iacet vnũquodq̃. i. q̃lz pars ſuperficici: ⁊ que ẽt partes copulantur adinuicẽ. ſimiliter etiam particule loci ⁊ ſoliditatis. i. corporis: alicubi ſite ſunt: ⁊ ad ſe inuicem copulantur. in tota ḡ iſta parte includitur ſententia Ari. in vna tali ratione. Omne illud cui⁹ partes ſunt alicubi ſite: ⁊ adinuicem copulantur: conſtat ex partibus habentibus poſitionem: ſed iſto modo ſe hñt linea ⁊ ſuperficies ⁊ corpus ⁊ locus: ḡ hec omnia conſtãt ex partibus habentibus poſitionem adinuicẽ. Eſt autem hic notãdũ q̃ q̃ pũ eius habet poſitionem. i. ſitũ: neceſſe ẽ q̃ omnis q̃ſtitas deriuata a puncto ſitum habeat. ⁊ q̃ omnis q̃ſtitas diuiſa ſiue ſz mathematicam ⁊ intellectualem conſiderationẽ a puncto deriuatur: neceſſe eſt q̃ omnis q̃ſtitas dimenſiua habeat ſitum. Sed tñ ſitus qui dicit ordinationem in aliquo poſituo reali exriſeco: vtputa in exriſeco corpore: vel in exrinſeca ſuperficie: non credo q̃ ſit de neceſſitate q̃ſtitatis dimẽſiue. ſed quẽadmodũ ſtatim cum imaginor punctum: oz me imaginari certum ei⁹ ordinẽ i ſpacio: ſic etiam ſtatim cum imagino: aliquam quantitatez dimenſiuam: oz me imaginari eius ordinem i ſpacio. Et forte q̃ ſitus vt importat talem ordinationem: eſt de neceſſitate omnis q̃ſtitatis dimẽſiue. ¶ Item notandum q̃ punctuz ſi dicatur ſitũ eſſe in linea: eſt intelligendum q̃ eſt ſitum in ipa ſic̃ terius eius: ⁊ ſilr linea ẽ ſita i ſuperficie: ſuperficies in corpe ſicut terius ipi⁹. ſed corpus nõ ẽ ſitum i aliquo ſic̃ terius ei⁹: q̃ corp⁹ cuz ſit q̃ſtitas pfecta non põt eſſe vlterius ozigo ⁊ terminus alterius quantitatis. ¶ Item notanduz ẽ q̃ punctus non ẽ in virtute pars linee: ſed terminus. tñ etiã id qõ ẽ aliqd rei: dicit⁹ p eius ſumendo partem large ⁊ non propꝛie: ideirco forte ariſto. non curauit hic appellare punctum particulam ad quaz copulantur particule linee.

¶ In numero aũt non poterit quiſq̃ perſpicere: tanquã particule eius poſitionem aliquaz ad ſe inuicem habeant: vt ſit ſitus alicubi: aut alique particule eius ad ſe inuicem nectantur. Sed neq̃ ea que temporis ſunt: nihil enim⁹ permanent particule temporis. Qõ autẽ non eſt permanẽs quomodo poſitionẽ aliquaz habebit: ſed magis quendam ordinem particulaz dices habere: vt aliud quidez primũ ſit prius aliud vero ꝓſterius. Sed ⁊ de numero ſimi-

liter:eo ꝙ pri⁹ numerat vnus q̄z duo: ⁊ duo q̄z tres: ⁊ ita habebunt quēdam ordinē. positionem vero nō multuz pspicies. Sed oratio similr:nihil.n. pmanēt pticule eius:sed q̄ dictuz ē nō pōt amplius sumi hoc: q̄propter nō erit positio pticularum ei⁹:siqdē nihil permanēt. Alia itaq̄z cōstant ex pticulis q̄ i eis sūt positionē ad seinuicē habētib⁹: alia autem ex nō habentibus positionem.

¶ Deinde cum dicit. In numero autem. ostēdit que sint q̄titates non habētes positionem in partibus. Ubi notandū ē ꝙ ad partium positionē adinuicē duo cōcurrūt: qz permanētia ⁊ cōnexio earum.nam positio videtur importare sitū. Situs aūt cōuenit solis pmanētib⁹:qz q̄ō situatuz est alicubi qd pmanens videtur cē.sic aūt ex hoc habetur ꝙ ad positionē ptiū regrit pmanētia eorum: sic etiā ex positiōe ptium adinuicē br̄ vel elicit partium cōnexio: qz q̄ō situatur i aliquo cōnectit illi i quo situatur. Fm ḡ hoc ille sole q̄titates oīr habere positionē ptiū adinuicē:q̄ brēt partes pmanētes ⁊ adinuicē connexas. Ex quarum cōditionū secūda pz ꝙ i numero non ē partium positionem dare.qz vbicūq̄z est positio partiū ibi est connexio ptiū situalis:sed in numero nō est cōnexio situalis partium:qz non pōt aliquis videre vbi sint site ptes nūeri aut ꝙ cōnectant adinuicē. Unde pz ꝙ numer⁹ nō hz positionē i ptib⁹.similr autem ē ⁊ de partib⁹ tpis ꝓp defectuz pmanētie:qz nihil permanēt particule temporis. q̄ō autem nō pmanet nō pōt habere positionē i partibus sed pōt in eis habere quēdā ordinē prioris ⁊ posterioris. rōne cui⁹ ordinis dicitur ꝙ ib.f.preteritū est ꝑus.⁊ hoc futurū ē postea⁹.similr ēt potes de numero assignare ordinē partium:inquātū prius numeratur.i. accipit in numero vnum q̄z duo:⁊ duo q̄z tres:⁊ sic de ceteris ei⁹ partib⁹. similr etiam oīo non hz in partibus positiōem:qz partes eius nō pmanēt:qz oīo cū voce plata pyt. Ex oibus ḡ p̄dictis recolligatur breuiter sententia hui⁹ partis sub tali ratione.omnis q̄titas habēs in partibus positionē hz partes pmanētes ⁊ cōnexas.sed numer⁹ nō hz partes situaliter ꝯnexas:⁊ tps ⁊ oīo nō brit partes permanētes: ḡ ista tria non brit positionē ptiū adinuicem:sed solum brit in eis quendam ordinē:ex quo cōcludit aristo.ꝙ q̄titatū aliqua constant ex partibus que i eis sūt: habentib⁹ adinuicem positionem:⁊ alia cōstant ex partibus non habentibus positionem.

¶ Proprie aūt q̄titates he sole sunt quas diximus:alia vero oia fm accns sunt.ad hoc.n. aspicientes ⁊ alias dicim⁹ q̄titates.⁊ multū dicit albi:eo ꝙ superficies multa sit: ⁊ actio longa:eo ꝙ tps lōgū ⁊ multuz sit:⁊ mot⁹ multus.neq̄z.n.horum singulū p se q̄titas dicit: vt siqs assignet quanta sit actio tpis diffinicti anni mēsuram: vel sic aliquo mō assignās:⁊ albū quantum sit assignans supficiē diffinict. Quanta .n. supficies fuerit tm.n. albū dices Quare autem sole ꝓprie ⁊ fm seipm quantitates dicunt q̄ dicte sint:aliorum vero nihil per se:sed si forte per accidens.

¶ Deinde cum dicit. Proprie autem. determinat de quātitatib⁹ p accns.⁊ dic ꝙ q̄titates ꝓprie i.cēntialr ⁊ p se sūt he sole q̄ supradicte sūt. fz alia dīr q̄tita fz accns. qz q̄ dīr ex ordine ad aliō dīr p accns q̄tita: fz oia alia a p̄dictis dīr q̄tita ex ordine ad p̄dcā: qz ad hec p̄dcā respicientes dicim⁹ alia q̄titates in cōcreto. i. q̄tita sicut albū dī multū: qz superficies albi ē multa:⁊ actio dī longa:qz ē longuz tps in quo durat:⁊ mot⁹ dī mult⁹.qz durat multo tpe. Dō ideo contingit:qz nihil hoꝝ dīr q̄tum p se:sed p aliud. qz si qs velit assignare q̄tā sit actio:diffiniet i. cōmensurabit eaz tpe:dicēdo ꝙ ē annua vel diurna:vnde dī multa:qz tps i quo durat ē multū:ex quo pz ꝙ solū supradicta sunt q̄titates p se:alia vo oia fm p se sūt q̄ta:sed p accns ⁊p aliud: sicut dictū est.

Hic aūt occurrunt duo dubia.⁊ ē primo dubitari an positio possit cē dīa diuisiua q̄titatis. vī.n.ꝙ nō: qz nullū gen⁹ generalissimū pōt cē dīa diuisiua alicui⁹ generis:sed positio est genus generalissimū. ḡ positio nō potest esse dīa q̄titatis diuisiua. ¶ Ad istā q̄stionē ē dō⁹ ꝙ non cadē positio ē dīa q̄titatis: ⁊ gen⁹ generalissimū sed diuersa. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est cōsiderādū ꝙ positio vno mō dicit situalē cōnexionē ptiū adinuicē:fm quam positionē nō ipōrat situatio in loco:sed magis velut situatio vni⁹ ptis in alia.talis aūt situalis cōnexio ptiū:nō est accntalis:imo ē cēntialis q̄titati dimēsiue: igrediturq̄ ei⁹ cēntialē itellectū:qz impossibile ē intelligere q̄titatē dimensiuā:nō intellecta hac situali cōnexiōe ptiū adinuicē.⁊ hō modo ipa positio nō ē gen⁹ gnalissimū:sed ē essentialis dīa q̄titatis. Alio aūt mō dicit positio situalē quādā ordinationē ptiū locati cum partibus loci.⁊ qz locus ē extrinsecus locato:⁊ cuiuslz rei ē accntalis habitudo ad aliqd extrinsecum: pz ꝙ talis positio non est essentialis sed accidētalis ipi q̄titati dimēsiue. vñ talis positio nō ē dīa cēntialis q̄titatis:sed ē genus generalissimū.

Secundo aūt dubitari pōt. qz nō vī ꝙ mot⁹ sit q̄titas rōe tpis ⁊ tps sit q̄titas p se. i qnto.n. metaphisice ponit aristo.tam tps q̄ motū inter q̄titates p aliud. ḡ non soluz mot⁹:sed ēt tps ē q̄titas p accidens. ¶ Ad istā questionē dicūt qdā:ꝙ pro tāto tps ponit spēs q̄titatis ⁊ non mot⁹:qz motus hz q̄titatē ⁊ cōtinuitatez ex alio:ex ipa.s.magnitudine.qz ex q̄titate ⁊ cōtinuitate magnitudinis est q̄titas ⁊ continuitas i motu. Sed ista rō non est alicui⁹ momēti. vt enī habet i sexto physico⁹ magnitudo motus:⁊ tps hīt se p ordinē:qz ex ꝯtinuitate q̄ ē in magnitudine puenit cōtinuitas in motu:⁊ ex cōtinuitate que ē i motu: puenit ꝯtinuitas in tpe. Si ḡ p tanto motus ponitur q̄titas p accns:qz trahit continuitatē ex magnitudine:multo magis oportebit tūc ponere tps cē q̄titatem p accns:cum trahat cōtinuitatē tā ex cōtinuitate mot⁹:q̄z ex continuitate magnitudinis. Melius ḡ dō⁹ cū thoma ꝙ qz in qnto metaphisice attendit cē q̄titatis:⁊ cē q̄titatis cōtinue.in motu ē ex magnitudine:⁊ tēpore est ex motu:sed in magnitudine nō est ex alio: ideo circo cōueniēter aristo.posuit magnitudinem inter q̄titates p se:sed tps ⁊ motū posuit iter q̄titatē p accns. Dicēdo ponit tps q̄titatez p se:⁊ motū q̄titatez p accns: ēt rōne tpis.qz hic distinguit spēs q̄titatis fm diuersā rōnē mēsure. Nō aūt mensurat q̄ inuenitur i motu est ex rōne tpis. Unde tpi cōuenit mensura fm ꝓpriā rōnē. hz motui nō cōuenit nisi iq̄tū subiacet tpi. Et p tāto ponit hic tps q̄titatē p se:⁊ motū posuit q̄titatē p accns.

¶ Amplius quātitati nihil est cōtrarium. Ex definitis aūt manifestū est qm̄ nihil est cōtrariū: vt bicubito tricubito vel supficiei vl alicui talui nihil est cōtrariū:nisi forte qs multa pauca dicat cē ꝯtraria: vel magnū puo:bonū ⁊ mal-

nihil ē quātitas: sed magis ad aliqd. Nihil enī pseipm puū vel magnū dicit: sed ad aliud refertur. nā mons qdē parvus dicit: miliū vero magnū: eo q hoc qdē sui generis maior sit: illud vero minor: ergo ad aliud est coz relatio. nā si p seipz magnū vel puum diceret: nūquaz mons qdē aliqn puus: miliuz vero magnū diceret. Rursus i vico qdē plures boies cē dicimus: i civitate vero paucos: cū sint eoz multiplices: t in domo quidem multos in theatro vero paucos cū sint plures. Amplius bicubituz vero vel tricubiū t vnūqdqz taliū qtitatez significat: magnū vero vel paruum nō qtitatem: sed magis ad aliquid. quoniam ad aliud spectat magnū vel puum: quare manifestū ē qm hec ad aliqd sunt. Lc. XI.

Upra determiauit aristo. de singulis speciebus qtitatis: in hac vero parte accedit ad determinādū de cōtrarietate qtitatis. Et diuiditur i tres partes principales: sm numerum triū cōtrarioz quas ponit. 2a pars est ibi. Sed non vr qtitas. Tertia ē ibi. Propriuz aūt ē. Circa primā sic procedit: q primo ponit qtitatis cōtrarietē. 2o dat instātiā octra eaz: t soluit ipaz vno modo: ibi. Nec multa. 3o ponit secundaz eius solutionē ibi. Amplius siue aliqs ponat. 3z quarto cōtra eandem cōtrarietem ponit aliam instātiā: ibi Maxie aūt circa. Dicit itaqz in prima pte q quantitati nihil ē cōtrarium. Ē aūt manifestū ē i ipis finitis. i. determinatis qtitatib9 q nihil ē eis cōtrariū sicut bicubito t tricubito. vel alicui taliū nihil est octrium. Est aūt notādū q cōtraria regrunt latitudinē: vt dictuz fuit supra. rō aūt bicubiti t tricubiti tollit latitudinē cōtinuī: quia eis rō numeri determiati aut idetermiati sm numerū ipōtū tale cōstituit ñ i diuisibili. t ppterea dicit aristo. cē maior de istis q nihil ē eis octriū. Jtē notādū ē q qtitas definita vel determinata dici pōt ois illa: q ponit rōnē mēsure. hāc aūt ponit numerus t tps t linea t superficies t corp9: t bicubitum t tricubitū adhuc magis ppriē: sz magnū t puū: multum t paucū nō sic determināt certā mēsurā: vñ t inueniri pōt i qtitatib9 hūtib9 diuersā rōnē mēsure. Et p tanto ista ponūt qtitates idefinitas. sz illa alia dūr pōcre ōfinitas siue determinatas qtitates. Deinde cuz dicit. Nisi forte qs multa. ponit istantiā cōtra pdicta intendēs sic se cōtinare. Dico q qtitati nihil ē octriū: nisi qs dicat mlta octriari paucis: t magnū octriari puo. quā istātiā soluēs vno mō dicit q nihil boz ē qtitas: sed magis sūt ad aliqd. qō sic pbat. Illud qō nō dicit nisi i ordine ad aliud: non ē de pdicamēto qtitatis: sed ad aliqd. talia aūt sūt magnuz t puū: multū t paucū: qz nihil dicit magnū t puū p seipm: sed iqtū refert ad aliud. cuius signū ē: qz mōs dicit puū t miliū dr magnū: cū sit tñ mod. ce qtitatis miliū respū mōtis. sed hoc dicit: eo q B miliū sit maior aliquo alio sui generis: t illud. s. mons sit minor alio sui generis. vñ pz q ista nō dicunt nisi i ordine ad aliud: qz si dicerent absolute: nunqz mons diceret parvus: nec miliū diceret magnū. Similr in vico dicim9 cē plures boies: t in civitate paucos: cum sint multo plures in civitate qz in vico. vñ pz q magnū t puum. multū t paucū nō sunt qtitates: sz ad aliquid. Qō etiā aūr declarat aristo. subdens: q bicubitum t tricubitum t vnūquodqz taliū significat qtitatem: sed magnū t parvū. multum t paucum nō significant qtitatem. sed significant simple excessum t defectum: q sūt magis ad aliud. qz magnū. i. excedens t paruum. i. deficiens spectat. i. dicit habitudine ad aliud: sicut ad illud qō excederet: vel ad illud qō excedit.

Amplius aūt siue ponat aliqs has esse qtitates: siue nō pōat: nihil illis contrarium erit. Qō. n. ñ pōt sumi p seipm: sed ad solaz alterius rōnem refert: quō huic aliquid erit cōtrariuz.

Deinde cuz dicit. Amplius aūt siue. soluit pdictam istātiam alio mō ostēdēs q pdicta nō sūt cōtraria. hoc autez ipe ostendit tribus modis: ponēs primo q siue aliqs ponat hec q modo enumeratiū cē qtitates: siue non ponat: nihil eis erit cōtrariū: qz quod nō pōt sumi p seipm: sed refertur. i. spectat ad solam relationem alterius: quō huic erit contrarium aliquid: relatum supple ad ipm: qsi diceret certe nihil tale erit sibi contrariuz. sed magnum supple refertur ad paruum: t multum refert ad paucuz: ergo nec magnum contrariat paruo nec multum cōtrariatur pauco.

Amplius aūt si erunt magnū t paruū contraria: cōtingeret ipz idē simul octraria recipere: t ea ipa sibimet cē cōtraria. Cōtigit. n. idē ipm simul puū cē t magnū. ē. n. aliqd ad hoc qdē puū: ad aliud qdē hoc idē ipz magnū: qre idē puū t magnū i eodē tpe cē octingit: qre cōtraria simul suscipiet. Sed nihil ē qō vr simr cōtraria posse suscipere: vt substātia suscepti bilis cōtrariox qdē cē videt: sed non suscipit vno eodēqz tpe: nā nullus simul t sanus ē t eger: nec alb9 t niger simul est. Nihilqz aliō simul cōtraria suscipiet.

Secundo cum dicit. Amplius autez si erūt. ponit secūdaz rationem ad idem proponens primo inconueniens ad quod adducit ista ratio secunda: t inconueniens ad qō adducit ratio tertia. t dicit q si magnum t paruum esset cōtraria: contingeret idem ipsum simul suscipere contraria: t contingeret aliqua eadē esse cōtraria sibimet. Et q sequatur primum inconueniens sic declarat. qz ait q contingit idem corpus cē simul magnum t paruuz ad diuersa comparatum. quia quod ē magnum qō ad hoc: est paruuz ad aliud. sicut turris comparata homini est magna: sed comparata monti est parua: quare idem subiectum t simul tempore in se recipit contraria: sed hoc est impossibile: quia videmus q suba etiam que est receptiua contrariorum: non potest in se simul contraria suscipere: sic non potest idez simul esse sanus t eger: aut albus t niger. ergo icōueniēs ē q magnū t paruū sint octria adinuice.

Et eadē sibiipi cōtingit cē octraria. nā si ē magnū puo cōtrariū: ipm aūt simr idē ē paruū t magnū: ipm sibi erit cōtrariū: sz ipole ē ipz sibi cē cōtrariū. nō ē igitur magnū paruo octrarium: nec mlta paucis. quare vr si nō relatiox hoc qlz dicat: tñ qtitas nihil bēbit octrarium.

Tertio cum dicit. Et eadem. ponit tertiam rationem ad idem: proponens primo q eadem contingerent esse contraria sibipsis: si magnum t parvum ponantur esse contraria: sicut enim dictuz est: idem est simul magnum t paruum: si ergo magnum contrarium est paruo: erit

aliquid contrariū sibiipi: qđ est impossē. ergo magnū nō ē contrarium paruo: nec ēt multum exiguo. Quare ⁊ si aliquis dicat magnum ⁊ paruum non cē de numero relationū nihilominus tñ quantitas non habebit contrarium

¶ Adaxie ät circa locū videt cē cōtrarietas q̄titatis: sursuz enī ad id qđ ē deorsū ꝯtrariuz ponūt: locum q̄ medio ē deorsū dicentes: eo q̄ multa differētia medij ad terminos mūdi sit. videtur autē ⁊ aliquoꝝ ꝯtrariorꝝ diffōnez ab his ꝓferre. que eni a seinuicē multū distāt coꝝ que sub eodē genere sūt ꝯtraria ꝺtermiant.

¶ Deinde cum dicit. Maxime autem. ponit aliam instantiam circa quantitatem diffinitā. dicēs. q̄ maxime videtur cē contrarietas q̄titatis circa locū. q̄ ponunt sapientes sursū cē contrariū ad id qđ ē deorsū: dicentes deorsū locum q̄ ē i medio mūdi: ⁊ sursū q̄ est i extremo: ponūt ät ista loca cē cōtraria: eo q̄ sit multa distātia loci medij ad terminos. i. ad extremū mundi. diffinitionē aūt aliorꝝ cōtrariorꝝ videnē sapientes ab his conditionib⁹ ꝓferre: q̄ dicunt ꝯtraria cē q̄ multū distāt abinuicē: de numero eorum q̄ sūt in eodē gñe. cū q̄ ista diffinitio cōtrariorꝝ saluetur circa locum mūdi sursū: ⁊ circa locū mūdi deorsū: vī q̄ ista loca sint contraria.

¶ Sz nō videt q̄titas suscipere magis ⁊ min⁹ vt bicubitū: neq; n. ē alio alio magis bicubitū neq; i nūcro: vt trinari⁹ quari⁹: nihil. n. magis tria dicētur q̄ tria: nec tria pot⁹ q̄ tria: n eq; tēp⁹ aliud alio magis ⁊ minus dicit: nec i his que dicta sūt magis ⁊ min⁹ dicit. ḡre quātitas nō suscipit magis ⁊ minus.

¶ Deinde cum dicit. Sed non videt. ponit secūdā cōitatem q̄titatis: dicēs q̄ q̄titas nō vī suscipe magis ⁊ min⁹ sic bicubitū vnū ñ dī magis ⁊ min⁹ bicubitū: sz pōt bñ dici maius bicubito. ⁊ tps non dicit magis ⁊ minus tps: sed bene pōt dici vnū tps esse maius alio. ⁊ codē modo itelige de alijs. vī pz q̄ q̄titas nō suscipit magis ⁊ min⁹.

¶ Propriū aūt maxime quātitatis ē q̄ ⁊ eq̄le vl iequale dicit. Singulū eni caꝝ q̄ dēa sūt quātitatū eq̄le dicit ⁊ ieq̄le: vt corp⁹ eq̄le ⁊ ineq̄le dicit: ⁊ tps eq̄le ⁊ ineq̄le dicit: ⁊ numer⁹ eq̄lis ⁊ ineq̄lis dicit: ⁊ oro eq̄lis ⁊ ieq̄lis. Similit aute; ⁊ i alijs que dicta sūt singulis eq̄le ⁊ inequale dicitur. In ceteris vero q̄ quātitates nō sūt: nō multuz videbit equale ⁊ inequale dici. Hāq; affectio ⁊ dispositio eq̄lis ⁊ ieq̄lis nō multum dicitur: sz magis similis. ⁊ album eq̄le ⁊ ieq̄le non multū dicit: sed simile ḡre quātitatis ē. ꝓprīū eq̄le vel ineq̄le dici.

¶ Deinde cum dicit. Proprium aūt. ponit tertiā cōitatez q̄titatis dicēs q̄ maxie ꝓprīū ē quantitatis: q̄ secundū eam dicitur aliquid equale ⁊ iequale alteri sicut corp⁹ vnū dī equale ⁊ inequale alteri. ⁊ numer⁹ vnus dicit aliq̄ equalis aut inequalis alteri. ⁊ codē modo est de alijs q̄titatib⁹. sed i ceteris q̄ nō sūt q̄titates nō multū dicit equale vel inequale. q̄ affectio q̄ ē qualitas non dī eq̄lis vel inequalis: sed sīlis vel dissimilis: ⁊ album non dī multū ꝓprie equale ⁊ inquale: sed sīle. quare ꝓprīū ē solū q̄titatis dici sm eam equale ⁊ inequale. ¶ Vbi notāduz ē q̄ sicut albū extendit p accidēs ad extensionē superficiei subiecte: q̄ est q̄titas. sic etiā dicit q̄titū p accīs. ⁊ sic etiā nō per se sed p accīs dicit equale aut iequale. p se aūt equale ⁊ inequale dicit qđ est p se quātū: q̄ eq̄litas dicit vnitatē mensure: ⁊ mensura p se cōtinet soli q̄titati. ¶ Itez est notandū q̄ aliquid dicit equale alteri ⁊ virtute. virt⁹ autem ē qualitas: sed tñ inquantū ē qualitas. dicit aliqđ in virtute sile ⁊ dissimile. equale aūt ⁊ inequale dicit sz eam: inquātū ipa subinduit quendā modū q̄titatis. dicimus enim q̄ ē quedam q̄titas pfectionis: ⁊ quedaz q̄titas molis: ⁊ quedā q̄titas vtutis.

Ad predictorū aūt intelligentiā remouēda sūt quedaz dubia. ⁊ ꝓmo dubitatur vtz sit aliquid contrarium q̄titati. videt enim q̄ sic. q̄ dicit in quinto physicoꝝ. q̄ contrarietas ē i qualitate quantitate ⁊ vbi. ¶ Ad istius questionis intelligentiam considerandum est secundus q̄ diximus in logica nostra: q̄ de quantitate loquī possumus dupl'r. vno quidem modo simpl'r ⁊ sm se: ⁊ alio mō inquantum est nata consequi aliquam determinatā formam naturalem. Et siquidem de quantitate loquamur ꝓmo modo: tunc oz dicere sicut hic dicitur: q̄ in ipa nulla sit contrarietas. Cuius ratio est: q̄ de rōne contrariorum est q̄ maxime distent: ita videlicet q̄ non possit maior distantia accipi in genere ipoꝝ. hoc autem non inuenitur in generib⁹ quantitatis ꝓmo modo sumptis. Non enim possumus sumere tātam distātiam vnius quantitatis ab alia q̄ non possim⁹ semper intelligere maiorem. vnde nō pōt dari aliquis locus ita sursum: quo non possit semper intelligi superior: vnde sm istam consideratiōnem non contingit dare duo loca maxime distātia. ⁊ propterea sz istam viam: nec in loco: nec in aliquo genere quantitatis contingit esse contrarietatem. Attendendū tñ est: q̄ ista ratio videtur deficere. q̄ in genere quantitatis dimensiue: linea ē infima spēs: ⁊ corpus est spēs suprema: ita q̄ in genere q̄titatis dimensiue non pōt dari due spēs magis distantes q̄ linea ⁊ corpus: ⁊ sic videtur in istis spēb⁹ saluari maxima distantia. ¶ Sed considerandum est. q̄ cum inter contraria sit motus: ⁊ motus esse nō possit vbi non est distantia fundata supra latitudinem: necesse est q̄ non inueniatur contrarietas vbi inuenitur distantia q̄ est sm aliquid indiuisibile. Nunc autem sic ē: q̄ linea indiuisibiliter distat a superficie: q̄ de ratione linee est longitudo sine latitudine. p hoc aūt distat linea omnino indiuisibil'r a superficie: q̄ ō latitudine nihil pōt demi ab ea: cum ipa linea sit omnino sine latitudine. non posset ētiā ita parum de latitudine accipere quin statiz fieret superficies: ⁊ desineret habere rationem linee. Eodem modo etiam intellige q̄ superficies distat indiuisibiliter a corpore: q̄ superficies de sua ratione est latitudo sine profunditate: vnde nihil profunditatis potest demi ab ea: quia nihil profunditatis habet. non potest etiam de profunditate accipi sic modicum: quin statim desinat esse superficies: ⁊ fiat corpus. Quia ergo contrarietas ⁊ magis ⁊ minus: non fundatur supra distantiam indiuisibilitatis: sed supra distantiam latitudinis: ꝑz q̄ quantitas simpliciter ⁊ secundum se considerata: nec contrarietatē habet in suis speciebus. nec suscipit magis ⁊ minus. sed si loquamur de quantitate in ordine ad formaz: vel ad motum naturalem: tunc in ipa contingit dare maximam distantiam ⁊ latitudinem ⁊ contrarietatem. Nam in rebus naturalibus locus ad quem mouentur leuia est ita sursum q̄ nullus in natura est superior: ⁊ locus ad quē mouentur grauia: est ita deorsum q̄ nullus in natura ē inferior. vī naturaliq̄dō ista loca sunt cōtraria. ⁊ forte q̄ ideo voluit Aristoteles soluere istātiā de loco iō ēt in 5 ꝓbatur est liber

scientie naturalis dicitur q̄ ⁊trarietas est in quantitate.

Secundo dubitat an id qđ̄ refert ad aliqd possit cē ⁊riū et ad qđ̄ refert. vī. n. q̄ sic. qr dr i .x. meta. q̄ q̄dā relatiuoꝝ ñ sūt sibi ⁊ria: sīc scīa ⁊ scibile: ⁊ quedā sunt sibi contraria: inter que ponuntur magnus ⁊ puꝰ. g̃ nō ē incōueniēs id qđ̄ refert ad aliqd cē sibi ⁊trarium. ¶ Ad istā q̄stionē dō⁹ ē q̄ impoſe ē ea q̄ ad scienti cē referūt cē sibiīuicē ⁊ria: cuiꝰ rō potissima ē: qr correlatiua sic se hñt: q̄ totū esse vniꝰ cōsistit ī ordine ⁊ habitudie ad reliquū: sicut totū cē patris in q̄ñtū pater cōsistit in paternitate que nō ē aliud q̄ certa habitudo ad filiū. vñ qr totum cē vniꝰ correlatiui cōsistit ī sola dependēcia ⁊ termius huiꝰ dependēcie ē aliud correlatiꝰ: dici conuenienter põt q̄ vnū correlatiuoꝝ ē termin⁹ ⁊ cē alterī⁹: B autē nullo mō īuenīt ī contrarijs. Nā vnū cōtrarioꝝ ē corruptiꝰ alterī⁹: qđ̄ aūt ē corruptꝰ alterī⁹: nō põt cē terminatium ei⁹ ⁊ qditatis ei⁹. vñ p̄z q̄ conuenientissime aristo. accipit vt impoſe: q̄ id qđ̄ refert ad aliqđ ⁊rietur. Ve illi ad qđ̄ refert. põt tñ aliqua correlatiua dici ⁊traria large: pp aliquas cōditiones cōtrarioꝝ ī eis reptas: vt pura qr vtrūq; ipoꝝ ē aliqđ positiue: ⁊ sūt oppositā: ⁊ sūt eiusdem gñis. sicut se hñt magna ⁊ puā: pater ⁊ filia: ⁊ filia. sed nō ita se hñt scīa ⁊ scibile: qr non sūt eiusdē gñis. hoc igit̄ z⁹ intelligit aristo. in decimo metaphisice.

Tertio dubitatur de rōne qua adducit plōs ad p̄bā dum q̄ si magnū ⁊ puū forēt cōtraria idem esset contrariū sibiipi: videt̄ n. rō illa nō valere. qr q̄ntis contraria nō possint sīl esse idē adesse p respectū ad idē nubit tñ probibet q̄ simul dicantur. de eodē p comparatiōes ad diuersa: quēadmodū vnū ⁊ idez corpꝰ pallidū dicit albū ī oparatiōe ad corpꝰ nigrū: ⁊ dr nigrum in oparatione ad corpꝰ albū. ¶ Ad illud dubiū ē dō⁹ q̄ q̄ntus aliquo mō dici possint ⁊ria de eodē p cōparationē ad diuersa. nō tñ dicit de ipo simul p̄z sua pfectā rōnem: nā in pallido nō ē pfecta rō albinec pfecta rō nigri. Jtē pallido sūt albū ⁊ nigrū fm rōnē pallidi: ⁊ non fm rōnes suas distinctas et distinctiōes eis p se debita. magnū aūt ⁊ puū inueniūtur simul in eodē fm suas pfectas rōnes ⁊ distinctas distinctiōes eis debita: qr pfecta rō magni cōsistit in sola excedentia alicuius. ⁊ pfecta rō pui etiā cōsistit ī sola deficientia q̄ntitatis ab aliquo. Et pp hoc nate sunt etiaz odistīgui rōnes magni ⁊ parui. qr. vz. vna consistit in deficiēdo ab aliquo: ⁊ alia consistit ī excedēdo aliqd. ostat aūt q̄ idē põt simul habere excedentiam ad aliquid: ⁊ defectum ad aliquid. vñ si magnum ⁊ paruum forent contraria simul inessent eisdem contraria fm suas pfectas rōnes ⁊ distinctas distinctione sibi debita: qđ̄ ē impossibile.

¶ Diuisio terna. Sermo in p̄dicamento relationis.

B aliquid vero talia dicunt̄ q̄cūq; boc ipm q̄ sunt aliorū dicūt̄. vel quōlibz alr ad aliō. Le. XII.

Remisso tractatu de predicabilibus subē ⁊ de predicamento q̄ntitatis: accedit cōsequenter aristo. ad determinandum de p̄dicamento relationis. Ratio autez ordinis fm augustinum nō sumit̄ ex ordine naturaꝝ: qr q̄ntuz est de ordine naturaꝝ ipa qualitas ē proximior subē ⁊ quātitati: q̄ ipa relatio: vtpote qr magis hz rōnem entis absoluti. q̄uis enim non absoluat̄ qualitas a subo. tñ absoluitur ab obo: sed relatio neq; a subo neq; ab obo absoluit. Nō g̃ vt dicit p̄fatus doctor ista ordinatio predicamentoꝝ finitur ex ordine naturaꝝ. sed ex necessitate tractatus. qr enim vr aīc in fine vel circa finem p̄dicamēti de q̄ntitate. occurrit sermocinatio de magno paruo ⁊ similib⁹ q̄ videtur cē ī q̄ntitate ⁊ ad aliqd. ⁊ dictū ē q̄ ñ sūt q̄ntitas sz ad aliqd: vt ñ fieret obscuritas in doctrina sz tota ⁊ fiat lucidior: oueniēter p̄termissa iteri q̄litate exeq̄t aristo. dō ipa relatiōe. In determinādo aūt p̄bs de ad aliquid hūc ordinē tenet: qr primo determinat de ipis fm diffinitiones ⁊ determiatiōes alioꝝ. z⁹ mouēs dubitationez circa determinata corrigit illā determinationē ex intentionem suā. ibi. Dabet aūt questionem. Circa primū sic p̄cedit: qr primo ponit descriptionem relatiuorum datam ab alīs. z⁹ declarat ipam ī exēplis ibi. Ut maius. Et tertio assignat relatiuoꝝ cōitates ibi. Jnest autem. ⁊ cōtrarietas Dic g̃ I p̄ma pte q̄ ad aliqd talia dicūt̄ q̄cūq; B ipz q̄ sūt dicunt̄ aliozuz vel quomodolibz aliter ad aliō. ¶ Ubi notandum est fm q̄ habetur in gnto metaphisice: q̄ ad aliquid q̄dā dicūtur p se. ⁊ quedā per accīs per se quidē dicuntur ad aliquid omnia que in suis nominib⁹ ipoꝝāt habitudinem ad aliud: sicut pater dominus scīa ⁊ cuncta similia. per accidens vō dicūtur ad aliquid omnia illa q̄ in suis nominib⁹ nullā ipoꝝant habitudinē ad aliqđ: ⁊ tñ dicuntur ad aliquid rōne alicuius accidentis relatiui sibi adiacentis. quēadmodum homo non dicitur per se ad aliquid cum in suo nomīe nullam ipoꝝtet habitudinē ad aliud: dicitur tñ ad filium p accidens: inquantum sibi accidit esse patrem. dicta g̃ diffinitio non datur de relatiuis per accidens: sed de bis que sunt relatiua p se. ⁊ idcirco dicitur q̄ ad aliquid talia dicuntur quecunq; hoc ipz q̄ sunt. i. quecunq; per seipa dicuntur aliorum. ¶ Jtem notandum est q̄ quia sic indeterminato casu dicitur: q̄ ad aliquid sunt quecunque hoc ipsum q̄ sunt dicuntur aliorum: ne putetur q̄ soluz illa que in illo determinato casu ad aliud referuntur pertineant ad hoc predicamentum: ⁊ non illa que referuntur in alijs casib⁹: additur cōuenienter. vel quōliber aliter ad aliud. i. quocunq; alio casu aliqua per se dicantur ad aliquid: ipa pertinēt ad hūc predicamentū. ¶ Jtē notandum est q̄ magis hic describuntur relationes in concreto q̄z in abstracto: quia nobis sunt notiora concreta q̄z abstracta: hui⁹ predicamēti p̄cipue pp nimiā ōbilitatē ⁊ tenuitatē sue formalitatis

¶ Ut maius id qđ̄ ē alterī⁹ dr. aliquo. n. maius dr ⁊ duplū alterius dr hoc ipz q̄ ē. alicuius. n. duplū dr. silr aūt ⁊ alia q̄cūq; sūt hmōi. At vero sint et ⁊ ad aliqd vt habit⁹ affect⁹ disciplina sēsus positio. hec eni oia q̄ dicta sūt: hoc ipm q̄ sūt aliorū dicūtur: ⁊ nō aliter ad aliō aliqd. habit⁹. n. alicuius ē habit⁹: ⁊ disciplia alicuius ē disciplina ⁊ positio alicuius ē positio: sz ⁊ alia qđ̄ similr ad aliqd ergo sunt q̄cūq; ipsū q̄ sūt aliorū dicūtur: vl qōlibz alr ad aliō: vt mōs magnus dicitur ad mōtem aliū: magnum eni ad aliud dicitur: ⁊ simile alicui simile: ⁊ oia talia similiter ad aliqd dicūt̄. Sūt aūt ⁊ accubit⁹ ⁊ statio ⁊ sessio positōes q̄dā. positio vero ad aliquid dicitur. iacere aūt vl stare vel sedere ipa quidez nō sūt positiones. denominatiue vero dicūtur ex bis que dicte sunt positionib⁹.

¶ Deinde cum dicit. Ut maius. declarat positam descriptionem in exemplis: dicens q̄ maius dicitur ad aliqd quia id quod est ideſt per seipz dicitur alterī⁹. qr dicim⁹ maius aliquo esse maī⁹. silr duplū id quod est. i. per se dr

dicitur alterius, & similr se hz in ceteris. sūt etiā ad aliqd & ista habit⁹ & affect⁹: disciplina: scīa: positio & alia silr se hāria. Ut ḡ declaret aristo. plen⁹ q̄ i quocūq; casu referant p se aliqua ad aliud: ipa pinēt ad .B. ꝑdicamentū: q̄sī concludēs & resumēs descriptionē dicit. ad aliqd ḡ sūt q̄ dicta sunt: & q̄cūq; id qō sūt. i. p seipa dicunt alioz: vel quō libz aliter ad aliud. i. nō solū dicunt ad aliqd: q̄ referunt i isto determinato casu: sed ēt q̄ referunt i quocūq; alio casu. sicut i casu accusatiuo dr mons magn⁹ ad aliū mōtem puta: & silr in casu dativo dr aliqd alicui silr: & oia talia dīr silr ad aliqd iḡtū referunt. oīno q̄ seipa ad aliō sūt etiaz accubit⁹ statio & sessio positiones. & q̄ positio ē ad aliqd: illa etiā sunt ad aliqd. sed iacere sedere & stare nō sūt positiones: sed dicunt denoiatiue a positionib⁹ ꝑdictis.

¶ Inest autē & ꝓtrarietas in relatione: vt virt⁹ vitio contrariū cū sit: vtrūq; ad aliquid est: & disciplina ignorantie. Nō autē oibus relatiuis inest cōtrarietas: duplici eni nihil ē contrariū: neq; eni triplici: nec vllī talium.

¶ Deinde cum dicit. Inest aūt cōtrarietas. pſegr de cōitatib⁹ relatiuoz: & ponit quattuor cōitates. z⁹ ē ibi. Uidē tur aūt. 3⁹ ē ibi. Oia autē relatiua. 4⁹ ē ibi. Uidēr aūt ad aliqd. Dicit ḡ i ꝑma pte q̄ i relatione iest contrarietas: q̄z virtus & vitiū sunt ōria: & vtrūq; ipoz ē relati⁹. & disciplina ē contraria ignorātie: cū trī disciplina sit relatiū. Adiungit aūt dīr q̄ cōtrarietas nō inest oibus relatiuis: q̄z duplū triplū & similia sūt relatiua: & trī nulli ipoz ē aliqd contrariuz. ¶ Notādū ē aūt q̄ nō ē cōtrariū qō hic dicitur: ei q̄ ꝑdicatū est i ꝑdicaméto q̄ntitatis. ibi .n. dicebat q̄ id qō refert ad aliud nō hz ōriū aliqd ad qō ipm refertur: hic vo dicit q̄ cōtrarietas ē in relatione nō q̄z aliqō relatiuū contrarie⁹ ei ad qō refert: sed q̄z pōt cōtrariari alteri. sicut virtus non refert ad vitiū: sed ad op⁹ virtuosuz & contrariat nō op⁹ virtuosū: sed vitio. ¶ Itē ē notandū q̄ ē duplex ignorātia: q̄z ignorātia negatiōis: & ignorātia dispositionis. ignorantie aūt dispositiōis ipa disciplina opponit cōtrarie: sed ignorantie negatiōis opponitur sicut habitus privatiōi.

¶ Uidentur autem magis & minus relatia suscipere. simile eni magis & min⁹ dicitur: & inequale magis & minus: cū vtrūq; sit relatiū. simile enīz alicui simile dicitur: & inequale alicui inequale. nō aūt oia relatiua suscipiunt magis & minus. duplex & triz nō dicit magis & minus duplex: nec aliqd taliuz.

¶ Deinde cū dicit. Uidēr aūt & magis. ponit z⁹ cōitatē relatiuoz: dicēs q̄ relatiua videntur suscipe magis & minus. q̄z sīle ē relati⁹: & dr magis & min⁹. & eodē mō equale se hz: sed nō oia relatiua recipiūt magis & minus: q̄z duplū ē relatiuū. & nō dicit cū magis & min⁹. ¶ Est aūt hic notādū q̄ relatio fūdat supra res alioz ꝑdicamētoz. vñ sm q̄ iste res hūt aliquā ōrietatē & magis atq; minus: sic contingit i relationib⁹. q̄z relationes q̄ fundant supra res hūtes ōrietatē & magis atq; minus: ōrietatē hūt & magis atq; min⁹ i cōcreto: q̄ vero fūdant i reb⁹ carētib⁹ ōrietate & magis atq; min⁹. nec magis atq; min⁹. nec ōrietatem hūt. ¶ Notandū ēt ē q̄ ō hoc nō est ista ria de equali qō vī fūdari in q̄ntitate q̄ sine magis & min⁹ ē: & trī ipm cum magis & min⁹ dr. q̄z equale importat q̄ntitatis quādam proprietatē. ꝓprietas vo q̄ntitatis q̄dā qualitas ei⁹ est: qualitas vo cū magis & min⁹ dici pōt. Quia vo materia huius predicamēti ē maxīe difficultatis: idcirco ad aliquale ei⁹ in telligētiā habēdam oz in singulis lectionibus aliqua dubia discutere.

Primo aūt queritur in ista lectione q̄ sit ꝓpria nō ꝑdicamenti relationis. vī .n. q̄ ista nō conſtat in .B. qō ē ad aliud se habere. id .n. in quo multa ꝑdicamenta conueniūt: nō facit ꝓpriam rōnē vni⁹ ꝑdicamēti. sed in hōc se ad aliud conueniūt multa ꝑdicamēta: q̄ oia sex ꝓncipia icludūt rōne sua .B. qō est ad aliud se hōre. q̄ habere se ad aliud non facit ꝓpriā rōnem ꝑdicamēti relatiōis. Preterea ꝑna nō cuiusl; ꝑdicamēti oz ponere aliquid vniuocū: & nō aliqd equocū. sed habere se ad aliō nō ponit aliqd vniuocū: sed equocuz: q̄z dupl⁹ pōt hōre se aliqd ad aliud: q̄z vel sicut ad subz: vel sicut ad obm. q̄ habere se ad aliud nō pōt facere ꝓpriam rōnem ꝑdicamēti relatiōis. ¶ Ad ist⁹ q̄stionis euidētiā ꝑmo cōsiderādū ē q̄ rō hui⁹ ꝑdicamēti hz qōdā singulare iter rōnes alioz ꝑdicamētoz accītiū: q̄z ipa manet i deo: alia vo ꝑdicamenta ad diuina translata non manēt sm rōnes suas: hz transeūt i subam. & q̄z qō manet i deo nō pōt esse positiuū ipfectiōis: cū ois impfectio excludat a deo: nec ē q̄ ꝓpria rō hui⁹ ꝑdicamēti sit talis: q̄ ex ipa nulla ipfectio habeatur. .B. q̄ ꝓmisso cōsiderādū ē ōnr q̄ nouē ꝑdicamēta accidentiū vltra ꝓpriaz rōnem i qua distinguunt vniuntur & conueniunt i cōi rōne accītis. rō aūt accītis ponit ipfectionē & defectū entitatis. q̄z de rōne accītis ē q̄ de sui natura requirat aliqō subm ad sui fulcimentū in essendo: qō non ōtingit nisi ꝑ debilē entitatē nāe accītis. Et idcirco oia nouē ꝑdicamēta accidentiū trāslata ad diuina q̄tum ad istā cōem rōnē nō manēt: sed trāseūt i subam: q̄z i deo ꝓp suā simplicitatē & pfectionē nihil accidēs esse pōt. quantitas aūt & qualitas nō solū q̄tū ad rōnem accidētis cōem: sed ēt q̄tū ad suas rōnes ꝓprias: icludūt habitudinē ad subz: q̄z q̄ntitas ē mēsura subē subiecte: & qualitas ē affectio subē subiecte. Et idcirco ēt ista .2. suas rōnes ꝓprias i deo nō manēt. ex quo p̄z q̄ hōre se ad aliō sic ad subz nō facit rōnē ꝓpaz ꝑdicamēti relatiōis: tū q̄z relatio nō maneret tūc i deo .2. ꝓpaz sui ꝑdicamēti rōnez: tū etiā q̄z illa est cōis rō accītis in qua conueniūt cōiter vt dictū ē oia ꝑdicamēta accītiua. Relingit itaq; videre vt hōre se ad aliqd sic ad obz faciat ꝓpaz rōnem h⁹ ꝑdicamēti. ꝑ ūt ē manifestū q̄ ex .B. nulla ipfectio designat: nō enī respicere aliqd vt obm ponit ipfectionē q̄ ponitur accidere alteri: q̄z p accidere alteri ponit respicere aliqd vt subm: qō tū nō dat itelligi p respicere aliqō obz. vnde q̄tū ē ex ista cōsideratiōe nō pōt accipi vllū icōueniēs fīdet q̄ ꝓpria rō ꝑdicamēti relatiōis sit in hōre se ad aliud vt ad obm. Accipio aūt nunc obm large .2. q̄ vlt vnū cor relatiuū dici pōt obm alteri⁹. vel: q̄z qōlz ꝑdicamentū q̄ sua ꝓpria rōnē oz a ceteris ꝑdicamētis distīgui: p hōre se ad aliō vt obz: nō distīguit ꝑdicamentū relatiōnis a ceteris ꝑdicamentis: eo q̄ i .B. conuenire videtur oia sex ꝓncipia: ē cōsiderādū q̄ obz qō respicit p relationē .2. ꝓpria rōnez hui⁹ ꝑdicamēti oīr cōrrelatiuū: qō de sua ratione ē terminatiuū hitudinis sui cōrrelatiui. hōre igit se ad aliō vt ad obm terminari⁹ habitudinio: credo q̄ faciat ꝓpriā rationē predicamēti relationis. Et inquantum sex ꝓncipia hic ponunt ꝓnent ad hoc predicamentū. Unde & pōs dicit q̄ habitus & positio sunt relatiua: cū trī constet q̄ faciant & ipa sua predicamēta. distīguunt trī a ꝑdicaméto relationis: & faciunt sua predicamēta propter positionē alterius. Actio enim secundum propriam rationez sui predicamenti ponit habere se ad aliud vt ad passiuū: & passio secundum suam ꝓpriam rationem ponit passiuum habere se ad aliud vt ad actiuum: & sic de ceteris. Unde patet ex dictis responsio ad primus argumentum.

scientie naturalis dicitur q; ꝺtrarietas est in quantitate.

Secundo dubitaꝫ an id qꝺ referꝫ ad aliqd possit eē ꝺriū ei ad qꝺ referꝫ. vī. n. q; sic. q; ꝺ i .x. meta. q; qꝺā relatiuoꝝ ñ sūt sibi ꝺria: sic scia ⁊ scibile: ⁊ quedā sunt sibi contraria: inter que ponuntur magnus ⁊ puꝰ. g; nō ē incōuenies id qꝺ referꝫ ad aliqd eē sibi ꝺtrarium. ¶ Ad istā q̄stionē ꝺꝰ ē q; impose ē ea q̄ ad scientiā eē referūt eē sibi ꝺria: cuiꝰ rō potissima ē: q; correlatiua sic se hūt: q; totū esse vniꝰ cōsistit i ordine ⁊ habitudie ad reliquū: sicut totū eē patris ingn̄tū pater cōsistit in paternitate que nō ē aliud q̄ certa habitudo ad filiū. vñ q; totum eē vniꝰ correlatiui cōsistit i sola dependētia. ⁊ terminus huiꝰ dependētie ē aliud correlatiꝰ: ꝺici conuenienter pōt q; vnū correlatiuoꝝ ē termin⁹ ⁊ eē alteriꝰ. B autē nullo mō inuenit i contrarijs. Nā vnū cōtrarioꝝ ē corrupti alteriꝰ: qꝺ autē ē corrupꝰ alteriꝰ: nō pōt eē terminatiuum eēntie ⁊ gditatis eiꝰ. vī pz q; conuenientissime aristo. accipit vt impose: q; id qꝺ referꝫ ad aliqd ꝺrietur ve illi ad qꝺ referꝫ. pñt tñ aliqua correlatiua ꝺici ꝺtraria large: pp aliquas cōditiones cōtrarietatis i eis reptas: vtputa q; vtrūq; ipoꝝ ē aliqd positiue: ⁊ sūt oppositi: ⁊ sūt eiusdem gn̄is. sicut se hūt magnū ⁊ puū: pater ⁊ filiꝰ: ⁊ sisia. sed nō ita se hūt scia ⁊ scibile: q; non sūt eiusdē gn̄is. hoc igit̄ z⁹ intelligit aristo. in decimo metaphisice.

Tertio dubitatur de rōne qua adducit pbs ad ,pbā dum q; si magnū ⁊ equū foret cōtraria idem esset contrariū sibiipi: videt̄ n. nō illa nō valere. q; q̄uis contraria nō possint sit eidē adesse p respectū ad idē: nihil tñ prohibet q; simul dicantur. de eodē p comparationē ad diuersa: quēadmodū vnū ⁊ idē corpꝰ pallidū ꝺicit albū i cparatiōe ad corpꝰ nigrū: ⁊ dī nigrum in cparatione ad corpꝰ albū. ¶ Ad istud dubiū ē ꝺꝰ q; q̄uis aliquo mō ꝺici possint ꝺria de eodē p cōparationē ad diuersa: nō tñ ꝺici pñt de ipo simul fm suā pfectā rōnem: nā in pallido nō ē pfecta rō albi: nec pfecta rō nigri. Itē i pallido sūt albū ⁊ nigrū fm rōnē palloris: non fm rōnes suas distinctas existentiōe eis p se debita. magnū aūt ⁊ puū inuenīūtur simul in eodē fm suas perfectas rōnes ⁊ distinctas distinctiōe eis debita: q; pfecta rō magni cōsistit in sola excedentia alicuius. ⁊ pfecta rō pui etiā cōsistit i sola deficientia q̄titatis ab aliquo. Et pp hoc nate sunt ētias ꝺdistīgui rōnes magni ⁊ parui. q; vz. vna consistit in deficiēdo ab aliquo: ⁊ alia consistit excedēdo aliqd. stat aūt q; idē pōt simul habere excedentiam ad aliquid. ⁊ defectum ad aliquid. vñ si magnum ⁊ parvum forent contraria simul inessent eisdem contraria fm suas pfectas rōnes ⁊ distinctas distinctione sibi debita: qꝺ ē impossibile.

¶ Diuisio tertia. Sermo in p̄dicamento relationis.

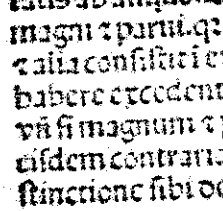

Aliquid vero talia dicunt̄ q̄cūq; hoc ipm q; sunt aliorū dicūt̄. vel quōlibz alr ad aliꝺ. Le. XII.

Remisso tractatu de predicam̄to subē ⁊ de predicamento q̄titatis: accedit cōsequenter aristo. ad determinandū de p̄dicamento relationis. Ratio autē ordinis fm augustinum nō sumit̄ ex ordine nature: q; q̄uis est de ordine nature: ipa qualitas ē proximior subē ⁊ quātitati: q̄ ipa relatio: vtpote q; magis bz rōnem entis absoluti. q̄uis enim non absoluat̄ qualitas a subo. nī absoluitur ab obo: sed relatio neq; a subo neq; ab obo absoluit̄. Nō g; vt ꝺicit p̄fatus doctor ista ordinatio predicamentorum sumitur ex ordine nature: sed ex necessitate tractatus. q; enim vt ait in fine vel circa finem p̄dicamēti ꝺ q̄titate. occurrit sermocinatio ꝺ magno parvo ⁊ similib⁹ q̄ videtur eē i q̄titate ⁊ ad aliqd. ⁊ dictū ē q; ñ sūt q̄titas ꝛs ad aliqd: vt ñ fieret obscuritas in doctrina: ꝛs tota esset lucidior: conuenienter ptermissa iteri q̄litate exeq̄t aristo. ꝺ ipa relatiōe. In determinādo aūt pbs de ad aliquid hūc ordinē tenet: q; primo determinat de ipis fm ꝺffinitiones ⁊ determinationes alioꝝ. z⁹ mouēs dubitationes circa determinata corrigit illā determinationē ꝛs intentionem suā. ibi. Dabet aūt questionem. Circa primū sic pcedit: q; primo ponit descriptionem relatiorum datam ab aliis. z⁹ declarat ipam i exēplis ibi. Ut maius. Et tertio assignat relatiorū cōitates ibi. Inest autem ⁊ cōtrarietas Dicē g; l p̄ma pte q; ad aliqd talia ꝺicūt̄ q̄cūq; ℔ ipꝛ q; sūt ꝺicunt̄ aliorum vel quomodolibz aliter ad aliꝺ. ¶ Ubi notandum est fm q; habetur in gnto metaphisice: q; ad aliquid qꝺā ꝺicūtur p se: ⁊ quedā per accīs per se quidē ꝺicuntur ad aliquid omnia que in suis nominib⁹ ipoꝛtāt habitudinem ad aliud: sicut pater dominus scia ⁊ cuncta similia per accidens vo ꝺicūtur ad aliquid omnia illa q̄ in suis nominib⁹ nullā ipoꝛtant habitudinē ad aliqd: ⁊ nī ꝺicantur ad aliquid rōne alicuius accidentis relatiui sibi adiacentis. quēadmodum homo non ꝺicitur per se ad aliquid cum in suo nomie nullam ipoꝛtet habitudinē ad aliud: ꝺicitur tñ ad filium p accidens: inquantum sibi accidit esse patrem. dicta ḡ ꝺffinitio non datur de relatiuis per accidens: sed de bis que sunt relatiua p se. ⁊ idcirco ꝺicitur q; ad aliquid talia ꝺicuntur quecunq; hoc ipꝛ q; sunt. i. quecunq; per scipa ꝺicuntur aliorum. ¶ Item notandum est q; quia sic indeterminato casu ꝺicitur: q; ad aliquid sunt quecunque hoc ipsum q; sunt ꝺicuntur alicui: ne putetur q; soluꝛ illa que in illo determinato casu ad aliud referuntur pertineant ad hoc predicamentum: ⁊ non illa que referuntur in alios casib⁹: additur cōuenienter. vel quōliber aliter ad aliud. i. quocunq; alio casu aliqua per se ꝺicantur ad aliquid: ipa pertinēt ad ℔ predicamentū. ¶ Itē notandum est q; magis hic describuntur relationes in concreto q̄ in abstracto: quia nobis sunt notiora concreta q̄ abstracta: huiꝰ predicamēti p̄cipue pp nimiā ꝺbilitatē ⁊ tenuitatē sue formal⁹ ētitatis

¶ Ut maiꝰ id qꝺ ē alteriꝰ ꝺꝛ. aliquo. n. maiꝰ ꝺꝛ ⁊ duplū alterius ꝺꝛ hoc ipꝛ q; ē. alicꝰ. n. duplū ꝺꝛ. filiꝰ ār ⁊ alia q̄cūq; sūt hmōi. Ut vero sūt ēt ⁊ ad aliqd vt habitꝰ affectꝰ disciplina sēsus positio. hec enī oia q̄ dicta sūt: hoc ipm q; sūt aliorū dicūtur: ⁊ nō aliter ad aliꝺ aliqd. habitꝰ. n. alicuiꝰ ē habitꝰ: ⁊ disciplia alicuiꝰ ē disciplina ⁊ positio alicuiꝰ ē positio: ꝛs ⁊ alia qdē similiter ad aliqd ergo sunt q̄cūq; ipsū q; sūt aliorū dicūtur: vl qōlibz aliter ad aliꝺ: vt mōs magnus dicitur ad mōtem alīū: magnum enī ad aliud dicitur: ⁊ simile alicui simile: ⁊ oia talia similiter ad aliqd dicūt̄. Sūt ār ⁊ accubitꝰ ⁊ statio ⁊ sessio positōes qdā. positio vero ad aliquid dicitur. iacere ār vl stare vel sedere ipa quidē nō sūt positiones. denoīatiue vero ꝺicitur ex his que ꝺicte sunt positionib⁹.

¶ Deinde cum ꝺicit. Ut maius. declarat positam descriptionem in exemplis: ꝺicens q; maius ꝺicitur ad aliqd quia id quod est ideſt per scipꝛ ꝺicitur alteriꝰ. q; ꝺicit maius aliquo esse maiꝰ. sūt duplū id quod. est. i. per se ꝺꝛ

dicitur alteritas. ⁊ similr se hz in ceteris. sūt etiā ad aliqd ⁊ ista habit⁹ ⁊ affect⁹ disciplina. sēsus. positio ⁊ alia silr se hūcia. Ut ḡ declaret aristo. pleni⁹ q̄ i quocūq; casu referant̄ p se aliqua ad aliud: ipa ptinēt ad .B. pdicamentū: q̄si ꝯcludēs ⁊ resumēs descriptionē: dicit. ad aliqd ḡ sūt q̄ dicta sunt: ⁊ q̄cūq; id qđ sūt. i. p seipa dicunt̄ alioꝝ: vel qnō libz aliter ad aliud. i. nō solū dicunt̄ ad aliqd: q̄ referunt̄ i isto determinato casu: sed ēt q̄ referunt̄ i quocūq; alio casu. sicut i casu accusatiuo dr̄ mons magn⁹ ad aliū mōtem puta: ⁊ silr in casu datio dr̄ aliqd alicui sīr. ⁊ oīa talia dīr silr ad aliqd iḡtū referunt̄ oīno p seipa ad aliō. sūt etiaz accubit⁹ statio ⁊ sessio positiōes. ⁊ qz positio ē ad aliqd: illa etiā sunt ad aliqd. sed iacere sedere ⁊ stare nō sūt positiones: sed dicunt̄ denoiatiue a posionib⁹ pdictis.

¶ Inest autē ⁊ ꝓtrarietas in relatione: vt virt⁹ vitio contrariū cū sit: vtrūq; ad aliquid est: ⁊ disciplina ignorantie. Nō autē oibus relatiuis inest cōtrarietas: duplici eni nihil ē contrariū: neq; eni triplici: nec vllī talium.

¶ Deinde cum dicit. Inest aūt cōtrarietas. pseq̄t de cōitatib⁹ relatiuoꝝ: ⁊ ponit quattuor cōitates. 2ª ē ibi. Uidē tur aūt. 3ª ē ibi. Oīa autē relatiua. 4ª ē ibi. Uident̄ aūt ad aliqd. Dicit ḡ i ꝑma pte q̄ i relatione iest contrarietas: qz virtus ⁊ vitiū sunt ōria: ⁊ vtrūq; ipoz ē relati⁹. ⁊ disciplina ē contraria ignorātie: cū tū disciplina sit relatiū. Adiungit aūt dñr q̄ cōtrarietas nō inest oibus relatiuis: qz duplū triplū ⁊ similia sūt relatiua: ⁊ tū nulli ipoz ē aliqd contrariuz. ¶ Notādū ē aūt q̄ nō ē cōtrariū qđ hic dicitur: ei q̄ pdicatū est i pdicaméto q̄titatis. ibi .n. dicebat̄ q̄ id qđ refert̄ ad aliud nō hz ōriū aliqd ad qđ ipm refertur: hic vo dicit̄ q̄ cōtrarietas ē in relatione nō qz aliqđ relatiū contrariet̄ ei ad qđ refert̄: sed qz pōt cōtrariari alteri. sicut virtus non refert̄ ad vitiū: sed ad op⁹ vtuosuz ⁊ contrariat̄ nō opi vtuoso: sed vitio. ¶ Itē ē notandū q̄ ē duplex ignorātia: qz ignorātia negatiōis: ⁊ ignorātia dispositionis. ignorantie aūt dispositiōis ipa disciplina opponit̄ cōtrarie: sed ignorantie negatiōis opponitur sicut habitus priuatiōi.

¶ Uidentur autem magis ⁊ minus relatia suscipere. simile eni magis ⁊ min⁹ dicitur: ⁊ iequale magis ⁊ minus: cū vtrūq; sit relatiū. simile eniz alicui simile dicitur: ⁊ inequale alicui inequale. nō aūt oīa relatiua suscipiunt magis ⁊ minus. duplex ⁊ eniz nō dicit̄ magis ⁊ minus duplex: nec aliqd taliuz.

¶ Deinde cū dicit. Uidet̄ aūt ⁊ magis. ponit 2ª⁹ cōitatē relatiuoꝝ: dicēs q̄ relatiua videntur suscipe magis ⁊ minus. qz sīle ē relati⁹: ⁊ dr̄ magis ⁊ min⁹. ⁊ eodē mō equale se hz: sed nō oīa relatiua recipiūt magis ⁊ minus: qz duplū ē relatiū. ⁊ nō dicit̄ cū magis ⁊ min⁹. ¶ Est aūt hic notādū q̄ relatio fūdat̄ supra res alioꝝ pdicamētoꝝ. vī sm q̄ iste res hūt aliquā ōrietatē: ⁊ magis atq; minus: sic contingit i relationib⁹. qz relationes q̄ fundant̄ supra res hūtes ōrietatē ⁊ magis atq; minus: ōrietatē hūt ⁊ magis atq; min⁹ i cōcreto: q̄ vero fūdant̄ i reb⁹ carētib⁹ ōrietate ⁊ magis atq; min⁹. nec magis atq; min⁹. nec ōrietatem hūt. ¶ Notandū ēt ē q̄ ō hoc nō est i tātia de equali qđ vī fūdari in q̄titate q̄ sine magis ⁊ min⁹ ē. ⁊ tū ipm cum magis ⁊ min⁹ dr̄. qz equale iportat q̄titatis quādam proprietatē. proprietas vo q̄titatis q̄dā qualitas ei⁹ est. qualitas vo cū magis ⁊ min⁹ dici pōt. Quia vo materia huius predicamēti ē maxie difficultatis idcirco ad aliqualē ei⁹ intelligētiā habēdam oz in singulis lectionibus aliqua dubia discutere.

Primo aūt queritur in ista lectione q̄ sit ppria rō pdicamenti relationis. vī .n. q̄ ista rō conistat in .B. qđ ē ad aliud se habere. id .n. in quo multa pdicamenta conueniūt: nō facit ppriam rōnē vni⁹ pdicamēti. sed in hīe se ad aliud conueniūt multa pdicaméta: qz oīa sex pncipia icludūt i rōne sua .B. qđ est ad aliud se hīe. q̄ habere se ad aliud non facit ppriā rōnem pdicamēti relatiōis. Propterea ꝑma rō cuiuslz pdicamēti dz ponere aliquid vniuocū: ⁊ nō aliqd equocū. sed habere se ad aliō nō ponit aliqd vniuocū: sed equocuz: qz duplr pōt hīe se aliqd ad aliud: qz vel sicut ad subz: vel sicut ad obm. q̄ habere se ad aliud nō pōt facere ppriam rōnem pdicamēti relatiōis. ¶ Ad isti⁹ q̄stionis euidētiā ꝑmo cōsiderādū ē q̄ rō hui⁹ pdicamēti hz qđdā singulare iter rōnes alioꝝ pdicamētoꝝ accētiū: qz ipa manet i deo: alia vo pdicamēta ad diuina translata non manēt sm rōnes suas: sz transeūt i subam. ⁊ qz qđ manet i deo nō pōt esse positiū ipfectiōis: cū ois impfectio excludat̄ a deo: necē ē q̄ ppria rō hui⁹ pdicamēti sit talis: q̄ ex ipa nulla ipfectio habeatur. .B. q̄ ꝑmisso cōsiderādū ē dñr q̄ nouē pdicaméta accidentiū vltra ppriaz rōnem i qua distinguunt̄ vniuntur ⁊ conueniunt i cōi rōne accētis. rō aūt accētis ponit ipfectionē ⁊ defectū entitatis. qz de rōne accētis ē q̄ de sui natura requirat aliqđ subm ad sui fulcimentū in eēndo: qđ non ōtingit nisi pp debilē entitatē nāe accētis. Et idcirco oīa nouē pdicaméta accidētiū trāslata ad diuina q̄tum ad istā cōem rōnē nō manēt: sed trāseūt i subam: qz i deo pp suā simplicitatē ⁊ pfectionē nihil accidēs esse pōt. quantitas aūt ⁊ qualitas nō solū q̄tū ad rōnem accidētis cōem: sed ēt q̄tū ad suas rōnes ppias: icludūt habitudinē ad subz: qz q̄titas ē mēsura sube subiecte: ⁊ qualitas ē affectio sube subiecte. Et idcirco ēt ista .Fz. suas rōnes ppias i deo nō manēt. ex quo pz q̄ hīe se ad aliō sic ad subz nō facit rōnē ppriaz pdicamēti relatiōis: tū qz relatio nō maneret tūc i deo .Fz. ppriaz sui pdicamēti rōnez: tū etiā qz illa est cōis rō accētis in qua conueniūt cēteri vt dcm ē oīa pdicaméta accētiuz. Relingit itaq; videre vtz hīe se ad aliqd sic ad obz faciat ppriaz rōnem hui⁹ pdicamēti. p āt ē manifestū q̄ ex .B. nulla ipfectio designat: nō eni respicere aliqd vt obm ponit ipfectionē q̄ ponitur accidere alteri: qz p accidere alteri ponit respicere aliqd vt subm: qđ tū nō dat̄ intelligi p respicere aliqđ obz. vnde q̄tū ē ex ista cōsideratiōe nō pōt accipi vllū icōueniēs. Ideo q̄ ppria rō pdicamēti relatiōis sit in hīe se ad aliud vt ad obm. Accipio aūt nunc obm large .Fz. q̄ vlr vnū cor relatiuū dici pōt obm alteri⁹. vez qz qđlz pdicamentū p suā ppriā rōnē oz a ceteris pdicamētis distinguī: p hīe vo se ad aliō vt obz: nō distinguit̄ pdicamentū relationis a ceteris pdicamentis: eo q̄ i .B. conuenire videntur oīa sex pncipia: ē cōsiderādū q̄ obz qđ respicit̄ p relationē .Fz. ppriā rōnez hui⁹ pdicamēti dr̄ correlatiuū: qđ de sua ratione ē terminatiuū habitudinis sui correlatiui. hīe igit̄ se ad aliō vt ad obm terminati⁹ habitudinis: credo q̄ faciat ppriā rationē predicamēti relationis. Et inquantum sex principia hic ponunt ptinent ad hoc predicamentū. Unde ⁊ pōs dicit q̄ habitus ⁊ positio sunt relatiua: cū tū consistet q̄ faciant ⁊ ipa sua predicaméta. distinguunt: tū a pdicaméto relationis: ⁊ faciunt sua predicaméta propter positionē alterius. Actio enim secundum propriam rationem sui predicamenti ponit habere se ad aliud vt ad passum: ⁊ passio secundum suam propriam rationem ponit posse habere se ad aliud vt ad actuantem: ⁊ sic de ceteris. Unde patet ex dictis responsio ad primū argumentum.

ꝓz etiã reponſio ad .2ᵐ: qz habere ſe ad aliud vt ad ſubm̃ non pertinet ad rõnem huiꝰ ꝑdicamẽti ſicut dictuꝫ ẽ. vñ rõ ꝓpria huiꝰ ꝑdicamẽti non facit ipm̃ ſe habere ad aliõ ita ſimplr dictã: Et oato q faciat: nõ tñ erit dictum equiuoce: qz habere ſe ad aliud vt ad ſubm̃: z habere ſe ad aliud. vt ad obz conuenit in ℔ q ẽ habere ſe ad aliud vt determinatiuum habitudinis.

Secundo queritur vtr ex iſta rõe habeat relatio q ſit qd reale. vr̃. n. q ſic: qz vnuqõq; ex rõne ſue qditatis hz debitã ſibi realitatẽ: ſz rõ ꝑdicta eſt ratio qditatis i relationem. g ex ipa hz relatio debitã ſibi realitatẽ. ¶ Ad iſtã q̃ſtionẽ ẽ dicẽdũ q ex ꝑdicta ratione nõ hz relatio q ſit relatio realis: ſed q ſit realis ℔ hz ex ſuo fundamẽto: cuiꝰ declaratio ẽ: qz ſi ex ꝑdicta ratione hz relatio q ſit relatio realis: cum in illa rõne conueniant ſingule relationes: oporteret tunc de neceſſitate cõm relationem cẽ relationẽ realẽ. z ꝓ ẽo nulla eẽt relatio rõnis diſtincta contra realẽ relationẽ: qõ ẽ manifeſte falſum. oz igit̃ dicere q ex ꝑdicta rõne non hz relatio q ſit realis relatio: ſed hoc hz ex fũdamento ſuo. Nã cuz relatio in re fundatur ex natura rei ẽ relatio realis: ſz cũ in re fundatur ex conſideratione rõnis: z non ex natura rei: eſt relatio rõnis: z non relatio realis. quẽadmodũ qz relatio ad ſcibile fundaf̃ in realitate ſcie ex nã ſua: cũ de nã ſua habeat ſcia habitudines ad ſcibile: ipa relatio ſcie realis relatio ẽ. Quia vo in realitate ſcibilis nõ fundatur relatio ad ſciam nr̃am ſpeculatiuã de nã ſua: ſed iquãtũ rõ conſiderat ipm̃: vt id in quod terminaf̃ relatio ſcie: relatio ſcibilis ad ſciam non ẽ relatio realis: ſed relatio rõnis tñ. Quia etiã gñalitas in re que dicit̃ gen⁹ non fũdaf̃ de nã ſua: ſed ex conſideratiõe rõnis: qz rõ eſt que facit vnitatẽ in reb⁹: Fm cõmẽtatorẽ: gen⁹ z ſpẽs ſunt relatiua rõnis. z nõ relatia realia. ſed qz paternitas ẽ i patre ex nã ſue actiue generationis qua filiũ genuit: eſt paternitas relatio realis: z non relatio rõnis. ¶ Cõſiderandũ eſt igitur q realitas: q̃tũ ad ꝓs ſpectat: põt accipi dupliciter. vno quidẽ mõ ꝓ ipa qditate vnuſcuuſq; z ſic ex ſupradicta rõne hz relatio realitatẽ ſuã: qz ex ipa hz cẽtum z qditatem ſuaz. qditas. n. relationis i hoc cõſiſtit qõd ẽ ad aliud ſe habere. Alio autez mõ ſumi põt realitas ꝓ eo qõd cõuenit alicui q ſit res nature diſtincta contra rem rõnis: Fm qõd conuenit alicui q habeat cẽ reale z non cẽ rõnis tñ. z ℔ modo ſumẽdo realitatẽ: nõ hz relatio realitatẽ ex rõne qditatis ſue: nec ꝓ ſuã qditatem hz cẽ reale: ſed hz eã ſicut dictum ẽ ex natura ſui fũdameñti. ¶ Vñ ꝓz reſponſio ad argumẽtũ: qz ꝓcedit de realitate ꝓmo modo dicta: z non de realitate dicta .2ᵒ modo

Tertio queramus vtrum relatio habeat realitatem differentẽ a realitate ſui fũdamẽti. vr̃. n. q ſic qz q̃ ſũt diuerſoꝝ ꝑdicameñtoꝝ hñt neceſſario realitates differentes: ſed relatio z ſuũ fundamentum ſũt diuerſoꝝ ꝑdicameñtoꝝ: ꝯ neceſſario differentem realitatez habent ¶ Ad iſtã q̃ſtionẽ dicunt aliq ſimplr q relatio nõ hz realitatẽ differentẽ a realitate ſui fundameñti. Que tñ poſitio eſt pro tanto iperfecta: qz q̃cũq; hñt diuerſam rationem qditatis: oz q habeant diuerſam qditatẽ. Conſtat aũt q relatio z ſuũ fundameñtũ diuerſã rõnẽ qditatis habẽt: qz rõ relationis tota cõſiſtit in ad aliud ſe habere: cũ tamen rõ fundamenti eiꝰ non conſiſtat in ℔: ſed i alio. neceſſe ẽ itaq; q relo habeat differẽtẽ qditatẽ a qditate ſui fũdamẽti. z ꝓ ẽo ſi ſumatur realitas ꝓmo modo nũc ꝑdicto: neceſſe eſt dicere q ſit diuerſa realitas relationis a realitate ſui fundamenti: ſed ſi ſumatur realitas ſecundo modo: tunc dicere oz q non habet realitatẽ diuerſã ab ipſo. cuius rõ ẽ ſatis in ꝓmptu. Nam vtra rez ſui fundameñti relatio nihil ponit ꝓter id qõd ẽ ad aliud ſe habere: ex quo conſiſtit qditas ꝓpria relationis. Dictum eſt aũt z ꝓbatũ q relatio ex ſua qditate nõ hz eẽ reale diſtinctũ ꝑ eẽ rõnis: ſz eẽ reale habet ex natura ſui fundamenti. g neciuz ẽ dicere: q realitatez ſumẽdo ſecũdo mõ nũc poſito: ipa relatio a ſuo fũdameñto realr non differt. ꝓz g ſolutio argumẽti. qz cõcludit de realitate ſũpta ꝓmo mõ tñ.

Quarto queram⁹ vtr relatio cum ſuo fũdamento faciat realẽ ꝯpoſitionẽ. vr̃ eñ q ſic: qz quãcũq; aliqd ſic eſt i aliquo: q i reponit aliud ab ipo: vr̃ ſecũ realẽ ꝯpoſitionẽ facere: ſz relatio ſic eſt in ſuo fundameñto: q in re ponit aliud ab ipo: g relatio cum ſuo fundameñto facit realẽ ꝯpoſitionẽ. ¶ Ad iſtã q̃ſtionẽ ẽ vñ⁹ q relatio cũ fundameñto ſuo nõ facit realẽ cõpoſitionẽ. cuiꝰ declaratio eſt. qz ex adiacentia eiꝰ qõd eſt aliquid rõnis tñ: z nõ aliqd i cẽ reali: ad rẽ quãcũq; ñ fit i re ipa cui adiacet vlla realis ꝯpoſitio: quẽadmodũ nõ fit in columna ꝯpoſitio ex eo q fit circa ipam Fm rõnem relatio: qz dicitur dextra vel ſiniſtra cẽ aiali: cũ ad dextrã vel ad ſiniſtrã eius ponitur. Nũc aũt ſic eſt q ꝑciſo fundameñto nõ remanet in relatiõe niſi ipz ſe habere ad aliud: ex quo ſicut dictuz ẽ nõ hz relatio vllũ cẽ reale diſtinctũ contra cẽ rõis. Vñ neciuz eſt dicere q relatio q̃tũcũq; realis non faciat cuz ſuo fũdamento ꝯpõnẽ realẽ. ¶ Dõ⁹ ẽ igit̃ ad arg⁹ q id qõ ſic ẽ in aliquo q ponit i re aliud ab ipo Fm cẽ reale: oz q cũ ipo faciat realẽ ꝯpoſitionẽ: ſed relatio nõ ponit i re aliõ a ſuo fũdameñto ꝓz cẽ reale: ſz ſolũ ꝓz rõez ſue qditatis.

¶ Omnia autem relatiua ad conuertẽtiam dicuntur: vt ſeruus dñi ſeruus dicitur: z dñs ſerui dñs: z duplũ dimidij duplũ: z dimidiũ dupli dimidium: z maius minore maius: z minus maiore minus: ſimiliter autem z in aliis. Sed caſu aliquotiẽs differunt ꝓz locutionez: vt diſciplina diſciplinari diſciplina: z diſcipli natum diſciplina diſciplinatũ: z ſenſus ſenſati ſenſus: z ſenſatum ſenſu ſenſatũ. Le. XIII.

Poſitis duab⁹ cõitatib⁹ relatiuoꝝ põit ꝓmr ari. tertiã cõitatẽ ipoꝝ. Circa quaz ita ꝓcedit. qz ꝓponit ipaz cõitatem. z: oſtẽdit q i q̃buſdã vr̃ deficere ibi. Atvo aliq̃tiẽs. Et 3° põit qõdã documẽtũ ad remotiõez illiꝰ defectꝰ ibi. Aliq̃tiẽs. diẽ g i ꝑ⁹ gre q oia relatia dñr ad ꝯuertẽtiã ſic ſeruꝰ dr̃ dñi ſeruꝰ: z dñs dr̃ ſerui dñs: z duplũ dr̃ dimidij duplũ: z ꝯ⁹ dimi⁹ dr̃ dupli dimiꝰ z ſic de aliis. ſz tñ Fm locutionẽ differt caſu i q̃buſdã mutua rel'o: qz vz. vꝰ ipoꝝ dr̃ ad reliquũ i caſu vno: z illõ dr̃ ad aliõ i caſu alio. ſic ſcia cũ dr̃ ſcaſu grõ ſcibilis ſcia ipz ſcibile ñ dr̃ ſcie: ſz ſcia ſcibile. ¶ Vbi noꝰ ẽ q diuerſitas caſus i mutua relatione ſaliũ relatiuoꝝ ꝓuenit ex eo q nõ ãbo vniformiter referũt Fm rẽ: ſic ꝓz de ſcibili z ſcia: cũ. n. ſcia referaf̃ ad ſcibile ſecundum rẽ ipz ſcibile nõ referf̃ ad ſciaz ꝓz rẽ: ſz ꝓz rõnez. vñ cũ nõ vniformiter referant̃ ad ſeiuicẽ ꝓz rẽ: ñ ẽ mirũ ſi ad ſeiuicẽ nõ referant̃ vniformiter ꝓz locutionẽ

¶ At vero ñ aliquotiẽs videbit̃ cõuerti: niſi cõuenienter ad qõd dicit̃ aſſignet̃. Si enim peccet is q aſſignat: vt ala ſi aſſignetur aui: non cõuertitur vt ſi auis ale: neqz enim prius cõuenienter aſſignatum ẽ ala auis: neqz i eo q auis ẽ: i eo alis ala dicitur: ſed in eo q alata eſt. Multorum enim z aliorum ale ſunt q̃ non ſunt aues.

quare si assignetur cõuenienter ⁊ conuertit: vt ala alati ala: ⁊ alatum ala alatum.

¶ Deide vere cũ dicit. Atvero nõ aliquoties. ostendit qꝫ dicta cõitas videt deficere in quibusdã: dicens: qꝫ aliquoties nõ videbit ꝓuerti seu fieri cõuertẽtia relatiuoꝝ adiacentiã: nisi ipꝫ correlatiuũ assignet cõuenienter ad id ad qõ dicit. quia si ille g assignat talia correlatiua peccet in assignãdo: vtpote si alqm assignet dici ad auẽ: dicendo ala auis ala nõ cõuertit tũc: vt dicat auis ale auis. Et rõ ẽre non fit ꝓuertentia ẽ: qz ꝓus nõ est facta ꝓueniens assignatio. patꝫ qz ala nõ ẽ ipꝰ auis ꝙuantũ auis: qz tunc nulli cõueniret ala qõ nõ eẽt auis: qõ est falsum. sunt enim multoꝝ que nõ sunt aues aliqualis ale: sicut formice non sunt aues: ⁊ habent alas. Unde pꝫ qꝫ ala non est auis inãtum auis: sꝫ in eo qꝫ alata. vñ ⁊ si ala ꝓueniẽter assignet qꝫ ponatur dici ad alatũ: tũc optime ꝓuertit. dr. n. tũc bñ ala alata: ⁊ alatum ala alatũ. ¶ Ubi notãdũ ẽ qꝫ ꝓueniẽs assignatio cuiusꝫ relati fit ad suũ correlatꝫ. Et ꝙ ãt correlatꝫ non ẽ aliqd significatũ noie absoluto: siue significatũ nomine nõ includẽte respectũ: qz oẽ correlatiuũ includit in suo noie habitudinẽ ad id cuius est correlatiuũ. Et idcirco si dr. fieri ꝓueniẽs assignatio correlatiuoꝝ: oz qꝫ fiat ad aliquid significatũ: nõ qdeꝫ noie absoluto: sꝫ noie includente respectũ ad id qõ assignat dici ad ipm.

¶ Aliquoties autem forte ⁊ nomina figere necesse erit: si ñ fuerit positũ nomẽ ad qõ cõuenienter assignet: vt remus si nauis assignat non erit ꝓueniẽs assignatio. neqꝫ eni i eo qꝫ ẽ nauis: eius remus dicitur: sũt eni naues q̃rum remi non sunt: q̃re non cõuertitur: nauis eni nõ dicitur remi nauis. sꝫ forte cõueniẽtioꝝ assignatio erit: si sic quodammodo assignetur: remꝰ remi re rei remus: aut aliquo mõ aliter dictũ sit. nomen eni nõ est positũ: conuertitur autẽ si cõuenienter assignetur: remitũ eni remo remitũ ẽ. Similiter ãũt ⁊ in alijs: vt caput cõuenientius assignatur capitati: q̃ꝫ si aiali assignet: neqꝫ eni i eo qꝫ aial ẽ caput habꝫ: multa eni sunt animalia capita non hñtia.

¶ Deinde cũ dicit. Aliquoties. ponit documẽtũ ad remotionem ꝓdicti defectꝰ. ⁊ circa hoc tria facit: qz ꝓmo: ostendit qꝫ oꝝ q̃q̃ fingere noia. scõdo ibi. Et ꝓpterea. ostendit qualiter nulla relatiua dñr ad conuertentiã: nisi fiat ipoꝝ ꝓueniens assignatio. ibi. Oia g̃. Dicit g̃ in ꝓma ꝑte qꝫ ad faciendũ ꝓuenientẽ relatiuoꝝ assignationẽ: oz forte aliq̃ fingere nomina. vtputa si correlatio nõ sit positũ nomen ad qõ fieri possit assignatio cõuenienter. sicut si remus assignetur dici ad nauẽ: nõ erit cõueniens assignatio. qz nõ dicit remus esse nauis: in eo qꝫ nauis: cum sint aliqꝫ naues quaꝝ nõ sũt remi. Et qz nõ ẽ facta designatio ꝓueniens: idcirco nõ cõuertit: vt dicat nauis remi nauis. sꝫ si correlatio ipsius remi ponatur nomẽ remitũ: fiet tũc forte ꝓueniẽs assignatio: dicẽdo remus remite rei remꝰ. vñ ⁊ ꝓuertit dicẽdo remitum remo remitũ. ⁊ codẽ mõ se hꝫ in alijs.

¶ Sic ãt facilius forsan sumet qbꝰ nomen fiet positũ: si ab his q̃ ꝓxia sunt: ⁊ ab his ad q̃ cõuenit noia ponant: vt i his q̃ dca sunt ab ala alatũ: a remo remitũ.

¶ Deinde cũ dicit. Sic autẽ facilius. docet vñ ꝓssit fieri facilr noia ipositio dicens: qꝫ forsan facilius sumitur ita nomen in illis qbꝰ nomẽ non est ipositũ si ponantur noia eis ab his q̃ ꝓxima sunt: siue ꝓmo sunt noiata noie relatiuo. ⁊ ad que ꝓuertunt alia debitis nominibus nominata. vtpote si ab ala aliud vocet alatũ. ⁊ si a remo aliud vocetur remitũ: ⁊ sic de alijs. ¶ Ubi notãdũ ẽ qꝫ talis ipositio non inimũ ideo ẽ conueniẽs: qz oẽ qõ noiat ab aliquo: et ipso qꝫ denoiat ab eo: includit in suo noie habitudinẽ quamdã ad ipm. ⁊ qz vnũ correlatiuũ oz includere habitudinẽ ad reliquũ: pꝫ qꝫ cõuenienter qñ inoiatum est: a suo correlatiuo ꝓponitur sibi nomẽ.

¶ Omnia q̃ que ad aliquid dicũtur si cõuenienter assignentur ad cõuertentiã dicunt. Nam si ad qõlibet aliud assignentur ⁊ non ad illud dicant: nõ conuertunt. Dico autẽ quoniã neqꝫ hoꝝ que idubitanter cõuertibilia dicunt: ⁊ noiacio posita sit: nihil cõuertit si ad aliquid coꝝ q̃ sit accidẽtia assignẽtur: ⁊ nõ ad ea que dicunt: vt seruus si dñi nõ assignetur seruꝰ: sꝫ bois vt bipedis aut alicuꝰ taliuꝫ: nõ conuertit. nõ enim erit cõueniẽs assignatio. Amplius si conuenienter assignet ad id ad quod dicitur omnib⁹ aliis circunscriptis quecunqꝫ accidentia sunt: relicto solo illo ad quod assignatum est: semp ad ipsũ dicetur: vt si seruus dicat ad dominum circunscriptis omnibus que sũt accidentia dñio: vt esse bipedem: vel scientie susceptibilem: vel hominem. relicto vero solo domino: semper seruus dicetur ad ipsum. seruꝰ enim domini seruus dicitur. Si autem nõ conuenienter dicatur ad id ad quod dicitur: circunscriptis oĩbus alijs: relicto illo solo ad quod redditus ẽ: non dicitur ad illud: assignatur eni seruus bominis ⁊ ala auis: circunscribatur ad boiem tm̃ dominus: nõ tã seruus ad boiem dicitur: cum enim dominus nõ sit seruus non est. Similr autem ⁊ de aue: adimatur ab ea alatã esse: ⁊ amplius non erit ala ad aliquid: cum non eni sit alatum: nec ala erit alicuius. quare oportet assignari ad id ad qõ ꝓuenient dicitur: ⁊ si fit nomen positum facilis erit assignatio: si autẽ non sit: forsan erit necessarium fingere nomen. si autẽ sic reddãtur. manifestius est quoniã oia relatiua cõuersim dicuntur.

¶ Deinde cum dicit. Oia g̃. ostendit qualiter nulla correlatiua dñr ad ꝓuertẽtiã: nisi fiat assignatio ꝓueniẽs: dicẽs qꝫ oia q̃ dñr ad aliqd si ꝓueniẽter assignent dñr ad ꝓuertentia. si ãt ad qõlꝫ aliũ ab eo ad qõ dñr assignant: ⁊ si dicant. assignent ad id ad quod vere dñr nõ fit ꝓuertentia. qz et ibi q̃ certissime dñr ꝓuertibilia nulla fit cõuertentia. si relatiuũ assignet ad aliqd eoꝝ q̃ sunt accidẽtia ad que sit extranea a sua habitudine: tnõ assignet ad id ad qõ dicitur sicut si seruꝰ non assignet dici ad dñm ad quẽ ꝓuenienter dicat. sed assignet ad bouem: vel ad bipedem vel ad aliud qõ talem nõ ꝓuertit. qz nõ erit assignatio cõueniens. sed si fiat cõueniens assignatio: vtpote si assignet dici seruus ad id ad qõ fere dr circũscriptis q̃ctecunq; alijs

q̄ sūt accētia. i. extrēca a sua relatiōe relicto illo solo ad qō dicīt semp dicēt ꝓportionabiliter ad ipz. sicut si dominꝰ assignetur dici ad seruū ad quez vē t ꝑ se dr̄ circūscripto ꝑ stellez siue boie siue q̄buscunq; alijs: relicto ℞ solo q̄ dr̄ seruꝰ: sq̄ erit verum dicere dominus seruū dominus. t seruꝰ dominꝰ seruus. similiter autē intellige de alijs. vnde ꝑz q̄ oīa relatiua dr̄ ad ꝓportētia si fiat ꝓportionis assignatio.

Quia vero multa dubia adhuc sunt circa mām relationez: idcirco discutiamus etiā in ista lectiōe aliqua. ꝓmo aūt queram⁹ an distinctio speciez i ꝑdicamēto relationis sit sumenda penes fundamenta: videt̄ enim q̄ sic. q̄ ab eodem bz vnūquodq; suaz realitatē t sue realitatis distinctionē. sed species ꝑdicamenti relationis trahunt suā realitatē a fundamentis: vt. ꝫ. dixim⁹. ergo etiaz a fundamentis trahunt suā distinctionē: t per ꝯsequens distinctio speciez in hoc ꝑdicamēto nō fit nisi penes distinctionē fundamentoz. ¶ Ad istā quēstionē dicunt q̄dam q̄ spēs huiꝰ ꝑdicamenti non nisi ꝑ sua fundamēta distinguit: qō q̄dem ꝑz respiciēdo tā distinctionē q̄ditatis relatiue: q̄z etiam ꝯditionē speciē. ō se inuicē distinctaz. nā quidditas tota oīuz relationū cōsistit i ipo bre se ad aliq̄d. hoc aūt si ꝑcidant fundamēta ꝓpria p intellectuz a cunctis relationib⁹ in eis oībus est idem t eiusdē rationis. vnde sublata distinctione fundamēto ꝓz tollitur distinctio quidditatis relatiue. hac autez distinctione sublata tollit distinctio speciez relationis. Distinctio igit̄ taliū speciez nō ē nisi penes distinctiōes fūdamentoz. qō etiā ꝑz ex cōsideratione speciē cōtra se distinctaz. dicit̄ enī q̄ relatiuoꝝ quedam sunt suppōnis. quedā suppositionis. t q̄dā equiparantie. que distinctio ē manifeste penes fundamēta relationis. quoz fundamentoz quedā alijs supponuntur. quedā vo supponunt. t quedā equiparant. Ex quo vt isti dicunt manifeste liquet: q̄ tota distinctio speciez i ꝑdicamēto relatiōis nō est nisi penes distinctionē suoz fundamētoꝝ. Sed ista determinatio videt̄ mihi ee multum ꝛ imperfecta. cui⁹ ratio ē q̄z fundamētū est in relatiōe vt mā. ideo ipsum bre se ad aliud est vt formale. si ergo distinctio speciez relationū non est nisi penes fundamēta: oportebit nunc dicere de necitate: q̄ in ꝑdicamēto relationis sit distinctio mālis tm. t non distinctio formalis. ꝙ hoc ē oio inconueniens. q̄z cū distinctiōez speciez faciat distinctio formalis t nō mālis: nulla tūc speciez distinctio aut multitudo esset in ꝑdicamento relationis: qō est oio ipole. icōueniens ē g̃ ponere q̄ distinctio speciez relationis non fit nisi penes fundamenta. Et propterea p idē aliquid specificat̄. t specifica distinctione cōtra aliō distinguit̄. ꝙ relatio non specificat̄ formalr̄ ꝑ suū fūdamentum: q̄z id ꝑ qō specificat̄ aliquid formalr̄ est de cētia sua. fundamētū vero nō ē de cētia relatiōis. q̄z tota relationis cētia ꝯsistit in ad aliō se bre. ergo specifica distinctio relationū nō ē formalr̄ per ipa fundamēta. ¶ Cōsiderandū ē igit̄ sm q̄ diximus in logica qō distinctio speciez relationis est t per suas formales quidditates t ꝑ sua fundamenta: sed a fundamētis ē talis distinctio originalr̄. t a suis formalibus q̄ditatibus ē talis distinctio formalr̄. Eo enī vnūqōq; cōtra aliud formaliter distinguit̄: quod in ipo est formale. In specie autem relationis est vt formale ipa ei⁹ q̄ditas. t idcirco spēs relationis distinguit̄ formalr̄ per ipas suas q̄ditates. sed a suis fundamentis trahūt originalr̄ t cāliter hanc distinctionem: sicut etiā trahunt ab eis originalr̄ realitatē suam. t ℞ concludit tam ꝓmum argu⁹ q̄z 2⁹ mot⁹ ꝓme opinionis. ¶ ꝓmū aūt motiuū nō valet cōtra nos. nā q̄uis ipsum bre se ad aliō nō se sit vni⁹ rōis cōis. tū cū trahit ad diuersa fūdamēta. originalr̄ ab eis diuersa ad aliud se bre. q̄ tāe formalr̄ q̄dē a scipis distinguunt̄. ꝙz originalr̄ ꝫ distinctio nō ē ab eis: sed a suis fundamētis. t q̄z sublata originalitate cā tollit effectus: iō sublata distinctione fundamētoz tollit distinctio speciez relationis.

Secundo q̄ramus an spēs relationis sint ponende concreta vel abstracta. videt̄. n. q̄ cōcreta. Jd. n. ꝙz claudi i spē cuiusl̄z gn̄is: q̄ qō accipit distinctio vni⁹ spēi ab alia: ꝙz distinctio speciez relatiōis vt tā dictū ē oīnalr̄ t cāliter accipit a fundamentis. q̄ fūdamēta debēt ꝙcludi i noiꝰ speciez relatiōis. ipa aūt ꝯcludunt i noiꝰ cretis. t nō in noiꝰ abstractis: q̄ nō abstracta ꝙz cōcreta sunt ponenda vt spēs in hoc ꝑdicamēto. ¶ Ad istā quēstionez est dicēdū q̄ spēs ꝑdicamēti relatiōis sunt ponē relatiōes i abstracto: vtputa paternitas t filiatio: q̄ relatiua i ōcreto sicut sunt pater t filius. Cui⁹ rō ē. q̄z tūc ad rōnē spēi concurrit ōcretio mālis t formalis. qū ex vniōe formalis cū mali resultat eētia vel nā vna: quēadmo⁹ q̄z ex vnione aie cū corpe resultat vna eētia vel nā: nomē spēi cuius ē illa eētia resultās ex tali vniōe: oz q̄ ipozteret vtrūq; ꝙ. aiam t corp⁹. ꝙz cū i ipis relatiuis fundamētū qō ēt mālē in eis. t relatio q̄ ē i ipis vt formale sic se hēant: q̄ ex ipoz vnione nulla eētia vna resultat: ꝙz t fūdamētū hz eētiam t speciē suā vnā. t relatio hz eētiā t spēm suā aliā. vñ t pertinent ad diuersa ꝑdicamēta. Et ꝓpterea noīa ꝓpria spēi relatōis fūt abstracta. sic ꝑnitas filiatio t filia. ¶ Arg⁹ aūt i cōtrariū nō vz. Jd. n. ꝙz claudi i eētia spēi q̄ qō spēs distinguit̄ sic ꝑ aliq̄d cētiale. t nō id ꝑ qō distinguit̄ sicut ꝑ aliq̄d mālē t cāle. quo solo mō vt dictū est: relatio distinguitur per sua fundamēta.

Tertio queramus an abyno correlatiuo debeat ipo ni nomē alteri. vī enī q̄ nō: q̄z ab vno oppositoꝝ nō ꝙz denoīari aliō: ꝙz correlatiua sūt adinicē opposita. q̄ nō ꝙz ab vno ipoz ōnoīari reliquū. ¶ Ad istā qōnē ē dicēdū. q̄ in relatiuis est dr̄ia. q̄z quedā fūt q̄ ponunt in vtroq; extremoꝝ relationē realez: sic ꝑr t filius. t i talibus nō ꝯuenit fieri denoiatio vni⁹ correlatui ab alio. Sūt ēt quedā relatiua q̄ i vno extremo ponūt relationē realem. t in alio ponūt relationē rōnis: sicut se hūt scīa t scibile. t i talib⁹ cōtingit a correlatiuo ipozt̄e relationē realē denoīari aliō ipozt̄is relatōez rōnis: sic a scīa denoīat̄ scibile. Cui⁹ rō ē. q̄z res q̄ dr̄ scibil̄ nō hz de se ordinē ad scīam nostrā. ꝙz inquantū accipit eā rō vt terminantē relationē scie: accipit ipam vt correlatōez ei⁹. vnde h̄ ē vna relatio realis. t q̄z relationem accipit a rōne vt correlatiuū id qō eā determinat: idcirco ēt cōueniēter noīe correlatiui realis denominatur aliud qō est relatiuum rationis. ¶ Dō⁹ est ad argumētū q̄ concludit de illis correlatiuis que ponunt duas relatiōes reales oppositas: sed nō de illis que non ponunt realem relationē nisi vnā. t̄c.

¶ Videntur aūt ad aliquid simul esse natura. t in alijs quidē plurib⁹ verum est: simul enim duplum est t dimidium: t cum sit duplum dimidium est: t cum sit seruus dñs est. Similiter autem his similia: simul enim auferūt sese inuicem. Si enim nō sit duplum non est dimidium t si non est dimidium non est duplum: similiter autem t in alijs quecunq; talia sunt.

Lectio. xiiii.

Ositis tribus relatiuoꝝ proprietatib⁹ ponit ꝓbs 2ñr. q̄rtā cōitatē ipoz circa quaz ista procedit. q̄z primo ponit cōitatez. t̄. ꝙdit q̄ nō vt oibus ꝯuenire ibi. Nō ā te oīb⁹. dic̄ g̃ i ꝓ⁹ q̄z q̄ illa q̄ sunt ad aliq̄d vident̄ ee sit ita q̄ quidē pateret

est verū in pluribus: qz simul ē duplū ⁊ dimidiū: ⁊ cuz est unum ipoz: est reliquū. ⁊ sic se habet in alys similibus. Auferunt ēt se sic: qz si nō est dimidiū: necē est nō esse duplum. ¶ Ubi notandū est q̄ quēcunq; aliqua ita se hñt q̄ posita se ponūt ⁊ pempta se pimūt: necē est ipsa esse sic. Et si quidē fuerit unū ipoz cā alteri⁹: erunt tūc sic tēpore sed nō simul natura: eo q̄ cā est prior naturaliter causato suo. Et sic se habēt subz ⁊ ei⁹ propriū: nā subm ⁊ propriuz suum sic tpe se ponūt ⁊ pimunt. sed tamē subm est causa sui ꝓpꝛy accītis. Et idcirco subz ⁊ suū accidēs ꝓpriū sūt simul tpe: sz nō nā. Si vero unū ipsoz nō fuerit causa alterius: erunt tunc sic natura. ⁊ ē modo adinuicē se habēt correlativa: sic pr̄ ⁊ filius. nam paternitas ⁊ filiatio simul ponunt̄ ⁊ pimunt̄. ⁊ cū hēant oppōnez adinuicē: nō ē unū cā alteri⁹. ⁊ idcirco sunt sic nā.

¶ Nō aūt ⁊ i oib⁹ relatiuis verū videt ee simul ee natura: scibile eni scia prius naturalit ee videtur. Nāq; i pluribus rebus subsistētib⁹ scie tias accipim⁹. In paucis vero vel nullis hoc qs reperiet simul cū scibili scias ee.

¶ Deinde cū dicit. Non aūt. ostēdit q̄ dicta cōtrarietas nō videt oib⁹ relatiuis cōuenire. ⁊ diuidit ista ps i duas fin q̄ in duob⁹ declarat dicta cōtrarietē nō cuenire oib⁹ relatiuis. ⁊ ps ē ibi. Sic aūt his se habēt. Ponit aūt i pma g. e de scia ⁊ de scibili istantia: p̄ q̄ ponēs q̄ nō vr̄ cōuenire oib⁹ relatiuis sic ee nā: sic ꝓz de scia ⁊ scibili q̄ sūt correlatia. qz scibile ē ꝑius q̄ scia. qđ ꝓbat Ar. tripl̄r. Et pma ꝓbatio sua ē: qz qđ ꝓsupponit̄ gnatōi alterius: ꝑius natura liter est eo: sz scibile ꝓsupponit̄ generatōi scie: qz i multis rebus scibilibus subsistētib⁹ aīa sz se accipim⁹ postea scias ipaz. In paucis aūt vel nullis inuenit̄ q̄ scia fiat simul cū scibili: q̄ scibile ē nāliter pr⁹ q̄ scia. ¶ Ubi notandū q̄ i nullis inuenitur scia simul nāliter facta cum scibili: eo q̄ causatum ē nāliter posteri⁹ sua cā: scia aūt nostra ē causata a re scibili. ⁊ ideo fit posteri⁹ nāli scia q̄ scibile. In paucis vo inuenit̄ q̄ scia fiat sic tpe cū ipo scibili.

¶ Ampli⁹ scibile sublatū sic aufert scias: scia vero nō simul aufert scibile: nā si scibile nō sit: nō est scia: scia vero si nō sit nihil phibet ee scibile: vt circuli q̄dratura si ē scibilis: scia quidē eius nōdū ē: illō vero scibile est. Ampli⁹ aīali qdez sublato si ē scia: scibiliū vero pluria ee ꝓtigit.

¶ Secūda ꝓbatio Aristo. q̄ ponit ibi. Amplius scibile. est talis. id qđ nō auferēt ad ablationē alteri⁹: sz magis alterz tollit̄ ad ablationē eius: ꝑius est illo altero naturaliter. sz scibile nō auferēt ad ablationē scie. sed scia tollit̄ ad ablationē ei⁹: quia si nō ē scibile nō ē scia: sed si nō sit scientia nō oz ꝓpterea non ee scibile: sicut pz de q̄dratura circulari q̄ forte est scibilis ⁊ tamē nōdū habita est scia de ipsa. ergo scibile nāliter ꝑius est scia. ¶ Tertia aūt ē declaratio eiusdem q̄ icipit ibi. Amplius aīali. talis est. cuz scia sit in pte aialis: vtpote in aia sicut in subo: sublato aīali tollit̄ scia: sicut sublato subo tollit̄ accīs subi: ⁊ tñ sublato aīali vīt adhuc multa ee scibilia: sicut elementa ⁊ alia multa. ergo scia ⁊ scibile non sunt simul nā. Pōt aūt hoc alr legi vt sz ꝟ nō ponat̄ tertia ꝓbatio: sed ex⁹ ad ōclarādū id qđ dicebat i pma ꝓbatione. s. q̄ sublata scia nō oz q̄ tollat̄ scibile. ⁊ credo q̄ ista sit melior lectura.

¶ Similiter autem bis habent sese ⁊ ea que ō sensu sūt. Sensibile eni ꝑius q̄z sensus videt esse. sublato enim sensibili simul auferēt sensus: sensus vero sensibile nō simul auferūt: sensus enim circa corpus ⁊ in corpore sunt: sensibile autem perempto peremptum est ⁊ corp⁹: sensibile enim corpus: cum vero corpus non sit sublatus est sensus. Quare simul aufert sensibile sensum: sensus vero sensibile nō. animali enim perempto sensus quidē peremptus est: sensibile autez permanet: vt corpus calidum dulce amarum ⁊ oia alia quecūq; talia sunt. Amplius sensus quidē simul cum sensato fit: simul enim aial sit ⁊ sensus. Sensibile enim ante est q̄z sensatū eēt. Ignis eni ⁊ aqua ⁊ alia huiusmodi ex quibus ipsū aial cōstat: ante sūt q̄z aial sit oio vel sensus: quare ꝑius sensibile q̄z sensus esse videtur.

¶ Deide cum dicit. Sic aūt his declarat idē in alys correlatis q̄ sunt sensus ⁊ sensibile: dicens q̄ bis q̄ sunt dicta de scia respectu scibilis sic se habēt ea que de sensu sunt respectu sēsibilis. qz sēsibile videt ee ꝑius nāliter q̄z sēsus. qđ declarat Aristo. dupl̄r: ꝑmo quidē: qz sublatū sēsibile statim pimit sensum. sz nō ecōuerso. qz sensus ē circa corpus ⁊ i corpe elementato: vel mixto ex elemētis sensibilibus. sed sublato sensibili tollit̄ corpus mixtū: qz ee corp⁹ mixtū est sensibile. sublato vero corpe mixto: tollitur sensus. ūre pz q̄ sēsibile sublatū sic pimit sensum: sz sublato sensu nō ideo perimit̄ sensibile. quia sensus non est nisi in aiali: sed aīali nō existente possūt ee corpa inaiata sensibilia. q̄ sēsibile est ꝑius nāliter q̄z sensus. Scdo aūt hoc idez sic declarat. sensus fit sil cū sensato. i. cū re sentiente: sicut sic fit aial ⁊ sensus. sed aīq; sit sēsatū. i. aial ē naturalr corpus sēsibile: vtputa ignis ⁊ alia elemēta ex qb⁹ cōstat corpus aialis. q̄ sensibile ē ꝑius nāliter q̄z sensus.

Ad pleniorē aūt relatiuoꝝ intelligentiam oz etiam hic aliqua dubia discutere. Et ꝑmo queramus vtrū res alioꝝ ꝑdicamētoꝝ possint ee ō ꝑdicamēto relatōis. videtur eni q̄ sic. qz scia ⁊ sēsus sunt res ꝑdicamēt⁹ relatiue. ⁊ tamē ponunt̄ hic a pbo ō ꝑdicamento relatōis. q̄ res aliorum ꝑdicamētoꝝ pōt ee de ō ꝑdicamēto. ¶ Ad istā qōnem dicūt qdā q̄ relatio nō hz aliaz realitatē a realitate sui fūdamēti. Et qz fūdamētū relatiōis pōt vt dicūt ee res sube ⁊ res accītis: idcirco pōt sz eos: tā realitas sube: q̄z realitas alioꝝ accidētiū a relatōe ee realitas relōnis. ex ꝟ segt̄ q̄ res ꝑdicamēti sube ⁊ res ꝑdicamētoꝝ accītis pōt ee de ꝑdicamēto relōnis. ⁊ vlteri⁹ ēt dicunt isti q̄ ꝑdicamētū relatōis nō ē simplr ꝑdicam⁹ accītis: sz solū eatenus q̄ fūdat̄ ō rē accītis. sz vo q̄ fūdat̄ supra rē sube ee ꝑdicamētū sube. Sz ista ee icōuenies opio ꝑ eadem qz realitas p quā aliqd i predicamēto reponit̄ ē qditas ei⁹. ē aūt oio falsū vt supra dixim⁹ q̄ qditas relatiōis sit qditas sui fūdamēti. q̄z tūcū qz igr supra rē sube ipsa relō fūdet. sp tñ neciū ē dicere q̄ qditas relōnis sit distincta a qditate sube ⁊ p ōns q̄ res sube nō sit de ꝑdicamēto relōnis. ¶ Scdo idē appet icōuenies qz ꝑdicam⁹ relatōis aut ē unum aut plā. nō aūt ē dōz q̄ relō sit plā ꝑdicamenta. qz tūc ēnt plā ꝑdicamēta q̄z ēē. Est igr unū ꝑdicam⁹ nā distinctū ab cetera ꝑdicamēta. sz ipose ē unū ꝑdicam⁹ ēē distinctū ab alio. nisi qditas unī⁹ sit distincta a qditate alteri⁹. nec̄io igr qditas eoz q̄ sūt i predicamēto relōnis: ē distincta ⁊ diuersa a qditate eoz q̄ sunt in reliquis predicamētis. Et p̄sequens inconueniens est dicere siue q̄ ꝑdicamentū relatiōis sit ꝑditamentū sube: siue q̄ qditas q̄ est in unō ꝑdicamēto

alio a relatione possit cē de p̄dicamento relationis. ¶ Dicendū est igr ad qōnē q̄ si res sumat̄ pro re gditatis t cēntie simplr: ipsole tūc é q̄ res maxime p̄dicamento⁹ absolutoꝝ sint de p̄dicamēto relatōis: quēadmodū ipsole ē q̄ gditas q̄ nō dicit nisi ipm habere se ad aliud sit gditas q̄ non est ipm se habere ad aliud: quō aūt sit soluendū argumentū patebit in sequēti qōne.

Queritur ergo 2° vtrum scia sit pura relatio. videtur enī q̄ nō: qz dicit Ari. in sequentib⁹ q̄ scia ē in genere qualitatis: nihil autē quod sit ī genere qualitatis p̄t cē relatio pura: ergo scia nō é pura relatio. ¶ Ad istam qōnem dicunt gdaz q̄ scia est pura relatio. ad quod ponendū mouent̄ multiplr. ꝓmo quidē qz ō nullius cēntiali itellectu é respectus ad aliud nisi illud sit essentialr ipa relatio: sed de cēntiali itellectu scientie est respectus t ordo ad scibile. quo scia itelligi nō p̄t nisi ordo ad scibile itelligat̄: ꝑcipue qz scia per scibile specificatur t distinguitur. ergo scia essentialiter est quedam relatio. ¶ Secūdo aūt mouent̄ ad id ponendū: qz id q̄ ō nouo acquirit̄ in aliquo nō facta mutatione in ipm: non p̄t cē q̄litas sed relatio. scia autē acqrit̄ in aia nō facta trāsmutatione in ipa: vt dr̄. 7° phȳsicoꝝ. ergo scia nō é qualitas: sed é cēntialr relatio q̄dā. ¶ Tertio mouent̄ ad ponēdū idē. qz cōmentator in 8° phȳsicoꝝ dicit q̄ digni⁹ est existimare sciam de capitulo ad aliquid q̄ de caplo qualitatis Et qz Ari. eam ponit in 5° metaphȳsice. iter ea que sunt p se relativa: t cōmentator etiā dicit ibi exp̄sse q̄ scia est per se ad aliqd. Sz ista opio nota é oīb ipsolis. Ad cui⁹ euidētiam é cōsiderandū: q̄ relatio oīs de sua rōne requirit aliquid supra qō fundet̄. Et qz id i quo aliqd fundat̄ esse necessario aliud ab eo qō fundatū é in ipo: necessarium é q̄ fundamentū cuiuslz relationis sit aliud ab ipa relatione fundata sup ipsuz. si ergo scientia sit pura relatio oportebit de necessitate sibi dare aliquod fundamentum aliud ab ipsa relatione fundata super ipsum. hoc autem fundamentum poni non poterit hoc pōnc stante: nisi ipe intellectus: vel ipa potētia intellectiua. qō isti ēt accedunt. totuz h3 āt poni nō p̄t sine magno icōuenienti. ¶ Ad cui⁹ euidentiā é cōsiderandū q̄ nouā relatio realis regrit semp nouitatē fundamēti: vel ex pte vtriusq; extremi: vel ex pte alteri⁹. Nā cū fuerit real relatio ex pte vtriusq; extremoꝝ: si ipa de nouo aduenit inter aliq̄ duo: oz q̄ pp acqsitionē fūdamēti mutet̄ aut vtrūq; aut alterū. quēadmōz si de nouo iter aliq̄ duo oz fieri relatio cōlitatis: neče est aut q̄ fiat nouiter mutatio i q̄litate vtriusq; aut in quātitate alterius tantum. Cum vero fuerit relatio in vno extremo realis: t in alio extremo relatio rationis: oportet tunc si debet nouiter fieri ex parte eius in quo est relatio realis: q̄ ex pte eius fiat innouatio p nouam acqsitionez fundamēti. Cū ḡ relatio scie aut sciētis ad scibile. fit ex pte scibilis rel̄o rōnis: t ex pte scie ac sciētis fit rel̄o realis: ipsole tūc erit q̄ nouiter fiat scia in sciēte: nisi fiat nouitas i acqsitione sui fūdamēti: qō: vt dicūt: é ipe intellectus. talis itaq; opinio nō p̄t sustineri nisi ponat̄ q̄ tunc hō acqrit intellectū cū acqrit sciam: quod esse nō potest. nisi aut itelleer⁹ sit generabilis t corruptibilis: aut sit a nobis separatus i cē: sz nobis copulet̄ cū itelligim⁹. t quia vtrūq; istoꝝ é erroneū: necē é q̄ falsa sit opinio p̄dicta: que ponit sciam cē relatōez puram: t itellectū ponit ei⁹ imediatū fundamentū. Et ꝓterea id qō mensuratū est aliquo non est relatio. sz é fundamētū ordinis vel relationis ad mensurā. scia aūt mensurat̄ ipo scibili vt dicit Ari. ī decimo metaphȳsice. ḡ scia nō est relatio: sz é fundamētū relationis ad scibile. Idē ētiā p̄z euidēter p cōmentatorē. dicit enim in p̄dicto lō metaphȳsice. q̄ scibile ēt ḡne subē: t scia é in genere q̄litatis. Cōsiderandū ē ḡ q̄ scia ponit rē q̄litatis ex sua significatōe: t ex suo modo significādi ponit realē respectum illi⁹ q̄litatis ad scibile: ista q̄ ꝓpter gditatē q̄litatis quā ponit: est de p̄dicamento qualitatis. sed gditas respectiua quā ꝑtat ex suo mō significādi: ē de p̄dicamēto relatōis. Et eodē mō itellige de sensu. ¶ Prima autē rō illoꝝ nō valet: nā tota realitas scie est ipa spēs i formās itellectū: ral̄ ār pōt itelligi nō itellecto respū ad scibile. sz scia q̄ modus significādi hz q̄ stat̄ itellecta vel itelligere ordinez ad scibile. specificat̄ aūt scia ēt a scibili nō gdē formalr: sz cālr vel originalr. ¶ Secūda ēt rō nō ꝛcludit ꝓpositū sz oppo⁹. nā q̄uis scia fiat i itellectu sine eius mutatiōe q̄ sit mot⁹: nō tñ fit i eo sine nouitate fūdamēti: qō cuz nō sit itellectus oportet q̄ scientia dicat non tñ relationem: sz relationē t eius fundamentum. Tertiū autez motiuū ñ valet. qz quāuis scia sit per se relatiuū vel ad aliqd: nō tñ segt̄ q̄ sit relatio imo q̄ fit dicēs relationē t aliqd aliō. qz relati⁹ nō é nomē abstractū sz cōcretū.

Tertio queraī vtrū oīa relatiua sint sil̄ nā. t videtur q̄ nō. qz ꝓius t posteri⁹ sunt relatiua. t tamen nō sunt sil̄ nā. ¶ Ad qō dicēdū est q̄ de relatis log possumus dupl̄r. vno qdē modo rōne ipaꝝ rez que subiciunt̄ relationibus: t sic relatiua nō sunt sil̄ natura. sic̄ non sunt simul homo q̄ est pater: t homo qui est filius. nec statim cum res est que scirī potest: est sciētia de ipa. Alio autem mō de ipsis loqui possumus rōne ipsarum relationum: t sic sunt simul natura. sed cū sunt ambe relatōes reales: oz tunc q̄ simul in re ponantur ambe. Cum vero sunt ambe relationes rationis: oportet q̄ simul ponantur ambe ꝑ cōsiderationem rationis: cum autem fuerit vna relatio realis: t alia relatio rationis: tunc cum vna earum ponit̄ in re sufficit q̄ ponatur alia in ratione. Est ergo dicendū q̄ licet res ꝓior t res posterior non sint simul: sunt tñ sil̄ relationes eaꝝ tc̄.

¶ Habet autē quēstionem vtrum nulla substātia ad aliquid dicatur quemadmodum videt̄: an hoc contingat secūdū quasdā secūdas substantias: nā in ꝓmis substātijs necessariū é. nā neq; tote neq; partes ad aliquid dicuntur. nam aliquis bō nō dicitur alicuius aliquis homo: aliquis bos alicuius aliquis bos. Similiter autem t ꝓtes. quedam enim manus non dicitur alicuius quedam man⁹: sed alicui⁹ manus: t qōdā caput nō dicitur alicui⁹ quoddā caput: sed alicui⁹ caput. Similiter autez t in secūdis substātijs. atq; hoc quidē ī plurib⁹: vt bō nō dicitur alicuius bō: nec bos alicui⁹ bos: nec lignuz alicuius lignum: sed alicui⁹ possessio dicit̄. In huiusmodi ergo manifestum est quoniam nō é ad aliquid. Lc. XV.

Postquam Ari. determinauit supra de ad aliqd fm dicta ab aliis. In parte ista monet oñr dubitationem quandaz vt corrigat iam factam determinationem. Et circa hoc quatuor facit. quia ꝓmo monet questionem. t ostendit in quibus ipa non habet locum. Scōo vero declarat in quibus locum habet. ibi. In aliquibus vero. t tertio ponit diffinitionem relatiui cum corrigens predicta ibi. Si ergo sufficienter. Et quarto ponit quandam proprietatē

ꝝ illud ad quod dicitur diffinite nosse. Caput vero ꝛ manus ꝛ horum singula que substantie sunt hoc ipsum q̄ sunt potest sciri diffinite. Ad quod vero hec dicuntur non est necessarium scire. cuius enim caput hoc vel hec manus: non est dici diffinire. quare non etiam hec ad aliquid. Si vero non sunt relationum: verū erit dicē q̄ nulla suba relatiuoꝝ ē. Forta ſſe ät difficile sit ꝺ tm̄ói reb⁹ ꝑfidēter ꝺclarare: nisi sepe ptractata sint. dubitare autē de singulis non erit inutile.

¶ Deinde cū dicit. Si igitur sufficiēter. corrigit determinationē supradictā: dicēs q̄ si sufficiēter est assignata superius diffō eoꝝ que sūt ad aliq̄d: aut nimis difficile aut ipōsse erit qōnē solueꝛe: tenendo q̄ nulla substantia sit de numero eoꝝ q̄ sunt ad aliq̄d: quia illa diffō dicit q̄ ad aliquid ꝺr̄ q̄cūq; ꝺ ipꝛ qō sunt. i. q̄ seipsa ꝺr̄ alioꝝ. Caput vō ꝛ manus p seipa ꝺr̄ alioꝝ. si autē diffō relatiuoꝝ non ē ibi sufficienter assignata: fꝛ ꝺz dici q̄ ad aliq̄d sunt illa quibus hoc ipm̄ eē est hīe se ad aliud q̄dāmodo: dicet forte aliq̄d ctra ista dicta i questiōe. Differt ät hec diffō a priori q̄: prior diffō segī oīa relatiua p se: nō tm̄ p illā diffōnē ē eis. i. relatiuis hoc eē q̄ sunt ad aliq̄d: sed solū q̄ ea ipa. i. per seipsa dicunt alioꝝ. Scōa vero diffō dicit q̄ ad aliquid sunt que nō habēt aliud eē q̄ hīe se ad aliq̄d quodāmō.

¶ Notandū est aūt q̄ signanter ꝺr̄: q̄ ad aliquid sint quibus hoc ipm̄ eē ē ad aliud se hīe quodāmodo: ad dandū ītelligere q̄ hīe se ad aliq̄d nō q̄cunq; modo supradicto. sed illo modo quo distinguit cōtra sex p̄ncipia: dicit propriā rōnē p̄dicamēti relatōis. qō q̄lr̄ sit supra expositum⁹.

¶ Deide cū dic. Ex his ergo. concludit vnam ꝓpietatez relatiuoꝝ. dicēs. q̄ ex his q̄ sunt dicta in 7ª diffinitione: ꝓz q̄ si qs scit aliq̄d de nūero eoꝝ q̄ sunt ad aliq̄d. i. de nūmero relatiuoꝝ diffinite. i. per diffōnē: scitus ⁹ ē diffinite ꝛ illud ad qō ꝺr̄. nā diffō significat qd ē eē: fꝛ eē relatiui ꝺicꝝ ē: nō ē nisi ad aliō se hīe. ḡ diffō ꝑpa cuiusl⁹ relatiui exꝑimit correlati⁹ ad qō se ht ipꝛ relati⁹ diffi⁹. Et ꝓpterea ꝺz q̄ si qs scit diffinite relatiuū aliq̄ꝺ: sciat diffinite ꝛ id a q̄ ꝺr̄. quēadmodū si qs scit diffinite aliq̄d ē duplū: ꝺz stari q̄ diffinite sciat cui⁹ ē duplū: ꝛ sic ē de aliis vbi relatiuis. fꝛ nō sic ē ō subys: qꝛ si qs diffinite sciat caput vel man⁹ ꝛ filia: nō ꝺz q̄ sciat diffinite illud ad qō dicant. vñ ꝓz q̄ ñ sūt ō nūero vo ꝛ relatiuoꝝ. Addit ät Aristo. ad sui excusatōez q̄ difficile ē ꝺ talib⁹ reb⁹ ꝑfidēter ꝺclarare nisi fuerit sepe ptractata: fꝛ ꝺubitare. i. īgrere de singulis nō erit inutile. ¶ Est ēt notāndū q̄ caput ꝛ man⁹ ex sua significatione ponūt subaꝛ: ꝛ ex mō significādi ponūt relatōes. vñ si diffiniunt inquātū ponūt subaꝛ: nō ꝺz q̄ tūc p ipoꝝ diffōnē sciat id ad qō ꝺr̄: fꝛ si diffiniant q̄tū ad relatōes quā ponūt ex mō significādi: tūc necē ē q̄ p illā diffōnem sciat illō ad qō ꝺr̄. fꝛ si diffiniant q̄tū ad relatōes quas ponūt ex mō significādi: tūc necē ē q̄ p illā diffōnē sciat id ad qō ꝺr̄: qꝛ i diffōe cuiusl⁹ relonis ꝺz sumere correl⁹

Ad intelligētiā ät ꝺicto⁹ ꝺz ptractare aliq̄s ꝺubitationes. Queraꝫ ät ꝓꝛ vtꝛ vlla rela⁹ ꝓssit fūdari īmediate i suba. vī. n. q̄ sic. qꝛ rela⁹ ad formā ſſibalē fūdat īmediate in essentia materie ꝓme. ꝛ tamē tal ēntia ē suba. ḡ pōt īmediate in suba fundari aliqua relatio. ¶ Ad istā questionē ꝺicūt qdā q̄ opiō ꝓbo⁹ ē nullā relationem posse fūdari īmediate i suba. ḡ fꝛ verior sētētia theologoꝝ ꝺz ꝺicere vt ꝺicunt. q̄ īmediate i subā fundet aliqua relatio. sed si diligēt⁹ de hoc cōsideretur: veritatem videbit

mus manifeste q nō ē cōtraria sentētia phoꝝ sententie theologoꝝ. Ad cuꝰ euidentiā ē cōsiderandū q ad aliqd dicunt aliq̄ vt habeē in 5° metaphisice. ſz actiuus ⁊ passiuum. ⁊ aliqua fm quātitatē. ⁊ aliqua fm mēſurā ⁊ mensuratū. ita q si diligēter cōsiderem⁹ cūcta relatiua: videbim⁹ manifeste q relatio nō fundabit in aliquo nisi inquātum subinduit aut rōnē actiui vel passiui: aut rōes alicuꝰ de gñe q̄titat: aut rōnē mēſurati. Nulla aūt istaꝝ rōnuꝫ dicit rōnem q̄ditatis subē: sed solum dicit quādā rōnem sibi adiacentē. ⁊ per ois hñtē respectu eiꝰ cōditionē accētis. Et p tāto dicūt phi q nulla relatio fūdat in suba imediate. q videlꝫ i nulla suba fūdari pōt relatio nisi mediāte q̄daꝫ rōne q̄ respectu q̄ditatis subē hꝫ rōnē accidētis. Logmur autem nūc de substātys creatis. vnde ⁊ relatio q̄ fundat in eē māe p̄me nō fūdat in ea nisi ꝑut habet rationē p̄incipy pfectibilis p formā: q̄ ē vt rō p̄incipy passiui. Cū vero talis rō nō necio addit supra q̄ditatē subē aliquā naturā aliā dicūt theologi: si q̄ hꝰ dicāt. q relatio aliq̄ fundat imēdiate i suba. Nam p hoc volunt excludere aliam rē ⁊ naturā mediā iter subam ⁊ relationē. nō āt volunt excludere mediā rōnē aut actiui ⁊ passiui: aut mēſure ⁊ mēſurati. ¶ Dicēdū ē q̄ q relatio p̄me nō fundat nisi aut super rē de genere quātitatis sicut duplum ⁊ dimidium ⁊ silia q̄ fūdant supra numeꝝ: ⁊ idē equale ⁊ simile q̄ fundant supra vnitatē: aut supra actiuū ⁊ passiuū sicut pater ⁊ filius. dicit enī pater ꝙs q genuit: ⁊ dicit filiꝰ. q genitus est. aut supra mensurā ⁊ mensuratuꝫ: sicut sunt scia ⁊ scibile. q veritas ⁊ entitas scie speculatie mensurat scibili. sed scia practica est mēſura scibilis.

Secundo quer̄ vtruꝫ suba vila possit poni de numero relatiuoꝝ fm esse. videt enī q sic. q q̄ hꝫ dependentē eēntiā videt dici relatiuū fm essentiā ⁊ fm eēntiale eē. sed mā q̄ est suba hꝫ suam eēntiā dependentē a forma. q suba pōt conuenienter poni de numero relatiuoꝝ fm eē. ¶ Ad istā q̄onem dicunt quidam q suba pōt poni de relatiua fm eē: ⁊ nō solum substātia: ſz eētia oia relatiua realia sunt relatiua fm eē. ⁊ oia relatiua rōnis sunt relatiua fm dici. Sed ista positio nō potest stare fm sententiā Aristo. dicit enī hic Arist. q vere fm eē ad aliquid sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliquid se habere quodammodo. ex quo patet q illa sunt relatiua fm eē quoꝝ eē ⁊ eēntia nō ē nisi ipa habitudo ad aliud. sic est eē patrē nō ē aliud q̄ habere habitudinē ad filium. Et per ois eēntia patris q̄tū pater nō ē aliud q̄ talis habitudo. hoc aūt nō pōt dici de cūctis relatiuis realibꝰ. q scia ē relatiuū reale: ⁊ tñ eēntia scie nō ē ipa habitudo ad scibile: q potius eēntia eius est q̄dam qualitas aie: q̄ hꝫ habitudinē ad scibile. silr eēntia materie nō est ipa habitudo ad formā: ſz ē quedā suba que hꝫ ad formā dependentiā. ⁊ eēntia capitis non est ipsa habitudo ad capitatū sed eēntia quedā que est substantia habens ordinem ad totum. vñ patet q est falsum secundum sententiam Aristo. omnia relatiua realia esse relatiua fm esse. Dicendū est igitur q tam relatiua realia q̄ relatiua rationis dicūtur tunc relatiua fm eē cum sunt talia q tota ipsorum essentia est ipsa habitudo ad aliud. quando autem essentia tota non est ipsa habitudo sola dicunt relatiua secundus dici. Et q essentia nullius subē est tota habitudo ad alid: dicere oꝝ fm sententiam philosophi q nulla substantia est relatiuum fm eē. sed si aliq̄ suba referr̄ ad aliud: ipsa ē relatiuū fm dici. ¶ Ad argumētū ergo dicendum q ad hoc vt aliqd dicat relatiuū fm eē nō sufficit q habeat essentiam ⁊ eē dependens: ſz oꝝ q hēat eēntiā q̄ nō sit aliud q̄ ipsa habitudo ad aliquid. Sunt aūt multa dubia circa materiā de relatiuis que dimittimus ne nimiā prolixitatez inducamus: ⁊ q talis discussio subtilis ē materie magis ad metaphysicū spectat q̄ ad logicum.

¶ Diuisio q̄rti. Sermo i q̄litate. Qualitatem autem esse dico secundum quam quales quidez dicimur. Est autem qualitas eoꝝ q̄ multiplr dr̄. Le. XVI.

Expedito tractatu de predicamēto relationis accedit Aristo. ꝺr̄ ad tractatū de ꝑdicamēto q̄litatis. ⁊ circa hoc ita ꝓcedit. q primo determinat de qualitate in abstracto. ⁊° autē determinat de ipsa in cōcreto ibi. Qualia vero sūt. Tertio ꝺo assignat cōitates q̄litatis: ibi. Inest aūt ⁊ contrarietas. ⁊ quarto remouet dubitationē quādā. ibi. At vero nō decet. Prima ꝑs adhuc diuidit in q̄tuor ptes ſz q determinat de quatuoꝝ spēbus qualitatis. ⁊° pars est ibi. Aliud ꝺo qualitatis. ⁊ⁱ pars ē ibi. Tertia vero spēs. 4ª est ibi. Quartū vero gen⁹. In p̄ma ꝑte sic ꝓcedit. q ꝓmo ponit descriptionē q̄litatis: dicens q qualitas ē scoꝝ quā dicimur quales. sic̄ fm albedinem que est qualitas dicimur albi. ¶ Ubi notandum est q notificat abstractuꝫ p cōcretū. q cōcreta sunt nobis notioza q̄ abstracta: sic̄ et ꝺpositta sunt nobis magis nota q̄ simplicia. Addit autē ꝺr̄ Aristo. q qualitas est de numero eoꝝ que dicunt multiplr. ¶ Ubi etiam notandū est q intentio nō ē Ari. dicere q qualitas sit multiplex multiplicitate equocationis: q tunc qualitas non eēt genus. quod est falsum: sed vult dicere q est multiplex ꝓp continentiam multaruꝫ specieꝝ. fm quez modū dici pōt oē genus eē de numero eoꝝ: q̄ multiplr dicunt. ⁊ q ista sit intentio sua ꝑ: q statiꝫ volens determinare multiplicitatem qualitatis incepit enumerare spēs ipsius.

¶ Etvna quidez species qualitatis habitus ⁊ dispositio dicitur. differt autem habitus a dispositione: q permanentioꝝ ⁊ diuturnioꝝ est: tales enim sunt scientie ⁊ virtutes. scientia enī videtur esse ꝑmanentium ⁊ eoꝝ que difficillime mouentur: vt si quis vel mediocriter sumat scientiam: nisi forte grandis ꝑmutatio facta sit vl ab egritudine vel ab aliquo huiusmodi. Similiter autē ⁊ virtus vt iusticia vel castitas ⁊ singula talium non videtur posse moueri neqꝫ facile permutari. Affectiones vero dicunt que sunt facile mobiles ⁊ cito permutabiles: vt caloꝝ ⁊ frigiditas ⁊ sanitas ⁊ egritudo ⁊ alia huiusmodi. Afficitur enīꝫ circa eas homo quodāmodo: cito autē permutat: ⁊ ex calido frigidus fit: ⁊ ex sanitate in egritudinē transit: similiter autem ⁊ in alijs: nisi forte in his que contingit per tēporis longitudinez in naturā cuiusq̄ transferri: vt insanabilis vel difficile mobilis existat affectus: quemlam quilibet habitudinē vocet.

¶ Secundo cum dicit. Et vna qdez. tractat de prima spē qualitatis. ⁊ circa ꝺ duo facit: q ꝓmo ponit ꝑmam spēm qualitatis eē habitum ⁊ dispositionem: ⁊ assignat ꝺriam inter ista duo. ⁊° vero differentiā illā manifestat q signa-

ſimpliciter quecūq; ſm potentiā naturalē vl ipotentiaz dicunt. Nō.n.quonia ſūt diſpoſiti aliquo mō vniq; hūiuſmodi dicitur: ſz q; hīt potentiam naturalē vel facere qdē facile: vel nihil pati: vt pugillatores vl curſores dicuntur nō q; ſint diſpoſiti: ſz q; habeāt potētiā hoc facile faciēdi. Sanatiui āt dicunt eo q; habeāt potētiā naturalē vt nihil a gbuſlibz accidentibus patiant. Egrotatiui vero q; habeāt ipotentiā nihil patiēdi. Similiter autez bis z molle z dnz ſe habent. durū eni dicit q; hēat potentiam nō citius ſecari. molle vero q; hēat eiuſdē ipſius ipotentiam.

¶ Deide cū dicit. Aliud vero genꝰ. determinat de ſcda ſpē qualitatis. vbi notandū eſt q; ipſum appellat genus: ad dandū ītelligere q; tales ſpēs qualitatis non ſunt ſpecies ſpāliſſime ſz ſubalterne. ſpēs eni ſubalterna nō ſolū ē ſpecies: ſed etiā ē genꝰ. Dicit ergo q; aliū genꝰ q̄litatis eſt illō ſm qō dicunt boies pugillatores vel curſores vel aliō qd tale: z vl̄r q̄cūq; dñr ſm potētiā vel ipotentiā naturalem pertinent ad iſtā ſpēm q̄litatis: q; tales vt pertinent ad h gen⁹ nus: nō ita vocant q; ſunt pcius aut melius ad talia diſpoſiti: ſed q; habēt naturalē potentiā aut ipotētiā facile faciendi aliqd. ſic pugillatores dr̄ alig nō q; ſint diſpoſiti ad pugnādū. ſz q; habēt nālē potētiā bene pugnandi. ſanatiui ēt dr̄ alig nālr q; nālē potētiā hīt vt nihil patiā. tur a gbuſlibet accidētibus. ſed egrotatiui dr̄ alig nālr. q; habēt ipotentiam reſiſtendi contrarijs z nihil patiendi ab eis. addit ēt q; durū z molle ſe hīt ſimiliter. ¶ Eſt aūt hic notandū q; ſignāter ponit Ari. nālē potentiaz eſſe ſcdaz ſpēm q̄litatis ad dñaz potentie artificialis. nam potentia artificialis nō ē aliud q; ars. ars aūt pertinet ad primā ſpēm q̄litatis: ſic z ſcia. vt q; ſe reſeruaret a potētia artificiali: dic ſignāter q; poꝰ nō q̄lz ſz nālis: ē zꝰ ſpēs q̄litat.

Ad euidētiā āt coꝝ q̄ dr̄ i iſta lectōe poſſumꝰ q̄rere de aliq⁹. Prīo dt q̄ramꝰ vt; vlla q̄litas corpal poſſit ee bitus. vī.n. q; nō: q; habiꝰ ō ſua rōne vult ee īmobilis. ſed q̄litates corpales ſunt mobiles z trāſmutabiles. q; corpōce q̄litates nō pñt ee habitus. ¶ Ad iſtaz q̄ōnem fuerunt qdā q; dixerūt q; q̄litates corpoꝝ nō pñt ee habitꝰ ſed ſole q̄litates aie. qō ideo dixerunt: q; conſideraverunt aiaz de ſe bñe īmobilitatē z corpꝰ de ſe bñe mobilitatē. z q; habiꝰ de ſua rōne bz firmitatē z īmobilitatez quātū. ō voluerūt q; hiꝰ pertineat ad ſolas q̄litates aie. q̄litates vo corpis dixerūt debere dici diſpōes. Sz iſta poſitio refellit p iſta vba phi. dic.n. i ſra loquēs de qualitate corporū ſic ſūt ſanitas egritudo z ſilia: q; p tpis lōgitudinē pñt quādāmō trāſferri i nāz z accipe firmitatē z īmobilitatē quandam ſic vt dicant habitudines ſine habitus. ¶ Eſt ergo cōſiderandū q; de rōne habitus nō ē o'mioda īmobilitas. ſz hoc tm q; nō ſit mobilis ō facili. q̄litates aūt corpales ſunt trāſmutabiles: tū i eis eſt maxia diuerſitas. q; quedam ſunt que facillime pmutantur: z quedam ſtrmate in ſubo: z trahūt quādā ſtabilitatē. ſicut ſanitas. vt puta i ſanitate. videmus.n. q; in aūt ō facili tranſitō ſanitate ad egritudinē. talq; aūt nō dicitur ſanitas aut egritudo niſi cū magna difficultate. Et p hoc pz riſio ad argumēta.

Scdo q̄rit vtr̄ hic debeat poni ſpēs q̄litat. vī. q; nō. q; nō p̄fectiuū ſcīe? nō pōt eſſe ſpēs alterius. ſi debeat ſpēs q̄litatis. ¶ Ad iſtā q̄ſtionē ſciendū

cōsiderandū q nomē habit⁹ ē sumptū ab habendo. habere aūt multipl⁹ accipit. vno gdē modo coīter: fz q dicit aliqs hīe qualitatē aut quātitatē aut quācūq; rem aliaz. Et ꝫ modo ipm habere ē poſitō dicamentū: Alio mō sumitur hīe ſm q aliqs dicit hīe arma aut veſtes aut aliqua circa corp⁹ suū adiacentia: z ab habēdo ſm hunc moduz deriuat nomen habitus q est p̄dicamentū. vnde z ita diffinitur in ſex p̄ncipijs. habit⁹ est corpoz: z coz q̄ circa corpus sunt adiacētia. Tertio vero modo sumit habere ſm q aliq̄ res dicit aliquo mō ī seipa se habere. vtputa fz q aliqō dr̄ se hīe bñ vel male. z qz mod⁹ rei est q̄dā qualitas eius. idcirco ab ipo hīe ita sumpto descendit nomē habitus qui non est p̄dicamentū: sed est vna spēs p̄dicamenti qualitatis: vnde patz q nō idē habit⁹ est qui facit p se vnū p̄dicamētū: z q est spēs alteri⁹ p̄dicamenti.

Tertio querat vtrū sit bene dictum q habitus sunt dispōnes. videt enī q nō. qz illa que sunt oppositaꝫ rōnum de se inuicē nō p̄dicant. habitus autem z dispō sunt oppositaꝫ rōnum: qz habitus vult eē difficile mobilis z dispō ē facile mobilis. nō ergo bene dicit q habitus est dispō. ¶ Ad itelligētiā hui⁹ dubitationis est cōderādū q dispō p̄t accipi triplr. vno quidē modo prout est spēs diuisa cōtra habitū. Alio mō vt ē genus habitus. z 3° modo put pertinet ad eandē spēm: differēs tamē ab ipo sicut iperfectū a pfecto in vna z eadē spē. Naz habit⁹ vno modo sumi p̄t stricte p illis qualitatib⁹ que de sua nā habēt q sint quodāmodo īmobiles: z dispō etiā ex opposito stricte sumi p̄t: p illis q̄litatib⁹ tantū: q̄ de sua nā habēt q de facili pmuteñ. quō q̄litates corpis dispōnes vocant̄ z nō habit⁹. qz de sua nā hñt cās transmutabiles. fz q̄litates aīe vocant̄ hītus z nō dispōnes: qz ō sua natura habēt itrāsmutabiles cās. z isto mō sumendo habitum z dispōnem: ipa dispō ē spēs distincta cōtra habitum: nec p̄dicat̄ de habitu: nec habit⁹ predicatur de ipsa. Et forte q isto mō acceperunt habitū z dispōnem: qui dixerunt q̄litates corpoꝫ nō eē habit⁹: sed dispōnes. Alio aūt mō p̄t sumi habitus large p q̄cunq; q̄litate difficiliter mobili: z dispō p q̄cunq; q̄litate dico huj⁹ generis p̄mi mobili ō facili. z sic ī vna eademq; spē q̄litatis reperit habit⁹ z dispō. qz sanitas facilr mobilis dicitur dispō: z eadē sanitas formata in subo dicit habitus. vñ pz q isto modo differunt dispō z habitus sīc impfectū z pfectū in eadē spē: z hoc et modo dispō nō p̄dicat̄ de habitu. Alio aūt modo p̄t sumi dispō magis coīter: siue p qualitate difficiliter mobili: siue p qualitate facilr mobili. z hoc mō dispō ē gen⁹ habit⁹ z de habitu p̄dicatur. z ī diffinitiōe eius ponitur pro gñe. z hec omnia dat Aristote. intelligere in littera sicut exposuimus in logica nostra.

Quarto queramus vtrꝫ nālis potētia z nālis impotentia sint spēs qualitatis. videt enī q nō. quia relatiua non sunt spēs q̄litatis: sed potētia z ipotētia sunt q̄daz relatiua: ḡ nō sūt spēs q̄litatis. ¶ Ad istā qōnē est dicendū q naturalis po⁹ z naturalis ipotētia sunt species q̄litatis ptinentes ad vnuz q̄litatis gen⁹ subalternū. ¶ Ad cui⁹ euidentiā cōsiderandū ē q potētia ē p̄ncipiū actionis siue actiuꝫ siue passiuū. p̄nci⁹ vero actōis non p̄t eē ipa relatio: qz a nuda relatiōe nulla actio egredit: nec ī nuda relone nulla actio recipit. fz egredit ois actio ab aliqua nā relata ad actū. Ista igit nā sic relata ad actū potētia vocat. Hoc viso vlteri⁹ est sciendū: q nā q ē cētia subē create nō p̄t eē p scipam principiū actiōis: suba enī creata nō est agēs per cētiā: qz hoc est ppriuz solius subē increate. sed ē ois creata suba agens p participationē. Agens autem per participationem agit per aliquid participatum z receptum. hoc autem participatuz z receptū in subſtantia creata p quod agit est q̄litas ipius. pz igit q potētia nō ē qualitas rōne relatiōis: fz rōne nature ad actū ordinate vel relate. Verū est aūt q natura seu res relata ad actum q̄nq; est ars ipa. sicut cōtingit in actione artificiali. z tunc tale p̄ncipium actionis vocat̄ potentia artificialis z ptinet ad primā spēm q̄litatis sicut dictum est. quandoq; ipsa res ad actum relata que est immediate actionis p̄ncipiū est aliqua forma nāliter rei cōuenies: z p̄ns natural⁹ ei⁹. sicut itellectus z volūtas segt̄ nāz aīe rōnalis: z calor sequit̄ nām ignis. z tunc tale p̄ncipiū vocat̄ potētia nālis. Naturalis aūt ipotentia q̄nis ipōrtet p̄uationez z defectum aliquem: non tamē ipōrtat nudā p̄uationez: quia tunc non esset spēs qualitatis: cum omnis spēs ponat per se aliquā naturā. vñ dicere oz q ponit quādā qualitatez in natura contrariā ad eius vigorē naturalem. ita q naturalis potentia z naturalis ipotentia sunt sicut contrarie spēs qualitatis. Et quia cōtraria pertinēt ad idem genus proximū: pz q naturalis potētia z naturalis ipotentia spectant ad vnū genus subalternū qualitatis: verū est tamē q an sint cōtraria ſm perfectam rationem cōtrarietatis naturalis potētia z nālis ipotentia non determino ad p̄sens. Dicendū est q̄d arg⁹ q p̄supponit falsuz: qz q̄nis relatiōes nō possint eē spēs q̄litatis: p̄t tñ spēs ei⁹ eē ētie relatiua rōne nāe subiecte relationi.

Quinto dubitat̄. qz videtur q sanatiuum z egrotatiuum dicant̄ scōm primā spēm qualitatis. qz sanatiuū dr̄ secunduz sanitatem z egrotatiuuz dicitur ſm egritudinem. sed sanitas z egritudo ptinēt ad p̄mam spēz qualitatis. ergo z̄c. ¶ Ad hoc breuiter dicēdū est q sanatiuū vt h̄ sumit: nō dicit ſm sanitatē: sed ſm quandā naturalē virtutem ꝓtectiuam sanitatis. z egrotatiuuz vt nunc sumitur non dicitur ſm egritudinem: sed ſm quandā naturalē qualitatē debilitatiuā virtutis naturalis: q ē ꝓtectiua egritudinis. Et qz p̄ma ponit potentiam melioris: z scōa ponit potētiā in peius. idcirco p̄ma vocat̄ naturalis potētia: z scōa vocat̄ nālis ipotētia. qz trāsmutatio ī peius dr̄ fieri p nō posse ei⁹ qō trāsmutat̄ sumēdo stricte potētiā vt dicit in 5° methaphisice.

¶ Tertia vero species q̄litatis ē passibiles q̄litates z passiones. sūt aūt huiusmodi vt dulcedo z amaritudo z austeritas z omnia his cognata. Amplius autē z calor z frigus z albedo z nigredo.

Postq̄ determinauit Arist. de p̄ma z scōa spē q̄litatis: determinat p̄sr̄ ō tertia spē ipi⁹. Circa quod tria facit: qz p̄mo ponit quid pertineat ad hanc spēm qualitatis z declarat in exemplis. z° vero probat ō his que posuerat q̄ sūt q̄litates: z ostēdit vñ dicant̄ passibiles ibi. Qm̄ h. 3° aūt p̄cit dr̄iā passibiliū q̄litatū z passionū ibi. Quecūq; igit taliū. dic ḡ in prima pte q tertia spēs q̄litatis ē q ꝓbendit q̄litates passibiles z passiones: cō sunt dulcedo z amaritudo z austeritas z alia cognata. i. sibia his. sunt etiā talia calor frigus albedo z nigredo.

¶ Et qm̄ he q̄litates sunt manifestum ē. Nec eiꝫ enī. ista suscepit q̄lia dicunt̄ fz ea: vt mel qm̄ dulcedinē suscipit dulce dicit̄: z coz⁹ albū eo q albedinē suscipit: sīr aūt se hīt i ceteris.

¶ Deide cū dic. Et qm̄ be. pbat qō dixerat z dixit ī pcessu. qz p̄ pbat q p̄dicta sūt q̄litates. z° vo ostendit vñ dicant̄ passibiles ibi. Passibiles vo. z 3° declarat q q̄dā talia q̄litatū se hīt differēti modo ibi. Albedo aūt. Dicit ergo

in prima parte ꝙ ex dicendis est manifestū ꝑdicta cē ql̄itates. qz id penes qđ subm dicit ql̄e est ql̄itas: sz q̄ suscipiunt ꝑdicta dn̄r ql̄ia fm ipa: si enim q̄rat quale sit mel dicimus ꝙ est dulce. qz suscipit actu dulcedinem: t corpus dr̄ albū qđ suscipit actu albedinez. t sic de ceteris. vñ manifm est ꝙ ꝑdicta sunt ql̄itates.

¶ Passibiles vero qualitates dicunt̄ nō ꝙ hec que illas suscepint qualitates aliquid patiantur: neqz enim mel ꝙ aliquid passum sit idcirco dicit̄ dulce: nec aliquid aliud huiusmodi: similiter autem bis t calor t frigus passibiles qualitates dicunt̄: non ꝙ ipsa que eas suscipiunt aliqđ passa sint: sz qm̄ singula coꝝ q̄ dicta sunt fm sensuū ql̄itatez passionis pfectiua sint: passibiles qualitates dicunt̄. dulcedo enī quādam passionem fm gustū efficit: t calor ꝑz tactum: similiter aūt t alie.

¶ Deinde cū dicit. Passibiles vero. declarat vnde dicunt̄ ꝑdicta passibiles ql̄itates. dicēs. ꝙ nō dr̄ iste qualitates passibiles. qz ea subiecta q̄ ipa susceperunt patiant̄ aliqđ ab eis: qz mel nō dr̄ dulce eo ꝙ ipz fit passuz aliqđ a dulcedine sua: nec aliqđ hm̄. i. oe gn̄e saporis dr̄ qualitas passibilis. qz subm ei⁹ patiat̄ aliqđ ab ipo. silr etiā se habēt calor t frigus: qz nō dr̄ ql̄itates passibiles eo ꝙ subiecta i qb⁹ sunt patiant̄ aliqđ ab eis: sed qz singula coꝝ fm qualitatem. i. cōditionē sensuū quoꝝ oba sunt: sunt pfectiua. i. efectiua passionū i sensib⁹. nō dicunt̄ passibiles qualitates. qz dulcedo facit quādā passionē fm gustū imutando ipz: t calor facit passionē fm tactū ipz imutando. t silr faciūt circa alios sensus alie qualitates obiecte eis. Est autē notandū ꝙ ois passio ꝑsupponit actionē. vnde si subiecta dictaꝝ qualitatū paterent̄ aliqđ ab eis: oporteret eas tunc agere in subā suā: qđ est ipossē: qz nulla forma nālis agit in suū ꝓpriū subm. t iō falsū é tales ql̄itates dici passibiles: qz subā ipārum aliqđ ab eis patiant̄. ¶ Jté notandū est ꝙ tales qualitates nō solū agunt in sensū sed etiā i ea q̄ carent sensu: sic̄ calor nō solū imutat tactū: sz etiā imutat lapidē. vez qz a nobiliori é denoīatio: t sensus é nobil⁹ qđ qō iste qualitates imutare possint: idcir co ab imutatiōe t passione quā faciunt in sensib⁹ ꝓpiuciste qualitates denoiant̄ passibiles.

¶ Albedo aūt t nigredo t alij colores nō similiter bis q̄ dicta sunt passibiles ql̄itates dr̄: sz hoc ꝙ hec ipse qualitates ab aliqbus passiōib⁹ inascūtur. Quoniam ergo fit ꝑ aliquā passionē multe colorum mutatiōes mānifestus est: rubescēs enī aliquis rubeus factus est: t timens pallidus: t vnūquodqz talium. Quare vel si quis naturalier aliqđ talium passus est similē colorem oportet eū habere. Quę enī affectio nīc ad verecundiam circa corpus facta est: t fm naturalem passionem eadem fiet actio: vt naturalis color sit similis.

¶ Deinde cū dicit. Albedo aūt. ostendit ꝙ quedā ꝑdictarum qualitatū se dr̄ nō differenti ab alijs: dicēs ꝙ albedo t nigredo t ceteri colores fm dr̄ passibiles qualitates eio fit̄ qualitatib⁹ ꝑdictis: qz non solū dr̄ passibiles eo ꝙ faciunt passionē t imutationē i sensu fit̄ ceteris: sz etiā qz inascunt̄ ab aliqb⁹ passionib⁹. t ꝙ ꝑ aliquā passionē fiāt multe imutationes colorum manifestū é. qz aliquis erubescens ꝓpter passionē verecūdie factus é rubeus: t timēs aliquis ꝓpassionē timoris factus é pallid⁹: t vnū quodqz talium colorator pōt inasci ab aliqua passione. Et ꝓpterea si qs passus est a nā sua aliqđ talium. i. vllaz dictaꝝ passionum: oz eū hīe nāliter sitez colore colori. puenientū in aliquo ex accidente passionē. qz q̄. i. qualis dispō facta est circa corpus ꝓpter verecūdiam accidentē: similis t eadem affectio. i. dispō fiet t fm passionē verecūdie nālem: vt color nālis sit sitis illi colori aduēntio. ¶ Est autē notādū ꝙ ad vniformitatē cāe oz seq vniformitatē effect⁹. t ꝓpterea si aliqs ꝓ verecundiā aduētitiā fit rube⁹: oz ꝙ nāles siue nāliter habētes verecundiā nāliter habeant. t rubedinem verecundie ꝓpetentē. ¶ Jté notādū est ꝙ nō oēs qualitates visibiles inascunt̄ ab aliqb⁹ passionib⁹: qz lux é ql̄itas visibilis: t tñ nō innascit ab aliqua tali passione. t propterea lux nō dicitur qualitas passibilis: qnia ab aliqua passiōe inascatur: sz solū qz iferr passionē sensui visus.

¶ Quecūqz ergo talium casuum ab aliqb⁹ passionib⁹ difficile mobilib⁹ t pmanētib⁹ principiū sumpserint: passibiles ql̄itates dr̄. siue enī vel fm naturalē subam pallor aut nigredo facta é ql̄itates dicunt̄. Quales. n. t fm eas dicunt̄: siue ꝓpter egritudinē lōgam vel estum aliquid tale cōtigit: vel nigredo vel pallor: t nō facile ꝑterit t in vita pmanet: ql̄itates t iste dicunt̄. Silr. n. ql̄es t fm eas dicimur. Quecunqz vero ex bis q̄ facile solunt̄ t cito trāseunt fiunt: passiones dicunt̄. nō enī dicimur fm eas ql̄es. neqz enī qui ꝓpter verecundiā rubeus factus est: rubeus dicit̄. nec cui pallor ꝓpter timorez venit: pallidus est: sed magis ꝙ aliquid passus sit: quare passiōes huiusmodi dr̄: qualitates vero minime.

¶ Deinde cum dicit. Quecunqz ergo. declarat q̄ dictarū qualitatū dicātur qualitates passibiles t que passiones. Et ꝓmo ꝑ facit de qualitatib⁹ corporalib⁹. z⁹ de q̄alitatibus animalibus ibi. Similiter aūt bis t scōm alias. Dicit ergo in prima parte ꝙ quecunqz talium casuum. ideſt ꝑdictaꝝ ql̄itatū aliq̄ casu aduenīēte sūpserūt ꝑn⁹ ab aliqbus passionib⁹ difficile mobilib⁹ dr̄ ql̄itates passibiles. qz siue ꝑz subaz nāle fcā fit i corpe nigre⁹ aut pallor: siue ꝓp lōgā egritudinē aut estū vl aliqđ tale. t sic formata fit i subo ꝙ nō facile recedit t pmanet q̄si tota vita: dr̄ ve q̄litates: qz ꝑz eas ꝓueniēter dr̄ ql̄es. bñs. n. egritudinē in se ita stabilitā: ꝓueniēter dr̄ eē eger: sz q̄cūqz ꝑdictaꝝ qualitatū inascunt̄ ex bis passiōib⁹ q̄ facilr recedūt dr̄ passiones: t ñ simplr passibiles qualitates: qz ꝑz eas ñ dr̄ ql̄es simplr. Qui. n. cū sit ō se alb⁹ ꝓp subitā recūdiā iterdū fit rube⁹: nō dr̄ ꝓp ꝺ eē simplr rube⁹. sz magis ꝓueniēter dr̄ passus aliquid: vtputa rubedinē ꝓpter verecundiā. t eodē modo ītellige de similibus.

¶ Silr aūt bis t fm alias passiones passibiles qualitates dicunt̄. Quecunqz enim morinascendo ab aliquibus passionibus fiūt qualitates dicunt̄: vt dementia vel ira vel alij huiusmodi. quales enī fm eas dicimur. i. irascibiles t dementes. Silr aūt t quecūqz alie natura non naturalr sed aliquibus casibus facte sunt

difficile pretereuntes z omnino immobiles ẽt huiusmodi qualitates sunt: quales enĩz z ſm eas dicimur. Quecũqz vero ex his que citius pereunt fiunt: passiones dicuntur: vt siqs cõ tristatus iracundioz fit. nõ enĩ iracũdus dicit q in huiusmodi passione iracundioz est: ſz magis aliquid passus. Quare passiões qdem huiusmodi dicunt: ql̃itates vero minime.

¶ Deinde cum dicit. Sĩr autem his. declarat idez ex pte ql̃itatũ aie: dicẽs. q similr his dicunt passiones z qualitates passibiles ſm aiam. qz ql̃cunqz mox ĩ nascẽdo. i. natim dum homo nascit fiunt ab aliquib⁹ primeuis passionib⁹: ita q sunt vt nãles: dicunt ql̃itates passibiles. sicut ira vt vemetia. qz ſm ipa oĩr ql̃es. z ql̃cunqz nationes. i. inate affectiones facte sunt ita ab aliquo casu: q nõ recedũt de facili: oĩr passibiles ql̃itates. sed q̃ citi⁹ transeunt dicunt passiones: z nõ simplr ql̃itates passibiles. qz non dicũtur ſm eas simplr quales.

¶ Quartũ vero genus qualitatis est forma z circa aliqd constans figura. Amplius autem adhuc rectitudo z curuitas: z si qd simile est his: ſm. n. vnũquodqz eoz ql̃e qd dicitur. tri ãgulum ei vel q̃drãgulũ esse quale quid dicit: aut rectũ aut curuũ.

¶ Deinde cum dicit. Quartũ vero gen⁹. pſequitur de q̃rta spẽ ql̃itatis. Est aũt notandũ q signanter tã primaz q̃ tertiã spẽm ql̃itatis vocauit aristo. speciem. sed secundaz z quartaz vocauit genus: quia dispositio z habitus que ponunt ĩ prima spẽ: pñt ee simplr vni⁹ spẽi: vt diximus supra z eodẽ mõ simplr vni⁹ spẽi pñt ee passio z passibilis q̃litas: q̃ ponit in tertia spẽ. sed nãlis potẽtia z ipotentia q̃ ponunt ĩ 2ª spẽ cũ sint oppolita. nõ possũt ee simpliciter vnius spẽi. z eodẽ etiã modo de his que ponunt ĩ quarta spẽ. diuidit aũt illa pz in duas: qz primo declarat q̃rtam speẽz ql̃itatis. 2º vo remouet quedã ab hoc pdicamẽto ibi ¶ Rarũ vero. Dicit q̃ in prima pte q 4ª⁹ gen⁹ qualitatis est forma z figura cõstãs circa aliquid: z sĩr rectitudo z curuitas. z sunt iste ql̃itates: qz quale quid dicit subz ſz ipa. sic ſz triãgulũ oĩr triangulatũ: z sic de aliis. ¶ Ubi notãdũ est q forma fit circa quantitatẽ q̃ ẽ corp⁹. figura vero circa quantitatẽ q̃ est superficies: rectitudo aũt z curuitas fiũt circa quantitatẽ q̃ est linea.

¶ Rarum vero z spissũ z asperũ z lene putabunt q̃dẽ ql̃itatẽ significare: ſz aliena huiusmodi putant ee a diffõne q̃ circa ql̃itatẽ est. quandam enim positionez quodammodo vident vtrũqz partium significare. Spissum quidez ẽ eo q partes ipse ꝓpinque sint: rarum vero eo q differant a seinuicem: z lene quidem q in rectum sibi partes iaceant: asperum vero q hec quidẽ pars superet: illa vero sit inferior. Et fortasse alĩ quoqz apparẽt qualitatis modi: sed q maxime dicunt hi sũt: qualitates itaqz sunt que pdicte sunt.

¶ Deinde cum dicit. Rarũ vero. remouet quedaz dubia ab hoc pdicamẽto. dicẽs q rarz. z spissum z similia forte putabunt ab aliquo ee qualitates: sed aliẽ sũt a nuitio-ne q̃litatis: z sunt põnes: sicut ipe declarat: z pz in litera. ¶ Ubi notãdũ ẽ q ista pñt accipi dupl̃r. vno qdẽ modo put dicunt quandã determinationẽ z quendã modũ se habẽdi ipsius subi: z sic oĩr ee ql̃itates ab auctore ſex ꝓn cipioz. Alio vero mõ cõsideran pñt ſm q oĩt ordinationem quãdã partiũ locati ſz ꝓpes loci: z hoc mõ dic̃ Arist. hic q sũt positiones.

Ad plenioẽ aũr itelligentiã dictoz oz discutere quedã dubia. z ꝓmo querat vr z cõuenienter enumerent q̃tuoz spẽs q̃litatis: videt. n. q nõ. qz calor z frigus pertinent ad ꝓmã spẽm qualitatis: z tñ cõstat q sunt de tertia spẽ q̃litatis. nõ ergo debuit tertia spẽs poni in numerum eẽ ꝓma. ¶ Ad istã q̃onis euidentiã ẽ cõsiderandũ ſz q in logica nostra diximus q qualitas est quidaz modus rei. cuius signũ ẽ: qz idem respõdet ad questionẽ quomodo se hz: z ad qõnẽ qualr se hz: cuz tamẽ vna istaz questionũ querat de mõ: z alia q̃rat de ql̃itate se habendi. Modus aũt ipozrat quãdã determinationẽ. vnde z cõsueuit dici q modus est determinatio adiacẽs rei. ſm hoc ergo id quo potẽtia subi ad multa se habẽs ideterminate determinatur: oĩr qualitas ei⁹. ita q id quo po⁹ subiecti determinat ad eẽ subale vocatur qualitas subalis: sed id quo potẽtia subiecti determinat ad eẽ accidẽtale vocat qualitas accidentalis. põt aũt fieri determinatio potẽtie subi ad eẽ accidẽtale triplr. qz vel in ordine ad naturam. vel in ordine ad actionẽ z passionẽ: vel in ordine ad quãtitatẽ. Et si quidem determinãs determinet potẽtiã subi ĩ ordine ad naturã erit ꝓma species qualitatis q̃ oĩr habit⁹ z dispõ: quia vt dicit in 7º physicoz habitus est dispõ quedã perfecti ad optimũ. Perfectũ aũt ẽ vt ibi subdit qđ dispositus est ſz naturã Si aũt determinãs deteriaret potentiã subiecti ĩ ordine ad verã actionẽ z passionẽ. tunc aut determinabit eã in ordine ad actionẽ z passionẽ nãle simplr: aut ĩ ordine ad actionẽ z passionẽ in sensu. z primo mõ ponitur secũda spẽs qualitatis: que dicit potẽtia z ipotẽtia nãlis: ſz secõo mõ ponit spẽs tertia. sicut pz p dicta Aristo. Si aũt determinans determiat potentiã subi in ordine ad quãtitatẽ: sic est 4.ª species q̃ est qualitas consitãs circa quantitatẽ. patet itaqz quõ accipiunt iste quatuoz spẽs qualitatis. Ex eisdem etiã pz ordo ipaz. naz natura est ꝓci⁹ oium que sunt in subo. Et idcirco habit⁹ q determinat potentiã subi ĩ ordine ad nãm: ponitur ꝓma spẽs. Cuia vero actio z passio cõsequit formã: z quãtitas cõsequit mãz: z forma ẽ prior q̃ mã: idcirco qualitates q̃ determinant mãm subi ĩ ordine ad actionẽ z passionẽ. sunt ꝓpes illis q ipaz determinãt in ordine ad quãtitatez. z qz actio z passio naturalis simplr ẽ prior actõe z passione in sensu: idcirco potentia z ipotẽtia nãlis est prior passione z passibili qualitate Dicendus ergo est ad argumẽtũ q calor z frigus sũpta vt congruunt nature ponunt sanitatez que est prima species: ſm se tamẽ z in ordine ad passionem sensus sunt de tertia specie.

Secundo queramus vtrum sit bene dictum q id quo determinat potẽtia subi in ordie ad eẽ accĩtale sit ei⁹ ql̃itas accĩtalis. vr. n. q ſi. qz pz res olim decẽ pdicamẽtoz accĩtis determiat po⁹ subi ad eẽ accĩtale. q̃ cõueniẽs ẽ dicere q ql̃itas q̃ facit vnũ pdicamẽtũ sit id q determiat po⁹ subi ad eẽ accĩtale. ¶ Ad euidẽtia ita q b⁹. q ẽ cõsiderãdũ q̃ quia res olim pdicamẽtoz accĩtis nõ sint res de pdicamẽto ql̃itatis: nihil tñ pbibz eas q̃tũ ad aliqd posse modũ ql̃itatis subiduere. Un⁹ qdẽ rõnis conuenies põt ee. qz res ẽ pdicamẽto sue ẽ olo diuerse a re ẽ pdicamẽto ql̃itatis. z tñ B nõ obstãte res de pdicamento sue vtpote for⁹ subal subiduit ql̃itatis modũ. pz qđ z ois subs q̃ simil̃ a subali forma ĩ q̃le pdicat. illi etiã videt

ip̄res de p̄dicamēto qualitatis subinduxit modum q̄litatis: qr cū extensio mod⁹ vel ꝺditio quātitatis sit: ꝺ tamē extēdi etiā ⁊ q̄litas. si q̄ ista p̄dicamēta q̄ sunt ita diuersa cōicant sibiinuicē in aliq̄ modos suos: nullus ꝺcōueniens putari ꝺz: si ⁊ modū q̄litatis ponē subinducere res omnium p̄dicamentoꝝ. Modus aūt ⁊ conditio ꝓpria qualitatis est ipa cōditio determinātis. Cui⁹ signū est: qz in quolibz p̄dicamēto genus qō ē determinabile ꝺ gd. ⁊ ꝺria que ē determinās ꝺicit q̄litas gīis: ⁊ q̄le p̄dicatur. Et ideirco res oīum p̄dicamentoꝝ iquantū hāt cōditionē determinantis potētiā ei⁹ cui adiacēt: cōditionē ⁊ modū qualitatis hāt: nō tñ sunt res de p̄dicamento qualitatis. sed res hui⁹ p̄dicamēti sunt q̄ hoc faciunt nō subiḋuendo modū nature alteri⁹ p̄dicamēti: ſz ꝺ se ⁊ nā sua ⁊ sui gīis talem modū hāt. Et p B ꝑz rīsio ad argumētū.

Tertio q̄rāt. vtr̄ q̄rta spēs q̄litatis ponat rē ⁊ nām ōīnē a quātitate. vī enī q⁹ nō. qz figura ē sup̄ficies q̄ terio vel terio ꝺtinet: sed sup̄ficies nō ponit nisi naturā ⁊ rē quātitatis. ḡ q̄rta q̄litatis spēs nō ponit rez ⁊ nām diuersā a quantitate. ¶ Ad istā q̄onem ꝺcere ꝺz: q⁹ q̄rta spēs q̄litatis ponit rē gḋitatis ⁊ ēntie simplr diuersam a quātitate. cui⁹ rō satis ex supiorib⁹ apꝑet. vt enim se pi⁹ ꝺictū ē: cū gen⁹ ꝺicat gḋitatez spēi: ⁊ diuersa gña necio diuersas gḋitates ꝺicant: ꝺ ōnēcitate ꝺkateri: q⁹ ea q̄ sūt simplr diuersoꝝ genez: ꝺcāt seu ponāt simplr diuersam rem gḋitatis ⁊ ēntie. Cum ḡ oīa spēs q̄litatis sint simplr diuersi gīis a q̄libet re p̄dicamēti q̄titatis: ꝺ ōnēcitate ꝺcere: q⁹ nō solū q̄rta spēs qualitatis: ſz ēt q̄lz alia ꝺcat ⁊ ponat simplr rez ēntie diuersā ab oī re que est de p̄dicamento q̄titatis. nec tñ B ē contra⁹ ei qō i scriptis aliis posuimus ꝺcētes q⁹ figura nō addit rē ⁊ nām aliquā supra superficiē. B enī est ꝺ: rō sumendo rem stricto mō ꝓ natura subiecta modis ⁊ hīudinib⁹ ⁊ ꝺtra distincta. Addit tamē supra eā rē que est mod⁹ se habēḋi. qz tota essentia figure ꝺsistit i certa modificatōe sup̄ficiei. ⁊ eodē mō intelligē de aliis qualit mib⁹ hui⁹ spēi respectu q̄titatū circa q̄s fiūt. Dicēḋū ḡ ad argumētū q⁹ figura nō ꝺ ē sup̄ficies ēntialr: ſz mālr ⁊ subiue: qz ꝺz. sup̄ficies ē subz modificationis i qua cōsistit tota ēntia figure.

¶ Qualia vero sūt q̄ ſz hec ꝺnoiatiue dīr: vl quomodolibz alr ab his. In plib⁹ qdē ⁊ pene oīb⁹ ꝺnoiatiue dīr: vt a c[illegible]ore cādidus: ⁊ a grāmatica grāmaticus: ⁊ a iustitia iustus: ⁊ similr antez ⁊ in alijs. Le. XVIII.

Supra determinauit ꝑs ꝺ q̄litate ꝺsr vero in ista ꝑte determinat ꝺ quali: quod ab ipa q̄litate ꝺriuat. circa qō ita ꝓcedit: qz primo describit qualia: ⁊ ꝺtermīat in exēplis alterā ꝺscriptionis partem. 2° vero ponit ꝺclarationē pris alterius ibi. In aliq⁹ vo. Dicit ergo in p̄ma parte: q⁹ q̄lia sunt q̄ dīr ꝺnoiatiue fm hec. i. ſz p̄dicatas qualitates vel etiā quōlz aliter ab his q̄litatibus ꝺriuatur: sicut candidus ꝺicit ꝺnoiatiue a cādore: ⁊ grāmaticus a grāmatica: ⁊ iustus a iustitia: ⁊ sīlr ē de alijs ꝺ huiusmodi. ¶ Ubi notāḋū est q⁹ supra notificauit q̄litatē ꝑ quale: qz cōcreta sunt nobis notiora abstractis: vt supra ꝺximus: hic vero ecōuerso notificat quale ꝑ spēs qualitatis iam distinctas ⁊ notificatas. qz ipe sunt fortes ipo: ⁊ ꝓpter factū tractatum sunt nobis notiores. ⁊ ideo nō est inconueniens hec cōuersa notificatio.

¶ In aliq⁹ vero co q⁹ nō sunt posita q̄litatib⁹ noia nōcōtigit eas q̄ dīr ab eis ꝺnoiatiue ꝺci: vt cursor aut pugillator q fm valitudinē naturalē dīr: a nulla q̄litate ꝺnoiatiue dīr: nō enī posita sunt noia valitudinibus fm q̄s isti q̄les ꝺcuntur: sicut in disciplinis fm quas vel pugillatores vel palestrici fm affectionē ꝺcunt. pugillatoria enim vel palestrica disciplina dicitur. Quales vero ab his ꝺnoiatiue: hi qui ad eas afficiunt dīr. Aliqñ aūt ⁊ posito nomine ꝺnoiatiue nō ꝺcit id quod fm ipm q̄le ꝺcit: vt a virtute studiosus ꝺcit: virtutē enī habē do virtuosus ꝺcit: sed non ꝺnoiatiue a virtute ꝺcit. non autē in plumbus hoc tale ē. Que autem ꝺcuntur qualia aut ꝺnominatiue a p̄dictis qualitatibus ꝺcuntur: aut aliquo mō ḋo aliter ab his.

¶ Deinde cum ꝺcit. In aliq⁹ vero. ꝓsequit ꝺclarationē alteri⁹ ꝑtis ꝺscriptionis posite: ꝺcēs. q⁹ in aliquib⁹ eoꝝ q⁹ sunt posita noia qualitatib⁹ a q⁹ eaꝝ subiecta ꝺnoiatiue noiēt: ideo qz ꝺriuantur ab eis: nō ꝺcuntur ab ipsis ꝺnoiatiue. quēadmodū aliquis ꝺcit cursor ⁊ pugillatoꝝ fm valitudinem. i. fm potētiā nālē. ⁊ tñ a nulla qualitate dī ꝺnoiatiue aliq̄ ipoꝝ: qz nō sunt talib⁹ qualitatib⁹ ipsis posita noia spālia: sīc sūt ꝺsciplinis iposita: ſz quas disciplinas dīr ꝺnoiatiue pugillatores vel palestrici: qz fm affectionē talis artis isti ꝺnominantur tales. vocantur enī ꝺ sciplina pugillatoria vel cursoria. ⁊ ideo illi q̄ afficiuntur his disciplinis ꝺcuntur ab ipsis quales ꝺnominatiue: ſz aliquando ēt posito certo noie qualitatis quale qō ꝺriuat ab ipsa nō ꝺcit ab ea ꝺnoiatiue. sicut aliqs habendo virtutez ꝺcit studiosus: nec tñ studiosus ꝺriuatur ꝺnominatiue a virtute. ꝓpter qđ q⁹ que dīr qualia dīr a predictis qualitatib⁹ vel ꝺnominatiue vel alio mō.

¶ Notanduz est autem q⁹ ad hoc q⁹ ꝺnominatiue ꝺcat aliqđ concretū ab abstracto: oportet q⁹ sit ꝺuenientia in nomine vtriusq⁹ in ꝓncipio: ⁊ ꝺfferentia in fine. vñ qñ qualitati nō est positū vnum nomen a quo fiat ꝺnominatio cōcreti: non ꝺ cretū ab ipso ꝺnominatiue. sed fm aliam ꝺriuationem. Quando etiā ipositum est abstracto nomen: ⁊ tñ nullam conuenientiam habet ad ipm nomen cōcretū qđ ab illa qualitate ꝺriuat: nō ꝺ etiā tunc ab abstracto concretus fm ꝺnoiationem: sīc ꝑtet de virtute ⁊ studioso.

¶ Inest ār ꝺrarietas fm q⁹ quale est: vt iustitia iustitie cōtraria est: ⁊ albedo nigredini ⁊ alia. sīlr ār ⁊ ea q̄ fm eas q̄lia sunt vel dīr: vt iustū iusto: ⁊ albū nigro. nō aūt in oīb⁹ hoc est. rubro enī vel pallido aut huiusmodi colorib⁹ nihil ꝺrariū est q̄litatibus existentibus.

¶ Deide cū ꝺcit. Inest aut ꝺrietas. ꝺterīat ꝺ cōitatib⁹ q̄litatū: ⁊ ponit tres communitates. 2ª est ibi. Suscipit aūt q̄litates. Tertia ē ibi. Similia vero. Circa p̄mā cōitatez duo facit: qz p̄ponit cōitatez ⁊ ꝺclarat. 2° vo addūgit regulā quādā ad cognoscēḋū ea q̄ sūt ē gñe qualitatis ibi. Amplius ex ꝺctis. ꝺcit g̃ i p̄ma ꝑte. q⁹ est ꝺrietas fm id q̄ est quale: sīc iusticia ē ꝺria iniusticie: ⁊ albedo ē ꝺria nigredini. cum sint hec ola qualitates ad iuicē ꝺrie. nō solū aūt q̄litates habēt ꝺrarietatem ad inuicē: ſz ēt ea que ꝺcunt qualia fm ipas inueniuntur ad inuicem contraria. sicut albū est contrariū nigro. Addungit aūt q⁹ nō oēs qualitatibus conuenit hec ꝺrarietas. qz rubeo ⁊ pallido ⁊ simi-

nibil ē ōziū: cū tñ ō sua significatiōe sint qualitates. Ubi notādū ē q ōzia sūt q̄ i suo gñe se maxīe distāt. ita. vz. q ñ pōt i suo gñe dari maior distātia q̄ sit distantia ipoz. hoc aūt nō cōuenit q̄litatibus medys in nullo gñe: sz extrēis tm. nō enī tñ distat aliq̄s medi⁹ color ab vllo alio colore: q nō sit maior distātia q̄ colores extremi distāt abiuicē. eiō nō dñt ōzietatē q̄litates medie: sz sole extreme.

¶ Amplius si ex ōtrarijs vnū fuerit quale hoc palam est quoniam reliquū erit quale: ꝓponēti ex singulis alia predicamēta. nam si est iusticia iniusticie contrariū: quale autem est iusticia: quale igitur est iniusticia: nullū enim aliorum predicamentorum aptabit iniustitie: nec quantitas: nec ad aliquid: nec vbi: nec omnino aliud quicq̄ nisi quale. sic autē t in alijs q̄ fm quale contraria sunt.

¶ Deide cū dic. Ampli⁹ si ex ōzys. ponit regulaz vnam ad cognoscēdū ꝓtēta i gñe q̄litatis: dicēs q vltra ꝑdicta opz scire q si de ōzys fuerit vnū q̄le. i. i gñe q̄litatis: t reliquū oz eē i eodē gñe. q. ōzia sunt i eodē gñe. sic pz de singulis cōtrarijs. t ꝓponenti alia ꝑdicamēta: pz ēt q ōzia sunt in eodē gñe: sic iusticia ōriat iusticie: t ñ ambo sunt i ꝑdicamēto q̄litatis: t vlr ita ē q si vnū ōrioz fuerit i gñe q̄litatis: nullus aliorū ꝑdicamētoz alteri ōzio aprabitur: nisi predicamentū qualitatis.

¶ Suscipit aūt qualitas magis t min⁹: album enī magis t min⁹ alteꝝ altero dicit: t iustum alteruz altero magis t min⁹ dicit. sz t ipa crementū suscipiūt: cū candidū nanq̄ sit: ampli⁹ ꝓmgit candidū fieri. non tamē oia: sed plura. Justicia nanq̄ a iustitia si dicat magis t minus potest q̄lz ambigere: similr t in alijs affectib⁹. quidā. n. de talibus dubitāt. iustitiam nāq̄ a iustitia non multuz aiunt magis t minus dici: nec sanitatem a sanitate. Animus aūt alterum altero habere sanitatē aiunt: t iustitiam minus alterum altero habere. sic autem t grāmaticā t alios affect⁹. sz nī ea q̄ fm eos affect⁹ dñr idubitāter recipiūt magis t min⁹. grāmaticior enim alterum altero dicitur: t iustior t sanior: similiter t in alijs. Triāgulus vero t q̄drangulus non videtur magis t minus suscipere: nec alique aliaꝝ figurarū. Nec cunq̄ enī diffinitionē triāguli suscipiunt t circuli oia similiter triāguli vel circuli sunt. Eorū vero que nō suscipiūt nihil magis alterum altero dicit. nihil enī q̄dratū magis q̄z pte altera longior forma: circulus est: nullū enī ipoꝝ recipit circuli rōnē. Simplr autē si vtrūq̄ nō recipiunt huius ꝓpositi rōnem non dicetur alterū altero magis. Nō ergo oia q̄lia recipiunt magis t minus. horum itaq̄ que ꝑdicta sunt nihil ē ꝓpriū qualitatis.

¶ Deinde cū dicit. Suscipit aūt. ponit secḋaz cōitatē q̄litatū dicēs q q̄litas suscipit magis t min⁹. q. vnuz albū magis t min⁹ albū dr alterꝝ albo. t nō solū vnū in ꝓpatione ad aliud dr cū magis t min⁹: sz ēt ipmmet vnū t idē recipit icrementū: t in diuerso tēpore dr cū magis t min⁹. sic aliq̄ corp⁹ vno tpe ē min⁹ albū: t alio tpe ē magis albus. Addit aūt Aristo. q nō oia hui⁹ ꝑdicamēti dñr cū magis t min⁹. q. iustitia t q̄dz aliū abstractū: nō dr cum magis t min⁹. t q̄dā dubitāt ō istis abstractis: vtr dicant cū magis t min⁹: sz de ōcretis q̄ dñr q̄lia fm ipa dicunt q recipiunt magis t min⁹. sicut vn⁹ iust⁹ dicit eē iustior alio. de q̄busdā vero alys q̄litatib⁹ pz q nec in abstracto nec i cōcreto dñr cū magis t min⁹: sic de circulo triangulo t filibus. q. q̄cūq̄ recipiūt diffōnē circuli vel alicui⁹ alteri⁹ figure sunt silr. i. cālr circuli vl aliq̄ alia figura: q̄ aūt diffōnē taliū nō recipiūt nō sūt nec circuli: nec aliq̄ alia figura: vñ q̄ ñ recipiūt diffōnē istoꝝ nō recipiūt ꝑdicatōez istoꝝ cū magis t min⁹: imo nec etiā vllo⁹ ꝑdicationē ipoz. recipiunt. q̄ aūt recipiunt diffōnem ipoz recipiunt equalr. ipoz ꝑdicationē: t nō cū magis t min⁹. vñ pz q ista siue magis siue minus dicuntur.

¶ Similia vero t dissimilia fm solas dicunt qualitates. Simile enī alterꝝ alteri non est fz aliud nisi fz illud qđ q̄le est. quare ꝓpriuz erit q̄litatis fm eā sile t dissile dici.

¶ Deide cū dic. Silia vō. pōit coitatē tertiā q̄litatis dicēs q silia t dissilia dñr aliq̄ fz solas q̄litates: ita q ꝓpriū ē q̄litatis fz eā dici sile vel dissile.

¶ At vero nō decet ꝓturbari ne quis nos dicat de q̄litate ꝓponem facientes: multa de relatinis interposuisse. habitus enī t dispōnes horū q̄ ad aliqd sunt eē dicebamus. pene enīz in oībus talibus genera ad aliquid dicuntur: nihil aūt eorum que singula sunt. Nā cuz disciplina genus sit: hoc ipsuz quod est alterius dicitur: alicuius enim disciplina dicitur. Eorum vero que singula sunt nihil ipz qđ est alterius dicit. vt grāmatica nō dicit alicuius grāmatica: nec musica alicuius musica. sed forte sēm genus hec ad aliquid dicunt vt grāmatica dicitur alicuius disciplina: non alicui⁹ grāmatica. t musica alicuius disciplina: non alicuius musica. Quapropter que per se quidē singularia sunt non sunt ad aliquid. dicimur enim fm singulas q̄les: hec. n. hēmus. scientes enī dicūt q hēmus singlas scias: q̄re hec erunt t q̄litates q̄ singularia sunt: fm q̄s q̄les dicimur: hec aūt non erūt eorum que sunt ad aliquid. Ampli⁹ si contingat hoc ipsum quale t relatiuum eē: nihil est īconueniens in vtrūq̄ hec generib⁹ enumerare.

¶ Deide cū dic. At vo si decet. rēonet quidā dubitatiōez būtē ortū ex supradictis: dicēs q nō oz ꝓturbari si tractā tes de q̄litate: multa ō relatis posuim⁹ i ꝑdicamento: sic būtū t pōnē t alia hui⁹. q. oia ista fz sua gñā dñr ad aliqd. sz spēs ipoz q̄ ñ dñr singlaria ñ dñr fz se ad aliqđ. sz scibile. sz grāmati⁹ fz se ñ dr ad aliqd. sz fz suū gen⁹: ut grāmati⁹ eē ꝓprie scia: fz se vo ē q̄litas. q. penes eā dicimur q̄les. ¶ Est aūt sciendū q scia suo nōie ipoztat relatiōz

nā scibile. sed grammatica suo nomīe non importat nisi specificationem scientie. z ideo non fm se. sed fm suū genus quod est scia dicit ad aliquid. qz fz id vnūquodq; dicitur ad aliquid fm qō importat respectuz ad aliud: z eodem modo ntelligē de alijs. Adiungit autem aristoteles aliam solutionem: dicens q; si hoc ipm. i. vnum z idez cōtingit esse in vtriscz generibus. s. qualitatis z relationis simple fm diuersa: nullum est inconueniēs: qō quomodo sit possibile supza declarauimus in predicamēto relatiōis.

¶ Diuisio quinta. Sermo in agere z pati.

RECipit autē facere z pati contrarietates: z magis z minus. calefacere. n. z frigidum facere contraria sunt: z calefieri z frigidū fieri: ōlectari ac ꝓtristari: ārē recipit ꝓtrarietatē: z magis z min⁹. calefacere. n. dicit magis z min⁹: z calefieri magis z minus. Recipit ergo magis z min⁹ facere z pati. de bis itaqz tāta dicantur.

¶ Diuisio sexta. Sermo i predicamento pōnis.

DIcitur autem z de situ i bis que ad aliquid sunt. denominatiue enim a positionibus dicunt De reliquis autē quādo z vbi: z habere: eo q; manifesta sūt nihil de bis aliud dicitur q̄z quod i principio dictum est. quia habere quō significat calciatū esse: vbi autem in loco: quando vt heri. Sed z alia que de eis dicta sūt. de propositis itaqz generibus q̄ dicta sūt sufficiant.

¶ Deinde cum dicit. Recipit autez. expedit se breuiter ō alijs sex predicamentis: dicens q; facere z pati recipit cōtrarietatem: z magis z minus. z rorum qō dicit est in īfatis planum. z qz nos de ipis diximus diffuse satis in rōnibus quas fecim⁹ sup libro sex principioz: ideo de ipis nihil aliud dicamus ad presens.

Ad maiorem autem euidentiam dictorum de qualitate in ista lectione: queramus ꝓmo vtrū cōtrarietas sit in qualitatib⁹ concretis tm: vī enim q; sic. qz si contrarietas cēt in qualitatibus abstractis: tunc in itellectu in quo sunt qualitates abstracte ipe qualitates haberēt cōtrarietatem. sed hoc ē manifeste falsum. qz spēs albi z species nigri in itellectu nō cōtrariantur adseinuicē. ḡ qualitas in concreto tm̄ hz cōtrarietatē. ¶ Ad ist⁹ questiōis euidētiā ē considerandū: q; qualitates abstractas nūc dicimus ipas spēs qualitatis fm se nolatas: sicut albedinē z nigredinem z hō: z non intentiones talium qualitatuz. dicunt ḡ quidam q; in qualitatib⁹ nō ē cōtrarietas rōne suarum spērum ꝓpter eē qō habēt in subo. rō aūt ipoz ē qz si rōne suarum specieꝝ cēt contrarietas i qualitate. cū rō speciei albedinis saluet i hac albedine que est i manu z rōnem speciei nigredinis ponamus saluari in nigredine q̄ est in pede: esset tunc nigredo pedis contraria albedini man⁹: quod est falsum. vnde falsum ē. vt dicunt. q; in qlitate sit contrarietas rōne suarum specieꝝ. Sed ista opinio stare non pōt. cuius declaratio ē. qz ad perfectam rōnem cōtrarietatis concurrūt quatuor. s. esse in eodem genere. respicere idem susceptiuum: circa illud susceptiuum se in essendo non compati: z habere i gradu specifico la-

ritudinem cōtinuā. hec aūt oia reperiuntur i qualitate rōe suaꝝ specieꝝ. nā albedo z nigredo ex ꝓpria rōne suę spēi sunt in eodem genere. qz in genere colozis verendēt ad idem susceptiuum imediatū: vtpote ad superficiem q̄ est imediatū susceptiuū oiuz colloꝝ. hīt ēt B de rōne sue diuersitatis in natura speciei: q; se simul in cēndo non compatiāt circa tale susceptiuū: z hīt latitudinē continuā in specifico gradu suo: sicut patebit in sequēti questione. ¶ Et ideo dō⁹ est vt dicit thomas in q̄to physicoꝝ q; i qualitate est contrarietas rōne suaꝝ specieꝝ. Ratio aūt dicentium oppositum non valet. nam albedo simplr sūpta est cōtraria nigredini simplr sumpte: z albedo cōtracta ē contraria non quidē nigredini simplr: sed nigredini cōtracte. i albedine aūt manus reseruat⁹ rō albedinis nō simplr sed vt contracta ad esse in manu. z ideo sibi nō cōtrariatur nigredo pedis: nec nigredo simplr: sed nigredo contracta q̄ est potēcialr i manu. ¶ Primū aūt argumentum cōcludit de qualitatibus abstractis ab eē reali q̄ sunt qualitates itentionales: sed non cōcludit de qualitatib⁹ abstractis realib⁹ q̄ non dicunt abstracte nisi quia non significantur noibus abstractis.

Secundo queram⁹ vtrꝫ q̄litates q̄ dicuntur cū magis z minus habeant latitudinez in cēntia. videt. n. q; non: qz dicitur in libro sex principioz: q; forma ē compositioni stringēs simplici z inuariabili cēntia consistens: sed tales qualitates sūt forme. q̄ sunt i cēntia simplices. z absq; vlla latitudine. ¶ Ad istam q̄stionem qdam dicunt q; qualitates nō dicūtur cū magis z minus ꝓpter latitudinem quam habeant in cēntia: sed soluz pp latitudinē quā habent i cē. dicunt enim q; cū qualitas nō det cē nisi in subo disposito: fm q; diuersimode ipm inuenit dispositum. diuersimode dat sibi cē: z qz subm pōt cē dispositum magis z min⁹: ideirco qualitas dat sibi esse: vt dicūt: magis z minus. Sed ista positio destruit seipaz. cuius declaratio ē. qz vt etiā ipi dicūt: qualitas nō dat subo cē qō est actual exītia: q; potiꝰ qualitas z cūcta accītia presupponūt tale cē in subo. z qz preter eē quod ē actual exītia: nō datur aliud nisi cē qō est ipa rei cēntia: necesse est dicere q; qualitas non det subo nisi eē qō ē ipa sua cēntia. quēadmodū albedo nō dat cē corpori nisi eē qō ē nā z cēntia albedinis: quam pricipādo dicit cē corpus albū. Si q̄ qualitas dicit cum magis z min⁹ ꝓpter latitudinē quam habet in cē quod dat subo suo: cum hoc cē sit: vt patuit: ē ipa ei⁹ essentia: necesse est dicere q; qualitas dicatur cū magis z minus ꝓpter latitudinē quam hz i cēntia. Ratio aūt ipoz cōtra eos retorquetur. nā dispositio subi est qualitas subi. de ipa igitur etiā queramus. quare det subo magis z minus cē. Si enim dicat q; rōne alterꝰ dispositionis disponentis subm magis z minus: queram⁹ similr de illa dispositione. Et sic aut ꝓcedet in infinituz. quod est impossibile: aut nulla qualitas dicetur cum magis z minus: qō est falsum: aut oz stare in opinīōe quam sequimur: z dicere q; qualitas pōt dare subo cē magis z minus ꝓpter latitudinē quā hz in gradu specifico sue nature. ¶ Dō⁹ est igitur ad arg⁹ q; forma accidentalis quelibet dicit esse simplex in cēntia: nō ꝓpter carentiam latitudinis in gradu specifico nāe sue: sed ꝓpter carentiam cōpositiōis māe z forme. qz nulla forma accidentalis hz cēntiam cōpositā ex forma z materia.

Tertio queram⁹ an qualitates in abstracto possint dici cum magis z minus. videt. n. q; sic. qz q̄litas pōt suscipere magis z minus pp latitudinem quam habet in cēntia: sed istam latitudinem etiam hīt qualitates in abstracto. ḡ qualitates ēt i abstracto sumpte pōt dici cum magis z min⁹. ¶ Ad istam questionē ē dicēdū q;

q̃litas in abstracto sūpta põt dici maior ⁊ minor i pfectiõe: non tamen dicit bene cum magis ⁊ minus. cui⁹ ratio est: qz maioritas ⁊ minoritas dicũt excessum ⁊ defectũ q̃titatis. in qualitatibus autẽ in abstractione significatis ⁊ si non sit q̃titas molis: ẽ tñ in eis q̃titas pfectionis. ⁊ qz de perfectione albedinis est plus in magis albo: q̃ in minus albo: ideo dici põt q albedo magis albi est maior i pfectione q̃ albedo minus albi. Patet igit q qualitas in abstracto sumpta põt dici conuenienter maior vel minor i perfectione. sed magis ⁊ min⁹ fũdat super partitionẽ alicuius ab aliquo. ⁊ ideo dici non pñt nisi supponendo ista duo que sunt participans ⁊ participatus. qõ ãt participat qualitas ẽ subm ei⁹. Quia g̃ subm qualitatis nõ ponit nominib⁹ abstractis qualitatũ: sed nominib⁹ cõcretis: iccirco cõtingit q cum magis ⁊ minus non dicunt qualitates in abstracto: sed qualitates i cõcreto tñ. ¶ Dõ⁹ est g̃ ad arg⁹ q pper latitudinem quam hz qualitas cõtingit q participans ipam dici possit cũ magis ⁊ min⁹: ⁊ qz participans qualitatẽ non portatur p nomen qualitatis abstractum: iccirco qualitas i abstracto nõ dr cũ magis ⁊ min⁹.

¶ Pars tertia. Sermo i oppositis.

Voticns solet opponi dicẽdus est. Dicitur autem alterũ alteri opponi quadruplr. aut vt ad aliquid: aut vt cõtraria: aut vt habitus ⁊ priuatio: aut vt affirmatio ⁊ negatio. Opponit ãt vnũqõq; istor vt sit figillatiz dicere vt relatiua: vt duplũ dimidio. vt contraria: vt malo bonũ: vt sm priuationẽ ⁊ habitum: vt cecitas visui: vt affirmatio ⁊ negatio: vt sedet ⁊ nõ sedet. Ic. XVIII.

Determinato de ãte predicamẽtis ⁊ predicamẽtis: accedit aristoteles ad agendum de gbusdã que dicunt postpredicamẽta. Et diuidit iste tractat⁹ i quinq; partes ꝑs q quinq; sũt de gbus agit in ipo. qr̃ primo agitur de oppositiõe. 2° vo agit de ꝑiõritate ibi. Prius ãt alterũ. 3° agit de simultate ibi. Simlr autẽ. 4° vo agit de motu ibi. Motus aũt. 5° tractatur de habere ibi. Habere aũt. Circa p̃mum sic procedit. qz primo agit de singulis speciebus oppositiõis. 2° vo inuidit specialr circa materiã cõtrariorũ ibi. Cõtrariũ aũt est bono. ¶ Prima ps adhuc diuidit i duas. qr̃ primo enumerat spẽs oppositiõis. 2° vo prosequit de singulis ibi. Quecũq; igit. Proponit igit i p̃m pre q dicẽdus ẽ quotiẽs solet opponi. i. quot modis contingit eẽ oppositionem. Et adiungit consequẽter q dicit alterũ alteri opponi quatuor modis. s. vt ad aliqd sine vt relatiua: vt cõtraria: vt habit⁹ ⁊ priuatio: ⁊ vt affirmatio ⁊ negatio. Et subdit exempla dicẽs. q vt figuraliter. i. exemplr dicatur: opponit vnũqõq; istor sic vt dicẽt. relatiua gdẽ sicut duplus opponitur dimidio. sicut contraria: vt bonũ opponit malo. sicut ꝑs ꝑuationẽ ⁊ habitum: vt cecitas opponit visui. ⁊ sicut affirmatio ⁊ negatio opponit: vt sedet ⁊ nõ sedet.

Dubitare autẽ posset aliquis vtr oppositio sit genus. videtur. n. q non: qz oẽ genus est i vno determinato p̃dicamento: oppositio aũt nõ ẽ in vno determinato p̃dicamento: sed circuit oẽ predicamẽtum: qz spẽs cuiusl p̃dicamenti pñt inter se oppositionẽ: g̃ oppositio nõ ẽ genus. ¶ Ad istam questionẽ est dicẽdũ q oppositio est genus: conuenit enim sibi rõ generis: qz p̃dicatur de plurib⁹ differentib⁹ spẽ in quid ⁊ univoce. Illa pre dicte oppositiones diuersas spẽs oppositionũ ponũt. ⁊ oppositio de eis predicatur fm vnam cõem rõnem: qua dicitur q opposita sunt que eidẽ simul: ⁊ fm idẽ: ⁊ p respectum ad idem conuenire nõ pñt. ¶ Dicẽdũ ẽ igit ad argumẽtũ q oppositio materialr ẽ i quolz p̃dicamento: qz mã cuiusl predicamenti ẽ talis: q circa ipam põt eẽ oppositio: formalr tñ ⁊ eẽntialr est in vno p̃dicamẽto determinato. s. i p̃dicamento relationis.

¶ Quecunq; igitur vt relatiua opponũtur ea ipa que sũt oppositor dicunt: aut quomõlibz aliter ad ea: vt duplũ ipm qõ est alterius dicitur. alicuius enim duplum dicitur: sed ⁊ disciplina disciplinato tãquaz relatiua opposita ẽ. ⁊ dicitur disciplina hoc ipm qõ ẽ disciplinati sed disciplinatum hoc ipz qõ est ad oppositũ dicit: idest ad disciplinam: disciplinatũ. n. aliquem dicim⁹ disciplinatũ disciplina. Quecũq; ergo opposita sũt tãq; ad aliquid ipa quidẽ quod sunt aliorum dicuntur: aut quomodocunque ad seinuicem.

¶ Deinde cum dicit. Quecunq; igit. prosequit de singul⁹ spẽbus oppositionis. ⁊ p̃mo determinat simplr de qualz carũ. 2° vo ostendit diuersitatez ipaz adinuicez ibi. Qm autem ꝑuatio. Prima pars diuiditur i ptes quatuor: qr̃ p agit de relatiuis. 2° vo agit de ꝑis ibi. Illa vo q vt ctraria 3° vo agit de priuatiue oppositis: ibi. Priuatio vo: ⁊ quarto agit de contradictione ibi. Non ẽ aũt q sub affirmatione. Dicit g̃ in p̃ma pte q quecũq; opponunt sicut relatiua ea ipa q̃ sunt. i. per seipa dicunt oppositor: ⁊ nõ solum in casu isto: sed etiam quomodolz alr. i. in quocunq; casu alio. quẽadmodum duplum relatiue opponit dimidio: ⁊ hoc ipm q est. idest per se dicitur esse dimidij duplum. ⁊ eodem modo intellige de alys.

¶ Illa vero que sunt vt contraria ipaqdem q̃ sunt nullo modo adinuicem dicũtur: cõtraria vero sibi inuicem dicũtur: neqz enim bonũ malo dicitur bonum sed cõtrarium: nec album nigri album sed cõtrarium: quare differunt a seinuicem he oppositiones.

¶ Deinde cũ dicit. Illa vero que sũt vt cõtraria. determinat de contrarijs. ⁊ p̃mo ostendit q differẽti modo se habent a relatiuis. 2° vo ostendit quedã ctrioz eẽ immediata ⁊ quedã imediata: ibi. Quecũq; vo cõtrariorũ. Dicit itaq; in p̃ma parte q illa q̃ opponunt vt contraria nullo⁹ ipa quidem que sunt. i. p seipa dicuntur. i. referunt ad seinuicẽ: sed dicuntur esse ad seinuicẽ cõtraria: sicut bonum non dicit mali bonũ: sicut dicit duplũ dimidij duplum: scilicet dicitur bonum mali esse contrarium. ⁊ eodem modo intellige de alys.

¶ Quecunq; vero cõtrariorum talia sunt vt i quibus nata sũt fieri ⁊ de quibus predicãtur necessarium sit alterum ipor̃ esse: nihil horz est medium. Quor̃ vero nõ necessarium est alterum inesse horum omniũ aliqd est medius orno: vt languor ⁊ sanitas in corpore animal natura habent fieri: ⁊ necessarium est alterũ eẽ animal in corpore vel languore vt sanitatẽ. Sed ⁊ par ⁊ impar de numero predicãtur:

ꝛ neceſſarium eſt alterum in numero eē: aut abūdans: aut perfectum: ꝛ nihil eſt in medio eorum: neq; iter lāguorē ꝛ ſanitatem: neq; inter abundātem ꝛ pfectū.

¶ Deinde cum dicit. Quecunq; vo contrariorū. oſtendit contrariorū quedā eē imediata: ꝛ quedam mediata. ꝛ circa B duo facit: qr p̄ ponit diſtinctiōem ipoꝝ ꝛ manifeſtat cōtraria imediata i exemplis. 2° vo inſiſtit circa cōtraria mediata ibi. Quoꝝ vo nō ē neceſſarium. Dicit g̃ in p̄ma pte q̄ q̄cunq; ōriorū ſunt talia q̄ neceſſariū ſit eē alterū ipoꝝ i ſubīs i quib⁹ nata ſūt fieri: ꝛ de q̄b⁹ p̄dicātur: nihil ē medium eoꝝ: ſed quorūcunq; contrariorū nō ē neceſſarium ieſſe ſuſceptiuo alterum ipoꝝ boꝝ oium oino contrariorū ē aliq̄d mediū. ſicut languor ꝛ ſanitas ſunt ꝛ bñt fieri nāli in corpore aīalis: ꝛ neceſſe eſt in corpe aīalis eē alterū ipoꝝ: qr aīal q̄diu viuit ē aut ſanū aut egrum. ꝛ iō circa aīal nō bñt medium ſanum ꝛ egrum. ſed par ꝛ ipar de numero p̄dicanť: ꝛ neceſſariū ē alterum ipoꝝ: vtpote aut abundans. i. ipar aut perfectum. i. par eſſe i numero. ꝛ idcirco par ꝛ ipar non bñt mediū i numero.

¶ Poſſet autem aliq̄s dubitare an ſit dare contraria imediata. videť. n. q̄ non: qr oīs motus ē de extremo i extremū p̄ medium: ſed i oībus contrarys cōtingit eē motū ab vno in aliud: g̃ in oībus contrarys p̄t dari medium. ¶ Ad iſtam queſtionem eſt dicendum q̄ cum vnū contrariorū ſit vt p̄uatio reſpectu alteri⁹: duplr cōtrarium diminutū q̄ ſe bz vt p̄uatio poterit nominari vno q̄dē modo ſic noīari p̄t vt nō ipōrtetur noīe ſuo q̄liſcunq; defectus ꝛ priuatio alterius: ſed ſolum euidens ꝛ magnus: qualē defectū albi dat itelligere nigꝝ: ꝛ hoc modo noīando contrariū diminutū neceſſe ē oium que ſunt vē contraria: eē aliquid medium. ꝛ ſic procedit arg⁹ factum. Alio aūt modo p̄t contrarium diminutū ita noīari: q̄ p̄o ſuo noīe ipōrtet eē q̄cunq; defectus ōrij pfci. ꝛ qr oē mediū iter cōtraria ipōrtat aliquē defectū extremi pfecti: oīa tunc media icludunť i ſignificato nominis contrarij diminuti. ꝛ qr iter noīa media ꝛ extremū nihil eſt mediū: iccirco tūc iter contraria ita noiata nullum poterit in ſuo genere aſſignari medium. ¶ Notādū tñ ē q̄ par ꝛ impar non ſunt cōtraria p̄m perfectā rōnem contrarietatis: qr deficiret eis latitudo cōtinua p̄p id q̄ i numeris cū ſint diſcreti: nō p̄t eē continua latitudo.

¶ Quorum vero non eſt neceſſarium alterū ineſſe eorū eſt aliquid medium: vt nigrum ꝛ album in corpore natura bñt fieri: ꝛ non ē neceſſarium alterū eoꝝ eē in corpore. Nō enīz oē corpus aut albū aut nigrū ē. Sed paruū ꝛ ſtudioſū p̄dicanť q̄dez de boīe: ꝛ de aliis multis: ſed nō eſt neceſſariū alterū boꝝ ieſſe illis de quib⁹ p̄dicantur: non. n. oīa vel praua vel ſtudioſa ſunt: ſed ē boꝝ mediū. albi q̄dē ꝛ nigri fuſcum ꝛ palidū ꝛ quicūq; alij ſūt colores: praui vero ꝛ ſtudioſi q̄ neque praūm: neque ſtudioſum eſt.

¶ Deinde cum dicit. Quorum vo. inſiſtit circa contraria mediata: ꝛ circa hec duo facit: qr primo oſtēdit quoꝝ cōtrariorū ē aliq̄d mediū. 2° oſtendit quomodo differenti mō i diuerſis aſſignāt mediū ibi. In aliq⁹ itaq;. Dicit g̃ i p̄ma parte q̄ quorūcunq; cōtrariorū nō eſt neceſſarium ineſſe alterū ſubō: boꝝ eſt aliq̄d medium q̄ēadmodum albū ꝛ nigrū ſic predicanť de corpore: q̄ nō ē neceſſarius eē corpus aut albū aut nigrū: ſed p̄t eſſe fuſcum ꝛ rubeum: ꝛ iſta ſunt media inter albū ꝛ nigrum. prauū etiam ꝛ ſtudioſū ſic dicūtur de boīe: q̄ nō eſt neceſſe oēm boīem eſſe aut prauū aut ſtudioſum: qr puer vn⁹ diei neq; prauus neq; ſtudioſus ē. ꝛ B ē mediū iter ſtudioſū ꝛ prauū.

¶ In aliquibus itaq; noīa poſita bis que media ſunt: vt albi ꝛ nigri fuſcū ꝛ palidū: i aliquibus aūt nomīa quidē medio aſſignare idoneū non ē: ſed per vtrorūq; ſūmoꝝ negationē q̄ medium eſt determinať: vt neq; bonus: neq; malū: neq; iuſtus: neq; iniuſtum.

¶ Deinde cū dicit. In aliquib⁹ itaq;. oſtēdit q̄ diuerſimode in diuerſis aſſignať mediū: dicēs q̄ in aliqbus contrarys ſunt poſita noīa bis que ſunt media ipoꝝ. ſicut medium albi ꝛ nigri vocať fuſcum vel rubeū vel aliq̄ talē. ſz in aliquib⁹ contrarys non ē idoneum aſſignare noīa poſitiua medys ipoꝝ: ſed noiantur per negationem vtriuſq; ſūmoꝝ. i. extremoꝝ. ſicut mediū boni ꝛ mali dicit q̄ neq; bonum eſt neq; malū: ꝛ mediū iuſti ꝛ iniuſti dicitur q̄ neq; iuſtum ē neq; iniuſtū.

Sed poſſet quis dubitare an conueniēs ſit iſta differentia medioꝝ. videť. n. q̄ non: qr rō contrarietatis ē vnifōrmis in oi b⁹ cōtrarys: g̃ ꝛ aſſignatio medioꝝ i oib⁹ contrarys oz eē vnifōrmis. ¶ Ad iſtā queſtionē ē dō⁹: q̄ p̄o tanto iſta diſtinctio mediorum ē cōueniēs qr quorundā ōriorū mediū cadit ſuper aliquē vel aliquos determinatos gradus poſitiuos: rōne quorū poſſūt media certis noibus poſitiuis nominari: ſicut qr mediū inter albū ꝛ nigrū cadit ſuper certos gradus poſitiuos coloris: media ipoꝝ nominantur certis nominibus poſitiuis. Quia vero quorundā contrariorū mediū nō cadit ſuper aliquē gradū poſitiuū certum ꝛ determinatum: iccirco contigit q̄ non noīatur noīe poſitiuo: ſed p̄ abnegationem vtriuſq; extremi quēadmodū ſe bz de medio prauī ꝛ ſtudioſi.

¶ Priuatio vero ꝛ habitus dicit quidē q̄ bñt fieri circa idem aliquid: vt viſio ꝛ cecitas circa oculum. vniuerſaliť aūt dicere eſt: i quo naſcitur habitus fieri: circa hoc idem dicit vtrūq; boꝝ ordine. Priuari aūt tūc dicim⁹ vnūquodq; ſuſceptibiliū habitus: qr ando id q̄ natum eſt habere nullo mō bz. Edentulum. n. dicim⁹ nō qui nō bz dentes: nec cecū qui nō bz viſū: ſz quādo q̄ debuit habere nō bz: quedam enī generationes neq; dentes: neq; viſū bñt: ſz nō dicunť edētule neq; cece.

¶ Deinde cum dicit. Priuatio vo. determinat de q̄ poſitis p̄uatiue. ꝛ circa hoc duo facit: qr p̄mo manifeſtat conditionē p̄uationis ꝛ habitus. 2° vo oſtendit q̄ differūt ipſa ſūpta i abſtracto ꝛ ſūpta in cōcreto. ibi. Priuari vo. Dicit g̃ in p̄ma pte: q̄ p̄uatio ꝛ habitus bñt fieri circa idez ſubz ſicut cecitas ꝛ viſus ſunt circa oculum: ꝛ vtr i quo ſubo eſt habitus: in ipo nata ſunt ambo fieri. ſ. habitus ꝛ p̄uatio. ¶ Adiungit autē q̄ tūc dicim⁹ vnū quodq; de numero ſuſceptibiliū ipius habitus p̄uari habitu q̄n nullo mō bz id q̄ natū ē bre i tpe i q̄ ipa bre natū ē. ſic edētulus ſi dicitur quicūq; nō bz dentes: ſi d̄ q̄ natus ē habere ꝛ non habet. tunc q̄n habere natus eſt. ſicut ꝛ caluus ſi non dicitur cecus ante nonum diem.

¶ Priuari vero ꝛ habere habitū non eſt habitus ꝛ priuatio habitus: enim ē viſus: p̄mo

tio verō cecitas est. habere visum non ē visus nec cecum cē cecitas: priuatio vero q̄dā ē cecitas: cecus vero cē priuari ⁊ nō priuatio est. Nā si idē eēt cecitas ⁊ cecū eē vtrūq; de eodē predicaretur: nūc vero minime: sed cecus dicit̄ bō: cecitas vero nullo mō dicit̄. Opposita vero etiā hec videt̄ cē id est priuari ⁊ habitus habere tāq; priuatio ⁊ habitus. Modus enī oppositiōis idez ē: nā sicut cecitas visui opposita ē: sic cecū cē ad visū habere oppositū ē.

¶ Deinde cum dicit. Priuari vero. ostendit q̄ in istis differunt concreta ab abstractis: dicens q̄ priuari ⁊ habere habitum non sunt ipa ꝓpria ⁊ habitus: sicut nec album ē albedo. dicimus n. q̄ ꝓpriatio ē vt cecitas: sed cecū eē nō ē cecitas. ⁊ dicim⁹ q̄ habitus ē vt visus: sed habere visus non ē visus. Quis aūt ista nō sint idem: simili tñ modo opponunt: q̄ oia opponunt priuatiue.

¶ Non est aūt neq; id qđ sub affirmatione ⁊ negatione facit affirmatio ⁊ negatio. affirmatio namque ē oratio affirmatiua ⁊ negatio oratio negatiua. horum vero que sub affirmatione ⁊ negatione sunt nulla est oratio. Concedāt aūt ēt hec cē opposita alternatis tāq; affirmatio ⁊ negatio: nā i his modus oppositionis ē idē. Sicut enī affirmatio versus negatiōem opposita ē: vt q̄ sedet ei q̄ nō sedet: sic ⁊ res q̄ sōvtroq; ponit sē: vt sedere ⁊ nō sedere.

¶ Deinde cum dicit. Non est aūt determinat de contradictione: dicens q̄ id qđ facit sub affirmatione ⁊ negatione sic̄ significatū sub signo: nā ē affirmatio ⁊ negatio: q̄ tā affirmatio q̄ negatio ē oratio. sed cē aut si cē rei nō ē oīo. opponūt nī hec oia filī modo: q̄ oia opponūt ꝺdictorie.

¶ Quoniā aūt priuatio ⁊ habitus nō sic opponūtur vt ad aliquid manifestū est: neq; n. dicitur visus hoc ipm qđ est oppositi: visus. n. nō est cecitas visus: nec alio vllo mō ad ipz dicitur. similr aūt neq; cecitas dicitur visiōis cecitas: sed priuatio quidem visionis cecitas dicitur: cecitas vero visionis nō dicit̄. Simplr ad aliqđ oia reciproca dicūt̄. quare ⁊ cecitas si cēt eorum que ad aliqđ sunt: vtiq; ⁊ cōuerteret̄ ad illud ad quod dicitur: q̄z nō cōuertit̄: neq; n. visus dicit̄ cecitatis visus. Le. XX.

Postq̄ determinauit Aristoteles de singulis speciebꝰ oppositiōis. In parte ista ostendit eaꝝ diuersitates. Quia vo iam supra ostendit diuersitatez relatiuoꝝ ⁊ contrariorū: iccirco iporū cōparatione pretermissa: ponit nūc cōparationē aliorū, ⁊ circa hoc duo facit: q̄ primo cōparat priuatiue oppositā ad relatiuū. 2° vo ad ea compat cōtradictoria. ibi. Quanctinq; vo tanq̄. Prima ps adhuc diuiditur i duas ptes: q̄ primo compat priuatiue oppositā ad relatiuū. 2° vo ipa compat ad ōnia ibi. Quā autem neq; vt contraria. Dicit ḡ in prima pte q̄ manifestum ē ex dictis q̄ priuatiue oppositā non opponunt sicut ad aliqđ: siue sit relatiua: q̄ in relatiue oppositis ista est: q̄ vnū ipoꝝ duoꝝ ipōrum qđ est. i. p seipm: dicitur alterius: sicut duplum per seipm dicit̄ dimidij duplum. sed hoc non cōtingit i priuatiuis: q̄ non dicit̄ visus cecitatis visus esse: nec cecitas dicitur visus cecitatis. sed dicit̄ visus priuatio. ⁊ē in relatiuis ē reciprocatio: q̄ sicut dicitur duplū dimidij duplum: ita ecō dicitur dimidium dupli dimidium: sed nō ita ē i priuatiuis: q̄ q̄uis dicatur cecitas visus priuatio: non tñ ꝙuertitur vt dicat̄ visus cecitatis visus vel habitus.

¶ Quonia autem neq; vt contraria opponūtur ea que fm priuationem ⁊ habitum dicuntur ex his manifestum est: quoꝝ enim cōtrariorum nihil est medium: necesse ē i quib⁹ nata fuit fieri aut de qbus ꝑdicant̄ alterū ipoꝝ ineē semper. horꝝ. n. nihil erit medium quoꝝ alterū necessarium erat iesse susceptibili: vt languorem ⁊ sanitatem: ⁊ abundātem ⁊ perfectum. Quoꝝ vero aliquid est medium nūq̄ necessitas est omni susceptibili ineē alterum. neque .n. necesse ē oī susceptibili cādidum vel nigrū ee: neq; frigidum neque calidum: horum. n. medium aliqđ nihil ꝓhibet cē. horum autem erat aliqđ medium quoꝝ non erat necessariū alterū ineē susceptibili: ꝓter illa subiecta qb⁹ naturalr vnū iest: vt igni calidū cē: ⁊ nimi candidū. In his aūt determinare necessariū ē alterū ineē: ⁊ nō alterutrū cōtingit. nō .n. possibile ē ignem frigidū ee: neq; nivem nigrā. quare oī qdem susceptibili nō ē necessariū alterū horum ineē: sed solis qb⁹ naturalr vnum ineest: ⁊ i his determinate vnum nō alterutrū cōtingit. In priuatiōe vero ⁊ habitu nihil horum q̄ dicta sūt verum est: neq; n. semp susceptibili necessarium est alterū iesse horū. quod. n. nōdum natura hz ad videndum neq; cecū neq; visū hīs dicit̄. Ideoq; nō erūt hec talium contrariorū quorū nihil est mediū: sed neq; quorū ē medium necessarium. n. est oī susceptibili alterū istorū iesse. qñ enim iam natū fuerit ad habendum visiōem: aut cecum: at habēs visiōez dicitur: ⁊ horū nō determinate alterū sed alterutrū cōtingit. In cōtrarijs aūt quib⁹ medius ē nūq̄ necessarius fuit oī susceptibili alterū ineē: sed quibusdā: ⁊ his determinate vnū. vide palam ē q̄ fm neutrū modum tanq̄ contraria opposita sē hec q̄ hz priuatiōez ⁊ habitū opponūt̄.

¶ Deinde cum dicit. Quoniam aūt neq; vt cōtraria. Cōparat ꝓpriatiua ad contraria ⁊ diuiditur ista ps in duas ꝑtes duas ōnias quas ponit. 2° ps est ibi. Amplius qdem. Dicit ḡ in prima parte q̄ neq; vt contraria opponunt priuatio ⁊ habitus: q̄ contrariorū immediatorū necesse ē semp alterū ineesse in subiectis i qb⁹ nata sunt fieri: ⁊ de quibus ꝑdicāt̄ tur: sed nō sic ē de priuatione ⁊ habitu: q̄ ante ipsa determinatum non est necessarium ineesse subiecto nec habitus negationem: sicut catulus ante nonum diem nō hz dētes neq; est edētulus. Mediatorū vero contrariorum nunq̄

ē necesse alterum ipoz ineē suscepti-
uo: sicut nunq̄ est ne-
cesse sortem aut eē album aut esse nigrum: q̄ pōt esse aut
pallidus aut rubeus: vnde non est necesse in esse suscepti-
uo alterum contrariorum mediatorum: nisi alterum sibi
inesset a natura. sicut calidum inest igni de natura sua: ⁊
sibi semp inest. ita q̄ impossibile ē ipm eē frigidum. Neu-
trum aūt istorum est verum de priuatiue oppositis: q̄ sic
dictum est: ante tps determinatum nec ꝓpriationē nec ha-
bitum necesse est inesse suscepti-uo: cuius oppositum con-
tingit in contrarijs immediatis. post tps vo determinatū
a nā necesse est suscepti-uo ineē vel habitum vel ꝓpriatio-
nem: cuius oppositum dictū est cōtingere i cōtrarijs me-
diatis: vnde manifestum ē q̄ ꝑm neutr̄ genus contrario
rum: opponunt̄ ꝓpriatiua sicut ⁊ria.

Posset autem hic dubitare aliq̄s an sit bene dictum
q̄ non est possibile ignem esse frigidum eo
q̄ calidum inest sibi a nā. vī. n. q̄ non: q̄ frigidum inest
aque a natura: ⁊ tn̄ hoc nō obstāte ipa aqua pōt calefieri.
ꝙ pari rōne ipe ignis pōt frigefieri: non obstante q̄ ē calī-
dus a natura. ¶ Ad istam questionem dicit cōmentator
q̄ sicut ignis non pōt frigefieri: ita ē̄t nec aqua pōt calefi-
eri. sed q̄ videatur calida est vt dicit ꝓp admistionē cor-
porum calidorum ex̄ncorum. ⁊ hoc ponit ipe in 2° de aīa.
Alij vo dicunt q̄ aqua pōt calefieri ⁊ ignis pōt frigefieri.
rō aūt ipoz est. q̄ ignis ⁊ aqua se mutuo corrumpūt. cor-
ruptionez aūt subē ꝑcedit alteratio ⁊ remissio qualitatū.
vñ quēadmodū ignis corrūpēs aquā ꝑius remittit ⁊ cor-
rumpit frigiditatem ei°: imprimendo sibi caliditatez: sic
etiam vt dicunt est necesse q̄ aqua corrumpēs ignez ꝑius
remittat ⁊ corrumpat caliditatez eius: imprimendo sibi
frigiditatem ei°. ꝙ ⁊ aqua pōt calefieri ⁊ ignis pōt frigefi-
eri. sed ratio istorum bene concludit q̄ ignis bene possit
remitti i calore: non tn̄ concludit q̄ possit ex toto perde-
re calorem manēs ignis. sufficit enim ad saluandum alte-
rationem ꝑcedētem corruptionem subē: q̄ aqua corrum-
pēs ignē paulatim ꝑmo debiliter calorem ei°: ita tn̄ q̄ in
istāti in quo fit excellēs distractio caloris corrūpit ignis.
rō aūt quare non pōt ignis stare ex toto sine caliditate sī-
cut aqua pōt stare ex toto sine frigiditate ē: q̄ ignis ē ma
xime actiuus. ⁊ ideo pati non pōt totalem ablationē calo-
ris q̄ est sua qualitas actiua: sed aqua q̄, multū ē passiua
pōt pati totalē ablationem frigiditatis: que est qualitas
actiua sua. ⁊ p̄ p̄z responsio ad argumētum.

¶ Amplius in contrarijs quidem existente su
scepti-bili pole est in alterutrū fieri mutationē
nisi alterū alteri naturalr̄ insit: vt igni calidū eē.
nāq̄ possibile ē q̄ sanū est languere: ⁊ candi
dum nigrum fieri: ⁊ ex studioso prauus: ⁊ ex
prauo studiosū pole est fieri. prauus. n. ad me
liores exercitationes deductus ⁊ ad doctrinā
⁊ ad modicum aliq̄d ꝓficiet vt melior sit. Si
vero semper vel modicum crementum sum-
pserit: palam ē q̄ aut ꝑfecte mutabitur: aut sa
tis mīnū crementū sumet. Si. n. bene mobilior
ad virtutē fiat: vel quodcūq̄ crementū sūpse-
rit a principio: ex hoc etiam verisimile est am
plius cuz sumere crementū: ⁊ hoc tū semp fit:
ꝑfecte in cōtrariū habitum restituet: nisi forte
tempore suspensū sit. Verum i priuatione ⁊
habitu impole ē mutationē i alterū fieri: ꝙ ex
habitu in priuationē fit mutatio: a priuatione
vero i habitū ipole est. neq̄ enim cecus fact̄
rursus videt: neq̄ cum eē̄t caluus rursus cō-
pt̄ est factus: nec cum eē̄t sine dentibus den-
tes iterum orti sunt.

¶ Deinde cum dicit. Amplius in cōtrarijs q̄dem. ponit se
cundaz diffinitionū differentiā ꝓdictarum oppositionū:
dicens q̄ in contrarijs nisi alterum insit determinate a
natura existente suscepti-uo ipoz: pōt fieri mutatio i q̄-
libet coz: sicut ex albo pōt mutari in nigrum ⁊ econuerso.
⁊ ex prauo in studiosū. q̄ si ille qui ē prauus deducat̄ ad
doctrinam ⁊ ad meliores exercitationes ꝓficiet ⁊ si non
multum: tn̄ saltem modicum quidem i ꝓncipio vt sit me-
lior. ⁊ sic paulatiz sumendo incremētū bonitatis restitue-
tur ꝑfecte in habitum oppositū prauitati: nisi tps suspen-
datur: vtpote si moriat̄ anteq̄ veniat ad finē. hoc aūt nō
contingit in ꝓpriatiue oppositis. q̄ q̄uis possit fieri muta-
tio ab habitu in ꝓpriationem: nō tn̄ pōt fieri mutatio a ꝓ-
priatione i habitū: q̄ nāl̄r nūq̄ aliq̄s cec⁹ fiet vides.

Hic autē dubitaret forte aliq̄s: q̄ ignorantis ē ꝓpriatio
scie: ⁊ tn̄ videm⁹ boues ignorantes mutari ⁊ fieri
scientes. q̄ falsum est q̄ non possit fieri mutatio a priuati-
one in habitum. Ad q̄ dicendum est q̄ duplex est habi-
tus. ⁊ q̄ñs duplex priuatio. ē enim quidam habitus cō-
sequens nām rei: sicut visus seq̄t naturam aialis videnti-
tis: ⁊ talis habitus vocatur habitus naturalis. ⁊ a priuati
one tali habitui opposita intelligit̄ur q̄ nō pōt fieri mu-
tatio in habitum. Est ⁊ alius habitus qui non sequit̄ nāz
rei: sed datur sibi vel p actionē agentis vel p acq̄sitionez
ex sufficienter actione ꝓuenientem: sicut contingit de scia. ⁊
talis habitus vocatur aut infusus aut acquisitus. ⁊ a pri-
uatiōe tali habitui oppo⁹ bñ pōt fieri mutatio i habitū.

¶ Quecūq̄z vero tanq̄z affirmatio ⁊ negatio
opposita sūt: palam est q̄ nullo predictoz mo
dorum opposita sūt. In solis enim istis neces-
sariū est semp aliud q̄dem eorum verū: aliud
aūt falsum eē. neq̄ enim contrariuz necessariū
ē semp alterū verū eē: alterū vero falsū: neq̄ i
his que sūt ad aliud: neq̄ i habitu ⁊ priuatio-
ne: vt sanitas ⁊ lāguor cōtraria sūt: ⁊ neutr̄ ne-
q̄z verū: neq̄ falsū est. Similr̄ autez ⁊ duplū
⁊ dimidium tanq̄z relativa opposita sūt: ⁊ nō
est eoz alterum nec verum: neq̄ falsum: sed
neq̄ ea q̄ ꝑm priationē ⁊ habitum dicunt̄: si
cut visio ⁊ cecitas. Dino aūt eorum q̄ ꝑm cō-
plexionem nullā dicunt̄ nihil neq̄ verū: neq̄
falsum ē. Dicta aūt oīa q̄ dicta sūt sine cōple-
tiōe dicuntur. Sed maxime videbitur hoc ta
le cōtingere in his que ꝑm cōplexionem cōtra-
ria dicunt̄. Sanum nāq̄z eē̄ socratē ad lāgue
re socratem cōtrarium est: sed neq̄ in his al-
terum semp verū: alterū autem falsum eē̄ cō-
tingit. cū enim socrates sit: erit illud q̄dam ve-
rum: illud vero falsum: cum vero non sit: ābo
falsa sunt: neq̄z. n. languet: neq̄ sanum eē̄ ve-
rum ē: cum nō sit ipe socrates. Quo. in priuati-
one vero ⁊ habitu cum nō sit: necesse ē verum

cum vero sit non erit alterum verum. habere nanq; visum socratẽ ad id qõ est socratẽ cecũ cẽ oppositum est sicut priuatio ⁊ habitus: ⁊ cum sit necessarium non est alterum verũ vl falsum cẽ. cum enim nondum natus ẽ vtraq; falsa sunt: ⁊ visum eum habere: ⁊ cecum eẽ In affirmatione vero ⁊ negatione semper siue sit: siue non sit: aliud quidem verus erit: aliud vero falsum. Languere nanque socratez ⁊ nõ languere socratem: cum ipe sit: palam est qz alterum eorum verum alterum vero falsũ est: ⁊ cum non sit similiter: languere enim cũ non sit falsum est: non languere autem verus Quare in his solis proprium erit semper alterum eorum verum alterum falsum cẽ: q̃cũq; tanq̃ affirmatio ⁊ negatio opposita sint.

¶ Deinde cum dicit. Quecunq; vo tanq̃ affirmatio. comparat opposita contradictorie ad reliqua. dicens. q̃ q̃cũq; opponunt̃ tanq̃ affirmatio ⁊ negatio manifestũ est q nullo supradictorum modorum opponunt̃. nõ aũt quam ponere intendit ẽqz oppositoꝝ fm affirmationẽ ⁊ negationẽ oꝝ semp alterũ cẽ verum ⁊ alterũ falsum. qz de quolibet est affirmatio vel negatio va vel falsa. sed hoc in aliis nõ cõtingit. qz alia pñt significari sine cõplexione per simplices dictiones: dicendo album vel nigrum vel duplũ vel cecum. ⁊ qz simplex dictio neq; verus significat neq; falsum: ps q in istis non ẽ necesse cẽ alterum verum alterũq; falsũ: sed si dicantur cum cõplexione: vt puta si dicatur. socrates ẽ sanus socrates ẽ eger: tunc qdẽ significant verum vel falsũ: nõ tñ necesse ẽ semp alterũ ipoꝝ verus cẽ: alterũq; falsũ. fs vtrũq; falsum cẽ põt. qz de non exĩte aĩali falsum est dicere sine q sit sanus: sine q sit egrũ. Et eodem modo se hz i oppositis pñtiue. sed in oppositis fz affirmationem ⁊ negationem: necẽ est de quolibz seu existente seu nõ existẽte alterum cẽ verum alterũq; falsum. oꝝ enim de quolibz seu ente seu non ente verũ cẽ aut q ẽ sanum aut q non ẽ sanũ. ps igitur q oppositio fz affirmationem ⁊ negationẽ nullo alioꝝ modoꝝ opponit̃.

¶ Contrarium autem est bono quidem ex necessitate malum. hoc aũt palã ẽ per singulos inductionem: vt sanitati languor: ⁊ iustitie iniustitia: ⁊ fortitudini debilitas: silr aũt ⁊ i aliis. Malo autem aliquãdo bonũ quidem est cõtrarium: aliquando autem malum malo. egestati enim cũ sit malum superabundantia contraria est: cum etiam ipa sit malum. sed i paucis hoc tale quilibz ispiciet. in plurib⁹ vero semper malo bonũ cõtrariũ ẽ. l. c. xxi.

Dectaratis singulis speciebus oppositionis insistit nunc aristo. specialr circa naturam contrarioꝝ. diuiditur aũt hec pars ipsius gnaliter fz q gnaliter circa hãc mãz declarat. 2ª pars est ibi. Amplius cõtrariorum. 3ª pars ẽ ibi. Amplius si socratem. 4ª est ibi. Palaz vero est. ⁊ 5ª pars ẽ ibi Necessarium ẽ aũt. Dicit itaq; in pma parte q bono contrariatur malũ necessario: sicut ps in singulis inducendo vt sanitati q est bonum contrariat̃ langor q est malum. ⁊ iustitie q est bonum contrariatur iniustitia q est malum. ⁊ sic de aliis. sed malo qñq; contrariatur malum: qñq; cõtrariatur bonum: ⁊ q malo cõtrarietur bonum declaratum ẽ. q vo malo contrarie malũ ps: qz egestati q ẽ malum contrariat̃ supabundantia q est malus. addit aũt aristoteles q in pluribus semp malo contrariat̃ bonum. ¶ Notandum est igitur q bono: fm q aristoteles vult intelligere: non contrariatur bonus: sed fm maiorem aũt tam bonũ q̃ malum.

Occurrunt aũt hic iam plura dubia. ⁊ primũ ẽ q non videtur q bonum ⁊ malum opponantur contrarie: qz bonus convertitur cũ ente: malũ aũt dicit ei⁹ defectum: sed ens ⁊ eius defectus opponunt̃ sicut habitus ⁊ priuatio: q̃ bonum ⁊ malus non opponuntur contrarie sed priuatiue. ¶ Ad ꝟ dicunt alig q malũ ⁊ bonum hic accipiunt̃ in moralib⁹ i quibus bene opponuntur contrarie. Sed ꝟ non vr bene fm intentionẽ aristotelis. exemplificat. n. qõ dixit non solum in moralibus: sed etiam in nãlib⁹ ponit enim i moralibus exẽplum de iustitia ⁊ iniustitia: in naturalib⁹ vo ponit exemplum de sanitate ⁊ languore. ⁊ iccirco alr dicere oꝝ. ¶ Considerãdum est igitur q q̃uis bonũ convertatur cum ente: ⁊ malum dicat ei⁹ defectum: si tñ bonum sumatur vt cõtrarium non cõuertetur cum ente: qz nihil contractum ad aliquod genus entium cõuertit̃ cũ ente qõ circuit oẽ genus. manifestũ est aũt q cõtrarietas non est i oĩ genere entis: sed in certis ⁊ determinatis generibus. ⁊ iccirco bonũ cõtractum ad contraria: non convertitur cum ente. sic aũt accipitur hic bonum. nam in cõtrarys omibus vnus est deficiens respectu alterius: vt habetur in decimo metaphisice. deficiens aũt in q̃tum tale hz rõnem mali: ⁊ pfectum q̃tus ẽ de ipa additione pfecti hz rõnem boni. Et ppterea vlr hoc est verum in contrarys q vnum reducitur ad bonum: ⁊ aliud reducit̃ ad malum. ¶ Dicendum est igitur ad questionem q q̃uis bonum ⁊ malũ ita simpliciter sumpta non opponantur contrarie: sed priuatiue tñ bonum ⁊ malum tracta ad contraria contrarie opponuntur sibi inuicẽ: ⁊ hoc modo sibi opponuntur.

Secundo dubitatur quia non videtur verum q semp bono contrarietur malum. qz albo contrariat̃ nigrum: ⁊ tñ vtrunq; hz rõnem entis ⁊ rõnem boni. Sed ad hoc ps rñsio ex dictis: qz q̃uis vtrumq; contrarioꝝ habeat rõnem entis: ⁊ q̃tum ad hoc habeat rõnem boni: in q̃tum tñ vnum ipoz̃ est vt deficiens respectu alterius: vnũ habet rõnem boni ⁊ aliud rõnem mali. ita q q̃tum ad hoc album habet rõnem boni: ⁊ nigrum rõnem mali. ⁊ qz semper in cõtrarys ei qõ est in suo genere vt perfectum contrariatur id qõ i illo genere ẽ diminutũ: iccirco dr q bono semp ꝺriatur malũ.

Tertio dubitatur qz non videtur verus q malo cõtrarietur malus: qz semper vt dictũ est: vnũ contrariorum hz rõnem boni: q̃ semper qõ contrariatur malo caret rõne mali: non est igitur verum q malo contrarietur malum. ¶ Ad quod dicendũ ẽ q non est inconueniens aliqõ vnus ⁊ idem fm diuersas conditiones in ipo consideratas hre rõnem mali ⁊ rõnem boni: nunc aũt sic est q contrarius hĩs rõnem nõ diminuti sed perfecti in aliquib⁹ est positiuũ pfectionis q̃ est mala ⁊ non bona: qz nomine pfecti vtimur etiam in malis: vt dicitur quinto metaphisice. vnde videm⁹ q prodigalitas respectu auaritie hz rationem positiui: ⁊ pfecti: tum tñ positiua perfectio q̃ attenditur in prodigalitate sit magis qd malus q̃ quid bonum. Si q̃ attendamus in contrario pfecto qõ est simplr de genere malorum: sicut est p diga-

liras: attendimus ad hoc q illud positiuum quod dicit ē quid malū: sic malo aliqñ contrariat malum. bono autē nō ꝟriat bonū: qz cōtrario positiuo t pfectiuo si opponit ꝟriū diminutū rōne positiui qō importat: sed rōne diminutionis. sic̄ hz declarari alibi. t qz diminutio iq̄tum tal hz rōnem mali: iō dicit q bono semp ꝟriat malū.

Quarto dubitatur q nō vr bene dictū q malo contrariet bonū t malū: qz dicit decimo metaphisice q vnū est cōtrariū tm̄ vni. Ad qō dicitur q vni vno modo sūpto ꝟriat tm̄ vnū: sz vni sumpto multis modis pōt contrariari plura. t sic est in ꝓposito q malo sūpto cōiter non cōtrariat nisi bonū: sed malo applicato ad aliqō speciale malū pōt ꝟriari aliqō malū speciale.

¶ Amplius contrariorum non necessarium ē si alterum sit t reliquum esse. Sanis namque oibus sanitas quidem erit: languor vero non erit. similiter autem cum oēs albi sint: albedo qdē erit: nigredo vero nō erit.

¶ Deinde cū dicit. Ampli⁹ ꝟrioꝝ. declarat aliud de ꝟrys: dicēs q non ē necesse si ē alterū ꝟriorum eē reliquū in actu. qz cum sanū t egrū sint ꝟria: t fiant circa aīal: si cūcta aīalia cēnt sana sicut ē pōse: eēt qdem sanitas in actu: sed non eēt egritudo. ¶ Ubi notāduz ē q de actuali eē contrariorū log possum⁹ dupl̄r: vno qdē modo simpl̄r t sz sc: t sic non oz si vnū ipoꝝ est actu q reliquū sit actu: qz esse vnius cōtrariorū nō dependet ex eē alteri⁹: t sic oz intelligere qō dicit hic. Alio aūt modo de ipis loqui possumus i ordine ad perfectionē vniuersi: t isto mō si vnum ipoꝝ est actu oz reliquū eē actu: qz non eēt pfecta continentia vniuersi si eēt actu in ipo nā vni⁹ contrarū: t non eēt actu in ipo nā alteri⁹. t sic oz intelligere q dicit in x⁰ de celo t mundo. q si vnum oppositorū ē i nā: oz eē reliquū.

¶ Amplius si socratem esse sanuz ad id quod est socratem languere cōtrariū est: cum nō sit possibile vtrūq; eidem ineē simul: nō erit possibile cum alterum contrarium sit: t reliquuz eē: cum enim sit socratem sanum eē: non erit languere socratem.

¶ Deinde cū dicit. Ampli⁹ si socratem. declarat tertiū de cōtrarys dicēs: q si socratē sanū eē ad id qō ē socratē languere ē cōtrariū: qz ipōse ē vtraq; contraria sit ineē eidē: non ē pōse: cū vnū cōtrariorū ē i subō: reliquū esse i eodē. qō de se est satis manifestū: t iō nihil ampli⁹ de ℔.

¶ Palam vero est q circa idē aut specie: aut genere natura habent fieri contraria. languor nāq; t sanitas in corpore animalis natura habent fieri: albedo autez t nigredo simpliciter i corpore: iustitia vero i aīa t iniustitia.

¶ Deinde cū dicit. Palā vo est. manifestat quartū de ipis dicēs q manifestū ē q oia ꝟria hñt fieri circa idem subz spē vel genere: sicut sanitas t languor fiūt circa aīal qō ē vnū gñe: t albū t nigrū fiūt circa corp⁹: qō ē ēt vnū genere: sed iustitia t iniustitia fiunt circa aiam rōnalē q̄ est vna spē. ¶ Ubi notādū ē q cū cōtraria sint vni⁹ generis physici. t q̄ sūt vni⁹ gñis physici hñt idē susceptiuū imediatū. vt dī in decimo metaphysice neēe ē oia ꝟria bre fieri circa idē susceptiuū imediatū. susceptiuū tm̄ remotū pōt eē diuersū spē t idē genere: quēadmodū albedo t nigredo fiunt imediate circa superficiē q̄ ē qdē vnū spē: sz corpus sit forte idē solus genere. Aīal ēt qō ē idem gñe: ē subz remotū sanitatis t lāguoris, imediate tm̄ ista ꝟria fiūt circa calida frigida humida t sicca: quoꝝ adequationem vr iade qōnem ponūt sanitas t languor.

¶ Necessarium est aūt omnia contraria vel in eodem genere eē: vel in cōtrarijs generib⁹ eē: vel ipa genera eē. album. n. vel nigrum i eodē genere sunt: color enim genus eoꝝ est: iustitia vero t iniustitia in contrarijs generibus: hui⁹ enim virtus: huius āt neq̄titia genus ē. bonū vero t malum nō sūt in genere: sed ipa sūt genera aliquoꝝ existentia.

¶ Deīde cū dic̄. Neciuz ē aūt. declarat gntū de eisdez dicens: q oia ꝟria sunt vel in eodē gñe: sicut albū t nigrum q̄ sunt in genere colozis: vel sunt in cōtrarijs gñibus: sic̄ iustitia ē i gñe vtutis: t iniustitia ē i genere vitij: vel sūt genera alioꝝ sicut se hūt bonuz t malum. ¶ Ubi notandū ē q bonum t malū vt pdictum ē circuūt omnia ꝟraria: omnia vo cōtraria nō possūt poni i vno genere vel i duobus gñib⁹ ꝟrys: qz i vno pdicamēto tm̄ ē vnū gñs gñalissimum: t tm̄ i vno pdicamento sūt duo genera ꝟria. sz oia ꝟria nō sūt i vno pdicamēto: sed diuersa ꝟria inueniunt i diuersis pdicamētis. t ꝓptera bonū t malū que circuūt oia ꝟria nō sunt in genere supple determinato: sicut nec i pdicamēto determinato sūt. dicunt aūt eē alioꝝ genera .i. generalia ſm q exponit auicēna i sua metaphysica: qz sūt gñalia oib⁹ ꝟrys vt supra exposuim⁹. ¶ Est ēt notandū q q̄ dixim⁹ oia ꝟria fieri circa idē spē suscepti⁹ imediatū: accipim⁹ cōtraria nō p cōtrarys gñalib⁹: sz p ꝟrys spālib⁹: qz ꝟria gñalia vtpote bonū t malū nō fiūt imediate circa idē spē imediatū susceptū. ¶ Itē notāduz ē q primum h de ꝟrys declaratū respicit ipoꝝ oppositionem z⁹ vo respicit ipoꝝ cēntiā i actu simpl̄r. 3ᵐ autez respicit ipoꝝ eēntiam respectu eiusdem subi. 4⁹ vo respicit gñis subi idētitatez. et 5⁹ respicit cōditionē ipoꝝ ex pte gñis pdicati: sic̄ pōt patere de facili bene cōsiderāti.

¶ Pars secunda. Sermo in priore.

Rius aūt alterū altero dr̄ qdrupl̄r. Primo qdē t ꝓprie sz tps sz qō ātiquus alteꝝ altero t semp dī. i eo. n. qō tps āpli⁹ ē: t ātiquus t semp dicit. Secō āt q nō conuertit sz subsistendi cōsequētiā: vt vnus duobus prior ē. duob⁹. n. exīt̄ib⁹ mor ꝑns ē vnū eē: vno āt exīte nō ē necessariū duo eē. Ideirco ñ ꝓuertit ab vno ꝑte vt sit reliquū. Pri⁹ aūt vr illō eē a quo ñ cōuertit i eo quod ē eē ꝑte. Tertio vero sz ordinē, quēdā pri⁹ dr̄: quēadmodū t i disciplinis t oꝝonib⁹: nā t i demōstratiuis disciplinis ē pri⁹ t posteri⁹ p ordinē. elemēta. n. i geometria priora sūt bis q̄ distribuunt p ordinē. sed i grāmatica elemēta priora sūt syllabis. t i oꝝonib⁹ silr̄ ꝓbemū pri⁹ ē narratiōe p ordinē. Ampli⁹ supra ea q̄ dcā sz: qō melius est t honorabili⁹: pri⁹ naturalr̄ eē videt. Cōsueuerūt. n. t plurimi honorabiliores: t magis a se dilectos priores dicere apō se. Est qdez t pene alieniss̄im⁹ hic prior modus. modi itaq; q dici sūt de priore ista sūt.

Upra determinauit aristo. de oppositione nunc determiat de ꝓpositate. Et circa B duo facit: qz ꝓmo ponit modos ꝓpositatis famosos. zᵒ vo sibi addit vnū modū aliū ibi. Uidetur aūt ꝓter eos. Dicit g̃ in ꝓma ꝑte ꝙ quadruplr supple fz famositatē dicit alterū ꝓus altero. Primo qdē ꝑ ꝓprie dicit alterꝫ altero ꝓus tpe: quēadmodū scia dicit esse prioꝛ tpe ipo iunioꝛe. scdo aūt modo dicit ꝓus qō non conuertit i ꝓña ēndi: quo modo vnū é ꝓus duobus: qz si sunt duo é vnū: fz non cōuertit: vt. vz. si é vnum: sint duo. Tertio vo mō dr aliqd ꝓus altero fz quēdā ordinē: sicut in disciplinis. i. i scientys ꝛ oratiōib⁹. i. in artib⁹ sermocinatiōb⁹ contingit. Nam i scientys demōstratiuis inuenim⁹ quēdam ordinē ꝓris ꝛ posteriꝛis: quēadmodū i geometria ꝓpoza sūt elemēta. i. ꝓnc⁹ his q̄ scribunt. i. demonstrātur: q̄ sūt cōclusiones. ꝛ i grāmatica lre sūt ꝓres syllabis: ꝛ in oratiōnib⁹ rhetoricis ꝓhemiū ordinat ante narratiōnē. 4ᵒ modo dr ꝓus qō est meli⁹ ꝛ honorabili⁹. sed ꝫ modus dr alieniss̄im⁹: forte qz vlr supᵉ ñ ponit simplr ꝓus fz solū quo ad hoiuz approbationē q aliqs approbāt ꝑ alys.

¶ Uidetur aūt ꝓter eos qui dicti sūt alter cē prioris modus. Eoꝛ. n. q̄ conuertunt fz cētie ꝓñaz: quod alterū alter⁹ quoꝫ mō cā est: digne prⁱ natura videt. qz vero sūt q̄dā huius modi palā é. cē nāq; hoiem cōuertit fm cētie ꝓñam ad verā oratiōnē de se. naz si est hō vera est oratio q̄ dicit hō est: ꝛ hō cōuertitur oratiōi qz é. ꝛ si vera est oīo qua dicitur qz hō est: cōsequitur cē hoiez. est aūt qdez vera oīo nequaq̄ cā vt sit res. verū ñ videt quodāmō res cā vt sit oīo vera: dum. n. res é vel non est vera oīo aut falsa dicā necesse é. Idcoq; fm quoq; modos prius alterū altero dicit.

¶ Deinde cū dicit. Uidet aūt ꝓter. super addit ꝓdictis gnrū modū dicēs ꝙ ꝓter dictos modos consuetos consueuit ēt cē alius modus ꝓris. qz eoꝛ q̄ conuertuntur in ēndo id qō é alteri⁹ cā vt sit: dicit cē ꝓus eo nāl̄r. qz cā é prioꝛ nāl̄r effectu. vnde q̄nis sublm ꝛ ꝓpria passio cōuertant i ēndo: qz nō sublm est ꝓprie cā sue passionis: é ēt ꝓ cā nāl̄r. similr é q̄nis hominē cē ꝛ verā cē oratiōnē que dicit ipz cē hominē cōuertant i qz tū cē hominē é cā ꝙ sit vera oratio: q̄ dicat B de ipo ꝛ nō ecōuerso: idcirco esse hominē é ꝓus nāl̄r ꝙs veritas orationis de B facta. vñ ps ꝙ gnq; modis dicit alterꝫ ꝓus altero. ¶ Ad vidēdū autez istoꝛ modoꝛ sufficiētiā é cōsiderādū ꝙ ꝓus ipoztat quēdam ordinē. ordo aūt pōt cē quadruplex. i. ordo tpis: ordo nature: ordo cognitionis: ꝛ ordo dignitatis. Fm autem ordinē tpis accipit ꝓmus modus ꝓris. Ordo vo nature est duplex. vnus quidē fm ꝙ impfecta dicuntur nāl̄r cē prioꝛa pfectis. ꝛ sic é 2ᵒ modus ꝓris: qz vnū é ipfectū respectu duoꝛ ꝛ vlē é ipfectū respectu ptⁱcularis. Aliᵘ vo ordo nāe é fz ꝙ cause dicūt nāl̄r ꝓres suis causatis: ꝛ sic é 5ᵒ modus ꝓris. fz aūt ordinē cognitōis accipit 3ᵒ modus ꝛ fz ordiez dignitatis accipit vl sumit modus 4ᵒ.

¶ Sermo in simul.

Imul aūt dicunt simplr ꝛ proprie qdē quoꝛ generatio é i eodē tpe. neutꝛ. n. neq; prⁱ: neq; posteri⁹ é coꝛ. Simul itaq; hec dicuntur fm idem tempus. Naturaliter autez simul sūt quecūq; cōuertunt qdē fz qō é esse ꝓñam: fz nequaq̄ cā est alterū alteri vt sit: vt in duplo ꝛ dimidio: cōuertunt eteni hec. naz cum sit duplū est dimidiū ꝛ cum sit dimidiū est duplū: sed neutꝫ alteri cā est vt sit. Dicuntur aūt simul naturalr ꝛ q̄ ex eodez genere diuersō diuidunt a seinicē. e diuerso autē diuidunt q̄ fm cādē diuisionē sūt: vt gressibile volatile ꝛ aq̄tile: hec. n. e diuerso diuidunt q̄ sūt ex eodem genere fm diuisionem. aial naq; diuidit in hec ī volatile ꝛ gressibile ꝛ i aquatile: ꝛ nihil hoꝝ prⁱ vel posteri⁹ est. sed simul per naturā hec cē videnť. Diuidit aūt ꝛ singulꝫ hoꝝ i spēz rursus: vt gressibile aial ꝛ volatile ꝛ aquatile. erūt ergo ꝛ illa simⁱ naturalr q̄cūq; ex eodē genere fm cādē diuisionē sūt. genera vero semp prioza sūt: neq;. n. cōuertunt fz ꝙ est cē ꝓñam: vt cum sit aliqd aq̄tile qdē: est aial. cum vero sit aial nō é necesse vt sit aquatile. Sil̄r ergo ꝑ naturaz dicunt q̄cunq; cōuertunt qdē fm qō est cē ꝓñam. sed nequaq̄ qui dē cā est alterū alteri vt sit: ꝛ ea q̄ ex eodez genere ꝛ diuerso diuidunt abiuicē: ꝛ simplr sil̄ sūt quoꝝ gñatio i eodē tpe est.

¶ Deinde cū dicē. Sil̄ ār oñr. oc̄eriat de simⁱtate: ꝛ ponit duos cⁱ modos. d. q̄ simplr ꝛ ꝓpe oñr sil̄ ea quoꝝ gñatio é i eodē tpe: qz i his q̄ sil̄ tpe gñant neutꝫ ipoꝝ é pⁱ alio fz tps. Alio ār mō oñr aliq̄ sil̄ q̄ sūt sil̄ nā. sūt ār vt dicē sil̄ nā q̄q̄; ita ꝙuertūt i ꝓña ēndi: q̄ tā vnū ipoꝝ nō é cā alteriⁱ. Et ꝓpterea relatiua oñr sil̄ nā vt dixim⁹ supra. ou plū eni ꝛ dimidiū posita se ponūt: ꝛ vnū ipoꝝ ñ é cā alteriⁱ. sil̄r ēt ea q̄ oīdūt ediuerso idē genⁱ: ita se hñt: q̄ sil̄ sūt ꝛ vnū ipoꝝ ñ é cā alteriⁱ. E diuerso ār oīdūt. iō genⁱ oñe q̄ simūt i vna ꝛ eadē diuiſiōe generis: fz ipa gña sūt ꝓzꝫ suis diuidētib⁹. i. qz ñ ꝙuertunt cū eis fz ēndi ꝓñaz: qz si é rōnale é aial: ꝛ nō ꝙuertit: vt. vz. si é aial sit rōnale. Sūt q̄ sil̄ nā q̄q̄; ꝙuertūt fz ēndi ꝓñaz: ita q̄ vnū ñ é cā alteriⁱ. ꝛ ea que diuidūt e diuerso idē genⁱ. simplr ār sūt sil̄ quoꝝ generatio é i eodē tpe.

¶ Dic ār dubitaret forte aliqs q̄ nō vr q̄ sit sil̄ nā ea q̄ diuidūt e diuerso idē genⁱ: qz vnū ipoꝝ é pfectⁱ alio sic rōnale é pfectⁱ q̄z irrōnale: qō aūt é pfectⁱ ē nāl̄r ꝓus. ¶ Ad q̄ é dⁱᵒ ꝙ q̄ diuidūt idē genⁱ ediuerso pōt accipi duplr: vno qdē mō ꝑ ordinē ad genⁱ: ꝛ sic dicunt esse sil̄ nā: qz vnum ipoꝝ nō é cā ꝙ genⁱ respiciantur ab alio: nec ēt respicit ꝑ ꝓius genⁱ a dria vna q̄z ab alia. Alio autez modo pōt accipi ꝑ se ꝛ fm suam naturā. ꝛ qz vnū ipoꝝ é fm suā naturam pfectⁱ q̄z aliud: ꝛ pfectio hz causalitatē quādā sup ipfectius: sicut alibi hz declarari: ꝛ cā est ꝓz nāl̄r eo cuius é causa: ideo ista hoc modo sūpta non sunt simul natura. forte autem ꝙ propter hoc aristo. distinctē numerauit illa q̄ ita cōuertunt fm cēndi ꝓñam: ꝙ vnum non é cā alteriⁱ ꝛ ea q̄ diuidunt idē genⁱ e diuerso. ista ꝛ posita se ponūt: ꝛ sūt sil̄ non simplr sed i gñe vt dictum é.

¶ Notandū aūt ꝙ cū sint positi q̄nq; modi ꝓpositatis nō ponunt nisi duo modi simultatis eis oīb⁹ cōsideratis: qz ꝑ ꝓmū ꝓpositatis modus correspondet ꝓmo modo simultatis. Alius aūt modus simultatis correspondet duo-

dis ceteris ꝓpositis. Nā simplr ꝓpa in ordine cognitionis sunt ꝓpa nālr. simplr etiam prioza i nobilitate sūt ꝓpa i pfectione: qz pfectioza sunt nobilioza. sunt aūt pfecta ꝓpa nālr iperfectis. vñ pz q; taz isti duo modi q̄ alij duo modi ꝓpositatis pñt accipi vt correspōdētes illi mō similr quo dicunt aliqua simul natura.

¶ Sermo in motu.

Motus autem species sūt sex: generatio: corruptio: augmētum: diminutio: alteratio: secundum locum mutatio.

Determinauit supza aristo. de oppositiōe z ꝓpositate z simultate: nūr in hac parte determinat de motu. z diuiditur i ptes tres. qz ꝑmo enumerat spēs mot⁹. z° vo ostendit eas cē ad inuicē diuersas ibi. Alij itaq; mot⁹. Et 3° determinat de cōtrarietate q̄ i ipis inuenīr ibi. Est aūt simplr. Dicit itaq; in ꝑma pte q; sex sūt spēs motus. s. generatio z corruptio: augmētum: diminutio: alteratio: z fm locū mutatio. ¶ Ubi notandū é q; generatio z corruptio nō sunt motus si sumatur mot⁹ ppie: vt declaratur i 5° phyficorum: sed dicunt motus sumendo motum large: ꝑ oī reali mutatiōe. ¶ Iteꝝ notandū é q; mutatio nō pōt p se cē nisi in eo qđ dicit nām absolutam: z non in relatiōe: qz igitur talem naturam ponūt subā q̄litas qualitas z etiā locus: pōt etiam penes ista oia cē mutatio p se: z non simplr penes alia. mutatio aūt in subā quedam est ad esse: z quedam ad non cē: z sic habemus duas mutatiōes. s. gnationem z corruptionem. in quantitate ēt pōt esse mutatio ad q̄titatem pfectā z ad quātitatē diminutā: z sic habem⁹ duas alias mutationes. s. aug⁹ z decrementum. Mutationes autem que fiūt i qualitate vocant cōi nōie alterationes: z que sunt penes locum: cōi nomie vocant loci mutatiōes: z sic habem⁹ i vniuerso sex spēs mot⁹.

¶ Alij itaq; mot⁹ palā est qz alij abinuicē sūt. nō. n. é gnatio corruptio: neq; augmētuz diminutio: nec alteratio fm locum mutatio: similr aūtē z in alijs. In alteratiōe vero habet quādam questionem ne forte necessariū sit id qđ alteratur per aliquam motionez alterari. hoc autem non est verum. nam pene secundū oēs passiones aut plures alterari accidit nulla aliarum motionum cōicante. neq; enim augeri necessarium est quod per passionem movet: neq; minui. similr autem in alijs. Idcoq; erit alia ꝓter illos motus alteratio. naz si eadem eēt: oporteret id quod alteratur: mox vel augeri vel minui: vel per quandam aliarum consequentiam motionū fieri. sed non est necesse. similiter autem z quod augetur aut alia mutatiōe movetur alterari oportebat. sed sūt quedam crescentia que nō alterantur vt quadrāgulum circumposito gnomone crevit quidē: alteratum vero nihil factum est. sic z in alijs huiusmodi. quare alij sunt mot⁹ adinuicē.

¶ Deinde cuz dicit. Alij itaq; mot⁹. declarat ꝑlictos modos eē iter se diuersos: dicens q; alij motus. i. mot⁹ isti alij ter nominati. palam est q; sunt abinuicē alij. i. diuersi realiter: qz generatio nō é corruptio: nec aug⁹ é diminutio. z sic de alijs. sed de alteratione. hz dubitationez: qz quod alteratur videtur permutari fm alias permutatiōes. qz qđ alteratur dum alteratur sepe etiam augetur: sed pp. hoc non est idem alteratio cum alijs motibus. qđ sic pz. qz si idem esset alteratio cum aliquo ceteroz motuum: tunc necessariū eēt statiz posita alteratiōe poni aliquē ceterorum motuū. Hoc aūt est falsum: qz qđ alterat̄ vtputa quod mutatur de calido in frigidum: non é necium tūc generari nec corrumpi: nec augeri: nec diminui: nec etiā mutari fm locum. vñ pz q; alteratio nō é aliquis alioz motuz. silr etiam hoc ꝓbat de augmētatione. qz qđ auget duz augetur non est necessarium mutari aliquo alioz motuz. qđ pz de alteratione: qz quedā sunt crescentia q̄ dum crescunt non alterantur: sicut quadratū creuit sibi appōsito gnomone: nō tñ alteratū é. sic pz i figura tali.

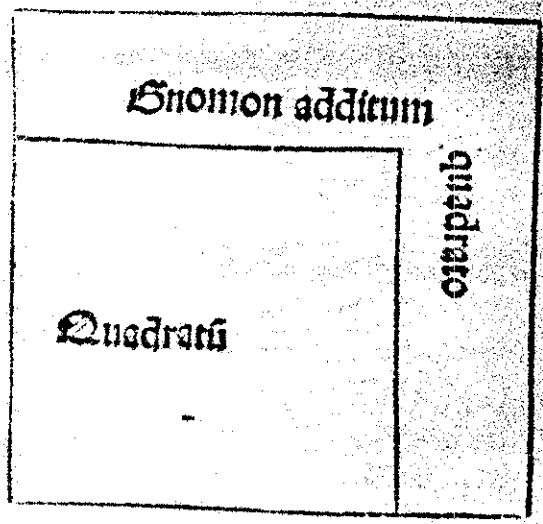

¶ Nō é ergo augmētū idē cū alīq̄ alioz motuum. q̄re pz q; mot⁹ ꝑdicti sunt alij adinuicem.

¶ Nos é aūt q; aug⁹ hoc sumit̄ large fz q; ꝑportat qđlz q̄titatis additamentū: si aūt sumit̄ ꝓpe aug⁹ qđ é i solis aiatis nūq̄ fit aug⁹ si ne ꝓcedēte alteratiōe: qz ipz ñ fit nisi ꝑ cōuersiōez alimēti. cōuersio aūt alimēti nō pōt fieri sine alteratiōe ei⁹.

¶ Est autem simpliciter quidem motui quies contrarium. His autem que per singula sunt generationi quidem corruptio: augmētationi quidem diminutio. fm locum vero mutatiōi fm locuz quies maxime videtur oppositū cē: z forte in contrariuz locum mutatio: vt que é iferius ei q̄ é superi⁹: z ea que é supius: ei que é inferius. Reliquū vero assignatoz motuuz non facile est assignare qdem contrarium. videtur autem neq; aliqd ei eē cōtrariū: nisi qs z in hoc fm qualitatez qetez opponat: aut in contrarium qualitatis mutationem: sicut z i mutatione fm locum quietem: aut in contrarium locum mutationem. Est. n. alteratio secundum qualitatez mutatio. Quapropter opposita erit fm qualitatem mutationi ges: aut in contrarium mutatio qualitatis: vt albuz fieri ad id qđ est nigrum fieri: alteratur. n. i cōtrarium qualitatis mutatione facta.

¶ Deide cū dicit. Est aūt simplr. determinat de ꝺrietate motuū. ¶ Est aūt no⁹ q; ꝺ sub ꝺrietate ꝛcludit aristo. ꝓpositionis oppōnē z bit⁹: q̄ é ꝑ radicē ꝺrietatis. vt cū dicit q; motui simplr. i. cōi ꝺrium é ges: cum tamen quies sit proprie priuatio motus. Motibus aūt singulis

riter sumptis cõtrariaꝫ aliqd singulare: sicut gñationi cõtrariaꝫ corruptio: ⁊ augmẽto ꝛriaꝫ diminutio. Alys aũt motib⁹ nõ videt̃ ꝑma facie q̃ sit cõtrariũ aliqd eo q̃ nominaꝫ vno noie: nisi forte dicat aliqs q̃ motui q̃ ẽ ſz ali quã qualitatẽ cõtrariaꝫ ges i qualitate illa: vel motus ſz qualitatẽ ꝛriam. qõ totum est verũ vt dicit in 5⁹ physico rum. sicut etiã motui ſz locũ vnum ꝛriatur aut quies in loco illo: aut motus ſm locum cõtrariũ.

¶ Sermo in habere.

Abere aũt multis modis dicit: aut. n. tãq̃ habitũ: ⁊ affectũ: aut aliã q̃libz qualitatẽ. dicimur. n. disciplinã habere arq̃z virtutem aut q̃ritatez: q̃ contingit ei q̃ hz magnitudinẽ. dicimur. n. hẽre hitaz: aut ea q̃ circa cor⁹ sũt: vt vestimẽtũ vel tunicã: aut in mẽbro: vt in manu ãnulũ: aut mẽbrũ vt manũ vel pedẽ: aut in vase vt i modio grana tricici: aut in lagena vinũ: vinũ. n. habere lagena dicitur: ⁊ modius grana tritici. hec ergo oĩa hẽre dicunt̃ vt i vase: aut vt possessionẽ hẽre. n. domũ: aut agrũ dicimur: aut etiã vt vxorẽ hẽre: aut vxor virum. Sed videt̃ alienissimus q mẽ dictus ẽ modus cẽ i eo qõ est hẽre. nihil. n. aliud vxorẽ hẽre significam⁹: nisi q: cohabitant. Forte tñ ⁊ alii qdẽ apparebũt modi ꝺ eo q̃ ẽ hẽre. ſz qui cõsueuerunt dici pene omnes numerati sunt.

¶ Explicit tertius libri predicamentorum.

¶ Deinde cum dicit. hẽre aũt ẽ determinat mõs hũdicens. q⁹ habere dicitur multis modis. vno qdẽ modo ſm q⁹ dicitur aliquis hẽre q̃litatẽ: sicut nos dicimus socratẽ habere disciplinã: vel virtutẽ. Alio mõ dicitur hẽre: ſz q⁹ dicim⁹ aliqd hẽre q̃ritatem: vt socrates dicit hẽre q̃ritatẽ bicubiti. 3⁹ hẽre sumit ſm q⁹ dicit aliqs hẽre ea q̃ sũt circa cor⁹ suũ: vt tunicam. 4⁹ sumit̃ vt dicitur aliqs hẽre ea q̃ sũt circa partem suam: vt ãnulum hẽre qs in digito. 5⁹ dicitur hẽre vt totũ hz ptes: sicut dr̃ qs habere manũ. 6⁹ sumitur vt contines dicit hẽre cõtentez: sicut lagena hz vinũ. ⁊ vlr loc⁹ ſ modo hz locatũ. 7⁹ sumit̃ vt dr̃ aliqs habere possessionem vt vineam vel agrũ. 8⁹ vero mõ sumit̃ put vxor dicitur hẽre virum: vel ecõuerso. ⁊ dicit q⁹ ſ ẽ alienissim⁹ modus hũdi. q⁹ hoc habere videtur significare idem qõ cohabitare. Concludit aũt q⁹ forte alij appebũt modi de eo qõ est habere: sed qui consueuerunt dici pene oẽs sunt enumerati. ¶ Est aũt notãdũ q⁹ habere importat quãdã habitudinez hitis ad rem habitam. habitudo aũt põt esse vel ad aliquid intrinsecũ: vel ad aliqd extrinsecum. ⁊ ſm habitudinẽ ad aliqõ intrinsecum sumitur ille modus habendi quo totum dicit habere partes. habitudo vo ad aliquid extrinsecum a ſubza habentis aut est ad aliqd inherens hĩti: aut ad aliquid sibi non inherens. inherens autem aut se tenet ex pte forme: sicut qualitas: aut se tenet ex parte materie sicut q̃ritas. Scõm g̃ habitudinẽ ad inherens qõ se tenet ex parte forme: sumit̃ primus modus: ⁊ ſm habitudinem ad iherẽs qõ se tenet ex parte materie sumit̃ scõs modus. habitudo aũt ad aliqd non inherẽs aut ẽ ad vnitaz aut est ad aliqd distans. habitudo vo ad aliqd vnitum: aut ẽ ad vnitum qõ hz rõnez locati: ⁊ sic est sextus modus: aut est ad vnitũ qõ hz rõem loci: ⁊ hoc aut adiacet ad totum corpus: ⁊ sic est tertius modus: aut adiacet ad partem corporis: ⁊ sic est quartus modus. habitudo vo ad aliqd distãs aut est habitudo possidentis: ⁊ sic est septim⁹ modus: aut est habitudo cohabitantis: ⁊ sic est octauus modus q ẽ vltimus. Et hec de predicamentis dicta sufficiant.

¶ Expliciunt cõmentaria Gratiadei esculani sacri ordinis predicatorum in librum predicamẽtoꝝ aristotelis.

¶ Incipiunt commentaria eiusdem in librũ sex principiorum Gilberti porretani.

Eadmodum alpharabi⁹ in logica sua dicit. logica est scia directiua rõnis. Nam logica tñ valet quantũ rõnalis scia. scientia autẽ rõnalis dicit̃ q: de ente rõnis determinat. De ente aũt rõnis sub quo omis rõnis cõcept⁹ claudunt̃ determinãdo ipam rõnẽ dirigit in suis actibus ⁊ conceptib⁹. vnde ꝑmo ex significatione ⁊ interpretatione nominis sui apparet q⁹ logica est scia directiua rõnis. Scõo aũt apparet hoc idem ex eo q⁹ ipa ſm cõmentatorẽ in secundo metaphisice est regula ⁊ modus sciẽdi. Sicut aũt regula ⁊ modus loquendi linguã dirigit i loquẽdo. sic etiam regula ⁊ modus sciendi ipam idem dirigit in sciẽdo. Si itaq̃ logica ſm cõmentatoris auctoritatem ẽ regula ipa modus q̃ sciendi: concluditur euidẽter q⁹ ipa sit vere scia q̃ dirigit rõnem. Tertio autez hoc idem apparet si cõsideremus qualr ipa rõ diuersis vsus ⁊ modis ad veri cognitionẽ tẽdat atq̃ labaꝫ multiplr in errorẽ. Nam oẽ qõ tale est idẽ ger aliqua regula dirigente. non aũt alia scia põt rõnem dirigere in ꝑdictis nisi illa tñ q̃ discutit ⁊ ptractat tã modos occurrendi ad cognitionem vr: q̃ etiã modos q⁹ tẽ ditur in errorẽ. Cũ g̃ de his modis sola logica pscrutetur ps q⁹ merito ipa inter omes alias scias ẽ sola q̃ dirigit rõnem. Bene g̃ dictum ẽ q⁹ logica ẽ scia directiua rõnis. Ex hoc aũt possum⁹ statim accipere ad quãtũ logice consideratio se extendit. Nam scia q̃ dirigit rõnem: oz q⁹ sit directiua oĩum ad q̃ ipa rõ se extendit: quia alr non posset vlr i cunctis dirigere rõnem. rõ aũt suo modo ad oĩa se extẽdit: q: de oĩb⁹ rõcinari possum⁹: ⁊ ducta rõnis aliquo mõ i ipoꝝ cognitionẽ deuenire: vñ nẽcium ẽ q⁹ logica cõsideret de oĩb⁹. Vñ aristo. i 4⁹ metaphisice dicit q⁹ circa ides vlat ꝑm⁹. p. ⁊ dialectic⁹: ⁊ q⁹ vterq; ō oĩb⁹ cõsiderat ñ qdẽ i spãli: ſz in cõi tñ. Oĩa aũt ad. x. ꝑdicamẽta suo mõ reducunt̃. ⁊ iccirco de. x. ꝑdicamẽtis non solũ dz tractare metaphisic⁹: ſz etiam ipe logic⁹: q̃uis aũt i li. ꝑdicamẽtoꝝ ō quatuor ꝑdicamentis determinauerit sufficiẽter aristo. de his tñ sex ptrãsiuit nimis breuiter. ⁊ iõ post librũ ꝑdicamẽtoꝝ fuit cõgruũ adiũgere libꝝ sex ꝓncipioꝝ. Distinguit̃ aũt ita liber ꝫ ab illo: q: ſubz libri ꝑdicamẽtoꝝ ẽ ẽs rõnis ideterminati gñis: ſz i ꝫ li. ẽ ſbz ẽs rõis gñis extrinsec⁹ adueniẽs.

Unde ⁊ merito dubitaꝫ an scia istius libri subalternet̃ scie libri ꝑdicamẽtoꝝ: vr. n. q⁹ sic. q: sic̃ se hz subiectũ ad ſubz: ita se hz scia ad sciaz: ſz ſubz ꝫ⁹ libri ẽ ſbz subiecto libri ꝑdicamẽtoꝝ sic̃ min⁹ vlr sub magis vlr: q: illo ſubm ꝓbẽdit oĩa ꝑdicamẽta: ſz ſubz ꝫ⁹ libri ꝓbẽdit sex ꝑdicamẽta tñ: ḡ scia ꝫ⁹ libri subalternaꝫ scie libri ꝑdicamẽtoꝝ. ¶ Ad ista. q. ẽ breuiter dr̃⁹: q⁹ scia ꝫ⁹ libri ñ subalternaꝫ scie libri ꝑdicamẽtoꝝ. Cui⁹ rõ ẽ q: scia subalternãs dicit causam õ bis ō q⁹ scia subalternata dicit̃ q: ita ẽ vt ps

per Aristo in primo posteriorum. scia autem libri predicamentoꝝ non reddit cāz coꝝ q̄ i sex p̄ncipys ponunt̄: z iccirco non dz dici q̄ scia sex p̄ncipioꝝ subalternet̄ scie libri p̄dicamēroꝝ: sed potiꝰ ē dicēdū q̄ ē qdā supplementū eiꝰ. Argumentū aūt nō valet qz ad verā subalternationē sciaꝝ nō sufficit q̄ scia sit sub scia quecūq; modo: ſz ita q̄ subalternās dicat cāz coꝝ q̄ ponit̄ i scia subalternata.

Secundo dubitatur an ens extrinsecus adueniēs sit subm huiꝰ libri. videt̄. n. q̄ nō: qz vna scia ē vniꝰ generis: sed ens extrinsecꝰ contingens non est vnius gn̄is: imo ē ad minꝰ sex generū: sicut z ista p̄ncipia sunt sex. ḡ ens extrinsecus cōtingēs non ē subm huiꝰ libri. ¶ Ad istā quēstionē ē dicēdū q̄ ens extrinsecꝰ cōtingēs ē subm in B libro: cuiꝰ declaratio ē: qz sicut subm i scia est illud p cuiꝰ cōsiderationē distinguit̄ p̄mo vna scia ab alia: sic etiā subm ppriū in aliquo libro: ē illud p cuiꝰ cōsiderationē distinguit̄ seu p̄mo fit distinctio vnius libri ab alio. sed iste liber p B distinguit̄ p̄mo a libro p̄dicamentoruz: qz in B libro agit̄ tm̄ de his q̄ extrinsecus cōtingūt. ḡ ens extrinsecus cōtingēs ē ppriū subm in hoc libro. ¶ Ad argūꝰ ē dicendū q̄ scia dicit̄ ee vnius generis aut vniuoci aut analogi. q̄nis aūt sex p̄ncipia nō ponāt vnū genus vniuocum: ponunt tñ vnum genus analogum: qđ est ens extrinsecus cōtingēs. ¶ Si aūt q̄ratur quare ista de gbꝰ agitur B: vocantur potius sex p̄ncipia: q̄ sex predicamenta: dōꝰ ē B ideo fieri: qz actio passio q̄n vbi positio habitꝰ importāt quēdā realē respectū causarum ex q̄bus cōueriones aliquoꝝ adinuicē. Respectus aūt talis datur magis intelligi noīe p̄ncipij q̄ noīe p̄dicamēti. z iccirco vocant̄ ista B potius sex p̄ncipia q̄ sex p̄dicamēta.

¶ Incipit textus libri sex principiorum Gilberti porretani.

Forma est compositioni contingens: simplici z inuariabili ēntia ꝓsistens. Lc. II.

Nunc accedendum est ad diuisionē libri. Consueuit aūt diuidi in anteprincipia. i p̄nꝰ. z post p̄nciꝰ. z⁹ aūt ps est ibi. Actio ē. ſz quam. z⁹ vo ē ibi. Dicitur aūt magis. ſz aūt ipa anteprdicamenta sint etiā aīp̄principia: qz tñ de ipis determinatū est in libro p̄dicamēto qz: non oz B ipa repetere. Quia vo forma ē rō z p̄ncipium ēndi suo modo: z i rōne forme cōueniūt cūcta sex p̄ncipia: iccirco de forma determinat auctor aīl oia. z p̄mo determiat de forma diffinitiue. z⁹ vo determinat de ipa diuisiue ibi. Uſ autem q̄dā forma. q̄tum ad p̄mam ptē ē sciēdū q̄ cū ista sex p̄ncipia sint accidētia: duplicem inuenium̄ habere habitudines. vnam qdē ad subm quod dz suꝑ ipa causalitatem. z aliam ad inferiora q̄ sub ipis in p̄dicamēto ordinantur Et p⁹ qdez habitudo est p̄or q̄ scdz: z cā eiꝰ: propter id qđ subm ē cā oium accēsitium tā suꝑior q̄ inferior. Sm autez p̄mā habitudinē dñt sex p̄ncipia rōnem formaꝝ accēsitalium: qz ipm suū subm informāt z pficiūt accēsitaliter: ſz secūdū aliā habitudinē dñt rōnē ēntialiū p̄ncipioꝝ: eo q̄ superiora ēntialiter de inferioribꝰ suis p̄dicant̄. Uſ Sm hoc auctor i p̄ma ptē duo facit: qz p̄mo ponit diffinitionē accidentalis forme: z z⁹ diffinit subale vel ēntiale qđ ē ibi. Subale. p̄ma pars cōtinet tres partes. qz p̄mo ponit auctor diffinitionē forme. z⁹ manifestat mēbra diffinitionis. ibi. Cōpositio aūt nō ē. Et tertio ꝛ determinata mouet dubitationē z soluit. ibi. Dz aūt dubitationē. Dicit ḡ p̄mo q̄ forma ē cōpositioni. i. cōposito cōtingēs seu accēsitaliter adueniēs: simplici z inuariabili essentia cōsistens. Ad cuius euidentiā ē attendēdū q̄ forma subalis nō recipit i aliq̄ cōposito: sed suscipit̄ i simplici ēntia māe. Ite ſz i māe qua suscipit̄ non contingit. i. nō accēsitaliter aduenit: ſz quodāmodo substāntialiter: qz dat sibi ee subale. pp qđ cum tollitur forma subalis a mā: tollitur statim ab ea ee actu. Ite ex cōnexione forme subalis simplicis cū mā: resultat qditas substantie composite q̄ dicit forma totius. z hec forma totius non dz simplicē ēntiam: sed cōpositam ex materia z forma. Ite ē aliqua forma subalis q̄ est nata in se ꝓsistere: z ee subm variatiōis. Sm ergo hec quatuor accipiuntur quatuor q̄ ponuntur in diffinitione forme accēsitalis. Nam qz forma accēsitalis non suscipitur i simplici ēte materie: sed recipit̄ in cōposito: dr q̄ est cōpositioni. i. composito aduenies. z qz ipa ñ dat ee subo suo: ſz sibi dat quēdā accēsitale actū: iō dicit̄ q̄ ē ꝓtigēs. i. accēsitaliter aduenies. Quia vo ē ēntia simplex: ñ ē cōposita ex mā z forma: ſz ē composita ēntia forme totius in subys mālibus. iccirco dicit̄ q̄ est consistens in simplici ēntia. z qz nāli materia forma accidentalis pōt p se existere: nec p ois ee ꝓpa virtute subm variatiōis: ideo dicit̄ inuariabili ēntia ꝓsistens. hec aūt oco dante ex sequentibus plenius patebūt.

¶ Compositio enim nō est forma qm̄ a natura cōpositionis seūgit̄. Cōpositio etenim vnaq̄q; alteri aduenies cōpositioni maiorē se cōiungit quodāmodo efficit: i forma aūt hoc minime ē. Nā in eo q̄ corpꝰ albus ē: non ē magꝭ dicit̄ aut minus seipo nō albo. Nec si nō album intelligat̄: destructio cōpositiōis vel minoratio aliqua facta est: sed alteratio sola.

¶ Deinde cum dicit. Compositioni enim. prosegit̄ partic las i diffinitione positas. vbi attendēdū est q̄ non incipit a primis partibus descriptiōis: pp hoc q̄ p illas fit distinctio vlis ipius forme accēsitalis a formis subalibus. z p̄terea reseruat̄ vltimo ad cōgruū dēdum distinctionē substantialis z accēsitalis forme. Non etiam incipit ab vltima particula qz per ipam non ꝓprie fit sepatio a forma informante: sed a forma trāscendente capacitatez māe. Sm q̄ nata est p se subsistere: sed incipit a penultima particula per quā fit sepatio a forma subali informāte totū. q̄ ē forma totiꝰ. p̄mo ḡ ostēdit q̄ ēntia forme accēsitalis ē simplex z itēdit talē rōnē. ois ēntia aut est simplex aut cōposita. ſz ēntia forme accēsitalis nō ē cōposita. ḡ ē simplex. Proponit aūt p̄mo minorē p̄positionē dicēs. Cōpositio. i. qđ cōponit: ñ ē ēntia forme accēsitalis. qz sua nā seiungit̄. i. separatur a nā cōpositionis. i. rei cōposite. Rōnez aūt huiꝰ nois assignat talem. vnaquaq; compositio. i. vnūqđq; cōpositum aduenies alteri cōpositioni. i. rei cōposite facit illā ex sui coniunctiōe secū ee maiorē seipa assumpta sine tali cōiunctione. sed i ēntia accēsitalis forme: B non verificatur: qz ex eo q̄ ēntia albedinis cōiungit̄ corpori non fit corpꝰ maiꝰ seipo stāte sine albedine. si ēt intelligat̄ fieri ñ albū ñ fiet p̄ B distinctio ꝓpōnis. i. rei ꝓposite. Subiecte albedini: nec fiet vlla maioratio subi: ſz solū variato qđā. ḡ p̄z q̄ ēntia forme accēsitalis ñ ē cōpoꝰ. ſz simplex.

Sed circa nē dicā isurgūt ples dubitatiōes p̄. n. ꝛ b dicit̄ q̄ vnūqđq; ꝓpositū alteri ꝓposito aduenies facit maiꝰ. qz videmꝰ q̄ aq̄ aduecta cimeriꝰ lyali ſ sēp facit maiꝰ. ¶ Ad istā qōnē ē dōꝰ q̄ auctor intelligit q̄ ꝓpositū ꝓposito aduenēs facit maiꝰ: nisi hat ꝓpositū aliq̄ ꝓpꝛ. ſz qđ aq̄ gmiscet̄ cieri ꝓsumit̄ q̄ siccitatē cineris būdi aque: z būdū aq̄ ꝓsumit̄ tā siccitas q̄ raritas prius cineris ꝛ cōpimuntur in minorem locum. z ideo nō oz cum tali ꝛ